Alesandru Pelimon.

JIDOVUL CAMATAR

MOLDOVA SI BUCOVINA.

BUCURESCI.
YPOGRAPHIA STEPHAN RASSIDESU.
1863.

Iȣbite Amiче,

Am kritikat kъt s'a пȣtȣt în aчeastъ skriere oare kare nekȣviinцe че апасъ ши desmoraliseazъ попȣlȣlȣ...

Am kritikat orї че abȣsȣ, starea de barbarie ши faптele Evreilor din Moldova, чеї че цin în mъinile lor tot komerчiȣl ши se bȣkȣrъ de atîtea avantage kare le traserъ пȣmaї din korȣпцiȣпea пропrietarilorȣ ши din slъbiчiȣпea gȣvernelor.

Negreшit orї че omȣ de inimъ, ȣn omȣ kȣ пȣцinȣ simцȣ de пatrie ши naцionalitate, katъ a чerka dȣrere vъzъnd deпlorabila stare în kare e kъzȣt попорȣl în Moldova ши maї ales de astȣцiea ши nelegȣiriile че sъvirшesk aчeї oamenї.

Fabrikarea sпirtȣrilor, a rakiȣrilor în marї kantitъцi, beцiea, saȣ boala kare ȣчide пe цeranї, ши kare rakiȣrї se vinde maї mȣlt de Evreї, este ȣn че de revoltat, ȣn че de groazъ!..

Dorim ka gȣvernȣl sъ fie îndestȣl informatȣ ши sъ fakъ a înчeta aчeste abȣsȣrї прin niшte mъsȣrї ȣmane; ши прin niшte legї konvenabile, прin niшte legї menite de dreпtate, kemъnd пe toцї la datoria lorȣ, la lȣminъ ши чivilisaцiȣne, sъ fakъ între altele a înчeta d'a fi Moldova întreagъ o lȣdee, in lok de Romъnie..

Aчeste fȣrъ ideile mele: aчeastъ materie konцiпe opera mea Jidovȣl kъmъtarȣ, Moldova ши Bȣkovina.

I.

IAŞII.

Прivind kȣ o arȣnkътȣrъ de okĭ, din somitatea dealȣlȣĭ Репedea, ачea grъmъdire de kase шi de edifiче чe se ivesk întokmaĭ ka пiшte stъпчĭ albe пe sпinarea ȣпȣĭ mȣntiчelȣ din faцъ-ĭ, e пeste пȣtinцъ d'a пȣ rъmînea ȣimitȣ de frȣmȣseцea tabloȣlȣĭ шi a пȣ striga în estasȣl bȣkȣrieĭ: ȣite Iasiĭ! ȣite Iasiĭ!!

Спektaklȣl dar чe reпresintъ пrivirea Iasilor de пe ȣпa din înъlцimile din пregiȣrȣ-ĭ este sȣblimȣ.

Sitȣat kȣm ziserъm пe sпinarea ȣпȣĭ dealȣ mare шi пe kostiшe, reпresintъпd de odatъ atîtea stabilimente, domele чele falniчe a le Metroпolii, a le biseriчeĭ Treĭ-Sъпцĭ Ierarшiĭ, a le Goliĭ ш'ale Sъntȣlȣĭ Sпiridon; arъtъпdȣ-se пe rъпd toate lokȣinцele boereшtĭ din strada чea mare de la Koпъȣ, din Sъrъrie шi toatъ пartea чea rъdikatъ a tîrgȣlȣĭ; — Пъkȣrariȣ kȣ miile sale kъsȣцe шi kъte-va biseriчĭ, Подȣ-Lȣпgȣ, Тъtъraшiĭ, ачea пarte ȣпde se gъseшte skъпteea чea vie de пatriotismȣ шi пaцionalitate; marginile sale,— marginea desпre Чirikȣ, шi în sȣsȣ maĭ deпarte strъlȣчind ka пiшte oglinzĭ lakȣrile, saȣ iazȣrile Metro-

nolitѕlѕĭ шi Шorogaia, nînъ în malѕrile Прѕtѕlѕĭ; — sпre пartea din faцъ Sokola kѕ ѕn seminariѕ шi o biserikъ, toate grъdinile шi lokѕinцele de varъ kare мъrginesk într'o distanцъ de o jѕmъtate поштiъ, aleea чea mare kare dѕчe пînъ în tîrgѕ; monastirea Чetъцѕia шi Frѕmoasa; — sпre пartea dreaптъ пlaiѕrile: niшte mѕntiчeĭ kѕ viĭ шi kѕ xrame; sпre пartea stъngъ Skitѕl Iѕĭ-Tъrîцъ, aчel skitѕ interesantѕ kѕ venitѕrĭ пrea marĭ, kъrѕia însѕшĭ faimoasa monastire Sъntѕl Sпiridon iĭ fѕ închinatъ, — valea înkъntъtoare kѕ dѕmbrъvĭ шi kѕ grъdinĭ a Sokoleĭ, шi kѕ dealѕrile verzinde чe se leagъ kѕ Чetъцѕia шi kѕ Galata, toate aчestea se arъt de odatъ ka într'o пanoramъ. Okiĭ rъmînѕ înkъntaцĭ; sпektaklѕl e kѕm ziserъm foarte sѕblimѕ шi inima nѕ пoate fi fъrъ a чerka o adevъratъ bѕkѕrie, пrivind чineva toate aчeste пosiцiѕnĭ чe înkongiѕrъ fosta reшedinцъ a Moldoveĭ, de пe înъlцimea mѕntiчelѕlѕĭ Repedea.

Xeĭ! bѕni meĭ amiчĭ! are sъ vъ mѕlцъmiaskъ okiĭ Iasiĭ kѕ toate a le sale, aчel пavagiѕ de granitѕ din strada пrinчinale, kъteva stabilimente шi frѕmosѕl пarkѕ de la Копъѕ; dar vъ va faчe sъ vъ krѕчiцĭ чe o sъ vedeцĭ шi чe o sъ gъsiцĭ пrin kartierele laterale шi пe la marginĭ. Nekѕrъцeniea o пѕteцĭ sokoti kъ e la kѕlme; — glodъriea шi mѕlцimea ѕneĭ пoпѕlaцiĭ adѕnatъ din toate ѕnghiѕrile Rѕsieĭ ш'a le Galiцiĭ, fъkѕ sъ nѕ seamene maĭ mѕltѕ aчestѕ oraшѕ a ѕn oraшѕ botezat kreшtineшte...

Nѕ vom liпsi d'a vorbi, între чele-l-alte edifiчe, шi de пalatѕl în kare, maĭ 'nainte d'a se faчe Ѕnirea Цerilor, eraѕ konчentrate toate ministeriile шi tribѕnalele: ѕn edifiчiѕ îndestѕl de mare шi înkъпъtorѕ,

kȣ o піацъ dinnainte-ĭ în forma ȣnȣĭ amfiteatrȣ шi kȣ o fъntъnъ la mizlokȣ̆.

Bȣkȣreштiĭ are sъ fie ȣmiliцĭ dinaintea Iasilor, fiind kъ nȣ s'a gъsit ȣn kaпȣ̆ sъ se gîndeaskъ: пrekȣm domnitoriĭ чe'ĭ nȣmъrъmȣ̆ de la înfiinцarea regȣgȣlamentȣlȣĭ шi пъnъ astъ-zĭ, împreȣnъ kȣ toцĭ fostiĭ D-niĭ miniштri шi D-niĭ depȣtaцĭ aĭ obштeштilor adȣnъrĭ, sъ пroiekteze edifikarea ȣnȣĭ asemenea пalatȣ̆, ka sъ skȣteaskъ пe bieцiĭ lokȣitorĭ, kari avъnd vre ȣn пroчesȣ̆ saȣ̆ alte afaчerĭ, d'a alerga пentrȣ kъȣtarea vre ȣneĭ xъrtiĭ, saȣ̆ чerчetarea ȣnȣĭ nȣmъrȣ, de la o estremitate a oraшȣlȣĭ la alta, adikъ de la ministeriȣl din Lъȣntrȣ, de пe Пodȣl Mogoшoaiĭ, la ministeriȣl Jȣstiцieĭ, lîngъ grъdina Чismegiȣlȣĭ; de la Arxivъ, kare e пe Пodȣl Beilikȣlȣĭ, la Kȣlte, чe e lîngъ Чismegiȣ, de la Kȣlte, la Komitetȣl Sanitarȣ̆ etc. La Iasĭ toate ministeriile, tribȣnalele, arxiva statȣlȣĭ шi însȣшĭ kamera se aflaȣ̆ konчentrate într'ȣn singȣrȣ̆ пalatȣ̆.

Vedem în Iasĭ ȣn stabilimentȣ̆ filantropikȣ̆ шi kare faчe eternelъ memoriea domnitorȣlȣĭ Grigorie Ghika; stabilimentȣl de naштere шi de kreштerea kopiilor gъsiцĭ. Aчestȣ̆ institȣtȣ, împreȣnъ kȣ ȣnȣ̆ ospiчiȣ̆ stabilitȣ пentrȣ oamenĭ infirmĭ la monastirea Galata, se gъsesk fȣndate din zilele aчestȣĭ domnitorȣ̆; шi maĭ ales kъ чel d'întîiȣ fȣ aшezat kiar în kasele sale пъrinteштĭ шi îl dotъ din пropriea sa stare... La Golia, шi ȣnde e kasa apelor, de la kare se împarte în toate direkцiȣnile stradelor oraшȣlȣĭ, se gъseштe ȣn institȣtȣ̆ пentrȣ чeĭ alienaцĭ; nȣmaĭ din nenoroчire, aчeastъ monastire fiind închinatъ, institȣtȣl e foarte rъȣ întreцinȣtȣ̆ ... La Sъntȣl Spiridon e ȣn ospitalȣ̆ ko-

losalȣ̆, din a le kъrȣia venitȣrĭ, oferite de Domnitorĭ шi de maĭ mȣlцĭ пartikȣlarĭ пioшĭ, sȣbvenцioneazъ шi alte osпitalȣrĭ de пrin пrovinчiĭ, пrekȣm e чel de la Botoшanĭ, de la Galaцĭ шi altele. Iatъ kȣ че skoпȣ̆ s'aȣ̆ fȣndatȣ̆ Sъntele monastirĭ la noĭ în цearъ!.. Ia-siĭ asemenea nȣ e liпsit de kъteva institȣte de edȣ-kaцiea jȣnimeĭ de ambele sekse; iar seminarȣl de la Sokola a dat цereĭ o mȣlцime de bъrbaцĭ чelebri în klerȣ̆.

Dar чeea че gъsim în Iasĭ, osebit de Sъntele lokaшe, sînt ȣrme romane: rȣina forterețeĭ *Munici-pium Iassiorum*, kare era sitȣatъ kiar пe lokȣl ȣnde e пalatȣl desпre kare vorbirъmȣ, o rъmъшiцъ demnъ de tot resпektȣl nostrȣ.

Aiчĭ legiȣnea romanъ *Iassiensis* XIX fȣ staцio-natъ, în mȣniчiniȣl aчesta, пrekȣm aratъ ȣniĭ skrii-torĭ, шi de la kare oraшȣl пriimi nȣmele, dȣпъ învin-gerea Daчilor; — eĭ i s'a fost konfieat пrivigerea шi aпъrarea Daчieĭ transalпine.

Inima dar ne bate dinaintea aчestȣĭ monȣmentȣ̆ antikȣ̆; шi okiȣl mъsoarъ într'ȣn nesaцiȣ sпaцioasele strade a le Iasilor, aшternȣte kȣ пeatrъ kȣbikъ шi lъtȣrate kȣ kanalȣrĭ пe de desȣbt. — Fie kare din monȣmentele sale fie vekĭ saȣ̆ kъt de nȣoĭ, пoartъ nȣ-mirĭ klasiчe.

Iasiĭ fiind îndestȣl de пoпȣlatȣ, îmпъrцitȣ în kar-tierele de пe dealȣ̆ шi чele de пe vale, se aflъ mȣ-iat, sпre пartea de la sȣdȣ̆, de aпa Baxlȣiȣl kare în timпȣl пrimъvereĭ, kъnd se toпesk gheцȣrile, saȣ̆ de пloĭ mȣlte, faчe пrin inondarea sa o sȣmъ de vikti-me, iar în timпȣl vereĭ seakъ de tot Kȣrsȣl sъȣ̆ este kam moчirlosȣ̆. Пe ȣnde din aпele sale se formeazъ

lakȣrĭ, se aflъ akoпerite de o mъtase verde шi kare se faче vъtъmъtoare sъпъtъцiĭ челor че lokȣeskȣ пe marginile sale. Lȣпчile lȣĭ însъ sînt foarte fertile шi vara sînt akoпerite de o пъшȣпe abondantъ шi kȣ пe-пȣmъrate florĭ.

Grъdinile desfъtъtoare пȣbliче a le Iasilor sînt sitȣate пeste aпшoara Kakaina, în Tъtъraшĭ шi d'asȣпra dealȣlȣĭ Galateĭ, sпre Miroslava. De la Koпъȣ înainte, ka шi пe koastele Sokoleĭ, se aflъ пeпȣmъrate grъdinĭ шi viĭ a le пartikȣlarilor, kȣ tot felȣl de edifiче de fantasie шi kȣ kioskȣrĭ orientale. Kъцi-va Nemцĭ aȣ kȣltivat ȣпele din aчeste lokȣrĭ alese, formъnd пe dînsele alee de пъdȣre, ȣпde îшĭ vъnd bereа шi пȣiȣl de gъinъ пrъjitȣ într'ȣn пreцȣ esagerat de skȣmпȣ.

La kaпъtȣl stradeĭ челeĭ lokȣite de boerĭ este grъdina пȣblikъ, înkisъ пe dinainte kȣ ȣn grilagiȣ de ferȣ, пlantatъ kȣ o mȣlцime de пъdȣre în lъȣntrȣ шi ȣn aleiȣ de teiȣrĭ în faцъ-ĭ, lokȣl пreȣmblъriĭ пȣblikȣlȣĭ, kȣ drȣmȣleцe aшternȣte kȣ пetriшȣ. kȣ maĭ mȣlte bъnчĭ пe kare se reпaȣsъ vizitatori sъĭ, kȣ ȣn rontȣ în mijlokȣl sъȣ, ȣпde se aflъ rъdikat ȣn obeliskȣ sȣsцinȣtȣ de пatrȣ leĭ de пeatrъ gigantesчĭ, шi kȣ пiшte tъbliцe de ferȣ пe kare este o inskriпцiȣne latineшte шi romъneшte. Aчestȣ monȣmentȣ, kъt шi inskriпцiȣnea de пe dînsȣl, пe aminteazъ doȣъ lȣkrȣrĭ d'odatъ: înfiinцarea regȣlamentȣlȣĭ organikȣ în Пrinчiпate, adȣs de armatele rȣseшtĭ, пrin kare klasa boiereaskъ fȣ akoпeritъ kȣ o mȣlцime de пrivilegiĭ, iar чeea a sъtenilor fȣ шi maĭ rъȣ aпъsatъ de kъt dȣпъ kȣm era înainte sȣb Domniĭ Fanarioцĭ, шi memorabila domnie a lȣĭ Mixaĭ St..., чel че fъkȣ

ka Moldova sъ fie astъ-zĭ inȣndatъ de o sȣmъ nenȣmъratъ de Jidovĭ.

Aчestĭ leĭ de kare se sȣsцine obeliskȣl, шi kare însemneazъ пȣterea, sînt sпoiцĭ în kȣloarea bronzȣlȣĭ, dar eĭ fiind de o пeatrъ moale înчeпȣrъ a se mъчina шi a se sȣrпa; tot atîta fȣ шi dȣrata regȣlamentȣlȣĭ, în a kъrȣia memorie sînt redikaцĭ!..

Апропоȣ̆ de jidovĭ? Sъ venim akȣ la dȣmnealor, sъ faчem kȣnoшtinцъ ka kȣ niшte inokimenĭ kare nȣ te lasъ în пaчe îndatъ чe пȣĭ piчiorȣl пe пъmîntȣl Moldoviĭ, saȣ̆ aĭ intratȣ̆ în чetatea Iasilor, пînъ чe nȣ se vor informa bine чine eшtĭ шi nȣ'цĭ va lȣa шi чea maĭ de пe ȣrmъ пara din пozȣnarȣ̆. Orĭ ȣnde te veĭ gъsi, la ȣn xanȣ̆, la birtȣ̆, la vre o kasъ пartikȣlarъ, saȣ̆ kiar пreȣmblъndȣ-te пe ȣliцĭ, e пeste пoate sъ nȣ te пrovoaчe, saȣ̆ kȣm am ziчe пe romъneшte sъ nȣ te bage în пȣngъ kȣ tot felȣl de marfъ, kȣ tot felȣl de mъrȣnцiшȣrĭ, kȣ tot felȣl de vorbe, kȣ bȣnъ dimineaцa, kȣ niшte komplimente lȣngĭ шi kodate; шi пe lîngъ aчestea nȣ e îndestȣl a ziчe kъ tot komerчiȣl se aflъ nȣmaĭ în mъinile dȣmnealorȣ̆, dar aпoĭ шi чel maĭ tristȣ̆ lȣkrȣ, tot nȣtrimentȣl lokȣitorilor se пrekȣпeцeшte de dînшi; meшteшȣgȣrĭ, indȣstriea, пrodȣkte шi toцĭ baniĭ din цeаrъ se esпloateazъ nȣmaĭ шi nȣmaĭ de aчeastъ seamъ de oamenĭ. — Nȣ te veĭ пȣne la masъ ȣndeva fъrъ ka tot чe цi se servъ sъ nȣ fie adȣs, vîndȣtȣ̆, пȣrtatȣ̆, konservatȣ̆, sпekȣlatȣ̆, morfъlitȣ̆ шi пînъ шi пȣs пe talerȣ̆ dinaintea dȣmitale, de kъt nȣmaĭ de kъtre aчestĭ domnĭ чe'ĭ deskriserъmȣ̆. — Aпoĭ sînt în stare sъ'цĭ ghiчiaskъ шi kȣgetȣl, пlъчerea, dorinцa, чe o veĭ avea; шi пoate kъ orĭ шi чe lȣkrȣ kare цi s'ar пъrea altminterĭ

neste пstinцъ de împlinit, se poate prin dsmnealor; ba pînъ sneorĭ шi drептatea, voind чineva a o dobîndi... Ns te veĭ gъsi de 24 ore la Iasĭ шi jidaniĭ de akolo aflarъ чine eшtĭ, ksm te kiamъ, пentrs чe aĭ venit шi kъцĭ banĭ aĭ ks tine. Поate amiчi meĭ, ns mъ kredeцĭ чe vъ spsis? saŭ va fi vre ssnl din dsmnea-voastrъ, lskrs чe ns krezŭ, kare sъ zikъ kъ n'a vъzst, kъ ns шtie чe fel de lskrs sînt Jidovii?

Ns ne este vorba aчi de omŭ, fiind kъ omsl e tot d'asna omŭ, fie de orĭ чe ritŭ saŭ de orĭ чe ksltŭ, dar de prinчiniŭ, de edskaцiea sa, de simцimentele morale чe le are kъtre konvieцsitori sъĭ, de ssul drепtslsĭ în soчietate etc.

Aшa dar maĭ 'nainte d'a deskri kostsmsl шi felsl traislsĭ aчestor domnĭ, kastъ a vъ arъta ш'aчeasta kъ toate kъte le faчe, din чele чe arъtarъm, e nsmaĭ ka sъ predomine prin psterea asrslsĭ, kъrsia se înkinъ ka lsĭ Exova. Sъ faчeцĭ dar ksnoшtinцъ bine ks dsmnealor, ks aчestĭ inokimenĭ, kari par' kъ ar fi fraцĭ de krsчe ks o seamъ de proprietarĭ saŭ arendaшĭ de пe la noĭ, чe kred kъ Dsmnezeŭ a fъkst lsmea nsmaĭ пentrs a 'ndestsla пesaцis dsmnealor de banĭ; ш'apoĭ ksnoskъnds-ĭ bine, rъmîne la plъчerea dsmnea-voastrъ, sъ'ĭ isbiцĭ, saŭ ns. —

Înkinsiцivъ, пentrs kъ este proverbsl kъ de la kapŭ se împstе пeшtele,— saŭ sъ vъ maĭ adsчeцĭ aminte de sп alt proverbŭ, kъ ns e пebsnŭ чine mъпъnkъ шeante пite dar e пebsnŭ чine le dъ, kam avem a пe lega de kapĭ!.. Însъ aчi vom înчepe de la kapsl dsmnealor.— Eĭ port tot-d'asna o tikie kare o цine пe kreшtetŭ; sînt îmbrъkaцĭ ks xalatsrĭ lsngĭ negre, poartъ kъчislĭ de plisъ neagrъ шi ks koade

de samвrъ пе de mъrginĭ, kв kапвl rasв ridike ші пвmaĭ kв kъte-va viце de пъrв, (пerчiвniĭ пe la tъmпle че atîrnъ kъrlionцaцĭ), kв пantaloniĭ bъgaцĭ în чobote, maĭ de mвlte orĭ înglodate ші skъlчiete, saв kв папвчĭ ші kв kolцвniĭ ridikaцĭ пînъ la genвke, înчinшĭ пeste mizlokв kв вn kordonв negrв latв, în formъ de brîв, kв niште bъrbĭ maĭ de mвlte orĭ пeпentъnate ші пline de kъte чeva; — kam пв пrea kв mвltъ kъrъцenie п'în kasele dвmnealor, ші trъind ka sardelele kъte treĭ ші пatrв familiĭ la вn lokв, adikъ într'o kъsвцъ saв într'o kъmarъ; kв o sпвzъ de koпiĭ dвпъ kiпв ші asemъnare kв пъrinцi lorв, adikъ nesпъlaцĭ ші пeпremeniцĭ; ші femeile, de ші пarte пв вrîte, kaвtъ sъ o mъrtвrisim, kв îmbrъkъmintea însъ ka ш'a soцilor dвmnealor, deшъпцatъ, îngъlatъ ші вitatъ de пeпremenitъ, (faчem esчeпцiвne kв toate aчeste kв пersoanele bine kreskвte kare iвbesk kвrъцeniea ші пrofesez ideĭ frвmoase ші nobile). Fвlgiĭ de giskъ joakъ вn mare rolв пe lîngъ fiinцa dвmnealor, kъ se vъd пînъ ші пe kaпв-le ші пe îmbrъkъminцĭ. Ele пoartъ пъrвl tъiat ші вmblъ legate la kaпв, maĭ adese orĭ kв kъte o legъtвrъ вnsвroasъ ші înegritъ, kв noroiвl вskatв пe îmbrъkъminцĭ ші пe înkъlцъmintea lorв. — Пrea rarв se întъmпlъ ka aчestĭ kavalerĭ, saв damele dвmnealorв, sъ kвrъцe de пe înkъlцъminte noroiвl de toamnъ пînъ în пrimъvarъ, adikъ пînъ se rвпe de totв.

Kв toate aчestea пв пвtem nega meritвl че le atribвe o mare пarte din domniĭ пroпrietarĭ din Moldova, kъ aчestĭ înkinъtorĭ aĭ lвĭ Exova ш'aĭ Zeвlвĭ Merkвr, a desvoltat komerчiвl în aчeastъ цearъ; maĭ kв seamъ kъnd штim kъ în Moldova se aflъ aпroaпe

atъtea fabriчe de rakiȣ̆ kъte sînt шi skolĭ!.. Aĭ пȣ-tea sъ inȣndezĭ tot Iasiĭ шi kъteva tîrgȣrĭ de kanti-tatea sпirtȣlȣĭ чe se gъseшte пrin magazine шi înkis în vase пrea bȣne.

Biseriчile de пrin sate, în o mare пarte a Mol-doviĭ, kad în rȣine, iar velniцile (пovernile în kare se fabrikъ rakiȣl) întreчe пomпȣositatea kaselor rъ-пosatȣlȣĭ A. R . . . . , în kare s'a înaȣgȣrat nȣoȣa ȣniversitate, saȣ̆ пe aчelea a le ministrȣlȣĭ St. . . чe s'a vîndȣt пentrȣ datoriĭ шi le a kȣmпъrat statȣl, ka sъ fakъ în ele kasarma gendarmilor.

Atît sînt de falniчe шi de mъreцe пrivind de de-пarte velniцele пe moшiile notabililor цereĭ, în kare se fabrikъ kȣ o nesпȣsъ abondanцъ rakiȣ de bȣkate, чel adъogit kȣ oare kare kantitate de vitriolȣ̆.

Aшa dar aчeștĭ domnĭ, a kъrora kъȣtъtȣrъ, пentrȣ чeĭ чe nȣ sînt deпrinшĭ a'ĭ vedea în tot momentȣl, este tot-d'aȣna пreпȣitoare, aȣ̆ ajȣns a fi пentrȣ Moldova niшte liпitorĭ de kare nȣ se maĭ пoate skъпa . . . Пre-okȣпaцĭ fiind tot-d'aȣna kȣ sпekȣle, a vinde la mъr-fȣrĭ kъt s'ar пȣtea maĭ false пentrȣ a le adȣчe maĭ marĭ kъштigȣrĭ, adoratoriĭ aȣrȣlȣĭ kȣ skoпȣl чe'l arъtarъm, d'a пredomni пrin el, inemiчĭ aĭ totȣlȣĭ, afarъ nȣmaĭ de aчeea чe le ar da banĭ, — mirosind tot-d'aȣna a чeaпъ kare e пrinчiпala lorȣ̆ xranъ, ikonomĭ пrekъt sînt шi aktivĭ, kȣmпliцĭ în regimȣl vieцiĭ шi gata d'a korȣmпe пrin aчest aȣrȣ̆ пe amпloiaцĭ ka sъ le ako-пere krimele, lingȣшitorĭ пînъ la baseцea чea maĭ ri-dikolъ, dar miшeĭ шi viklenĭ пînъ la mъrшъvie, шtiȣrъ tot-d'aȣna a se însînȣi пe lîngъ чeĭ marĭ шi a sȣgrȣma пe пoпorȣ̆, пrin sпiritȣl lorȣ̆ komerчiantȣ̆. — Цinъ пъmîntȣl sȣbt eĭ de înшelъtorie шi de rъȣtate; — gata

a пвне мъпъ de la мъпъ, спре a adвna orĭ че свме, de a-врsi intrigĭ în folosвl lorв̆, saв̆ a съvîrші vre o ръsbвnare asвпра ksiva, dinaintea autoritъцilor, прin tot felвl de kalomniĭ ші цesъtвrĭ de felвl ачesta.

Jidoviĭ, saв̆ jidaniĭ, kari dinkoa de Milkovв̆ se nвmesk Ovreĭ, aв̆ ajsns a fi în Moldova, ka sъ nв esagerъm нвмървl lorв̆, nв ka nisipвl мъriĭ, nічĭ kъtъ frвнzъ ші earbъ e пе пъмîntв̆, dar foarte мвлцĭ пentrв ka sъ копrindъ tot komerчiвl Moldoviĭ, sъ înъbвшiaskъ ачeastъ попвlaцiвne, fъkъnd de o потrivъ viktimele lorв̆ пе проprietarĭ, пе цeranĭ ші пînъ ші пе amploiaцiĭ gвvernвlвĭ.

Nъvъlind jidaniĭ din toate пърцile în Moldova, otъrîrъ a прefaче ачeastъ frвmoasъ цearъ într'o Палestinъ; ші maĭ ales se fъkвrъ stъпъnĭ п'ачeastъ kapitalъ, пе kare o копrinserъ прin greвtatea aвrвlвĭ, kвm ar lвa o armie o четate kв asaltв̆. Dar спре komплetarea giganteskвlвĭ lorв̆ планв̆ aшteaптъ toleranцa дрептвлвĭ politikв̆ пentrв streinĭ de orĭ че ritв̆ ші de orĭ че kвltв̆, ші atвnчĭ мошiile vor fi toate a le двмnealor; ші din Moldova lesne vor нъvълĭ ші asвпра пърцiĭ de dinkoa de Milkovв̆, ka în niшte цerĭ, sвrorĭ вnite, ka sъ fakъ пeste tot чeea че fъkвrъ în Moldova, ші sъ fakъ ші din Бвkвreштĭ чeea че fъkвrъ din Iasĭ. Планвл ачesta e пвs în lвkrare kв мвлтъ vigoare. — Партea прinчipalъ a Iasilor, ші maĭ tot sъ zik, este проprietatea jidovilor. La Бвkвreштĭ se lвптъ ші kвмпъръ пе нвме skimbatв̆, чele dintъĭ проprietъцĭ kare se gъsesk de vînzare.

II.

Fiica bancheruluĭ Asher.

De la kaпътȣl stradeĭ че dȣче sпre Sъnta Vinerĭ în пiaца чea de verdeцȣrĭ, шi пe ȣnde sînt magazinele de brînzъ, se faче la dreaпta o kotitȣrъ kare skoate în strada kъtre Beilikȣ̆. Maĭ mȣlte magazine mъrgineskȣ̆ strada aчeasta, avînd tarabe пe dinainte înkъrkate kȣ tot felȣl de mъrȣnцiшiȣrĭ de bъkъnie шi kъte-va kъrчȣmĭ kȣ stiklele aшezate în faцъ de fel de fel de kȣloare, шi în forme ka niшte пlosчĭ rotokolite. Akolo, în rъndȣl aчestor magazine, se aflъ niшte kase aшezate, kȣ obloanele de la ferestre шi kȣ ȣшile din faцъ kъпtȣшite kȣ ferȣ̆, kȣ ȣn balkonaшȣ̆ пȣцin redikat, sȣsцinȣtȣ̆ пrin kъteva koloane înegrite шi пe dinainte kȣ ȣn mikȣ̆ grilagiȣ̆ de lemnȣ̆. La întъia vedere nȣ se пoate înцelege daka aчeastъ kasъ este vre ȣn magazinȣ̆ de mъrfȣrĭ, saȣ̆ e biȣroȣl vre ȣnȣĭ bankerȣ̆ însemnatȣ. — Nȣ e niчĭ ȣna, niчĭ alta; dar e kasa bankerȣlȣĭ Aшer, ȣnde lokȣeшte kȣ familiea sa.

Пeristilȣl aчeĭ kase neavînd vre o eleganцъ, шi пъreцii desbrъkaцĭ de tinkȣiala чea albъ de пe d'asȣпra, fiind maĭ toatъ kъzȣtъ de vekime шi de bъtaia пloilor шi vъzъndȣ-se kolцiĭ de kъrъmizĭ roшiĭ шi mъчinate, n'ar deшteпta niчĭ ȣn пrepȣsȣ̆ kъ înlъȣntrȣ s'ar gъsi avȣцiĭ kolosale strînse de ȣn kaпȣ̆ ingeniosȣ̆ la sпekȣle, într'ȣn kȣrs de o jȣmъtate sekolȣ̆, saȣ̆ kъ ar domni aчel lȣksȣ̆ че nȣmaĭ amorȣl ȣnȣĭ пъrinte

пentrȣ ȣnika sa fiikъ 'l-ar пrodȣчe, fъrъ чea maĭ mikъ ikonomie; înkъt aȣrȣl ши diamantele sъ nȣ fie înkise пrin dȣlaпȣrĭ saȣ̆ skrine, чi пȣmaĭ arȣnkate пe mesele чele kȣ stofe d'aȣrite ши пe ferestre, lîngъ пerniџele de velȣrъ roшie saȣ̆ kafenie.

Ast-felȣ̆ era kasa bankerȣlȣĭ Ашer, aчel omȣ̆ kȣnoskȣt de fie чine, kъ a jȣkat role mari în viaџa sa ши nȣmele lȣĭ fъkȣse resȣnet пînъ ши în чele dintîĭ kaпitale a le Eȣroпeĭ. Înainte d'a se strъmȣta ministeriile din Iasĭ ши a se ȣnifika kamerile, ши maĭ 'nainte sȣb gȣvernele trekȣte, Ашer fȣsese пersoana чea maĭ însemnatъ în Iasĭ; ши чe ziseiȣ! пoate чea maĭ renȣmitъ din Moldova. — Toatъ lȣmea, alџĭ bankerĭ, kartoforiĭ чeĭ dintîĭ, toate doamnele marĭ, amпloiaџiĭ ши fonkџionariĭ чeĭ însemnaџĭ aĭ statȣlȣĭ n'ar fi întъlnit пe Ашer fъrъ a'l salȣta kȣ ȣn aerȣ̆ kȣrtenitorȣ̆; ши se kredeaȣ̆ пrea feriчiџĭ daka пriimeaȣ̆ din пartе'ĭ ȣn sȣrisȣ, sпre rъsпȣns la salȣtarea lorȣ̆. Fonkџionariĭ d'ȣn gradȣ̆ inferiorȣ̆, пrekȣm ши пrimiĭ amпloiaџĭ aĭ пoliџiĭ, se da de пe trotȣarȣ̆ josȣ̆ ka sъ-ĭ fakъ lokȣ̆ kъnd treчea el; ши la ȣn ministrȣ el intra în orĭ чe timпȣ̆, ши kiar la o orъ dȣпъ meziȣl noпџiĭ, fъrъ sъ fie anȣnџat ши fъrъ a'шĭ skoate kaloшiĭ чeĭ de gȣmilastikȣ̆ afarъ la antreȣ̆.

Șъ venim dar la kasa sa din ȣliџa desпre Beilikȣ̆ ши sъ ȣrmъrimȣ̆ пe bankerȣl Israilit în vastele sale aпartamente.

Intrъnd ka пe o пoartъ пe ȣшa пrinчiпalъ чe da la ȣliџъ, ȣшa de intrare a vizitatorilor sъĭ, чea пe kare îшĭ kъra lemnele, toatъ пrovisiȣnea kaseĭ ши singȣrъ пe kare пȣtem ziчe kъ maĭ ajȣngea vre o kъȣtъtȣrъ a ȣnȣĭ okiȣ̆ streinȣ̆ în kȣrte-ĭ; kъчĭ alt-fel,

de giѕrѕ împregiѕrѕ se afla mъrginitъ de nimte пъreцĭ marĭ че o înkidea ka într'o чetate; шi aчeastъ пoartъ aflъndѕse în tot timпѕl пe jѕmъtate înkisъ, treчeaĭ пrin o sъliцъ lѕngъ kare rъsпѕndea în kѕrte, шi în fѕndѕ o teraцъ пe dinaintea ѕnѕĭ шirѕ de aпartamente, пe kare se aflaѕ deпѕse maĭ mѕlte vase kѕ florĭ шi пlante esotiчe, arъta kъ akolo lokѕia bъtrînѕl bankerѕ kѕ toatъ familiea lѕĭ.

În mika sa kѕrtiчikъ doĭ oamenĭ se gъsia tъind neînчetat lemne kѕ ferъstrъѕl, iar ѕn al treilea le kъra kѕ braцѕl în beчiѕ de desѕпtѕl kaselor чelor desпre faцa stradeĭ; aчeea чe îĭ servea de kъmъrĭ пentrѕ tot felѕl de пrovisiѕnĭ. Maĭ mѕlte femeĭ de deosebite etъцĭ, шi maĭ toate kѕ ѕn felѕ de пortѕ, eшind din bѕkъtъriea din kaпъtѕl aпartamentelor desпre dreaпta шi mergъnd kъnd în kasele desпre faцъ шi kъnd în чele desпre fѕnd, demonstra kъ bankerѕl avea maĭ mѕlte servitoare; ѕnele, чele maĭ matѕre, jidaѕчe, iar чele maĭ jѕne fete de romъnĭ kare vin de пrin sate, saѕ kiar din marginea Iasilor шi servesk пe la jidovĭ пentrѕ a avea o simbrie maĭ bѕnъ. Ѕn jidovѕ bъtrînѕ kѕ îmbrъkъmintea treнцoasъ шi kѕ пъlъriea rѕпtъ пe kaпѕ intra de doѕъ treĭ orĭ пe zi, kѕ doѕъ kofe în formъ de пѕtinele de stejarѕ, atîrnate пrin nimte fringhiĭ skѕrte de o kobiliцъ latъ skobitъ, чe se aшazъ bine пe grѕmazĭ, пline kѕ aпъ din fъntъna de lîngъ Sъnta Vinerĭ шi maĭ de mѕlte orĭ kiar de la Golia kъnd este linsъ de aпъ, aчesta era kъrъtorѕl de aпъ Bѕxѕr, kare era tokmit kѕ aпѕl d'a îndestѕla kasa bankerѕlѕĭ kѕ aпъ.

Sѕb serioasa kъѕtъtѕrъ a lѕĭ Aшer пъreaѕ kъ toate lѕkrѕrile din kѕrte se regѕlaѕ oare kѕm: seara

de vreme era totsl potolit ши a doвa zi de dimineaцъ aktivitatea reînчепеа.

Bankerвl, kare din jвniea sa ши пînъ la etatea în kare se afla trъsъtвrile fisionomiї sale regвlate arъta вn kiпв interesantв, era вnвl din aчeї bъtrînї kъrora oamenii, dвпъ obiчeiв lorв d'a ziчe чeva пentot individвl, ziчea ши пentrв el kъ se цinвse bine, saв kъ a trъit bine în tinereцea lвї.

Шi kъnd se afla în kasъ, ka ши kъnd вmbla пe вliцъ, era tot-d'aвпa îmbrъkat kв o tвnikъ lвngъ neagrъ de lînъ, înчins пeste mizlokв kв вn brîв de mъtase kв чiвkвrї lъsate пe la kъпъtîie, kв чisme вngї în пiчoare, de vaksв, tot-d'aвпa lвstrвite, ши maї de mвlte orї kв kaloшї de gвmelastikв, kъnd пloвa ши se fъчea пe stradъ mîzgъ; kв osebire пвmaї kъ în kasъ rъmînea avъnd пe kaпв tikiea sa чea neagrъ de пlвшї, iar пe вliцъ adъoga пeste aчeasta пъlъriea sa чea de kastor kв mъrginile late ши mare la пъrв.

Вn okiв пlin de viaцъ ka al lвї ши o frвnte kв пвцine înkreцitвrї karakterisa inteligiнцa de kare fвsese el kondвs în orї чe întreпrindere. Пъrвl kaпвlвї nв arъta îndestвl nвmъrвl anilor sъї, пentrв kъ пвцine fire de пъrв avea albe. O barbъ rъtвndъ ши netedъ чe îї kъdea пe пeптв însemпa venerаціeвnea de kare se bвkвra între koreligionari sъї.

În fie чe sъmbъtъ, kъчiвla sa originalъ de blaпъ de samвrв, kв kare se înfъцiшea la sinogogъ, kosta maї bine de o sвtъ galbenї; ши пrostirea kв kare îшї învъlea kaпвl la înkinъчiвne, într'o formъ ka вn gвler de mantie, era kвsвt kв florї de aвrв ши lвkrat kв mъrgъritare. Nв s'a vъzвt la Aшer, aчeea чe e вn defektв la чeilalцї Israiliцi, ka gвlerвl kъmъшi пe

la gîtȣ, saȣ bъnцile de la mъniчĭ sъ fie vre o datъ negre saȣ mototolite, чi tot-d'aȣna albe шi bine netezite; asemenea шi пeштarele чe însemneazъ tablele lȣĭ Moisi, foarte kȣrate, fasonate de atlasȣ saȣ de o altъ materie.

Mobilarea dar a апartamentelor sale se kompȣnea din kanaпele шi skaȣne îmbrъkate în marokinȣ шi în damaskъ de mъtъsȣrie; mese, пatȣrĭ шi garderobȣrĭ de пȣkȣ lȣstrȣite foarte frȣmosȣ, stofe de diferite materiĭ skȣmпe d'aȣrite aшternȣte пeste mesele чele rotȣnde, serviчiĭ de argintȣ, lȣminarniчe шi kandelabre lȣkrate ajȣrȣ ȣmplea kasele aчestȣia.

Kreштiniĭ maĭ kȣ seamъ, kъnd venia la dъnsȣl, trebȣiea sъ rъmîie ȣimiцĭ de atîta strъlȣчire шi manierĭ de пriimire: dȣlчeцȣrile, kafeoa, чeaiȣrĭ шi tot felȣl de likorȣrĭ aromate se servea la dînsȣl în tasȣrĭ de пorselan de Kina шi în пaxare de kristalȣ, пe tъvĭ шi kȣ tot serviчiȣ lorȣ de чel maĭ bȣnȣ argintȣ sȣflat kȣ aȣrȣ.

Aшer kȣ toate aчestea, sigȣrȣ ka шi în trekȣtȣ deспre viitorȣl sъȣ, Fortȣna nȣ'l înшelase niчĭ odatъ în toate sokotelile шi trebile чe le avȣsese kȣ boieriĭ saȣ пartikolariĭ Moldovi, шi d'aчeea rarȣ s'a 'ntъmпlat ka sъ'l vazъ чineva tristȣ. Okȣпъndȣse maĭ adese orĭ, într'ȣn aпartamentȣ lateralȣ, ȣnde 'шĭ avea skriitorȣl sъȣ kȣ toate kondikȣцile шi katastiшele înkъ de la 1833, de kъnd fъkȣse komerчiȣl kȣ mere mȣrate шi пînъ ajȣnsese mare bankerȣ, se afla tot-d'aȣna în lȣkrȣ adȣnъnd la чifre шi la nȣle; era îndeletniчitȣ, шezъnd пe ȣn jъцȣ mare, kȣ пiшte okelarĭ legaцĭ kȣ aȣrȣ, atîrnaцĭ пe nasȣ, шi пetreчea kȣ okiĭ teankȣrile de skrisorĭ, întokmaĭ ka ȣn

direktor de ministerȣ, kare fiind dator a rezola în lokȣl ministrȣlȣi sъȣ, nȣ faчe aчeasta maĭ nainte d'a чiti bine fie чe xъrtie.

Dar kъnd vre odatъ, din kaȣsa kъdereĭ ȣneĭ kase din Londra saȣ de la Kostantinonole, el nerdea ȣn milion шi jȣmъtate, asta îĭ fъчea atîta kъt 'l ar fi mȣшkat ȣn nȣriчe.

Însъ astъ datъ шi el se afla nreokȣnat maĭ mȣlt de kъt tot-d'aȣna.— În nreokȣnъчiȣnea sa se maĭ adъoga шi oare kare tristeцe: era trisȣ maĭ kȣ seamъ de kъnd nriimise ȣn biletȣ de la oare чine, ȣn konfrate al sъȣ, skriindȣ-ĭ desnre oare kare skimbъrĭ în orъndȣiala lȣkrȣrilor în цearъ, kъt шi desnre oare kare interese familiere.

Intrъ Lina fiika sa nrea iȣbitъ, пe kare niчĭ odatъ nȣ o nrivea dъ kъt kȣ ȣn sȣrisȣ dȣlчe al ȣnȣĭ nъrinte nentrȣ ȣnikȣl sъȣ konilȣ. Vorbele sale era kъtre dînsa tot-d'aȣna tinere шi kȣ ȣn чe de desmerdare; dar akȣm шi kъtre ea se arъtъ serios шi era foarte skȣrtȣ la vorbъ.

Fiika bъgъ aчeasta de seamъ dar se arъtъ ka kȣm n'ar înцelege.

Ea era anrirsъ la faцъ ka fokȣl; шi din oki eĭ negrĭ шi marĭ, a kъrora kъȣtъtȣrъ era neliniшtitъ, înцelegea чineva o tȣrbȣrare askȣnsъ.

Lina mergea пe 19 anĭ. — Ea kreskȣse într'ȣn institȣlȣ de kreшtinĭ. Mama sa, de шi simnlъ шi sȣnerstiцioasъ ka toate femeile koreligionare kȣ dînsa, n'ar fi nȣtȣt faчe altminterĭ, în ȣrma ȣnor akчidente netrekȣte în nrȣnчiea feteĭ; шi nentrȣ kъ ea a fost nromis-o, silitъ de îmnregiȣrъrĭ d'a nȣ шo nerde din viaцъ, kъ o va da ȣnȣĭ nreotȣ sъ o boteze

în religiȣnea kreштinъ; шi пentrȣ ka sъ nȣ o fakъ tokmaĭ ачeasta, чe se sokotea ȣn skandalȣ̆ în okiĭ koreligionarilor kȣltȣlȣĭ eĭ; saȣ̆ пentrȣ ka sъ fie nȣmaĭ пe jȣmъtate kъlkat jiȣrъmîntȣl чe ea fъkȣse, se mȣlцъmise a lъsa пe fiika sa sъ ȣrmeze kъцĭva anĭ, dȣпъ чe se maĭ mъrise, ȣn kȣrsȣ̆ de învъцъtȣrĭ шi konoштinцa limbelor englese, franчese шi germane; пe maĭ sokotind пe чea romъnъ, kare пentrȣ dînsa era limba пatrieĭ ш'a biseriчeĭ kare a mîntȣit-o.

Lina adȣse aminte tъtъni-sъȣ̆ kъ era Vinerĭ шi, dȣпъ obiчeiȣ, o mȣlцime de sъrачĭ aштeпta afarъ ajȣtorȣl чe li se da în fie чe sъпtъmъпъ. Пentrȣ kъ ea de kъnd se fъkȣse mare, пrin asistenцa sa lingъ пъrinцi eĭ, introdȣsese fel de fel de obiчeiȣrĭ în kasъ, пeпȣtъnd a'ĭ refȣza kъte o чerere de kъte orĭ eшia la esamenȣ̆ пremiantъ; se fъkȣse lege de la ȣn timпȣ̆ ka пъrintele eĭ sъ destine o mikъ пarte din пroчentele чe lȣa de la îmпrȣmȣtaцĭ, ka sъ îmпъrцiaskъ Vinerea чerшetorilor шi чerшetoarelor kъte ȣn argintȣ̆.

Ачeasta era ȣna din nobilile пreokȣпaцiȣnĭ a le fiiчeĭ bankerȣlȣĭ. Пrin ȣrmare lȣksȣl introdȣs пînъ în gradȣl чe'l deskriserъm în kasa ачestȣia, îmпъrцirea ajȣtoarelor la sъrачĭ, шi пînъ шi kȣrъцeniea din kasъ kȣrъцeniea în îmbrъkъminцĭ, saȣ̆ oare kare îngrijire de toaletъ, a пȣrta tot-d'aȣna ȣn gȣlerȣ̆ albȣ̆ kȣratȣ̆ etc. toate intraȣ̆ în пrogramȣl чerinцelor fiiчeĭ sale, kare пredomnia în kasъ, пrin sпiritȣl eĭ шi пȣterea farmekȣlȣĭ чe avea asȣпrъ-le. Ast-fel amorȣl пaternȣ̆, saȣ̆ femeea, înrîȣreazъ asȣпra sпiritȣlȣĭ ȣnȣĭ пъrinte kъt de fanatikȣ̆ saȣ̆ kъt de retrogradȣ̆. Чivilisaцiȣnea omenireĭ шi înnobilarea moravȣrilor чelor dintîĭ пoпȣlĭ sîntem datorĭ la femeĭ!..

Кът desпre soцiea bankerȣlȣĭ, Reveka, se înцelegea пrea bine în a le kasei.— Ea se îndeletniчia în ачea zi, vinerĭ, a ȣmпlea o шtȣkъ fokatъ, шi a lȣa de la fȣmȣ̆ niшte пenцĭ de gîskъ fъkȣцĭ batokȣ̆. Din пartei ea lъsa пe fiika sa în паче sъ fakъ че voia.

Aшer, цiind întro'mъnъ skriscarea desпre kare menцionarъm шi de la kare пȣ'шĭ rъdika okiĭ, arъtъ kȣ чeelaltъ o пȣngъ în formъ de sъkȣleцȣ̆ de пinzъ groasъ, шi пe kare sta imпrimat kȣ пensȣla ȣn No. 15.

Fiika lȣъ kam kȣ greȣtate ачeastъ пȣngъ, пe jȣmъtate пlinъ de пȣimorĭ (firfiriчĭ), krȣчierĭ nemцeшtĭ шi doȣъ-zeчerĭ-rȣseшtĭ, шi eшi. — El se ȣitъ dȣпъ dînsa шi sȣsпinъ. — Sterse okiĭ dȣп'ачeea kȣ o batistъ че o skoase înчetinel din пozȣnarȣ̆; шi stergînd шi stiklele okelarilor, o пȣse îndъrъtȣ̆, dȣпъ че o îndoi de vre o treĭ orĭ; шi d'aчi îшĭ kontinȣъ lektȣra шi reflesiȣnile sale sпekȣlative шi пolitiче.

Stradele Iasilor пъrea triȣmfъnd пrin marea aktivitate че desvъleшte пoпȣlaцiea sa. Nȣ era niчĭ de kȣm sȣпȣs ачeleĭ пotolirĭ шi monotonii în kare se gъseшte sъmbъta. Vaĭ de sȣfletȣl însъ чelor че пȣ va îngriji ka sъ kȣmпere de vinerĭ tot че le trebȣeшte, k'aпoĭ sъmbъtъ паче bȣnъ, пoate пrea bine шi rъbda de foame!.. Toate пrъvъliile sȣnt înkise: niчĭ пъine, niчĭ karne шi de niчĭ ȣnele пȣ se gъseшte de vînzare. — Aшa dar stradele era ȣmпlȣte: par'kъ ferbea tot tîrgȣl, fiind vinerĭ, zioa din ȣrmъ a sъпtъmъnii. — Magasinele din strada mare kȣ пostavȣrĭ шi tot felȣl de mъrfȣrĭ de lȣksȣ̆, adȣse din strъinъtate, eraȣ̆ deskise, пe dinaintea kъrora maĭ mȣlцĭ negȣцъtorĭ Jidovĭ se aflaȣ̆ fъkъnd пlanȣrĭ, îngrijaцĭ fiind kъ strъ-

mȣtъndȣ-se residenца la Bȣkȣreшtĭ, orĭ sъ fie nevoiцĭ a desfаче avele mъrfȣrĭ пе пpeцȣrĭ foarte eftine. Zarafiĭ пostaцĭ din distanцъ în distanцъ, шi maĭ ales пе la ȣnghiȣrile stradelor, kȣ kъte ȣn dȣlъпiȣorȣ̆ kȣ geamȣrĭ d'asȣпra, în kare se vedea niшte kȣtiĭ despъrцite kȣ deosibite felȣrĭ de monezĭ de argintȣ̆ шi de aȣrȣ̆ întrînsele, kemaȣ̆ пrin sȣnetȣl ȣnor karboave vekĭ, че пе 'пчetat ie vîntȣra în mъinĭ, пе чеĭ kare aveaȣ̆ nevoe de skimbatȣ̆, kȣ kondiцie d'a lъsa jȣmъtate sfanцixȣ̆ la galbenȣ̆, doȣъ-zeчĭ пarale la ȣn irmilikȣ̆, шi чinчĭ пarale la sfanцixȣ̆, шi alte dъцĭ шi maĭ mȣlt. — În toatъ Moldova komerчiȣl fiind în mъinele jidovilor, шi eĭ fiind înцeleшĭ între dъnшĭ, orĭ ȣnde veĭ merge la vre ȣn magasinȣ̆ sъ kȣmпerĭ чeva, întъĭ цi aratъ пе zarafȣl d'alъtȣrĭ saȣ̆ din kolцȣl ȣleцeĭ, sъ mergĭ ka sъ цĭ skimbe. Aчeasta este ȣn taktȣ̆ jidoveskȣ̆! ... П'în пieцe, шi maĭ ales la Tîrgȣl Kȣkȣlȣĭ, se vъdȣ̆ o mȣlцime de jidovĭ пȣrtъnd пе sпinare în brъkъminцĭ vekĭ de vînzare шi înkъlцъminte kъrпъчite; alцiĭ vînzъnd пoame într'ȣn kъrȣчiorȣ̆ че'l trage kȣ mъinele, femeĭ, la o пarte, kȣ аче, aцъ шi fel de felȣ̆ de mъrȣnцiшiȣrĭ; ȣnȣl strigînd kolea zemble! zem ble!.. altȣl vinde mȣstȣ̆ din пere ȣskate, altȣl lапte, altȣl se чeartъ, altȣl tokmeшte o kъrȣцъ kȣ lemne; femeĭ шi koпiĭ de jidovĭ înkъrkaцĭ kȣ gîшte шi kȣ kokoшĭ mergъnd saȣ̆ viind de la xaxamȣ ka sъ le taie, шi koпii de kreшtinĭ îĭ пekъjeшte adresъndȣ-le tot felȣl de injȣriĭ; aпoĭ ȣrȣitȣl trъsȣrelor, xodoroцitȣra kъrȣцelor чelor lȣngĭ kȣ niшte drȣgĭ groшĭ, пе kare sînt aшezate bȣtoaie kȣ bere saȣ̆ kȣ sпirtȣ, saȣ̆ saчĭ kȣ fъinъ; strigъtȣl xamalilor aridikъnd la mъrfȣrĭ, al birjarilor шi kъte шi maĭ kъte, fakȣ̆ a se vedea tabloȣl

чel maĭ чiȣdat шi a se aȣzi atîta ȣrletȣ̆ шi larmъ înkъt nȣ se maĭ пoate înцelege nimenĭ. Чerшitorii шi чerшitoarele, fiinцe nenoroчite, fъrъ osebire de naцionalitate saȣ̆ de kȣltȣ̆, aleargъ de la o ȣшъ la alta ka sъ întinzъ mъna. — Ȣnii îшĭ adȣk aminte kъ în strada sпre Beilikȣ̆, la kъteva kase de bankerĭ avȣцĭ milionarĭ se îmпarte oare kare ajȣtoare jidovilor sъraчĭ шi maĭ ales чelor bolnavĭ... Чeĭ maĭ mȣlцĭ dar se îndreпtaȣ̆ kam sпre aчea stradъ.

Sпlenditъ atȣnчĭ шi frȣmoasъ, întokmaĭ ka aчele kȣrtezane mъreцe desпre kare пe vorbeшte biblia, fiika lȣĭ Ашer se arъtъ în balkonaшȣl desпre stradъ, шi чerшitorii înчeпȣrъ a se aпroпiea de kasa kȣ obloanele kȣm le deskriserъmȣ̆.

Пieптъnatъ kȣ пърȣl ridikat în sȣsȣ̆ шi пrins kȣ nisчe agrafe de aȣrȣ̆ шi kȣ mъrgeane în formъ de sъgeцĭ, îĭ desvъlea tъmпlele kȣ mȣltъ graцie; пe kare nȣmaĭ niшte шȣviцe mititele se arъtaȣ̆ kîrlionцate, atъt de sȣпцirele шi fine, пrekȣm nȣmaĭ пenelȣl ȣnȣĭ maestrȣ mare ar fi пȣtȣt însemna în пortretȣl ȣneĭ Estera.

Obrasȣl eĭ rotȣnd ka ȣn mъrȣ̆, disпȣtъnd kȣ faцa alabatrȣlȣĭ, ȣn nasȣ̆ пotrivitȣ̆ шi o gȣrъ bine deskrisъ, oki eĭ marĭ negri, niшte gene stȣfoase шi o frȣnte desvъlitъ, konkȣraȣ̆ în armonie d'a faчe пe jȣna Israilitъ kъt de înkъntъtoare.

O talie niчĭ maĭ mȣlt niчĭ maĭ пȣцin de kъt kare ar desvъli o etate ka a eĭ, lъsa a se vedea tъietȣra ȣneĭ marmȣre albъ ka neaoa mȣnцilor, ast-fel taliea eĭ sveltъ шi mlъdioasъ, fiind îmbrъkatъ kȣ ȣn kaпotȣ albȣ̆ шi înчinsъ kȣ ȣn kordonȣ̆ пeste mizlokȣ̆, se desvolta ka ȣn krinȣ̆; iar ȣmeri eĭ bine kreskȣцĭ, braцe

rotȣnde ши grъsȣlii sȣb o mъnekъ largъ че atîrna, ши kȣ brъцъrĭ la mъinĭ, eraȣ asemenĭ rъпitoare; kъt ши ачele rotȣnzimĭ sferiче че se rъdikaȣ ȣшorȣ ши dȣlче пe sînȣl eĭ, akoпerit de sȣbцirea batistъ kȣsȣtъ în fistonȣrĭ.

Ȣшoarъ, пlinъ de vioiчȣne ши de inteligenцъ, kъȣtъtȣra okilor eĭ era imпerioasъ.— Ea însȣfla oare kare resпektȣ челорȣ че se oпreaȣ d'a o пrivi; dar nȣ se пъrea a fi ши krȣdъ пentrȣ o singȣrъ пersoanъ kare a iȣbit.

Чerшitoriĭ, ȣnȣl dȣпъ altȣl, пriimind din mъna eĭ albъ kȣm e kaшȣl kъte o monedъ, se simцia пrea konsolaцĭ atingъnd degitile eĭ sȣbцirele ши lȣngĭ de tremȣrъtoare lorȣ mъnъ.

Toцĭ o bine kȣvînta deпъrtъndȣse.

Ea maĭ ales întreba пe чeĭ bolnavĭ, sfъtȣiea ши kъina пe femeile sъraчe vъdȣve че цineaȣ ȣn пrȣnkȣ în braцele lorȣ.

Nȣ osebia kъtȣшĭ de пȣцin пe Kreшtinȣ dintre Evreȣ; пe toцĭ iĭ komпъtimea ши tȣtȣlor le ar fi dat ȣn ачelaшĭ ajȣtorȣ. — Пentrȣ dъnsa morala tȣtȣlor legilor ши a kȣltelor se ȣnifika dinaintea dȣrereĭ ши miseriilor întregeĭ omenirĭ... Ea dar era o esчeпцie kare ar fi fъkȣt sъ roшeaskъ însȣшĭ пe Kreшtinĭ пrin kondȣita eĭ, ши era ȣn îndemnȣ пentrȣ пoпȣlȣl пlin de пrejȣdiцiĭ, ka sъ se reformeze.

Lina înkъrkatъ de laȣde ши de bine kȣvîntъrĭ, se întȣrnъ mȣlцъmitъ de fanta sa ȣmanъ; ea disпъrȣ пrekȣm disпare ȣn lȣчeafъrȣ kare aпoĭ iar o sъ se arate în okiĭ atîtor fiinцe sȣferinde. Îmпъrцi пъnъ la ȣnȣl toцĭ baniĭ че ĭ avea asȣпra eĭ, ши intrъ în

kasъ, ȣnde gъsi пe Avrȣmȣ̆, vъrȣl eĭ, чe o aшtenta în salonȣ̆, пe ȣn jъџȣ, lîngъ o fereastrъ.

El intrase пe kъnd dъnsa se aflase okȣпъndȣse de soartea чelor nenoroчiџĭ.

— Bȣnjȣr! veriшiorъ Lino! îĭ zise el îndatъ чe o vъzȣ intrъnd.

— Bine veniшĭ, vere! bine aĭ venit sъnъtosȣ! iĭ rъsпȣnse Lina sȣrizîndъ шi mȣlt graџioasъ, шi maĭ ales rîzъnd de tonȣl пrin kare Avrȣm voea sъ se arate kъ e de modъ.

Ea шezȣ aпroaпe de dînsȣl шi kȣ o dȣlчe kъntъtȣrъ se ȣitъ lȣngȣ̆ пrekȣm voi sъ чiteaskъ în kȣgetȣl sъȣ̆.

El întinse mъna ka kȣm voia sъ se joaчe saȣ̆ a învîrti brъџeaoa din mъna eĭ lъsatъ alene пe jъџȣ.

— Îmĭ пlъчeaĭ mȣltȣ̆, zise el, kъnd te пriveam чe fъчeaĭ adiniaorĭ kȣ aчele femeĭ sъraчe kare te bine kȣvînta; îmĭ пlъчea sъ te aȣz nȣmindȣ-le пe Exova singȣrȣl Dȣmnezeȣ̆ пrea Пȣtinte шi пъrintele tȣtȣlor. — Tot în nȣmele lȣĭ dar viȣ̆ a'џĭ adȣчe nȣvele пlъkȣte . . .

Шi faџa Evreȣlȣĭ пъrȣ a fi skimbatъ kъnd пronȣnџъ aчeste vorbe.

— Чe aĭ Avrȣmȣ̆ kъ te vъz atît de skimbat? Eшtĭ ka пъretele albȣ̆, fъrъ o fъrîmъ de roшeaџъ пe kiпȣl tъȣ̆? Чe nȣvele ziчĭ kъ mĭ adȣчĭ?

— Taikъ-tъȣ̆ nȣ џĭ a zis nimikȣ̆? . . Nȣ шtii nimikȣ̆? . . saȣ̆ în adevъrȣ̆ nȣmaĭ aчel пrofesorȣ̆ kreшtinȣ̆ kare adesea orĭ te vede la Koпъȣ̆, saȣ̆ în grъdina Sokoli, џĭ okȣпъ mintea шi inima; zi Lino? . .

Lina se fъkȣ roшie dar se stъпъni d'a nȣ se trъ-

da ea însъшї прin tsrbsrarea че ar fi arъtat, — rъsnsnse:

— Te шtieam, Avrsm, omš ks jsdekatъ шi n'aшї fi aштentat sъ asz de la dsmneata asemene vorbe.

— Ia sъ lъsъm astea, Lino; шtiї че nsvele am sъ'ці spsiš, snkis-meš de la Чernoviці mъ faче moштenitor пе toatъ starea sa kare se srkъ la dosъ-zeчї de miї florinї: îmї lasъ niштe kase în oraшš шi o grъdinъ mare de la margine; afarъ d'acheasta ssnt foarte avstš, îmї ksnoштї starea? aшa dar veї konsimці шi ts ka tъtъ-ni-tъš, de la kare te am чerst în kъsъtorie.

— Avrsmš, Dsmnezeš sъ'ці dea tot binele шi feriчirea че veї dori-o, dar kъt пentrs mine, eš ns voi sъ mъ mъrit!

— Dar че fel? ns vreї sъ mъ ieї? te veї înпroivi tъ tъ-ne-tъš? Refszї avere? refszї feriчirea ta?..

— Avrsmš, feriчirea omslsї ns e tot-d'asna nsmaї în avere, чi în împlinirea snsї skonš пе viitorš.

Avrsm maї întъї simцise estassl feriчireї de sn momentš че îl fъчea sъ skimbe feцe, dar kъnd aszi пе vara lsї refszъnds-ї шi mъna шi averea, o krezs kъ este nebsnъ.

— Dar Lino! adъogъ el, o sъ te mъriці?..

— Drent sъ ці spsiš пoate sъ mъ mъrit шi пoate ns, Dsmnezeš o шtie, însъ пentrs dsmneata veї nemeri mslt maї bine lsъnd пе Raxila fata lsї Mexel bъkansl, saš пе Debora fata gisvaergislsї din sliцa mare; пentrs kъ ori kare din ele te va isbi, veї fi înцeles de dînsele шi veї пstea a te sni; dar vezї eš, ideile mele, dorinцele че am, visыrile mele de o feriчire ns se пotrivesk niчї odatъ ks a le dsmitale... Veї

krede kъ sînt o nebȣnъ, kъ sînt o smintitъ, kъ nȣ шtiȣ че vorbeskȣ шi nȣ шtiȣ че fak, am visȣrile шele, Avrȣmȣ, шi voesk sъ fiȣ sinчerъ kъtre dȣmneata.

— Dar tatъ-tъȣ voeшte шi este xotъrîtȣ ka sъ te mъrite, replikъ Avrȣmȣ, tȣrbȣrat de rъspȣnsȣl kare i 'l dete.

— Eȣ stim voinцa пъrinцilor înkъt poate avea ȣn drept ka пъrinte asȣпra mea, aчeasta e ȣna din чele zeче învъцъtȣrĭ a le Profetȣlȣĭ Sъntȣ; dar vezĭ kъnd aĭ шti istoriea kopilъrieĭ mele, îmĭ veĭ da dreптate. — Пînъ la doĭ anĭ de la naшterea mea, eram sȣferindъ de omorîtoarea patimъ a kopiilor... Mama mea шi tatъ-meȣ desperaцĭ kъ vor maĭ avea пe fiika lorȣ, шi maĭ kȣ seamъ kъ atȣnчĭ eĭ plîngeaȣ perderea ȣnȣĭ fiȣ maĭ mare, ziserъ sfъшiind vestmintele de пe dъnшi, че пe foloseшte aȣrȣl шi toatъ avȣцiea noastrъ fъrъ astъ kopilъ? цine se va gъsi sъ o tъmъdȣiaskъ de rъȣl че o mȣnчeшte, va lȣa o jȣmъtate din aȣrȣl шi averea noastrъ. Toцĭ rabini, marele rabin de la Satagȣra, че venise în treakъtȣ de la Fokшanĭ пe la Bakъȣ, mъ vъzȣ шi 'шĭ înчerkarъ пȣterea învъцъtȣreĭ lorȣ; toцĭ doktorii шi moaшele din Moldova nȣ пȣtȣrъ faчe nimikȣ ka sъ skaпe, пe fiika lȣĭ Aшer. Mama mea, dȣпъ îndemnȣl a kъtor-va kokoane Moldovene, xotъrîrъ a merge kȣ mine la Bȣkovina шi a kъdea kȣ mine dinaintea Sъntȣlȣĭ Ioan din Sȣчiava, че se aflъ în Metroпoliea чea mare de akolo; пentrȣ kъ, ziserъ doamnele kreшtine, чine kade kȣ kredinцъ dinaintea aчelȣĭ Sъntȣ e пeste пȣtinцъ ka rȣgъчiȣnea sa sъ rъmîie neaskȣltatъ... Dar eȣ mъ aflam maĭ mȣlt între чeĭ morцĭ dekъt între чeĭ viĭ шi nȣ eraȣ sigȣrĭ kъ vorȣ пȣtea ajȣnge kȣ mine пînъ

la Sȣчiava. Tot tîrgȣl Bakъȣlȣĭ, ȣnde trъia пъrinцi meĭ atȣnчĭ, kȣnoштea starea чea tristъ a lorȣ̆. Atȣnчĭ o femee din satȣl Leteea veni de спȣse mamъ-mi kъ преȣtȣl чel bъtrînȣ̆ al satȣlȣĭ are **darȣl minȣnilor** kȣnd чiteште la пъtimaшĭ. Пъrinцi meĭ alergarъ la dînsȣl, se rȣgarъ de el, плъnserъ kȣ mine пе braцele lorȣ̆, dar преȣtȣl le ръспȣnse kъ nȣ поate sъ чiteaskъ чelor d'o altъ kredinцъ. Пъrinцi meĭ nȣ înчetarъ d'a 'l rȣga шi el le ръспȣnse: va împlini aчeasta kȣnd vor konsimцi ka eȣ̆ sъ приimesk botezȣl...

— A! kȣm s'ar fi пȣtȣt aчeasta! adъogъ Avrȣm, ka kȣm îшĭ перdea mintea.

— O lȣme întreagъ kȣnoaште aчestȣ̆ adevърȣ̆!

— Lino, vezĭ, aĭ simпatie пentrȣ kreштinĭ, din чeea чe înцeleseiȣ̆?

— Fъrъ a desпreцȣi vre odatъ kredinцa пъrinцilor meĭ, am venerat biserika kreштinъ шi am askȣltat kȣ плъчere de kъte orĭ am aȣzit чitind ȣn преȣtȣ̆ dinnaintea altarȣlȣĭ.

— Aĭ intrat dar шi în biserikъ?

— O! de mȣlte orĭ, шi maĭ tot-d'aȣna în biserika чelor Treĭ-Sfinцi, ȣnde este Sъnta Paraskiva.

Avrȣm, aȣzind aчeste vorbe, krezȣ de o kam datъ kъ vara lȣĭ îшĭ rîdea de dînsȣl, шi пentrȣ kare înчeпȣse a i se sbîrli perчiȣniĭ de mъnie, dar iarъшĭ se liniшti.

— Ȣrmeazъ înainte, adъogъ el.

— Преȣtȣl, xotъrît, zise kъ altminterĭ nȣ va пȣtea sъ'mĭ чiteaskъ molitfa de însъnъtoшire. Tatъmeȣ̆ шi mama mea ръспȣnserъ kъ eĭ sînt maĭ mȣlt bъtrînĭ шi kъ eĭ приimind пропȣnerea sa aпoĭ trebȣe

ka ши eĭ sъ se leaпede de kredinца strъbȣnilor sъĭ, lȣkrȣ че nȣ vor faче niчĭ odatъ; dar eĭ insistarъ mereŭ lîngъ пreȣtȣ rȣgъndȣl, ши maĭ adъogirъ, kъ eŭ skъпъnd de la moarte, че nȣ пrea kredeaŭ, fakŭ giȣrъmîntŭ kъ mъ vor lъsa la alegerea mea kъnd voiŭ fi mare; nȣ se vor împrotivi daka eŭ voiŭ voi kiar sъ mъ ши botez...

Пreȣtȣl fȣ mȣlцъmitŭ de astъ пromitere a mȣmъ-mi ши a tatъ-meŭ; dar însъ el se temȣ de vre o rъsпȣndere, ши zise kъ voeшte sъ aibъ o xъrtie de la пrotoiereȣl de Bakъŭ. Aчesta, ka omŭ înцelentŭ, skrise пe sȣпlika че i o dete пъrinцi meĭ kъ: „чele sъnte nȣ se sпȣrkъ...“ o temъ din sъntele skriпtȣrĭ lȣatъ. Dȣпъ o lȣпtъ grea, dȣпъ maĭ mȣlte zile de alergъtȣrъ, пrivind kȣ okiĭ kȣm eŭ mъ mȣnчiam ши mъ пerdeam arzъnd în niшte flakъrĭ de dȣrerĭ, amorȣl de пъrinte, kredinцa în aчel пreȣtŭ bъtrînŭ, fъkȣrъ minȣnĭ, kъ în adevъrŭ mie îmĭ fȣse bine dȣпъ че îmĭ чiti în treĭ rъndȣrĭ ши mъ stroпi kȣ aпъ sъnцitъ. — Kredinцa ta te va mъntȣi! a zis învъцъtorȣl Iisȣs... În adevъr kredinцa пъrinцilor meĭ mъ skъпъ de la moarte. — Vezĭ dar, Avrȣm, am dreпtate saŭ nȣ, ka sъ am stimъ пentrȣ datinile Kreшtinilor ши sъ venerez biserika lorŭ?

Avrȣm rъmъsese пe gîndȣrĭ.

— Aпoĭ, шtiĭ, eŭ am kreskȣt alt-fel, am învъцat în skolĭ, am чitit istoriea lȣmi, nȣ пot avea пrejȣdiцiĭ; jȣdek lȣkrȣ пrekȣm este, daŭ dreпtate kuĭ o are; am чitit istoriea пoпȣlȣlȣĭ чelȣĭ ales de Dȣmnezeŭ, kare e пoпȣlȣl Evreŭ, am чitit înъlцarea, sȣferinцele ши kъderea lȣĭ... Пentrȣ kъ greшirъ пъrinцi ши strъbȣni noştri, noĭ azĭ sȣferim xȣla ши desпre-

пѕl попѕlilor!.. Sfъшierile, desbinarea, ѕra din tre-kѕt ne пerdѕ пatriea... Кърціle Пrofeцilor пѕmeskѕ neferiчirea de kare fѕse bîntѕit попѕlѕl Iѕdei пentrѕ rътъчirea lѕї! Exova чertъ пe fii sъї шi чearta lѕї fѕse teribilъ!... Dѕпъ чe el rътъчi ѕmblъnd lѕmea, fъrъ azilѕ шi fъrъ пatrie, gonit din lokѕ în lokѕ, din цearъ în цearъ, venirъ însfîrшit aчestї fiї чertaцї de чel Пrea Înalt, într'ѕn lokѕ ѕnde попѕlѕl kreштinѕ îї îmbrъцiшъ шi îї пriimi... De чe dar astъ isolare a попѕlѕlѕї Evreѕ kъnd este îmbrъцiшat шi пriimit în цeara Romъnilor?.. Moldova e пatriea noastrъ чelor kare ne am пъskѕt în пъmîntѕl eї, чelor deпrinшї a se bѕkѕra пѕmaї de frѕmѕseцea чerѕlѕї eї, чelor kare se înavѕцesk în mizlokѕl попѕlѕlѕї eї, чelor чe iѕbeskѕ пъmîntѕl, mѕnцї шi rîѕrile eї, чelor чe se îmпъrtъшesk de toate bѕnѕrile eї, чelor пriimiцї sѕb skѕtѕl legilor шi al datinilor d'aiчї, чelorѕ deпrinшї a askѕlta mѕsika шi limba попѕlѕlѕї, чelor чe se iѕbeskѕ, чelor чe îmbътrîneskѕ шi se înmormъnteazъ aiчї, чelor чe se roagъ lѕї Exova în пъmîntѕl aчesta: singѕrѕlѕї Dѕmnezeѕ Пrea Пѕtinte шi пrea îndѕrъtorѕ! Eї bine, Avrѕm, kaѕtъ sъ fimѕ dreпцї, kaѕtъ sъ ne lѕminъmѕ!.. Kreштini sînt traцiї noштri, цeara Romъnilor este пatriea noastrъ, sъ faчem dar шi noї чeva пentrѕ ka sъ avem dreпtѕl d'a ne bѕkѕra de пѕmele aчesta, — a avea o пatrie!..

Jѕna Israilitъ пъrea insпiratъ kъnd vorbea aчestea Evreѕlѕї kare nѕ fѕsese deпrinsѕ de kъt a aѕzi пreчeпte de fanatismѕ, a цine la kostѕmѕl чel barbarѕ шi a se înkina aѕrѕlѕї. — El nѕ zise maї mѕlt o vorbъ.

— Sînt mъxnitъ, adъogъ ea, kъ nѕ este ertat

seksului meŭ d'a propune reforme, de a represinta nagiunea în faga guvernului ш'a nagiunei romъneшti, k'atunчi aшi dori sъ portŭ un nume mare; aшi vorbi чelor bъtrîni, aшi sfъtui junimea, aшi intra în sinagoge ku skopŭ de a îndrepta opiniunile, aшi kombate rъtъчirea, aшi biчiui viziul шi toate nъravurile skîrboase, aшi kъuta sъ luminezŭ nagiunea mea, aшi disputa în multe punkte rъtъчirile rabinilor, ka urmaшiĭ popului чeluĭ ales de Dumnezeŭ sъ merite titlul aчesta! — Am чitit mult, am rъsfoit skripturile шi kъrgile profegilor, pentru ka sъ aflu adevъrul;— am studieat prekъt e permis seksuluĭ шi anilor meĭ шtiinga literatureĭ popolilor vekĭ шi a чelor moderni; am чitit pe Chiller al Germanilor, pe D-na de Staël, pe Chatobrian al Franчesilor, pe damiчela Stevar Englesъ шi pe algĭ poegĭ umanĭ; am admirat karakterul eroikŭ al femeilor чelebre; — Ioana de Ark a aprins în sufletul meŭ simgimente de eroismŭ;— femeĭ skriitoare, artiste însemnate, чelebritъgĭ ale sekoluluĭ în kare trъimŭ, — îmĭ inspirarъ mintea шi mъ fъkurъ sъ invidiez soarta-le шi sъ fiŭ geloasъ de numele lorŭ!.. Vezĭ dar, vezĭ kъ aurul nu este totul kare faчe ferichirea mea; aplekarea aчeasta este prea înjositoare шi nu se potriveшte ku mine; un karakterŭ nobilŭ, o frumoasъ purtare, ideĭ generoase, kompъtimirea чeluĭ nenoroчitŭ, aplekarea kъtre binele altuia iatъ religiunea omuluĭ kultivatŭ! — iatъ doringa шi visurile mele de kare sînt dominatъ!.. Nu ne potrivim dar Avrumŭ, шi aĭ fi prea neferiчitŭ ku mine...

Avrumŭ rъmъsese ku kapul în josŭ, kъnd intrъ Aшer чel чe askultase din apartamentul lateralŭ o

mare парte din vorbele Lini, ши Reveka se ivi deskizъnd ꙋша despre faцъ.

Bъtrînꙋl rъmъsese kꙋ braцele înkrꙋчiшate privind пе fiia-sa че se skꙋlase în sꙋs dinainte-ĭ ши пе Avrꙋmꙋ̆ че se afla ka înlemnit пе skaꙋnꙋ̆.

Reveka lꙋъ чеа dintîĭ vorbъ, adresъndꙋ-se kъtre Avrꙋmꙋ̆: Sabъțꙋ̆ bꙋnꙋ̆ sъ aibĭ! bine aĭ venit la noĭ Avrꙋmꙋ̆! sъ rъmîĭ sъ чinъmꙋ̆ kꙋ тoцiĭ la aпrinsꙋl lꙋminilor.

Avrꙋmꙋ̆ tresъri, ka kꙋm s'ar fi deштentat dintr'ꙋn visꙋ̆.

— Iertaцi-mъ, voiꙋ̆ întъrziea пrea mꙋlt la rꙋgъчiꙋne, ши d'ачееа nꙋ vъ пot fъgъdꙋi...

Avrꙋmꙋ̆ fiind de tot tꙋrbꙋrat, nꙋ пriimi a rъmînea la чinъ.

Aшer zise kъtre fiika sa: Штiꙋ̆ че kꙋgeцĭ tꙋ Lino; sꙋnt пrea nemꙋlцъmit de veĭ rъmînea în aste ideĭ чiꙋdate!.. Avrꙋm цi a fъkꙋt kꙋnoskꙋtъ xotъrîrea че am ka el sъ fie alesꙋl tъꙋ̆. Sabъtꙋl zileĭ de mъine voesk sъ fie sъrbъtoarea logodireĭ tale... Nꙋ aшĭ krede kъ vreĭ sъ te împrotiveштĭ! Iatъ în astъ skrisoare, ꙋn konfrate al meꙋ̆ mъ înштiinцeazъ de чele че eштĭ xotъrîtъ a faче; toate dar le am aflat. S'ar пꙋtea oare ka Lina, fiika mea, sъ fakъ vre ꙋn пaсꙋ̆ în kontra voinцeĭ пъrintelꙋĭ eĭ?..

Aшer цinea înkъ în mъinile sale ачеа skrisoare че a fost пriimit-o, ши kare konцinea interese de familie, kꙋm maĭ arъtarъmꙋ̆.

— Lina ka lovitъ de trъsnetꙋ̆, aꙋzind ачeste kъzꙋ în genꙋke dinaintea tъtъ-ni-sъꙋ̆.

Avrꙋmꙋ̆ vъzъnd пe bъtrînꙋ̆ atît de xotъrît, пъrea kъ reînsꙋfleцeшte.

Reveka începѕ a lъkrъma vъzъnd пe fiia-sa aшa de tѕrbѕratъ шi vorbind kъtre tъtъ-ni-sъѕ̆ kѕ atîta determinare.

— Eшti пъrintele meѕ̆, taikъ! Te iѕbeskѕ̆ шi te stimѕ̆ пrea mѕlt, dar sъ nѕ mъ sileшti la ѕn пasѕ̆ чe nѕ voeskѕ̆ a'l faчe; nѕ mъ mъrit!..

Avrѕmѕ̆ iar înlemni aѕzind aчeasta.

— Чe voeшti sъ faчĭ? adъogъ Aшer, veĭ îmbъtrîni ast-fel?..

— Rъmîiѕ̆ stъпъnъ пe alegerea чe voiѕ̆ sъ fakѕ̆, ka шi пe konsчiinца чe o am...

— Konsчiinца ta se va kondѕчe de voinца mea; alt-fel n'am fiikъ! zise bъtrînѕl пrea sѕпъrat.

— Taikъ, aĭ fъgъdѕit odatъ kъ îmĭ veĭ lъsa konsчiinца шi alegerea mea liberъ!

Atѕnчĭ Reveka îшĭ adѕse aminte de starea fiiчeĭ sale kъnd era sъ o пearzъ de bolnavъ шi чe пromisese împreѕnъ kѕ bъrbatѕ-sъѕ̆ пreotѕlѕĭ чelѕĭ bъtrîn de la Leteea kare a skъпat-o. — Începѕ a пlъnge шi maĭ tare.

Aшer maĭ voi sъ zikъ чeva, dar vъzъnd пe femeea lѕĭ kъ пlъnge se opri.

— Rъdikъ-te! zise bankerѕl fiiчeĭ sale kare îĭ îmbrъцiшase пiчioarele шi nѕ înчeta d'a 'l învinge prin kъѕtъtѕra eĭ чea rѕgъtoare шi mѕlt dѕreroasъ.

Lina adъogъ: nѕ mъ ridikѕ̆ de la пiчioarele tale пînъ чe nѕ veĭ ziчe kъ nѕ mъ veĭ sili la o alegere чe nѕ voesk eѕ̆!..

Пe kъnd bъtrînѕl bankerѕ̆ шi fiika sa se afla în aчeastъ stare, se aѕzi de odatъ цinete шi o larmъ ka kѕm era fokѕ̆ în stradъ. El eшi nѕmaĭ de kъt în xalatѕ̆ шi kѕ tikiea sa пe kaпѕ̆, шi dѕпъ el alergъ

ши Avrвmв̆, ka sъ vazъ че este; iar Lina, kв okiĭ roшiĭ ши пlinĭ de lakrime, fв sпrijinitъ пе пeптвl mameĭ sale че нв înveta d'a o konsola ш'a o re'пtoarче de la вп felв̆ de leшinв̆ în kare ea kъzвse.

Dвпъ kъte-va minвte, bankervl ши Avrвmв̆ intrarъ în kasъ bъtъndвle пeптвl la amъndoi de o nesпвsъ tвrbвrare; eĭ adвserъ vestea kъ a disпъrвt fata argintarвlвĭ din strada învечinatъ, пeнтrв kare se fъkвse aчea larmъ, ши toцĭ jidoviĭ mergв̆ kв grъmada la пoliцie sъ чearъ dreптate, ka sъ le deskoпere пe fвrв̆.

Aшеr îшĭ пвпea reпede în kamera lateralъ kaloшiĭ în пiчioare ши lвъ iвte пъlъriea sa de kastorв̆ пe kaпв̆, пeнтrв a merge d'a dreптвl ши întinsв̆ la ministrв ...

III.

Teribilul Terapont.

Poienele este la o poшtie deпarte de Iasĭ, în drвmвl sпre Vaslвĭ ши Bъrlad. Maĭ kв seamъ kъt цine шoseaoa, de la Movila lвĭ Пвrчel ши пînъ în Iasĭ, ши kъt цine valea Loxanвl desпre Xвшĭ, kalea reпresintъ пosiцiвnile чele maĭ interesante: nвmaĭ dealвrĭ akoпerite de kodri ши vъĭ пitoresчĭ, пrekвm se vede пretвtindenĭ în пъmîntвl Moldovi ши al Bвkovini. Asemenĭ нв vomв̆ liпsi d'a arъta kъ kodrв че se înчeпe de lîngъ Poiene, ши kare цine пînъ d'asвпra Iasilor, la Reпedea, este tot aшa de desfъtъtorв̆ ши

пerikɤlosɤ̆ ka чel de la Strɤnga, dinkolo de Tîrgɤl-Frɤmosɤ̆, saɤ̆ ka чel din sɤsɤl Пaskanilor la Moцka; iar aɤtoritatea este silitъ sъ цie kъte-va postɤrĭ de gendarmĭ, пentrɤ пaza шi sigɤranцa чelor чe kъlъtoresk п'akolo.

Din kъnd în kъnd niшte bande de пotlogarĭ tɤrbɤrъ пaчea trekъtorilor; шi osebit kъ desbrakъ frɤmɤшelɤ̆ пe чine aпɤkъ п'în mɤrgɤl seriĭ, saɤ̆ maĭ tъrziɤ̆, шi ĭ ia tot чe are în пɤngъ saɤ̆ în kimirɤ̆, aпoĭ, пrin reaoa dɤmnealor kondɤitъ, deterъ naшtere ɤnɤĭ пroverbɤ̆ чiɤdatɤ̆ шi kare este foarte kɤnoskɤtɤ̆ пoporɤlɤĭ шi tîrgoveцilor din Moldova: — a fi bъtɤt пe datorie... Însъ jidoviĭ kari kɤnosk bine aчest пroverbɤ̆ ɤmblъ tot-d'aɤna mɤlцĭ într'o trъsɤrъ, sъ se înkɤrageze ɤnɤl пe altɤl, шi kъnd vъd nevoia se пomenesk strigъndɤ̆ ghevaltɤ̆! чe însemneazъ o lɤntъ teribilъ kɤ niшte ast-fel de miшeĭ, saɤ̆ kъ se aflъ fɤgind mъnkъnd пъmîntɤl... Шi de kъte orĭ de sɤflarea vîntɤlɤĭ se miшkъ frɤnza, saɤ̆ ramɤrile koпaчilor, шi li se пare kъ aɤ̆ sъ fie atakaцĭ, atɤnчĭ sъ te цii!... arabagiĭ чe sînt din koпnaцionali negɤцъtorilor чe dɤчe п'în trъsɤrĭ, dъ biчe kailor fъkъndɤ-ĭ a sbɤra ka vîntɤl; iar kъnd sînt aпroaпe sъ iasъ din aчel kodrɤ, înчeпɤ̆ kɤ toцiĭ a kъnta, шi viaцa revine пe fisionomiea lorɤ̆ чe maĭ nainte o avea пerdɤtъ... Пoienele пrin ɤrmare, kare sînt la estremitatea kodrɤlɤĭ, шi kare kad пe пroпrietatea boerɤlɤĭ B.... nɤ le пɤtem ziчe niчĭ ɤn satɤ̆, niчĭ vre ɤn tîrgɤ̆ însemnat, чi ɤn tîrgɤшorɤ̆, adikъ o ɤliцъ de jidovĭ vînzъnd vinɤ̆, rakiɤ̆, пъkɤrъ шi kъte чeva d'a le mъnkъriĭ; — maĭ sînt шi vre o kъteva lokɤinцe, maĭ пe deпarte, de Moldoveпĭ, шi kъteva bordeie de цiganĭ meшterĭ fъɤ-

rarĭ; fiind aчi шi поштiea. чea din вrmъ, kвm arъtarъmв, спre Iasĭ, tot kв nвmele aчesta.

Negвцitorii dar din Пoiene, kari se sfieskв în viaцa dвmnealor de a faчe gîlчeavъ, saв sъ se ia kв чineva la bъtaie, fak чe fak пe tъkвte, nвmaĭ alишverimвl sъ le meargъ bine; ш de aчeea вn simплв komisarв e îndestвl d'a menцine ordinea aiчĭ; ш'aчesta avъnd kв sine nвmaĭ вn slвjitorв, servindв-se kв el, la deosebite kazвrĭ, ka de o пвtere, спre a esekвta vre вn ordinв чe ar veni de la Iasĭ.

Komisarвl era вn vekiв slвшbaшв пoliцieneskв. — Вn omв skвrtв de talie, kв вn obrazв mare шi kв пъrвl kreцв. kare înчeпвse a kъrвnцi; пвrtъnd o шaпkъ kв kokardъ d'asвпra kozorokвlвĭ шi пe demъrginĭ kв шnвrв roшв; вmblъnd k'o вniformъ nв de tot veke: вn sвrtвkв, пantalonĭ шi чisme de vaksв în пiчoare.

Orĭ чe jidovв l'întъlnia negreшitв îl salвta skoцъnd kъчiвla de blanъ dinnaintea lвĭ пъnъ la пъmîntв, шi îl kвrtenia adresъndв-ĭ vorba: domnвle komisarв slвga dвmitale!...

Dintre toцĭ jidovii nвmaĭ jвпъn Iцikв era maĭ adese orĭ vizitat de domnвl aчesta; пentrв kъ ziчeaв вni alцiĭ kъ oвle чele koaпte чe le avea de vînzare шi vinвl чel albв kare l'avea în пivniцъ eraв пrea gвstoase...

Kanчelariea sa, fiind neчesitate d'a fi пвsъ în mijlokвl tîrgвlвĭ, шi пentrв kъ nimenĭ nв se gъndise d'a konstrвi într 'adins o kasъ, fвsese nevoit sъ o цie în вna din aчele kъrчiвmĭ, lîngъ kare se afla o kъmъrвцъ. — Aчi se înfъцiшea чeĭ чe aveaв nevoe de vre o jвdekatъ, aчi se пriiшeaв reklamaцiĭ, se kon-

frѕntaѕ пъгџile interesate, ші maĭ adese orĭ în пrъvъlie la jѕпъп Iџik se da xotъrîrea; saѕ d'ачi se înainta процесѕl la tribѕnalѕl din tъrgѕ. Аша dar jѕпъп Iџik ші domnѕ komisarѕ eraѕ de o потrivъ respektaџĭ în okiĭ попорѕlѕĭ; пentrѕ kъ de mѕlte orĭ, kъnd domnѕ komisarѕ nѕ пrea înџelegea ѕn lѕkrѕ, veniea jѕпъп Iџikѕ de ші da пъrerea.

Tokmaĭ în aчea zi, vinerĭ, era jѕdekatъ în пrъvъliea lѕĭ jѕпъп Iџik: doѕъ Џiganчe ші ѕn kopilѕ eraѕ înfъџiшaџĭ dinaintea domnѕlѕĭ komisarѕ; пentrѕ kъ mama kopilѕlѕĭ îl dedese de sѕfletѕ kѕmnateĭ sale sъ îl kreaskъ, sъ 'l fakъ mare ші sъ fie al eĭ de tot; ші, dѕпъ treчere de o lѕnъ ші jѕmъtate, femeea îшĭ lѕase seama ші reklama lѕarea îndъrъt a kopilѕlѕĭ de la kѕmnata sa. Domnѕl komisar опiniea . . .

Dinaintea ferestrelor aчesteĭ kanчelariĭ se oпri în stradъ o trъsѕrъ чe пъrea kъ venia din провinчie. Într'însa era o doamnъ nѕ пrea ѕrîtъ, dar niчĭ atîta de jѕnъ ka sъ nѕ поatъ kъlъtori singѕrъ într'o trъsѕrъ, însoџitъ nѕmaĭ de o kamerierъ.

Ea avea obrazѕl ші kaпѕl învъlѕit kѕ ѕn stergarѕ de borangikѕ foarte sѕпџire kѕ florĭ пe de mъrginĭ ші пe la kъпъtîie; kѕ jѕmъtate mъnѕшĭ de mъtase negre în mъinile sale, ші kѕ o mantelъ de mъtъsѕrie, kѕ kare era akoпeritъ пeste totѕ.

Kameriera шedea dinainte пe kaпrъ, îmbrъkatъ ka de drѕmѕ, ші kѕ o пъlъrie amazonъ de пaie пe kaпѕ.

Trъsѕra se oпri la voчea sa strigъnd vizitiѕlѕĭ; iar ѕn jѕne чe se dete josѕ dintr'o briшkъ kare era venitъ de la Iasĭ, se aпroпie de trъsѕrъ, пѕse ѕn piчorѕ пe skara din josѕ ші începѕ sъ vorbeaskъ kѕ sѕs-nѕmita пersoanъ.

Kameriera sa nічї kъ lsa aminte la чele чe eї vorbirъ.

Jsnele aчesta era Fratele-Andreї, Romъnš de kaпaчitate înaltъ, sn profesorš din Iasї, jsne kare sъvîrшise doktoratsl la Berlin; el a fost treksт kolegisl în Sibiis, învъцase teologia la Blazis, пentrs kъ fssese deчisš a îmbrъцiшea kariera klerikъ; шi апoї, favorisat de soarte, srmъ maї deпarte stsdiile sale în strъinъtate. El absolvise ksrssl de drent шi devenise maї tîrzis doktorš în litere; dar amiчi шi konfraцi sъї, шi kiar dsпъ чe eї se re 'ntsrnъ în Moldova, în пъmîntsl naшterii sale, îl nsmirъ Fratele-Andreї, пentrs ideile чe le avea; пentrs kъ el da la toцї aчeastъ nsmire, ajstъnd шi înbrъцiшъnd пe fie kare ks sn simцimentš de frъцietate; ka sъ ziчem aшa el era kiar sn Aпostolš.

Vestimintele sale era ka a le snsї klerikš. — Înbrъkat simпls dar ks msltъ îngrijire шi ksrъцenie, пsrta niшte îmbrъkъminцї lsngї romъneшtї: sn ssmanš de пostavš negrs, пantaloнї шi чisme ksrate, шi avъnd o пъlъrie sшoarъ пe kaпš. — Taliea sa era interesantъ, ks sn kinš dslчe шi ks okї kъпrsї, sn пъrš kastanis lъsat în bskle пe lîngъ srekї, dъnd aerslsї sъš, mъreцš шi falnikš, sn karakter antikš, шi de sn adevъrat Romъnš. — El vorbea rarš dar se gîndia bine; gata a adsчe orї чe felš de serviчis amiчilor sъї, ns se gъsi vre o datъ sn omš kare sъ se пlъngъ de dînssl.

El ksnoшtea пe чeї marї ka шi пe чeї miчї; era îndatoritorš kъtre toцї, deпarte de пedantismsl snora чe se kred geniisrї шi 'шї пermit o neksviinцъ de a ride de alцiї шi a kritika пe toatъ lsmea . . .

*

El da fie kъrѕia че este al sъѕ; ши maĭ kѕ seamъ nѕ era lingѕшitorѕ kъtre ѕniĭ ши ѕn kѕnпlitѕ tiranѕ kъtre alцiĭ. — Fratele Andreĭ dar kѕ kiпѕl aчesta era iѕbit de toцĭ.

Nѕ maĭ пѕцin пînъ ши femeile înцeleseserъ kanaчitatea ши meritile sale; ши d'aчeea nѕ se oпreaѕ d'aĭ konfiea ѕnele sekrete ш'al konsѕlta în diferite kazѕrĭ.

Sѕs zisa doamnъ dar între altele, adъoga ѕrmъtoarele vorbe:

— Sînt vezĭ desпeratъ!.. Am пreпѕsѕrĭ asѕпra bъrbatѕlѕĭ meѕ kъ, dѕпъ чele чe am aѕzit, el 'ш'a adѕs Idolѕl desfrînъrilor lѕĭ, o fatъ de mчaĭ-sпre zeчe anĭ, пe kare o îmbrъkъ într'o rasъ kъlѕgъreaskъ, la Xanгѕl, ka s'o askѕnzъ de okiĭ чelor чe'l observъ. Daka m'aшĭ înkredinцa desпre aчeasta, jiѕrѕ пe Dѕmnezeѕ kъ eѕ însѕmĭ voiѕ пѕne fokѕ ши voiѕ пrefaчe zidѕrile aчealea în rѕine ши în чenѕшъ.

— Пoate kъ nѕ e adevъrat чele чe aĭ aѕzit, doamnъ! rъsпѕnse Fratele-Andreĭ. Eѕ шtiѕ kъ soцѕl dѕmitale te iѕbeшte, te stimъ, ши n'aшĭ krede!..

-- O! da, am aѕzit-o de sigѕrѕ ши voesk a mъ înkredinцa, adъogъ dînsa.

Aчeastъ doamnъ era soцiea ѕnѕĭ пartikolarѕ din familiĭ de пroпrietarĭ marĭ; ши пentrѕ kъ шtiea пe jѕnele Andreĭ legat în relaцiĭ de aпroaпe kѕ bъrbatѕl eĭ, voia sъ afle de la dînsѕl aчeea чe o neodixnea ши o fъчea sъ rъsѕfle nѕmaĭ rъsbѕnare.

— Sпѕne, domnѕle, aшa sъ trъeшtĭ? zise ea, sпѕne чe шtiĭ?.. ши kъt пentrѕ rekѕnoшtinцъ din пartea mea, îцĭ voiѕ fi într'o zi de mare ajѕtor la însoцi-

rea dsmitale ks fiika bankerslsĭ пе kare штiŭ kъ o isbeшtĭ. — Поцĭ sъ fiĭ sigsrŭ de asta!..

Andreĭ rъmъsese simitŭ de чele чe iĭ zise astъ femeie. Oki sъĭ пъrssersъ strъlsчind de o lsminъ sekretъ чe o dъ sne orĭ sпeranцa. Kъstъtsra lsĭ era dslчe шi linъ. — Se sitъ la dînsa, шi пar'kъ voi aĭ mslцъmi ks toatъ inima fъrъ a ziчe чeva. El se gъsia într'sn momentŭ de transпortare... Ks toate aчestea iĭ mslцъmi fъkъnd ks kaпsl шi lsъndsi în чetinel o mъnъ пe kare i o sъrstъ.

— Ns krez, doamnъ, ka sъ te amъgeaskъ soцsl dsmitale, adъogъ Andreĭ, ks sn tonŭ de înkredere, dameĭ чe îl пrivea observъndsl bine; ksnosk пe domnsl soцsl dsmitale шi штiŭ kъt te isbeшte!.. Dar пentrs ka sъ te пot asigsra desпre чele чe zik, kъnd veĭ merge dsmneata la Xangsl, mъ veĭ gъsi akolo пe mine.

— La Xangsl dar! zise aчeastъ doamnъ ks toatъ esпresisnea пasisneĭ sale, la Xangsl!.. шi dsпъ aчeasta fiĭ sigsrŭ de чeea чe am пromis.

Se desпъrцi lsъndsшĭ zioa bsnъ ks toatъ bsna ksviinцъ de la dînsa. —Trъssra шi пorni îndatъ. Iar el fiind kъ mergea sъ viziteze пe sn пroпrietarŭ a цearъ, чe ns era deпarte d'aiчĭ, шi kъrsia, пe lîngъ alte trebĭ, iĭ adsчea o skrisoare trimisъ de la Пaris de la fisl sъŭ, se gъtia a se ssi în briшkъ ka sъ 'шĭ srmeze kalea înainte.

Întъlni din întъmпlare пe sn oare kare пreotsl Ikonoms чe iĭ era ksnoskst; skimbъ шi ks el kъteva vorbe, din kare kasъ întъrzie.

Jidoviĭ înчeпsserъ a se kam gъti sъ aпrindъ п'în kasele lor lsminĭ, mslte de vinerĭ seara sпre sъm-

bъtъ, a пregъti oѕпъцѕl чe цine пînъ a doѕa zi seara, a пѕne пe mesele lorѷ kolaчĭ ѕпoiцĭ kѕ oѕъ пe d'asѕпra, a adѕчe fertѕrъ de пasъre шi de пeшte, a ѕmпle garafele kѕ vinѷ шi a ѕпъla пaxarele пe dinlъѕntrѕ шi пe dinafarъ; a se ѕпъla însѕшĭ eĭ шi a se skimba în пremeneli, пregъtindѕse a înkide пrъvъliile ш'a nѕ maĭ vinde nimѕlѕĭ nimikѷ, niчĭ indigenilor, niчĭ kъlъtorilor; шi într'ѕn kѕvъntѷ a serbъtori zioa Domnѕlѕĭ veselindѕse kѕ bъtrînĭ шi kѕ tinerĭ, kѕ femeĭ шi kѕ koпiĭ, kъntъnd пsalmiĭ Пrofeцilor, ѕnѕl kъte ѕnѕl; ш'aпoĭ чeea чe e maĭ mѕlt, de ar fi пerit пъmîntѕl, saѷ s'ar fi întъmпlat orĭ чe, s'a isпrъvit, nѕmaĭ пѕneaѷ mъna пe nimikѷ, niчĭ пe fokѷ, niчĭ пe aпъ, niчĭ пe чel maĭ neînsemnat obiektѷ, afarъ de monetъ! .. Kѕm am ziчe sînt ѕnĭ kari din пrea mѕltъ lъkomie îndrъsnesk a ѕпѕrka zioa aчeasta пriimind banĭ de la kreшtinĭ; saѷ fereaskъ Dѕmnezeѷ, într'ѕn kazѷ de nenoroчire, atѕnчĭ sînt nevoiцĭ a se aпъra kѕ eroismѷ, a sъri toцĭ пentrѕ ѕnѕl шi ѕnѕ пentrѕ toцĭ...

— Vezĭ frate, zise пreѕtѕl amikѕlѕĭ sъѷ kѕ kare vorbea, чe minѕne o fi! nѕmaĭ vor fetele jidovilor sъ ia în kъsъtorie d'aĭ lorѷ; ele se liпseskѷ de avere, se leaпъdъ de пъrinцi lorѷ шi fѕgѷ de trek la legea noastrъ! .. Maĭ în sъпtъmîna trekѕtъ mъ aflaiѷ la Skitѕl Adam, kъnd se botezarъ doѕъ inse, doѕъ ѕѕrorĭ, kare aпoĭ se шi mъritarъ dѕпe kreшtinĭ! — eraѷ frѕmoase amъndoѕъ шi amъndoѕъ eraѷ пrea vesele...

Fratele Andreĭ krezѕ ѕn momentѷ kъ пreotѕl шtiea чeva, шi kъ fъчea oare kare alѕsie la dînsѕl, vorbindѕ'ĭ d'aчestea.

— Tot aшa se пoate întъmпla шi kѕ fete de

Romъnĭ sъ se mъrite dupe jidovĭ, zise Andreĭ. Nu sint шi eĭ oamenĭ? nu пot fi soцĭ bunĭ? bunĭ patrioцĭ kiar?..

— Aшa e, dar eĭ nu vor sъ se înrudeaskъ ku streinii.. Amestekul lor ku aĭ noştri e numaĭ kъt priveшte interesul de a strъnge aurŭ: aurŭ шi iar aurŭ, aurŭ шi argintŭ!.. шi d'aчi vine kъ îĭ numeшte lumea lipitorĭ...

— Ku kipul aчesta eĭ vor rъmъnea pentru tot d'auna streinĭ în Moldova, шi niчĭ odatъ nu vor fi patrioцĭ adevъraцĭ.., Ku toate însъ, se întъmplъ ka unii sъ se însoare, sъ ia femeĭ pъmîntene...

— Negreшit, priimind botezul!..

Abia sfîrшi preutul, шi se auzi larmъ la kapъtul чel din susŭ al tъrguшorulu̡ĭ.

Unii din jidovĭ grъbeaŭ a închide obloanele dugheniler, neшtiind чe era, шi kъutъnd a se asigura pentru Sabъtŭ; dar larma kreшtea din чe în чe, шi la strigъtul xaĭ!.. vaĭ!.. alergarъ eĭ într'un suffletŭ, lъsъnd pe femeĭ sъ puie obloanele шi sъ închidъ uшile despre stradъ.

Alergъ шi Fratele-Andreĭ la lokul unde se fъчea gъlчeava, despъrцindu-se maĭ întъĭ de preutŭ, kare îĭ poxti seara bunъ шi bunъ kъlъtorie!..

Kapъtul din sus al tъrguшorulu̡ĭ e чel despre kodru, adikъ despre Iaшĭ.

Douъ trъsurĭ era oprite akolo în mizlokul drumulu̡ĭ, una fiind o birjъ lipoveneaskъ, чelaltъ o araba ku jidovĭ.

Maĭ mulцĭ inшĭ strъinшĭ împregiurŭ, jidovĭ шi vre o doĭ treĭ indigenĭ, pъreaŭ ka niшte feare чe se mъnkaŭ unele pe altele, atît eraŭ de înverшunaцĭ, a-

dresъndȣ-шĭ injȣriile чele maĭ пrovokatoare dintr'o пarte шi dintr'alta. Gȣrile le toka ka moara; шi în atitȣdinea чe o aveaȣ, kȣ пȣmnii înkrȣntaцĭ, rъdikaцĭ în sȣsȣ шi ameninцъnd, ar fi fъkȣt пe чineva a krede kъ akolo era vъrsare de sъnge, adikъ kъ ar fi o bъtaie de moarte.

Însъ nȣ, чi era maĭ mare gъlъgiea dekъt faпta.

Doĭ dintre aчestĭ fiĭ aĭ lȣĭ Moisi se пȣseserъ înaintea kailor, ka sъ цie în lokȣ пe ȣn droшkarȣ Rȣsȣ чel чe kъlъtoria kȣ treĭ kaĭ înxъmaцĭ alъtȣria, fiind el пe kaпrъ împreȣnъ kȣ ȣn altȣl, iar înnъȣntrȣ în trъsȣrъ ȣn bъrbatȣ шi o tînъrъ fatъ kare цinea kȣ amъndoȣъ mъinile o batistъ la obrazȣ; femeea fiind galbenъ ka tȣrta de чearъ, iar чel d'alъtȣrĭ kȣ dînsa aпrinsȣ пrekȣm ar fi ȣn leȣ într'o kȣшkъ de menagerie.

Toцĭ se пъreaȣ kъ 'шĭ fъчeaȣ datoriea aiчĭ; dar nȣ se ȣчideaȣ пrekȣm пoate am fi krezȣt. — Birjarȣl însъ antikonstitȣцionalȣ, nȣ se sfii de a kroi пeste kaпȣl шi пeste sпinarea чelor dinaintea kailor kъteva din aчele lovitȣrĭ birjъreшtĭ însoцite de injȣrii. Jidoviĭ чe aпȣkaserъ de цineaȣ kaiĭ de dъrlogĭ, de tot în aчeasta konvenцionalĭ, arъtaȣ în gȣra mare kъ nȣ este kȣ loпata, dar e kȣ jȣdekata; шi kъ sъ întoarkъ trъsȣra kȣ tot чe avea înnъȣntrȣ, пînъ era maĭ de vreme, la Iasĭ, пentrȣ kъ a doȣa zi era sъmbъtъ, шi kъ akolo aveaȣ sъ arate eĭ пrin konsȣlatȣ чe пenalitate meritъ o krimъ ka aчeea. — Arabagiȣl d'alъtȣrĭ, dintre konnaцionaliĭ чelor sȣs deskriшĭ, afirma шi dînsȣl în gȣra mare, împreȣnъ kȣ mȣшterii sъĭ, kъ adevъrat sъ se întoarne birja la Iasĭ, шi kъ aȣ sъ vazъ чeĭ dintr'însa чe li se kade пentrȣ o aseme-

nea fantъ! .. Dar Rȣsȣl de kolea, galantomȣ̆, dete шi arabagiȣlȣĭ kъteva de keltȣialъ; шi пrin ачeasta kȣ tot strigъtȣl xaĭ! vaĭ! .. din пartea чelor bъtȣцĭ, isbȣti a faчe sъ se dea înlъtȣrĭ чeĭ пȣшĭ dinaintea kailor, шi birja merse kъt-va, gonind kaiĭ în fȣga mare.

Dȣпъ чe se deпъrtъ o distanцъ, n'avȣ чe maĭ faчe; alцĭ jidovĭ îĭ eшise înainte în mizlokȣl tîrgȣшorȣlȣĭ, kari veniserъ foarte mȣlцĭ, шi birjarȣl fȣ nevoit, îmпreȣnъ kȣ toцĭ din trъsȣrъ, a se da josȣ̆.

Sosind шi Fratele-Andreĭ, vъzȣ пlin de mirare kъ чel din birjъ era Teraпont, kolegiȣl sъȣ̆ din gimnasiȣ̆, iar tînъra fȣgitivъ era kiar fiika argintarȣlȣĭ, desпre kare se fъkȣse ачea larmъ, în strada desпre Sъnta Vinerĭ. Чel maĭ înfokat însъ dintre lȣntъtorĭ, kare însoцise пe konsъngeni feteĭ, sпre a o ȣrmъri, шi din nenoroчire lȣъnd шi maĭ mȣlte biчe din пartea obrasnikȣlȣĭ birjarȣ̆, era Avrȣmȣ̆, nenoroчitȣl пe kare îl vъzȣrъmȣ̆ dinaintea Liniĭ feteĭ bankerȣlȣĭ; kъrȣĭ ea i a refȣzat limпede шi verde mъna sa.

Avrȣmȣ̆ se reпezi kȣ mъniea trъsnetȣlȣĭ ka sъ smȣlgъ пe Derbabel (aшa se nȣmea fiika argintarȣlȣĭ sȣs zis) din mъinile lȣĭ Teraпont; ea fiind maĭ mȣlt moartъ, în ȣrma чelor întъmпlate.

Teraпont kare se ameцise шi nȣ шtiea la чe kъпъtîiȣ va eшi lȣkrȣrile, se vъzȣ ameninцatȣ̆ de Avrȣmȣ̆ чe venia întins a'l îmbrъnчi шi a lȣa пe Derbabel de lîngъ sine.

Atins шi oare kȣm de amorȣl пroпriȣ̆ kъ era vъzȣt de Andreĭ, чel чe sosise la чinчĭ пasĭ aпroaпe de el шi îl пrivi kȣ ȣn fel de estasȣ̆, Teraпont se otъrî a'шi lȣa inima în dinцĭ шi a ataka el ъntîĭ. — Rъsпȣnse lȣĭ Avrȣmȣ̆ kȣ o lovitȣrъ пeste okĭ,

înkъt Jidovъl vъzъ dinainte-ĭ stele verzĭ; шi el ar fi fъkъt-o aчeasta orĭ kъrъĭ ar fi maĭ kъtezat a se apropiea de jъna Evree, пe kare jiъrase a o апъra kъ viaцa; шi kare în momentъl aчela era tremъrъndъ de spaimъ шi de rъшine шi se fъkuse palidъ ka moartъ. Vъzъnd apoĭ kъ vine însъшĭ пъrintele eĭ, ъn bъtrînъ kъ пъrъl kъrъnцitъ, шi ъn al doilea, ъn jidovъ maĭ jъne, чe era ginerele sъъ, ka sъ-ĭ vorbeaskъ, шi în adevъrъ sъ o ia de lîngъ el, se opri d'a maĭ faчe чeva. — Пъrъ kъ în aчel momentъ mintea îl domnia.

Fratele-Andreĭ nъ шtiea nichĭ чe sъ zikъ, nichĭ чe sъ fakъ шi nichĭ чe sъ kreazъ în mizlokъl aчelor kongektъrĭ în kare vъzъ prins пe kolegiъl sъъ чel konfrъntat kъ atiцĭ jidovĭ; шi ne шtiind чe raportъ esista între dînsъl kъ fiika argintarъlъĭ, пe kare o vъzъ se alъtъrea kъ el, neшtiind ъnde o dъчea, kъm шi пentrъ чe, nъ пъtъ lъa nichĭ o parte, de kъt a rъmînea ka ъn simplъ spektatorъ.

Поate kъ se sfîrшia komediea nъmaĭ kъ atît daka nъ se gъsia arabagiъl jidovъ чe чerea satisfakцie de la birjarъl lipovanъ, de lovitъrile bichelor чe i le didese шi sъ aprinzъ din nъoъ чearta înчepъtъ de la kaпъtъl kodrъlъĭ, ъnde ajъnseserъ чeĭ чe ъrmъreaъ пe fъgitiva Derbabel kъ Terapont.

Arabagiъl dar se lъase de gîtъ шi de пъrъ, чeva maĭ la o parte, kъ birjarъl. — Dъпъ чe se repetъ dar de kъte-va ori: moĭ! blastamatъle, de чe aĭ botъt пe mine!.. шi sfîrшind kъ mъlt sgomotosъl шi ameninцъtorъl ghevalt!. tъbъrîrъ ka lъkъstele пe kaпъl birjarъlъĭ rъsъ, kare, kъ toate aчestea, se lъpta ka ъn zavodъ kъ maĭ mъlцĭ kъini чe'l latrъ . . . Desameцin-

dȣ-se шi aчel kare lȣase o пalmъ de la Teraпont, se reпezi kȣ ȣn чiomagȣ̆ în mъinĭ, пe kare îl rȣпse de la ȣn gardȣ̆, sъ'шĭ fakъ o satisfakцie kȣm îĭ пoxtia inima.

În adevъrȣ̆ Teraпont пriimi o lovitȣrъ în sпate kȣm n'ar fi aшteptat-o. — O skъnteie de aчi fȣ de ajȣns пentrȣ ka sъ dea fokȣ̆ la o minъ че ar fi rъstȣrnat ȣn mȣnte.

Toцĭ se gъsirъ înkъeraцĭ în aчeastъ bъtaie, afarъ de Andreĭ, чel че kȣnoшtea bine пe Teraпont, шi nȣ gъsia de lipsъ ajȣtorȣl sъȣ̆, în aчea bъtaie jidoveaskъ. Komisarȣl kare tokmaĭ aшtepta sъ'ĭ vie slȣjitorȣl sъȣ̆ de la tîrgȣ̆, пe kare îl trimisese sъ dȣkъ akasъ niшte kȣrчĭ шi gîшte че le пriimise пlokonȣ̆ maĭ de dimineaцъ, de la niшte negȣцъtorĭ jidovĭ, asemenea nȣ se пȣtea amesteka în aчestȣ̆ kraterȣ̆.

Nȣmъrȣl lȣptъtorilor era kam пoate de nekrezȣt neпotrivitȣ̆, dar vezĭ se kam întъmпlъ ast-fel de lȣkrȣrĭ п'în Moldova, treĭ sъ se batъ kȣ чinчĭ-zeчĭ; adikъ чinчĭ-zeчĭ de jidovĭ se bъteaȣ̆ kȣ чeĭ treĭ kreшtinĭ: saȣ̆ Teraпont, birjarȣl шi ȣn ajȣtorȣ̆ al sъȣ̆, ȣn Ȣngȣrȣ̆ de la Sabovanĭ, se lȣpta în kontra jidovilor kȣ arabagiȣl veniцĭ din Iaшĭ, împreȣnъ kȣ toцĭ jidoviĭ negȣцъtorĭ de la Пoiene, kari sъriserъ în ajȣtorȣl konfraцilor lor.

Vъ пoate înkredinцa desпre aчeasta însȣшĭ Fratele-Andreĭ че fȣsese martȣrȣ̆ okȣlarȣ̆.

Ni s'a întъmпlat a vedea ȣn asemenea fenomenȣ̆ în Iaшĭ, ȣnde jidoviĭ kiar domneskȣ̆. La inчendiȣl întъmпlat kaselor lȣĭ Beldiman, aпroaпe de S. Nikȣlae чel Sъrak, ȣn gendarmȣ̆ dȣчea kȣ o mъnъ пe

doĭ jidovĭ че ĭ цinea de вrekĭ, ka sъ ĭ пвe sъ tragъ la tвlвmbъ, sпre a stinge fokвl.

Teraпont aчi voise sъ'шĭ arate toatъ kaпaчitatea шi virtвtea sa atletikъ. El цinea în amъndoвъ mъinile kъte doĭ... Dar шi el în чele dвпъ вrmъ kъzв. — Пe kъnd el se lвпta kв aчestĭ пatrв, o femeie bъtrînъ, o jidaвkъ чe voi sъ rъsbвпe desoпoarea fiĭ чeĭ argintarвlвĭ, se reпezise ka o tвrbatъ asвпra lвĭ sъ-ĭ skoaцъ okiĭ, шi atвnчĭ el skъпъnd пe doĭ antagonistĭ dintr'o mъпъ, aчestia tъbъrîrъ împreвпъ kв alцĭ пвoĭ sosiцĭ пe kъmпвl resbelвlвĭ, шi isbвtirъ a'l пвпe josŭ, шi впвl dintre eĭ îĭ пвse цeпвkiвl пe пeptŭ. Nвmaĭ rъmъпe îndoialъ kъ kв toatъ пъrerea de rъŭ чe ar fi simцit-o Fratele Andreĭ, de astъ katastrofъ întъmпlatъ kolegiвlвĭ sъŭ de gimnaziŭ, Teraпont le mъпkъ bвпe... Пatrв Цiganĭ însъ dintr'вп satŭ de пeste dealвrĭ, armaцĭ kв kъte вп чiomъgelŭ de lemnŭ de kornŭ, чe eĭ îl цiпeaŭ kam askвпsŭ la sвbцioarъ, шi a kъrora meserie era sъ intre regвlat în kodrв шi sъ пadъ kam пîпъ la kъntarea kokoшвlвĭ, din întъmпlare tokmaĭ sosirъ. Vъzъnd eĭ kъ este într'amвrgŭ, шi kъ пoate rъmъind вп momentŭ п'aчi, le ar eшi вп kъшtigŭ maĭ bвnŭ de kъt mergъnd în kodrв, se пвserъ kam în rîndŭ шi observaŭ kв mirare пe lвptъtorĭ чe fъчeaŭ maĭ mвltъ larmъ de kъt doвъ чete bвпe de вrsarĭ Цiganĭ karĭ se bat kв чiomege lвngĭ.

Avrвmŭ, îmbъtat de bвkвrie kъ onoarea sa era oare kвm reпaratъ, vъzъnd пe Teraпont rъstвrnatŭ josŭ, шi kъ aпвkase чel пвцinŭ sъ-ĭ dea шi el kъte-va kв o mъпъ îmпвmпatъ, krezв kъ шi Цiganiĭ sînt din пвmъrвl antagonistilor. — Se adresъ dar kъ-

tre ȣnȣl din eĭ kȣ injȣriĭ. Ачela skoase чiomъgelȣl la ivialъ; шi kъteшĭ пatrȣ цiganĭ, чeĭ îmbrъkaцĭ în пînze пetiчite, kȣ kъчiȣlĭ rȣпte de blanъ пeagrъ, kȣ пalasȣчe пe dȣпъ ȣmerĭ akoпerite kȣ bȣmbĭ galbenĭ шi înчinшĭ kȣ kъte o kȣrea пeste mizlokȣ̆, oakeшĭ, bȣzaцĭ, kȣ ȣn пъrȣ̆ lȣngȣ̆ sbîrlitȣ, kȣ o kъȣtъtȣrъ sъlbatikъ înfiorъtoare, шi sъrind ka niшte diavolĭ, se gъsirъ îndatъ пrinшĭ la bъtaie, пrekȣm s'ar пrinde чine-va în xorъ fъrъ voea sa. — Însъ Цiganiĭ loveaȣ̆ de moarte kȣ skȣrtele lorȣ̆ чiomege...

Sokotind dar întȣпeriчimea seriĭ, kъчĭ se înoпtase bine, пȣlberea ȣпeĭ zile seчetoase din lȣna lȣĭ Maie, ачea mȣlцime fȣrioasъ trъsnind шi fȣlgerъnd; пoknirea чiomegelor шi trosnirea пarilor din toate пъrцile de пe la gardȣrĭ, injȣriĭ, цinete, kilomane шi ȣrletȣl kъinilor; kъte-va kaпete sпarte шi mъinĭ frînte, fъчea în adevъrȣ̆ sпektaklȣl ачesta ȣп sabъtȣ̆ drъчeskȣ̆...

Derbabel fȣsese dȣsъ de bъtrînȣl eĭ tatъ шi de mъtȣшa sa, чea kare пъvъlise sъ skoaцъ okiĭ lȣĭ Teraпont, шi fȣ aшezatъ într'ȣп kolцȣ̆ în fȣndȣl arabaleĭ, ȣnde eĭ o чerta шi o sfъtȣia пъrinteшte de greшala чe a fost fъkȣt-o, kъ voise sъ fȣgъ kȣ kreшtinĭ. Fratele-Andreĭ, vъzъnd kъ lȣпta ачeasta lȣase niшte пroпorцiĭ kam sпъimъntъtoare, шi kъ Teraпont fȣsese aшa de mȣlt grъmъditȣ, kъȣta a adȣчe пачea пrin vorba sa. Цiganiĭ, bъtъndȣse în пarte kȣ Jidoviĭ, nȣ ȣitarъ a faчe oare kare maпoпere a lelorȣ̆ obiчinȣite în asemenea împrejȣrъrĭ. Пe kъnd doĭ dintre eĭ loviaȣ̆ în dreaпta шi în stъnga, чeilalцĭ doĭ пъvъlirъ la araba, în kare se gъsia fel de fel de lȣkrȣrĭ. — Чeĭ din fȣndȣ̆ nȣ пrinserъ de шtire kъ Цi-

ganiĭ шътѕraѕеrъ ѕn sakѕ̆ jѕшътate пlin kѕ orzѕ̆, пi-шte dъsagĭ kѕ merinde шi altele...

Arabagiѕl чеl че însѕшĭ пrovokase bъtaia lovind kѕ biчiѕl пе birjarѕ̆, vъzъnd kъ Цiganiĭ îĭ dѕчеa lѕ-krѕrile de la kъrѕцъ, înчепѕ a striga: Sъriцĭ! пrin-deцĭ пе тъlxarĭ!.. Kъцi-va dintre Jidovĭ se repezi-rъ sъ пrinzъ пе чеĭ doĭ, kъnd Цiganiĭ чеĭ rъmaшĭ, se înчеrkaѕ̆ sъ desxame ѕn kalѕ̆ de la trъsѕra ara-baleĭ.

Însъ чееa че era kѕriosѕ̆, aчеstĭ Цiganĭ eшiserъ ka din пъmîntѕ̆: nimenĭ nѕ ĭ kѕnoшtea din че lokѕ̆ eraѕ̆.

Чеĭ kare пrin mѕlцimea пѕmъrѕlѕĭ fѕѕеserъ în-vingъtorĭ bъtъnd пе чеĭ treĭ antagonistĭ, înчепѕrъ a se teme de kasele шi de пrъvъliile lorѕ̆. Mѕlцi dar alergarъ sъ шĭ апere domiчiliѕl, mѕlцъmindѕ-se пre kъt fъkѕse. Birjarѕl Maftei, înцelegъnd kъ Jidovii fѕgѕ̆, voi пе de o пarte a'шĭ rъsbѕna, iar пе de alta sъ шi vazъ de interesѕ̆ isbѕtind a lѕa пе fatъ îna-поĭ, sъ o пѕie iarъ în droшkъ. — El fѕsese tokmit шeaпte galbenĭ пentrѕ o kъlъtorie пînъ la Skitѕl A-dam, шi nѕ voia sъ ĭ пeardъ.

Dar пе kъnd el se gъtia a lѕa ast-fel arabaoa kѕ asaltѕ̆, пѕterea пoliцieneaskъ veni. — Fiind kъ sosise пînъ atѕnчĭ slѕjitorѕl komisarѕlѕĭ, îl trimise sъ vadъ че este; шi maĭ tъrziѕ̆ se arъtъ шi însѕшĭ dom-nѕl komisarѕ̆.

Jidovii se пѕserъ îmпregiѕrѕl komisarѕlѕĭ шi în-чепѕrъ în gѕra mare sъ'ĭ sпѕe чеle intъmпlate; шi fiind kъ birjarѕl era kam пlin de sъnge пе obrazѕ̆, (de шi lѕĭ nѕ ĭ da mъna sъ reklame, ka чеl kare fѕ-sese kam kѕ mѕska пе kъчiѕlъ) se mѕlцъmirъ a пѕ-

maĭ пretinde nimika, чi a arъta kъ eĭ n'aȣ fъkȣt nimika, dar kъ veniserъ aȣzind larma în drȣmȣ, шi stъtȣserъ ka niшte simпli пrivitorĭ.

Komisarȣl iĭ somъ de vre o doȣъ orĭ sъ takъ toцĭ, ka sъ vorbeaskъ kȣ ȣnȣl saȣ kȣ doĭ, kъ alt-fel nȣ înцelegea nimikȣ. Dar kъnd o seamъ din eĭ înчeta, o altъ seamъ înчeпea kȣ maĭ mare fokȣ шi kȣ o îndoitъ larmъ.

Komisarȣl neпȣtъnd sъ skoaцъ nimikȣ, пentrȣ kъ toцĭ vorbiaȣ, se xotъrî sъ ĭ lase Diavolȣlȣĭ шi sъ intre în kanчelarie, ȣnde vor veni чeĭ kare aȣ sъ reklame чeva; dar zise slȣjitorȣlȣĭ sъȣ sъ stea п'akolo, шi sъ adȣkъ de ȣreki пe чel kare va kȣteza a maĭ faчe vre o neorъndȣialъ.

Jidoviĭ de aчi, ȣniĭ bъtȣцĭ, alцi eĭ bъtъȣшĭ, înчeпȣrъ a se пotoli шi a se dȣчe fie kare пe la kasele lorȣ.

Arabagiȣl nȣ se întorsese înkъ din goana Цiganilor kare iĭ fȣrase sakȣl kȣ orzȣ ш'atîtea alte lȣkrȣrĭ.

Argintarȣl, пreokȣпatȣ, kȣm arъtarъm, împreȣnъ kȣ bъtrîna jidaȣkъ, în fȣndȣl arabaleĭ, sfъtȣia пe jȣna Derbabel, sъ se lase în viitorȣ d'o asemenea kondȣitъ; шi kъ daka în adevъrȣ va fi kȣ minte, vor adъoga doȣъ sȣte de galbenĭ maĭ mȣlt la zestrea eĭ, шi o va da soцie lȣĭ Avrȣmȣ; dar într'aчestea eĭ nȣ шtiȣrъ nimikȣ чe se пetrekȣse afarъ de araba. Avrȣmȣ, vъzъnd kъ se înпotase, xotъrî sъ rъmîie la Пoiene шi sъ пetreakъ a doȣa zi sabъtȣl la jȣпъn Iцikȣ.

Maftei se oпri ȣn momentȣ d'a 'шĭ esekȣta пlanȣl пînъ se va înцelege maĭ întъĭ kȣ Teraпont.

Teraпont, skвlъndв-se în sвsв̆ de kънd se iviserъ Цiganii пe teatrв lвпteĭ, abia avв timпв̆ sъ'шĭ skвtвre пantaloniĭ шi пълъriea de дъrînъ de пe josв̆ шi a'шĭ netezi първl, aпoĭ înaintънd sпre Fratele Andreĭ, zise:

— Kaвsa kъ am kъzвt a fost kъ mъ strîngea o чoboцikъ, alt-fel m'aĭ fi vъzвt fъkънd minвnĭ; sînt în stare sъ mъ bat eв̆ singвrв̆ kв toцĭ aчestia!..

— Вnde mergeaĭ kв fata чe o lвaseшi? întrebъ Fratele Andreĭ.

Ръsпвnse Teraпont flegmatikв̆:

— Sъ o întork la adevърata kredinцъ, iвbite frate!

— Aпoĭ пe вrmъ? adъogъ Andreĭ.

— Пe вrmъ mъ însвram ka вn omв̆ de karakterв̆. — Ia'mĭ sпвne nвmaĭ, kъ eшtĭ legistв̆, legea o esklвde de la пartea eĭ пъrinцiaskъ, daka va treчe la kredinцa noastrъ?..

— Niчĭ de kвm, ръsпвnse Fratele Andreĭ...

IV.

Rĕsbunarea femeeĭ furióse.

Пartikвlarвl nв era вnвl dintre aчeĭ oamenĭ kare sъ se vadъ rarв̆ în kaпitalъ saв̆ în пrovinчiile Moldoveĭ. — Skoala fanariotъ, пrotekцiea konsвlarъ, atîtea пrivilegiĭ de kare se bвkвra sвb regвlamentв̆ fъ-

kȣrъ dintr'însȣl o копie dȣпъ o aristokratie чel пȣцiп kare se гъseшte la Sъnt-П..... — Afarъ de foloasele чe i le пrokȣra пosiцiȣnea sa de magnatȣ̆, okȣпъnd kȣ dreпtȣ̆ de пredilekцiȣne fonkцiȣnĭ înalte etc., апoĭ sъ nȣ ȣitъm a arъta kъ avea пroпrietъцĭ destȣle, dominiȣrĭ întinse sпre mȣnцĭ шi în пъrцile desпre Пrȣtȣ̆.

Sпre a satisfaчe kȣriositatea чelor чe voesk a шti de ȣnde kȣm шi чe felȣ̆ îĭ veni în stъпъnire aчeste пroпrietъцĭ e destȣl sъ deskriem kȣ чe mizlokȣ̆ mȣlцĭ la noĭ, avъnd o mikъ moшioarъ între veчinĭ rъzaшĭ, saȣ̆ moшtenĭ, 'ш'o înъdirъ kȣ чele alъtȣraшe; шi în kȣrgere de kъцĭ-va anĭ, nȣmaĭ de la Regȣlamentȣ̆ sokotind, sforile de moшiĭ, saȣ̆ moшioarele, deveпirъ пroпrietъцĭ de miĭ de fъlчĭ de пъmîntȣ̆ în пъrцile mȣntenoase, saȣ̆ пe lîngъ albiile rîȣrilor.

De esemпlȣ, sъ ne înkiпȣim пe шoseaoa чe treчe пe lîngъ Tekȣчĭ, la o oare kare distanцъ, zъreшte чineva edifiчe marĭ, alee de пomĭ шi semъпъtȣrĭ frȣmoase.

A kȣĭ este moшiea asta? va întreba kъlъtorȣl пe vre ȣn цereanȣ̆ чe гъseшte în drȣmȣ̆ kȣ boiĭ înjȣгaцĭ la karȣ̆, saȣ̆ пe jidovȣl orъndarȣ̆, kъrчiȣmarȣ̆, чe ese în пoartъ, saȣ̆ stъ dinaintea ȣnneĭ kъrчiȣmeĭ, ka sъ vadъ чine treчe..

— Este moшiea logofъtȣlȣĭ kȣtare...

Logofъtȣl aчela fȣsese пrea bine kȣnoskȣtȣ̆ de toцĭ Moldoveniĭ шi trekȣse de ȣn mare шi însemnat пatriotȣ̆. —

Nȣmele satȣlȣĭ e oare kȣm analogikȣ̆ kȣ nȣmele чe 'l пȣrta sklaviĭ din Moldo-Romъnia. — Пъmъntȣl d'aчi, saȣ̆ aчeastъ пeriferie de lokȣ̆, era maĭ

'nainte npekꙋm se afla toatъ Ꙡeara Romъneaskъ ши Moldova, мошie rъzъшiaskъ, saꙋ a lokꙋitorilor d'akolo моштenї.

Rъnosatꙋl marele logofъtꙋ, nponrietarꙋ alъtꙋraшꙋ kꙋ nꙋmiџiї rъzaшї, мъritъ ne ꙋna din fiiчele sale dꙋne ꙋn domnꙋ al kъrꙋia nꙋme e nekꙋnoskꙋt în kalendarꙋl Sъnџilor, шi nꙋ nrea seamъnъ kъ ar fi fost botezat în anele џerilor noastre; dar era ꙋn omꙋ nrekꙋm arъtarъmꙋ, kꙋ inflꙋenџъ mare, шi oare kъnd ar fi fost avꙋt kiar frînele џereї în мъinile lꙋї. — Aчela îї dete мошie de zestre lokꙋl чe 'l stъnъnea între rъzaшї. De aчi. чe se maї fъkꙋ шi чe se maї drese, vъ nꙋteџї imagina fъrъ мꙋltъ bъtaie de kanꙋ kare fꙋ resꙋltatꙋl lꙋkrꙋrilor kꙋ bieџiї rъzaшї... Destꙋl kъ satꙋl lor fꙋ rꙋinatꙋ шi li se dete ꙋn altꙋ lokꙋ ꙋnde îшї fъkꙋrъ kase, devenind nꙋntaшї, adikъ kꙋm se ziчe în narte dinkoa de Milkovꙋ, klъkaшї . . . Lokꙋl ne kare se afla maї 'nainte satꙋl akꙋm este transfъkꙋt în grъdina nronrietarꙋlꙋї, iar biserika satꙋlꙋї, rꙋinatъ, шi k'o înfъџiшare tristъ, nrekꙋm ar vedea чineva ꙋn tabloꙋ de devastaџiꙋnї шi de miseriї omeneшtї, se aflъ abandonatъ шi esnꙋsъ vedereї fie kъrꙋia vizitatorꙋ, rekemъnd sꙋvenire amъrîte bieџilor lokꙋitorї; шi orї kъt de kꙋltivatъ ar fi aчea grъdinъ, saꙋ orї kъte nlъчerї ar întъmnina într'însa чel kare o viziteazъ, se nrefaчe într'o lovire mortalъ la ъntiia kъꙋtъtꙋrъ de okiꙋ, zъrind rꙋina sъntꙋlꙋї lokaшꙋ. — Boerꙋl a klъdit alъtꙋrea nalate, kase, florъriї шi tot felꙋl de lꙋkrꙋrї, a keltꙋit maї мꙋlte miї de galbenї ka sъ edifiчe o noartъ de stilꙋ gotikꙋ kꙋ ꙋn tꙋrnꙋ d'asꙋnra, snre a fi zъritъ de denarte; iar kъt nentrꙋ aчeastъ biserikъ nꙋ ї nъsъ niчї de kꙋm, nꙋ ї fꙋse rꙋшine шi

пȣ'l mȣstrь konsчiinцa, fъkънd dintr'însa ȣn чe de alȣksȣ̆, ȣn obiektȣ̆ de kȣriositate; dar kare însъ va atrage пe kaпȣl sъȣ̆ шi al koniilor sъĭ blasfeme шi anateme... Kъt пentrȣ lokȣitorĭ asemenea пȣцin îĭ пasъ; eĭ sînt astъ-zĭ, sokotind starea aktȣale a legilor шi neпȣmъratele abȣsȣrĭ, servĭ saȣ̆ vasali lȣĭ. — El le ordonъ kȣm vrea, kъt voeшte шi la orĭ чe va voi, шi eĭ kaȣtъ sъ i se sȣпȣe fъrъ mȣrmȣrъ. — În Moldova s'a întъmпlat kiar sъ se gъsiaskъ oamenĭ morцĭ de bъtaia eпistaцilor пroпrietarȣlȣĭ, пentrȣ vre o oare kare neesaktitate din пarte-le la lȣkrȣ boereskȣlȣĭ...

Пartikȣlarȣl însъ чe nȣ se пrea tȣrbȣra de toate aчeste lȣkrȣrĭ, ziчea kъ legea îĭ da atîtea dreпtȣrĭ, шi kъ el kaȣtъ sъ se bȣkȣre de dînsele.. Чeea чe însъ era kȣriosȣ̆ kъ пe lîngъ atîtea venitȣrĭ kare îĭ venise ȣnele din klironomiĭ, de la oare kare rȣdeniĭ, altele adȣnate de iчĭ шi de kolea, îĭ пlъчea sъ se întitȣleze kȣ niшte titlȣrĭ чe nȣ se aflъ în vekea datinъ a ierarxieĭ цereĭ noastre: se ziчea kъ kȣmпъrase o baronie streinъ... Пe de o пarte rъпitorȣ̆ пrekъt era шi risiпitorȣ̆, пe de alta neîngrijitorȣ̆ шi înkinatȣ̆ viцiȣrilor, lъsa пrin slъbiчiȣnea шi neпъsarea lȣĭ ka toцĭ sъ'l jefȣiaskъ; iar lokȣitoriĭ de пe moшiĭ sъ devie viktime пe mъinile lingȣшitorilor шi a slȣgilor lȣĭ... Keltȣelile sale nemъsȣrate îl fъkȣ sъ fie mȣlt datorȣ̆, шi maĭ ales пe la jidoviĭ kъmъtari. — Ka sъ vъ faчeцĭ o idee de galantomiea sa în ȣnele kasȣrĭ, saȣ̆ în чe kiпȣ̆ 'шĭ-a risiпit el starea, e destȣl a sпȣne kъ 500 galbenĭ îĭ era întrȣ nimikȣ̆ d'a arȣnka ȣneĭ kokete пentrȣ ȣn sȣrîsȣ̆ amorosȣ̆... Arъtъndȣ-se kъte odatъ omȣ̆ galantomȣ̆ шi alte orĭ, maĭ

kъ seamъ de kъnd îĭ kam skъzъse mъnъstirea, voind a treче de progresistъ, шi kъ posede ideĭ nobile шi ъmane, n'avъsese niчĭ odatъ konvikцiъne de чeea чe fъчea, saъ o voinцъ a lъĭ statornikъ . . . Desele împrъmъtъrĭ de la jidovĭ шi de la alцĭ partikъlarĭ, nъ nъmaĭ kъ îl fъkъse sъ se rъine шi moшiile sale sъ fie ipotekate, dar îl fъkъ sъ se gъsiaskъ шi înkъrkat în fel de fel de proчese. — El avea nevoe tot-d'aъna a se konsъlta kъ advokaцĭ шi a fi înkonцiъrat de samsarĭ, kari se gъseskъ într'ъn nъmъrъ mare în kapitalъ шi prin tîrgъrile de la provinчiĭ.

Kъ toate aчestea pъцin se tъrbъra el de rъina чe o vedea kъ okiĭ în fie kare zi, destъl kъ trъia kъm era deprins шi'шĭ skimba amoresele pe fie kare zi.

O armatъ de dъlъĭ, saъ lingъшitorĭ, pe lîngъ dînsъl, niшte lakeĭ de kasъ, femeĭ bъtrîne pe din afarъ, jidovĭ faktorĭ îĭ prokъra mizloaчele d'a isbъti pretъtindenĭ d'a'шĭ îndeplini desfrînatele sale kapriчiĭ. — O sъmъ de fete rъmaserъ perdъte fiind sedъite de aъrъl sъъ, шi ъnele femeĭ saъ шi despъrцit de bъrbaцiĭ lorъ . . . .

Se ziчe însъ kъ toate aчestea le fъkъse în timpъ pe kъnd sta bine în starea sa . . .

Konsoartea sa, aчea doamnъ pe kare avъrъшъ onoare d'a o vedea la Poiene stъnd de vorbъ kъ amikъl Andreĭ, simцise kъ bъrbatъl eĭ o despreцъeшte prin aчele fapte; шi чeva înkъ шi maĭ mъlt, aъzise kъ el kъъta ъn mizlokъ sъ se despartъ de dînsa ka sъ ia pe alta; шi d'aчeea ea medita o rъsbъnare, dar o rъsbъnare teribilъ în kontra чelor чe ar fi kъtezat

sъ ia parte la ачele planѕrĭ a le lѕĭ, adikъ d'a konspira în kontra intereselor eĭ.

Kъt despre dînsa, ka ачеea че se trъgea dintr'o familie notabilъ a ƫereĭ, kreskѕtъ, edѕkatъ sѕbt inflѕenƫa modeĭ, nѕ ĭ pѕtem de o kamdatъ impѕta niskaĭ-va marĭ nekѕviinƫe, de kъt maĭ mѕlt saѕ maĭ pѕƫin ачelea de kare e dominat seksѕl;— este adevъrat kъ niчĭ nѕmaĭ era aшa de jѕnъ ka sъ n'aibъ matѕritate de jѕdekatъ, dar avѕsese шi dînsa slъbiчiѕnea че s'a vъzѕt pe la maĭ mѕlte femeĭ de poziƫiea sa, шi kare o apѕkase de la bъrbatѕl eĭ, sъ joaче maĭ în toate serile kъrƫĭ, шi de mѕlte orĭ se întъmplase sъ peardъ kъte treĭ шi patrѕ sѕte galbenĭ pe noapte. — Чine însъ fѕsese kѕlpabilѕ de ачeasta?..

Ea într'ѕn rъndѕ vъzъnd pe Andreĭ kъ era legat în atîta strinsъ relaƫie kѕ bъrbatѕl eĭ, krezѕse kъ шi el era ѕnѕl dintre dѕlъiĭ че 'l înkongiѕra, шi pe kare ea nѕ'ĭ pѕtea sѕferi; dar avѕ okasiѕne îndatъ d'a se desamъgi; kъчĭ Andreĭ nѕ'l servise de kъt în interese drepte, prekѕm în kъѕtarea proчeselor че le avea kѕ jidoviĭ kъmъtarĭ. — Ea dar maĭ în ѕrmъ îl stimъ!..

Kъt despre Jidovĭ într'ѕn timpѕ îĭ iѕbea foarte mѕlt ka pe nишte oamenĭ deшteпƫĭ че îĭ servia kѕ abilitate în orĭ че le lipsia; dar kъnd vъzѕ kъ starea li se dѕче kѕ împrѕmѕtѕrile чele marĭ, grъmъdind datoriĭ peste datoriĭ, шi kъ proчentele че le plъtea kъmъtarilor ачestora se rъdikaserъ la o чifrъ de o jѕmъtate venitѕ anѕalѕ, atѕnчĭ kъшѕnъ pe dînшi kѕ o ѕrъ pe'mpъkatъ, pentrѕ kъ dъnшi le deskisese odatъ pѕngile ka maĭ tъrziѕ sъ ĭ fakъ a rъmъnea fъrъ proprietъƫĭ шi sъraчĭ . . .

Кътрѣ ачеаста прекѕм jidovii îi servise tot-d'aѕна în trebĭ de banĭ шi de спекѕле, tot ei se фъкѕserъ шi instrѕmentele de korѕmпцiѕне bъrbatѕlѕĭ eĭ; de ачеea ea medita o ръsbѕнare profѕndъ asѕпra челor dintîĭ familiĭ a le lorѕ.

Шi пentrѕ къ dînsa kѕнoшtea пasiѕнea че Andreĭ черka пentrѕ fiika lѕĭ Amer, kare era чel dintîĭ kreditorѕ al bъrbatѕlѕĭ eĭ, шi a kъrѕia fiikъ simпia tot asemenĭ пentrѕ Andreĭ; atuоĭ kѕm шi angageasе пе jѕнele advokatѕ ka s'o ajѕte în ѕrmъrirea eĭ despre bъrbatѕl sъѕ, фъгъdѕindѕ-i d'a'l ajѕta шi пе dînsѕl de a dobъndi мъна ачелеĭ fечоаре, пѕ se gîndia atîta la vre o fantъ ѕmanъ, kъt voia a lovi пе bankerѕl jidovѕ în чеea че el avea maĭ skѕмпѕ...

Dar прекѕм kъte odatъ se întъmплъ къ din mічĭ lѕkrѕrĭ se fak mari împregiѕrъrĭ, tot asemenĭ se întъmплъ къ voind чineva sъ dea askѕltare vочеĭ пasiѕnilor sale, adѕче ѕn bѕn servічiѕ altora!..

Amer din greшalъ arъtase într'o zi ачестеĭ doamне челе петрекѕте kѕ fiika sa, къ пѕ voeшte sъ se мъrite dѕпе ѕn koreligionarѕ, къ este tot bolnъvічоasъ, къ a sѕferit mѕlt kѕ dînsa de kѕnd era kопilъ; къ a keltѕit mѕlt kѕ dînsa d'a i da o kreшtere че se чере în timпi d'akѕm; къ este kаprічiоasъ, пѕ voeшte sъ askѕlte шi пѕ vrea sъ фakъ че o înваțъ el. . .

Партikѕlara гъsi atѕнчĭ okaziea чеa maĭ bѕnъ: îi promise d'a o lѕa la moшiea sa; sъ meargъ kѕ dînsa la мѕнцĭ ѕnde este principala preѕмblare vara, шi ачеastъ eskѕrsiѕне o va distra, îi va фаче bine la sъnъtate. . .

Bankerѕl fiind desperat, o krezѕ шi îi мѕлцъмi de ачеastъ bѕnъtate.

Fiika bankerȣlȣĭ плекъ dar kȣ sȣs arъtata boereasъ la мошiile sale, прекȣм ar еши sъ se преȣмble la vre o grъdinъ.

În kȣrъnd ea kȣnoskȣ în ачeastъ femee пе o пatroanъ a sa че de mȣlt kъȣtase sъ gъsiaskъ asemenĭ, ши kъriia iĭ desvъli simџimentele sale. — Ea lȣъ пrea voioasъ kȣ dînsa drȣmȣl frȣmoaselor lokȣrĭ de la monastirile Agaпia ши Varatekȣl. — În ачestȣ̆ timпȣ̆ ea vizitъ, însoџitъ de maiчĭ kъlȣgъriџe ши de sȣrorĭ a le monastirilor, чele maĭ frȣmoase ши чele maĭ пitoresчĭ lokȣrĭ.— A admirat frȣmȣseџea natȣreĭ пе мȣнџĭ ши пе dealȣrĭ, a stъtȣt пе stъnчĭ ka sъ vazъ пъdȣrile de brazĭ kȣ o înfъџiшare romantikъ; kȣlegea kȣ bȣkȣrie mъnȣkiȣrile de florĭ de пе пoienĭ шĭ se опria înkъntatъ la marginea rîȣleџelor че kȣrgȣ̆ п'între stъnчĭ — Ea a vizitat kъte-va monastirĭ, Sixъȣstria ши Sikla, ачel minȣnat lokȣ ȣnde Sъnta Teodora a trъit maĭ mȣlџĭ anĭ între stъnчĭ. A kъlъtorit kȣ плȣtele пе Bistriџъ din пoalele Чiaxlъȣlȣĭ пînъ la Пeatra, чea maĭ плъkȣtъ ши чea maĭ deliчioasъ kъlъtorie; ши rъmъind шease sъптъмъnĭ la monastire, în soчietatea ачelor religioase, sȣsџinȣtъ de sȣs nȣmita boereasъ, anъnџъ пе пъrinџĭ kъ se aflъ пrea bine în sъnъtate, dar kъ voeште a îmbrъџiшa kredinџa kreштinilor, ne maĭ voind sъ vie akasъ.

Bъtrînȣl fȣse lovit ka de ȣn trъsnetȣ̆ aȣzind aчeasta... Dar пentrȣ kъ el a maĭ fost пъrъsit de ȣn fiȣ̆ kare s'a botezat în timпȣl Metroпolitȣlȣĭ Beniamin, ши kare în чele din ȣrmъ ajȣnsese la gradȣl de kъпitan în armata џereĭ, krezȣ ȣn momentȣ̆ kъ aша e пredestinatъ soartea fiilor sъĭ. — Шi kȣ toate kъ el era dintr'ȣn пȣnktȣ̆ de vedere mъndrȣ kъ fiȣl sъȣ̆ a-

vѕsese ѕn asemenea gradѕ în oaste, dar fiind kъ în чele din ѕrmъ averea lѕĭ se ѕrkase la o чifrъ foarte mare, ar fi preferat maĭ bine ka alesѕl fiiчeĭ sale sъ fie ѕn koreligionarѕ al sъѕ.

Шi kѕ toate kъ el fѕsese xѕlit de bъtrînĭ шi de чeĭ maĭ mѕlцĭ jidovĭ, kъ a dat o asemenea kreшtere fiiчeĭ sale, pentrѕ kare pъrerea tѕtѕlor era sъ o ѕraskъ, sъ o desfaime, sъ o blasfeme шi kъ niчĭ sъ se maĭ gîndeaskъ la dînsa desmoшtenind-o, el însъ nѕ se pѕtѕ opri d'a n'o erta oare kѕm ш'a nѕ merge însѕшĭ la ziоa чeremonieĭ ka sъ se înkredinцeze шi sъ o maĭ vazъ.

Sъ lъsъm pe bъtrînѕl bankerѕ la porцile monastireĭ în ziоa kъnd fiika sa se otъrîse a priimi botezѕl, шi sъ ne arѕnkъm privirile asѕpra aчelor пъrцĭ a Moldoveĭ foarte interesante, kъt шi a vedea pe femeea partikѕlarѕlѕĭ la moшiea sa, în oare kare distanцъ departe de Varatikѕl, domnind шi pѕind lѕkrѕrile la kale într'ѕn kipѕ estraordinarѕ шi dѕpъ o manierъ a sa.

Vom nota kъ îndatъ чe adѕse pe fiika bankerѕlѕĭ la skitѕl Agania, o lъsъ sѕb inspekцiea stariцeĭ, kare era o femeie îndestѕl de venerabilъ.

Mergъnd apoĭ la moшie, dete ordinѕ, kiar în seara aчeleĭ zile, ka doĭ-spre-zeчe vînъtorĭ sъ se afle armaцĭ, bine ekipaцĭ kѕ plѕmbѕ шi pѕlbere, kѕ pistoale la brîѕ шi kѕ pѕшчĭ la spinare; toцĭ însъ kъlъrĭ, sъ o însoцiaskъ pînъ sѕb mѕnцĭ la Xangѕl, kъ are sъ'шĭ rъsbѕne în kontra kondѕiteĭ bъrbatѕlѕĭ eĭ.— Voia sъ'l prindъ akolo шi sъ pѕe mъna pe amoreaza sa kѕ kare aѕzise kъ se retrъsese. — Într'o singѕrъ

noapte îmĭ пвsese în minte sъ eseквteze toate aчestea.

Veцĭ шti къ între altele femeea пartiквlarвlвĭ era depринsъ кв eserчiцiвl armelor, trъgea пrea bine la semnв̆ кв karabina шi кв пistolвl; adese orĭ se travestise bъrbъteшte шi înкъlika kalвl ka вn чel maĭ bвnв̆ кълъreцв̆.

Doĭ-sпre-zeчe vînъtorĭ кълarĭ, armaцĭ din kreштetв̆ пînъ în тълпĭ, în a кърora frвnte se gъseште o femeie fвrioasъ, ръsbвпъtoare, de kare eĭ askвltъ, шi în вrma пromisiвnilor de ръsпlъtire чe ea le fъкв daka se vor пвrta viteжeште, eĭ giвraserъ къ sînt sвпвшĭ пe viaцъ saв̆ пe moarte.

Teribila lor doamnъ ordonъ kelarвlвĭ sъ dea aчestor oamenĭ къte вn rakiв̆ ka sъ пoatъ sвferi osteneala drвmвlвĭ, шi fiind ameцiцĭ, înverшвnaцĭ, de bъвtвrъ, sъ пв simцъ чea maĭ miкъ îndвrare la rвgъчiвnĭ шi la lakremi; eĭ sъ dъrîme kiar zidвl вneĭ чetъцĭ, sъ пoarte fokв̆ шi devastaцie пe lokвl вnde dînsa le va ordona.

Пlekarъ împreвnъ кв doamna lorв̆, ka o чeatъ къriia nimenĭ n'ar fi avвt kвragiвl d'a se împrotivi.

Eшiserъ din квrtea чea mare boereaskъ шi къte-va detвпъrĭ de arme fв semnalвl пlekъrii.

La aчeste detвпъrĭ tot satвl se afla în пiчoare; însъ пentrв къ lokвitorii erav̆ depриншĭ a avzi de mвlte orĭ la квrtea boerвlвĭ niшte asemenea sвnete, пв fъквrъ de кът a se întreba între dînшĭ, bъrbaцii шi femeile: — oare mъria sa чe va maĭ fi voind sъ fakъ?..

Noaptea era înaintatъ, dar lвna eшia тъrziв̆. Întвneriквl askвndea de dinaintea okiior кълъtorilor kres-

tetsl dealsrilor пе sнde eraŏ sъ se ssie, ші vъile deveniserъ пrea посоmorîte de smbra копачilor stsfoші. Nsmaĭ stelele lsчind пе bolta чereaskъ da atîta lsminъ kът se пstea zъri o kъrare пе d'assпra dealsrilor, пе snde kъlъreцiĭ nostri kъstaŏ a se ssi în rъndŏ. Ачeastъ kъrare skoate în drsmsl чel mare msllt maĭ апroaпe. — Sksteа maĭ bine de o jsmъtate nostie пentrs a merge la loksl destinatŏ, kъnd пе drsmsl чel obiчnsit era mare înkongisrŏ.

Eĭ trekзrъ пе dinaintea dealslsĭ Bъlцъteшti fortifikat la 1848, kъnd o armatъ imпrovizatъ de volintirĭ, se gъtea sъ se lsnte ks kazaчiĭ ші arnъsцiĭ lsĭ Stsrzia Vodъ. — O istorie ші ачeasta ka toate altele чe s'a maĭ петreksт пе la noĭ!..

Traversъnd sn шesŏ întinsŏ, o vale întsnekoasъ ші srkъnd koasta чelsĭ dintîĭ dealŏ, ns aszirъ de kът klonotele de la vite în kъmпie ші lъtratsl kъinilor de la odъĭ, saŏ de la stîne.

Karsl чea maĭ frsmoasъ konstelaцie, strъlsчind falnikъ пе чerŏ, era steaoa dsпъ kare eĭ se orienta kъnd treчeaŏ пrin mizloksl пъdsrilor de brazĭ чe akoпere koastele msнцilor ші însшĭ dealsrile.

Ajsншĭ odatъ d'assпra dealslsĭ de lîngъ Varateksŏ, пstsrъ пrivi пlinĭ de entssiasmŏ шessl dintre Neamцs ші ачeastъ monastire, la a kъrsia estremitate eĭ se gъsiaŏ. Maĭ msllte kъtsne eraŏ vъzste пrin oare kare lsminĭ: niшte foksrĭ aпrinse la marginea lorŏ ші ks koniĭ п'înпregisrŏ. —

Rsчismsl пrin kare пъstoriĭ obiчnsesk de a kema vitele, se aszia rъssнъnd din dealŏ în vale ші din vale în dealŏ ks o пesпssъ пstere de niшte tonsrĭ melankoliчe ші пline de simцire. Tablosl чe re-

пresinta ачest шesȣ̆ пlin de varietъцĭ, avea ȣn aerȣ̆ imпosantȣ̆ ші пъrea kъ însȣfleцеште ші maĭ mȣlt пe kъlъtori nostri. Пentȣl femeeĭ bъtea kъ neastъmпъrȣ̆, ші okiȣl eĭ avea din че în че o kȣtъtȣrъ maĭ neli-niштitъ. Niчĭ osteneala, niчĭ ȣmiditatea ші rъчeala че se simte noaпtea în mȣnцĭ, niчĭ înfrikoшъtoarele lokȣrĭ пe ȣnde ea ȣmbla, niчĭ orĭ kare alt пerikolȣ̆ че i s'ar fi пȣtȣt întъmпla, nȣ îmпȣцina kȣragiȣl eĭ ші nȣ ĭ slъbea xotъrîrea.

Trekȣ ачest dealȣ̆ kȣ чea maĭ mare bъrbъцie ші energie, skoborî într'o valea пe ȣnde kȣrge o aпъ ші пe kare sînt aшezate maĭ mȣlte ferъstrae de tъiat skъndȣrĭ. — La kaпъtȣl vъiĭ sînt kъteva kase че formeazъ ȣn sъtȣleцȣ̆ nȣmit Metokȣl. — De la Metok înчeпȣ a ȣrka renȣmitȣl Dealȣl-Doamneĭ, пe kare se aflъ пъdȣrĭ bъtrîne foarte întȣnekoase de fagĭ ші de brazĭ. Distanцa ачestȣĭ dealȣ̆, пînъ ajȣnge чineva la чeelaltъ estremitate, abia într'o jȣmъtate zi пoate a o treче. Dar în kъteva ore din noaпte kъlъtorii nostri merseserъ foarte deпarte. Kъnd se aflaȣ̆ пe kȣlmea чea maĭ rъdikatъ, vъzȣrъ rъsъrind lȣna d'asȣпra Чiaxlъȣlȣĭ înkoronat de чea maĭ imпosantъ ші mъreaцъ frȣnte. Чerȣl de odatъ fȣ lȣminat de lȣna kare пînъ aчi sta askȣnsъ dȣпъ stъnчĭ.

Чiaxlъȣl, klasikȣl ші пitoreskȣl Чiaxlъȣ! se arъta în faцa lorȣ̆ ka o fortifikaцiȣne neînvinsъ ші kare dominъ пeste toatъ цeara... Maĭ înalt de kъt toцĭ mȣnцi Daчieĭ, kȣ o mȣlцime de stъnчĭ, kȣ пъdȣrĭ пosomorîte, kȣ aпe че шъrпȣeskȣ̆ п' îmпregiȣrȣ'l, kȣ rîȣrĭ marĭ, kȣ atîtea rîпe че'l okoleште пъrea liniштitȣ̆ ші lȣminat de maĭ mȣlte fokȣrĭ de odatъ. Se vede kъ niskaiva kъlъtorĭ saȣ̆ vizitatorĭ, de kare ararea

orĭ este liпsit, aпrinseserъ foksrĭ пe dînsъ, чe se vedeaѕ̆ de deпarte.

Aчeastъ amazoпъ пrivind din o kъstъtsrъ reпede aчest mъreцѕ̆ tabloѕ̆, skoase sп ssspinѕ̆ adskъndѕ'шĭ aminte kъ пoate bъrbatsl eĭ пetreчe akolo, snde sînt foksrile aчele grъmъdite.

Kъlъreцiĭ nsmaĭ aveaѕ̆ mslt пînъ sъ skoboare la Xangsl, de snde Чiaxlъsl era vъzst шi maĭ aпroaпe.

Eĭ deterъ пinteпĭ kailor sъ пoatъ ajsnge maĭ ks-rъnd. — Trekѕrъ valea, satsl, biserika шi kasele liniate пe lîngъ drsmѕ̆ a le lokѕitorilor de la Xangъ; шi kъnd se lsmina biпe de ziоъ, sosirъ dinaintea skitslsĭ ks aчestѕ̆ nsme, în kare se gъsia nsmaĭ kъteva religioase ks sпerioara lorѕ̆; avъnd forma snsĭ kastelѕ̆ fortifikat de ksrъnd.

Ea arъtъ de deпarte oamenilor sъĭ ks degitsl:

— Aчeste kase voesk sъ le пrefaчeцĭ în чenѕшъ!.. Пe miшelsl de bъrbats-meѕ̆ îl voiѕ̆ vedea aksm!...

Шi în fsriea eĭ neîmblînzitъ, în sra eĭ чea mare, dъnd ast-fel de ordine vînъtorilor чe eraѕ̆ gata d'a o asksita, deskъlikъ dinaintea пorцilor skitslsĭ, întokmaĭ ka sп Atila ajsns ssb zidsrile Romeĭ.

Bъts în пoartъ ks чea maĭ mare isцealъ.

Пoarta se deskise шi se arъtъ sna dintre maiчĭ.

— Чine sinteцĭ dsmneavoastrъ?.. întrebъ religioasa пe aчeştĭ vînъtori, fъrъ a vedea пe doamna lorѕ̆. — Пoftiцĭ de intraцĭ!.. Orĭ чine vine la пoĭ este bine пriimit. — Mъ dsk sъ kem шi пe maika stariцa aiчĭ!.. Шi kъlsgъriцa disпъrs.

Ziчea în sine femeea пartikslarslsĭ.

— Ssb maska iпokrisii askѕndeцĭ voĭ fantele voastre!. Ssbt aчeastъ infamъ maskъ zaчe miшe-

liea ши o sȣmъ de nelegiȣiri!.. Пъпъ kъnd aчeste zidȣri vor maĭ fi înkъ omenirea nȣ va înчeta d'a fi amъgitъ ши прада voastrъ!.. Askȣltaцĭ voiniчilor, gъtiцivъ armele k'avem de lȣkrȣ aiчĭ!..

La aчeste vorbe oki eĭ skînteiarъ ши пъгȣгъ a înnota în sъnge. — Fisionomiea eĭ lȣase чeva de selbatikȣ, de kare însȣшĭ aчestĭ oamenĭ se kȣtremȣrarъ.— Ea îшĭ чerkъ nistoalele sъ vazъ în чe stare se gъsesk ши grinцъ kȣ dinцiĭ... Orĭ чine ar fi vъzȣt'o în aчest moment nȣ ar fi nȣmit'o de kъt Femeea grozavъ.

Spaima îngheцase atȣnчĭ inimile bietelor religioase kare tokmaĭ eшiserъ din biserikъ ши aȣzirъ kъ skitȣl este okolit de xoцĭ; ele nȣ пȣtȣrъ krede de kъt kъ ar fi xoцĭ aчestĭ oamenĭ опгiцĭ la порцile skitȣlȣĭ.

Stariцa împreȣnъ kȣ doȣъ kъlȣgъriцe otъrîrъ d'aeшi afarъ, sъ arate kъ dînsele sînt sъraчe, kъ trъesk din mila lȣĭ Dȣmnezeȣ ши a oamenilor, ka sъ nȣ le fakъ vre ȣn rъȣ.— Чele lalte alergarъ la klопоte sъ le tragъ, ka prin sȣnetȣl lor, prin strigъrĭ ши larma чe o vor faчe, sъ dea ȣn semnalȣ lokȣitorilor din чel maĭ înveчinat satȣ.

— Maikъ Пrea kȣratъ! zise sȣperioara skitȣlȣĭ kъnd eшi în портiцъ ши vъzȣ пe femeia пartikȣlarȣlȣĭ împreȣnъ kȣ toцĭ aчeĭ oamenĭ, чe пorочire пentrȣ noĭ smeritele, ka sъ vie Mironosiцa maikъĭ sъ пe чerчeteze astъzĭ!.. Bine aĭ venit maikъ! bine aцĭ venit, пoftiцĭ de intraцĭ!..

Femeia пartikȣlarȣlȣĭ ȣimitъ de lingȣшitoarele vorbe a le bъtrîneĭ nȣ пȣtȣ ȣn minȣtȣ sъ nȣ'шĭ askȣndъ fȣriea sȣbt ȣn aerȣ liniшtitȣ, ш'a nȣ zîmbi bъtrîneĭ kȣ ȣn sȣrîsȣ silitȣ ши пlin de vestejire.

Spre rъspыns ea întrebъ пe kъlыgъriцъ:

— Bъrbalы-meӯ este aiчї?.. vine adese orї?..

— Da, îngerыl maikъї, sîntem пrea ferічite kы dыmnealыї, rъsпынse sыпerioara; de kъte orї merge la vînъtoare vine шi пe la noї. Чe sыfletӯ bыпӯ! чe omӯ!..

Kы tot taktыl чe aчea femeie voia sъ konserve пentrы ka sъ пoatъ deskoпeri пe kыlпabilӯ, voind sъ se arate liniшtitъ în faцa sыпerioareї, îї venia însъ sъ o aпыче шi sъ o strîngъ de gîtӯ.

— Чe fel? el vine tot-d'aыna aiчї шi eӯ пы шtiӯ nimikӯ? adъogъ femeea пartikыlarыlыї. — Пe чine aveцї în monastire?..

Sыпerioara, kы o inimъ deskisъ шi simпlъ, neîngelegъnd ka de чe întreabъ toate aчestea, rъsпынde Vre o шease maiчї bъtrîne. din kare treї sînt kъzыte de bъtrîneцe, alte чinчї maї tinere de askыltare...

— O fatъ kam în vîstrъ de шeapte-sпrezeче anї nы este aiчї? пe kare a adыs-o bъrbatыl meӯ?.. întrebъ пartikыlara aпrinsъ la faцъ шi kы ыn tonӯ пreпыsitorӯ.

— Da, sыfletыl maikъї este la noї шi avem îngrijire пentrы dînsa, mititika mami!..

— Kъte пыцin, kъte пыцin voiӯ afla totыl, zise în sine aчeastъ mare boereasъ. — Voiӯ sъ o vъz nыmaї de kъt, adъogъ ea kъtre sыпerioarъ.

— Пoftiцї înlъыntrы, de чe staцї afarъ?.. Пoftiцї kъ aшa de dimineaцъ este reчe; daka aveцї плъчere de vre o dыlчeaцъ, de o kafea, пoftiцї!.. iar пыцin maї tъrziӯ vom îngriji шi de masъ.— Пoate kъ va sosi шi mъria sa soцыl dыmitale чe nы este deпarte пe sыb mыnцї dыпъ vînatӯ...

Întokmaĭ ka ȣn generalȣ kъnd se gîndea te daka trebȣe sъ dea ostireĭ semnalȣl de asaltȣ saȣ sъ stea înkъ, ea aȣzind kъ bъrbatȣl eĭ se aflъ п'în пregiȣrȣl Xangȣlȣĭ, voi sъ adaste sъ vie ши el, пentrȣ ka sъ fie maĭ bine rъsbȣnatъ пedeпsind пe aste femeĭ ши пrefъkъnd în rȣine aчest skitȣ sȣbt oki lȣĭ...

— Sъ intrъm dar, zise oamenilor sъĭ чe o ȣrmarъ пînъ la kasele de пriimire, arxondarikȣl, ȣnde ea intrъ, ши eĭ rъmaserъ afarъ ka niшte ostaшĭ kare aшteantъ ordinȣl dȣчelȣĭ lorȣ.

Чel dintîĭ пe kare ea întъlni înъȣntrȣ în skitȣ fȣ fratele Andreĭ чel чe, aȣzind kъ sosise soцiea пartikȣlarȣlȣĭ, se skȣlъ îndatъ din aшternȣtȣ ȣnde dormia într'o kilie ши eши sпre a o întъmпina. El a oпrit пe kъlȣgъriцe kъnd voiaȣ sъ tragъ klonotele ши a faчe larmъ de a rъdika satele din пregiȣrȣ.

Fratele Andreĭ fȣsese la Dȣrъȣ, de ȣnde пlekase kȣ o zi maĭ 'nainte, ши venise sъ aшteпte пe astъ doamnъ, пrekȣm iĭ пromisese, la Xangȣl.

El avȣsese okazie sъ întîlneaskъ пe bъrbatȣl eĭ kare se afla fъkъnd vînъtoare sȣb Чiaxlъȣ; — îl aпȣnцъ desпre miшkarea чe voia konsoartea sa sъ fakъ în kontra skitȣlȣĭ.

El a rъsпȣns lȣĭ Andreĭ: — lasъ kъ este o smintitъ!..

Пartikȣlarȣl însъ înшtiinцъndȣse de aчeasta пrin Fratele Andreĭ, lъsъ vînъtorĭ sъĭ la Dȣrъȣ, kȣ sokoteałъ kъ în zioa ȣrmъtoare sъ fakъ пregъtire de bъtaie în пъdȣrea чea de fagĭ; ши el пorni repede în faпtȣl dimineцiĭ ka sъ пreîntъmпine sъ nȣ fakъ femeea sa vre ȣn skandalȣ. — Într'o jȣmъtate orъ el ajȣnse ши deskъlikъ la Xangȣl.

Andreĭ maĭ bine de o jsmъtate orъ se aflase vorвind kв partikвlara; dar ea înцelegъnd kъ toate vorbele lвĭ era ka sъ o fakъ a se lъsa de skoпвl пentrв kare venise, шi temъndвse kъ va пerde astъ okasiвne, пe de o пarte zise religioaselor sъ adвkъ dinaintea eĭ пe jвna fatъ, iar пe de alta, rъsbвnarea înflъkъrъndв'i kaпвl, eшi sъ dea ordine oamenilor sвĭ sъ înчeaпъ a da fokв шi a dъrîma kiliile.

Maiчele alergaserъ kв toatele a kъdea la пiчoarele eĭ пlъngъnd шi rвgъnd'o în nвmele Feчoareĭ Пrea Kвrate, sъ nв fakъ o asemenea faпtъ; шi tot într'вn timпв trimiserъ iвte вn omв sъ înшtiinцeze пe пartikвlarвl, sъ vie sъ le skaпe de o aшa kalamitate kъzвtъ пe kaпвl lorв.

Пartikвlarвl tokmaĭ intra пe пoarta monastireĭ.

Femeea înfвrieatъ este maĭ mвlt de kъt вn tigrв; în mъniea sa nв se вitъ la nimikв,— este kaпabilъ de чele maĭ marĭ krвzimĭ.

Ea rъmase estasieatъ vъzъnd пe bъrbatв-ĭ intrъnd.

Пartikвlarвl, вn omв blondв kв imпerialв lвngв, kв o kъчiвlъ kъzъчiəskъ пe kaпв шi kв o îmbrъkъminte de fantasie de varъ, kв botfortĭ lвngĭ шi kв o biчiвшkъ în mъnъ, s'adresъ kъtre femeea sa.

— Eleno чe kaвцĭ aiчĭ? te am fost lъsat la moшiea de la kъmпв?

Oameni eĭ stъtвrъ nemiшkaцĭ kв oki la dînsa ka niшte statвe aшezate în rъndв. — Ea n'aпвkase înkъ a le da ordine.

Dreпt rъsпвnsв o пloaie de vorbe grosiere arвnkъ пe kaпвl bъrbatвlвĭ eĭ.

— Пaris! zise ea, eшtĭ вn infamв. kъ цĭ aĭ rîsв tot-d'aвna de mine! Sokoteшtĭ kъ eв n'am aflat вr-

mъrile tale!.. Akвm însъ нвmaĭ ноџĭ tъgъdвi kъ te am în mъinile mele, împreвнъ kв неrвшinata ta amoreazъ!..

— Чe sнвĭ Eleno! чe vorbe sînt aчestea?

— Da, am aflat kъ aĭ adвs aчi în skitв пe o fatъ... Nв kвm va veĭ fi avъnd în kвgetв sъ te шi kвнвнĭ kв dînsa?..

— Askвltъ, Eleno, trebвe sъ sfîrшim odatъ!

— Da, da sъ sfîrшim, шi eв zik sъ sfîrшim; dar шtiв eв чe 'mĭ ziчĭ шi чe vreĭ sъ înџelegĭ dвmneata!.. rъsнвнse înfвriata femeie.

Пartikвlarвl tвrba aвzind aчestea; шi oamenii шi kъlвgъriџile rъmъseserъ înџelenџĭ пrivind o asemenea sчeнъ. — Sвнerioara venia kв Maria, нrotegiata нartikвlarвlвĭ, пe kare îndatъ чe o vъzв femeia sa, înчeнв a rъkni din toate нвterile шi a arъta kв degitвl sнre dînsa. Sвнerioara temъndвse a нв se întъmпla jвneĭ konile vre вн rъв, o trase îndъrъtв kв mъma.

— Dвнъ чe kъ mi aĭ rъsiнit starea чe am avвt-o, dвнъ чe kъ mĭ aĭ mънkat zestrea, akвm mъ desнreџвeшtĭ нentrв o balъ нerвшinatъ?.. adъogъ femeia ajвнsъ la esasнeraџie.

Пartikвlarвl нe maĭ нвtънd sвferi aчeste injвrii, otъrî în mintea sa a lвa чea maĭ dвнe вrmъ mъsвrъ.

— Чine џĭ a sнвs kъ am adвs astъ koнilъ aiчĭ? întrebъ нartikвlarвl.

— Vezĭ kъ нв m'a amъgit! rъsнвнse femeia sa, vezĭ asta!..

— Чine dar? vorbeшte akвm?

— Însвшĭ samsarвl dвmitale, jidovвl Avrвmв.

— Afвrisit jidovв! — Шi aнoĭ kвgetъ în sine

партикѕларѕл: Daka п'аші avea tot-d'аѕпа nevoe de dînsѕ, i аші гѕпе limba din gѕгъ ka sъ пѕ maĭ поатъ vorbi. Апоĭ zise kъtre femeea sa: — Askѕltъ Eleno, sъ џĭ arъt kъ zestrea ta este în fiinџъ, пot sъ-џĭ пѕтъг banii în orĭ че minѕt veĭ voi.., N'am de kъt sъ daŭ o поliџъ kъtre Ашег bankerѕl, ші el îmĭ va da 15 miĭ de galbenĭ.

— Sъ'l ia drakѕ ші пе Ашег kѕ toџĭ tъrtani lѕĭ! zisa ea în sine; dar de sigѕгŭ kъ voiŭ fi гъsbѕпatъ ші în kontra lѕĭ!..

— Sъ пе desпъгџim dar ѕпѕl de altѕl, sъ skaпĭ ші tѕ de mine ші eŭ de tine, iatъ totѕl în viitorŭ! zise партikѕlarѕl.

Femeia aѕzind aчeasta гъmase ka o staĭѕe de пеatгъ; mъinile ші пiчoarele iĭ îngheџase, limba îĭ amorџise în gѕгъ ші lokѕl se învîrtea împregiѕгѕl eĭ.

— Da, пе vom desпъгџi, Eleno, kѕ binele, fъгъ чeartъ, fъгъ xѕetŭ, adъogъ партikѕlarѕl. — Ші daka voeштĭ kiar akѕm, akѕm îndatъ voiŭ trimete пе intendaпtѕl meŭ la Iasĭ...

Elena, ka kѕm îшĭ пеrdѕse mintea de mъnie, skoase ѕп пistolŭ пе kare îl îndreптъ în пептѕlŭ eĭ, ші zise dreпt чel de пе ѕгтъ гъsпѕпsŭ: — daka atîta гътъпе пепtгѕ mine, апоĭ dar sъ morŭ!.. Rъmîĭ sъпъtosŭ Пaris!..

— Eleno!.. strigъ партikѕlarѕl înkremenitŭ.

Daka пѕ se întъmпla ka Fratele-Andreĭ, чel че fѕsese alъtѕгĭ, sъ пѕe mъпa пе kапъtѕl пistolѕlѕĭ, kare îĭ miшkъ diгепџiѕпea, fokѕl ar fi mers dreпt în пептѕl eĭ.

Пistolѕl detѕпъ în tot kопгiпsѕl monastireĭ ш toџĭ alergaгъ kѕ џiпete de пгеtѕtindeпĭ.

Desперацiea la ea trekъse de kъlme; voia sъ moarъ!

Elena пъse mъna пе ъп al doilea пistolъ. Atъпчї Пaris se repezi, o lъъ în braцele sale шi 'ї smъlse arma din mъпъ.

Aчeasta a fost o пrobъ kъ în adevъrъ ea îl iъbea, шi toate kъte le fъkъse пrovinea пъmaї din gelosie.

— Lasъ-mъ sъ mor! zise ea kъ o faцъ пalidъ шi kъ niшte okї sfъrшiцї de dъrere.

— Nъ veї mъri, Eleпo! adъogъ Пaris, чel чe шї adъse îndatъ aminte de mъlte din faпtele sale чe giъstifika oare kъm kondъita шi desпeraцiъnea soцii sale. — Veї trъi Elono, шi maї ferichitъ în viitorъ dekъt пînъ akъm!..

Atъпчї Elena, kare kъzъse ka într'ъn felъ de delirъ, deskise okiъl, se ъitъ la soцъl eї kъ o kъъtъtъrъ sъferindъ шi zise: — aчea femeie! aчea tъпъrъ fatъ este akolo!.. Шi ea iarъшї kъzъ ka într'ъn leшinъ, dъпъ чe arъtъ kъ degitъl sпre пartea din fъndъ a monastireї.

Пaris deпъrtъ пe toцї de пe lъngъ dînsa, o dъse пe braцele sale biniшorъ în kasъ, шi rъgъ шi пe Andreї sъ ї lase singъrї.

Ordonъ stareцeї sъ adъkъ пe Maria шi aпoї sъ se deпъrteze шi dînsa.

Maria intrъ tremъrъnd în staпцa ъnde era Elena шi Пaris. — Ea era timidъ шi belъ ka o floare. Kъъtъtъra okilor îї era seninъ шi esпrima inoчenцa inimeї eї. Învestmîntatъ kъ îmbrъkъminцї negre, ka o sorъ, trъsъtъrile fisionomieї eї nъ eraъ lipsite de oare kare delikateцъ. Graцiile пъreaъ kъ îmпrъmъtaserъ

în ȣnire ачestei ﬁinцe farmekȣl ȣnei femei renȣmite de frȣmȣseцe; ши tokmai kȣ îmbrъkъmintea ei simплъ, îmbrobodiтъ ast-fel kȣm era, fъчea ka sъ resalte ши maĭ mȣlt ачeste graцiĭ risinite пе kiпȣl ei. Ea era пȣmai ȣn koпilȣ la etatea ei, ши k'o talie че пȣmai atȣnчĭ se desvolta, se legъna ka ȣn lъstarȣ verde la tȣlnina ȣnȣĭ koпaчiȣ. Oki ei mari ши frȣmoшĭ semъnaȣ kȣ ai ȣnei gazele din renȣmiцii mȣnцi de la Moldova, kъ însȣшĭ пartikȣlarȣl kъnd o vъzȣ rъmase ȣimitȣ. — Ea sta la o пarte ka ȣn koпilȣ, fъrъ a kȣteza sъ zikъ o vorbъ.

— Iatъ koпila, Eleno! zise пartikȣlarȣl kъtre femeia sa, arъtъnd пе Maria.

Elena kare atȣчĭ se deшteпtase, se ȣitъ kȣ mirare la dînsa ши пъrȣ ka kȣm ar ﬁ miшkatъ de oare kare interesȣ, пrivind-o.

— O kȣnoшtĭ, Eleno? adъogъ пartikȣlarȣl... Te ȣitъ bine la dînsa, пoate kъ trъsъtȣrile ﬁsionomii ei îцĭ sînt kȣnoskȣte, — пȣ îцĭ rekeamъ ele oare kare sȣvenire?.. Ea este че te fъkȣ sъ vii aiчĭ fȣrioasъ ши vindikativъ?..

Vorbele ачestea fъkȣ пе Elena sъ se ȣite kȣ mai mȣltъ ateнцiȣne la jȣna fatъ, ши zise: пȣ o kȣnosk!..

— Adȣ'цĭ aminte, Eleno, kontinȣъ пartikȣlarȣl, kъ ши tȣ eraĭ kȣ пȣцin maĭ mare de kъt este dînsa kъnd пe am lȣat. — Adȣ'цĭ aminte kъ пînъ mamъ-ta ши tatъ-tъȣ sъ bine-kȣvinteze ȣnirea noastrъ, kȣnoшtinцa noastrъ era învekitъ!.. Zile înkȣnȣnate de пlъчerĭ ши de vise amoroase пȣ liпseaȣ de a sȣrîde пentrȣ noĭ de kъte orĭ rъmъneam ши пetreчeam împreȣnъ; noпцile eraȣ lȣminate de stele ши kъntekȣl пrivigъ-

toareĭ rъsвna de o потrivъ în inimile noastre, fiind nвmaĭ amъndoĭ nопџĭ întregĭ sвbt вmbra teilor din grъdina de lъngъ Kопъв! — Zilele шi nопџile dar kвrserъ ka вndele вneĭ апе шi noĭ nв ne sъtвram de deliчiвl lorв!— O zi însъ dintre aчestea veni ka o vijelie шi ne fъkв sъ kъвtъm вn aчelaшĭ adъпostв, прekвm пasъrile s'askвnd într'вn aчelaшĭ kвibв... Resвltatвl плъчerilor шi admiraџiвneĭ noastre n'ar fi fost kondamnat de lвme, шi noĭ n'am fi avвt de чe sъ ne temem, daka însoџirea noastrъ era maĭ dinainte bine kвvъntatъ de вn пreвtв... Tв devenишĭ mamъ, Eleno, шi teama d'a nв fi simџitъ greшala ta, te fъkв sъ џĭ daĭ konilвl sъ џi'l kreaskъ streini, fъrъ sъ te interesezĭ maĭ mвlt de soartea lвĭ... Dвпъ o treчere de doĭ anĭ abia пвtвrъm sъ faчem пe пъrintele tъв ka sъ konsimџъ шi sъ xotъraskъ ziоa nвпџiĭ noastre... Tв eraĭ veselъ шi feriчitъ, dar nв simџeaĭ de lokв amorвl шi dвrerea mameĭ, пentrв kъ konilвl tъв fвsese lепъdat!.. Eв n'am fъkвt tot aшa, Eleno!.. Tв n'aĭ maĭ vorbit niчĭ de kъt de rodвl пînteчelвĭ tъв arвnkat, dar eв ka sъ nв tвrbвr liniшtea ta, ka sъ nв te вmilesk шi sъ nв te fak a roшi, fъrъ sъ'џĭ zik nimik, am avвt tot-d'aвna вn okiв lвъtorв aminte la soartea konilвlвĭ nostrв... Eв џi'l am пъstrat пentrв ka într'o zi sъ te bвkrĭ vъzъndв'l. O iмпвlsiвne a sвfletвlвĭ tъв, вn degitв nevъzвt, шi пot ziчe însвшĭ remвшkarea ta neînџeleasъ, te a adвs пînъ aiчĭ... Abia de пвџin timпв am fost înkredinџat soartea saв kreшterea eĭ în mъinile aчestor religioase. — Iatъ dar пentrв kare skoпв sînt fвndate monastirile шi kare este vokaџiea lorв пentrв omenire, пentrв пenoroчiџĭ шi пentrв orfanĭ!.. Vezĭ Eleno пe fiika ta!

iat'o!.. Îmbrъцiшaz'o!.. dar este nevoe sъ цiї înkъ în sekretȣ întъmnlarea aчeasta; destȣl kъ o шtim nȣmaї noї, шi tot чe vom nȣtea sъ faчem шi sъ lȣkrъm sъ fie nentrȣ viitorȣl koniilor noştri...

Elena rъmъsese ka lovitъ de trъsnetȣ. — Kemъ ne fiikъ maї anroane de dînsa, o observъ bine, шi, înekatъ de lakrъmї, kъzȣ ne dînsa, fъrъ a ziчe o vorbъ, шi o akoneri de sъrȣtъrї.

Maiчile, kȣrioase sъ шtie чe s'a întъmnlat kȣ sora Maria шi soцiea nartikȣlarȣlȣї, alergarъ la arxondarikȣ ȣnde, kȣ destȣlъ mirare, vъzȣrъ ne fiikъ kȣm era îmbrъцiшatъ de aчea mare boereasъ.

Fiika însъшї nȣ шtiea чe sъ zikъ desnre aчea skimbare a lȣkrȣrilor, kъчї nartikȣlarȣl шi femeia sa vorbiserъ într'o limbъ streinъ, de kare ea n'avea niчї чea maї mikъ idee. Eї însъ îшї nromiseserъ d'a цine aчeasta nentrȣ tot-d'aȣna sȣbt ȣn oare kare vъlȣ.

— Maї eшtї akȣm mъxnitъ ne mine? întrebъ nartikȣlarȣl ne femeea sa, чe era okȣnatъ de jȣna шi frȣmoasa Maria.

— Nȣ, Паris, nȣ! Mȣlцъmesk lȣї Dȣmnezeȣ шi Sъnteї Feчoare kъ fȣiȣ desamъgitъ.

Elena îшї adȣse nrea bine aminte de toate kъte i le zisese soцȣl eї, шi însȣшї kȣgetȣl iї snȣnea kъ vede dinaintea eї ne fie-sa.— Toate îngrigirile, toatъ lȣarea aminte ne viitor, ziserъ eї în sine, va fi nentrȣ dînsa din nartea nъrinцilor чe ea nȣ-ї kȣnoaшte.. Пentrȣ de o kamdatъ însъ xotъrîrъ sъ o ia de la Xanцȣl шi sъ o denȣe la Varatekȣl, ka într'o monastire kȣ maї mȣlte mizloaчe, шi ȣnde se aflъ шi o skoalъ de fete.

Nȣorȣl sȣпъrъrilor se risipise în aчest momentȣ; seninȣl пaчeĭ reintrъ în inimile чelor de faцъ. — Пartikȣlarȣl ordonъ stariцeĭ sъ gъteaskъ osпъцȣ, шi vînъtorii sъ dea fokȣrĭ de veselie kъt va цine osпъцȣl, în lokȣl aчelor пentrȣ kare fȣseserъ veniцĭ..

Fratele Andreĭ la masъ nȣ uitъ de a rȣga пe aчeastъ boereasъ, d'a'шĭ îmпlini пromisiȣnea чe i o didese.

Elena kȣnoskъnd în atitȣdinea lȣĭ Andreĭ пe mîntȣitorȣl eĭ шi skъпarea onoareĭ soцȣlȣĭ eĭ, îĭ пromise kъ dorinцa lȣĭ în пȣцine zile va fi împlinitъ; шi îĭ spȣse kъ пe fiika bankerȣlȣĭ, пlekъnd împreȣnъ kȣ dînsa de la Iașĭ, a fost lъsat'o sȣbt îngrijirea sȣпerioareĭ de la Agapia.

Lȣĭ Andreĭ îĭ veni sъ saie în sȣs de bȣkȣrie.

Пartikȣlarȣl întrebъ чe este, шi konsoartea sa îĭ spȣse amъnȣntele.

Пaris zise, skoцъnd ȣn mikȣ пortofoliȣ din пozȣnarȣ, пe kare îl deskise шi înчeпȣ a 'l rъsfoi, пeste opt-spre-zeчe zile espirъ terminȣl a doȣъ polițe de patrȣ miĭ de galbenĭ чe sînt dator jidovȣlȣĭ Aшer. — El s'a asigȣrat în moшiĭ. — Orĭ mъ пot învoi kȣ dînsȣl, orĭ nȣ, шi mъkar de mĭ ar skoate moшiea la vînzare, eȣ voiȣ sъ ĭ botez fata în religiȣnea noastrъ. Aшa dar, Andreĭ, daka este шi voinцa eĭ пrekȣm este a ta, vъ voiȣ kȣnȣna eȣ; voiȣ fi eȣ шi Elena naшiĭ voштri la amъndoĭ.

Andreĭ mȣlцъmi din tot sȣfletȣl, шi înkinarъ kȣ toцiĭ kъte ȣn пaxarȣ în sъnъtatea tȣtȣlor, iar vînъtoriĭ deterъ salve de veselie înkъt rъsȣna monastirea шi vъile de пrin пregiȣrȣ.

În adevърȣ, dȣпъ treчere de 40 zile, la skitȣl

Agania, era serbare mъreaцъ... Klonotele sзnaз vestind lokзitorilor înчenerea sъnteĭ litзrghiĭ шi dзnъ litзrghie sъvîrшirea зnзĭ botez... Kandelele eraз anrinse, lзminile ardeaз, tъmîia se înъlцa kз devoцiзne dinaintea altarзlзĭ, шi în bine-kзvîntъrĭ шi kъntъrĭ nioase se sъvîrшi Sъntзl Ofiчiз.

Jзna Israilitъ, învestitъ kз vestminte albe, atinsъ nînъ la sзfletз, transnortatъ de aчele imnзrĭ îngereшtĭ, aшtenta în liniшte strъlзчitoare nriimirea sъntзlзĭ botezз; kъriia naшзl eĭ îĭ nзse nзmele чel kare 'l avзsese înainte, шi kare era шi al konsoarteĭ sale.

Dзnъ botezз falnikз шi kз o mare чeremonie, se fъkз nregъtirea de nзntъ.... Andreĭ шi kз Lina fзrъ însoцiцĭ nrin bine-kзvîntarea nreзtзlзĭ, шi dзnъ kзnзnii merserъ la moшiea nartikзlarзlзĭ ka sъ netreakъ чele dintîĭ zile...

Bъtrînзl Aшer skrisese de maĭ mзlte orĭ fiiчeĭ sale, ne kъnd ea se afla la monastire, ka sъ nз le fakъ aчel afrontз, lъsъnd kredinцa strъbзnitor sъĭ ne kare o nъstreazъ neklintitъ de atîцia sekolĭ.... Lina nriimise skrisorile tъtînі-sъз ш'ale mame-si шi ea le resnзnse kз mзltъ noliteцъ, deskriindз-le kъt este de feriчitъ, шi kъ чeea чe ea faчe este fanta sekзlзlзĭ în kare trъeшte...

Bъtrînзl шi mama eĭ kiar a venit sъ o vazъ, шi ea ĭ a nriimit foarte bine.

El vъrsa lakrime шi ea îl konsola, kъt шi ne mama eĭ asemenĭ. Konstanцa чe ea a arъtat în aчeastъ înnregiзrare va rъmînea esemnlarie.

Aшer a stъtзt la noarta monastireĭ Agania nînъ în momentзl kъnd a aзzit kъ s'a sъvîrшit toatъ nro-

чesiȣnea, ши ea nȣ era maĭ mȣlt de kȣltȣl în kare el se înkina. Atȣnчia el пlekъ...

Плъnse ши se tîngȣi ka ȣn omȣ̆ kъnd пerde пe ȣn koпil al sъȣ̆ iȣbit.— Sъmbъta ши la zile de serbъtorĭ nȣ se aȣzi maĭ mȣlt în kasa sa aчele kъnteчe de veselie ka maĭ 'nainte. În faцa oamenilor se arъta пar'-kъ era liniштitȣ̆, dar în fȣndȣl inimeĭ sale чerka o amarъ dȣrere. El se rȣgъ ши плъnse пentrȣ fiika sa kъt timпȣ̆ ordonъ legea veke de a se rȣga ши a пȣrta doliȣ fraцĭ, пъrinцiĭ ши fii-lor, пentrȣ чeĭ kare aȣ̆ rъпosaцȣ̆...

V.

Femeia cea frumósă.

Bъrladȣl пosede maĭ mȣlцĭ bъrbaцĭ lȣminaцĭ ши de inimъ. — Soчietatea lȣĭ este maĭ mȣlt romъneaskъ...

Femeile sînt frȣmoase ши sпiritȣale. — Kȣnoskȣrъmȣ̆ la Bъrlad bъrbaцĭ чe meritъ stimъ ши femeĭ чe kȣtъ a fi adorate. Asemenĭ ши Israiliцĭ gъsirъmȣ̆ oamenĭ de omenie.

Lokȣrile de пrin пregiȣrȣ-ĭ, saȣ̆ maĭ bine zis пkongiȣrile sale, sînt grantioase. — Se aflъ între doȣъ шirȣrĭ de dealȣrĭ, ши kȣ o mȣlцime de morĭ de vîntȣ̆, ka kȣm ar fi înkis între fortifikaцiĭ; iar vъile sale sînt atît de пitoresчĭ, atît de romantiчe înkъt nȣ

se поate sterge lesne din memoriea челвĭ че le a вѫzвt odatѫ.

Simila, ачеl satв în deпѫrtare de o jвmѫtate orѫ lîngѫ Bѫrlad, kare fв пroпrietatea boerвlвĭ N. G. înfrвmвseцat kв atîtea lвkrвrĭ kare miшkѫ inima шi înkѫntѫ пrivirea kв o grѫdinѫ bine kвltivatѫ, okolitѫ de tot felвl de arbвrĭ шi пloпĭ înalцĭ, kв вniazв foarte sпaцiosв, kѫmпiĭ verzinde п'în пregiвrв akoпerite kв o пѫшвne aleasѫ шi kв semѫnѫtвrĭ abondante, — kase de ikonomie шi de шedere alѫtвria kв grѫdina, шi kв o biserikѫ frвmвшel konstrвitѫ, al kѫriea xramв e Sѫntвl Konstantin; вnde odatѫ пe anв se adвnѫ toatѫ пoпвlaцiea, de serbѫtoarea ачeasta, rѫmѫind toatѫ zioa, întinzѫnd mese, kѫntѫnd шi пetrekѫnd, — este lokвl чel maĭ пreferat în timпвl veriĭ de пreвmblare... Dealвrile че se ridikѫ în dreaпta шi în stînga kв kвlminile lor koronate пe ічĭ, kolo, de kodri, sînt zѫrite în deпѫrtare de o пostie din sвs de kѫtre tîrgвшorвl Dokolina. Tвrmele de oĭ kare paskв шi чirezile de vaчĭ шi boĭ че se пreвmblѫ шi s'aвde rѫgind пe kostiшe, sвnetele bвчiвmelor че se aвdв de пe dealвrĭ шi de пrin vѫĭ, dвlчele шi melankoliчele intonѫrĭ a le fluerвlвĭ de пrin dвmbrѫvĭ шi de пe lîngѫ marginile isvoarelor, de la пѫstorĭ, se пotrivesk пrea mвlt kв inima чea voioasѫ шi пlinѫ de simцiчiвne a jвnelвĭ Romѫnв, saв a feчoareĭ kare iвbeшte a 'шĭ înчinge frвntea kв florĭ шi kв rose, însпirѫ ideĭ пoetiчe, înfѫцiшѫnd tablovl чel maĭ atingѫtorв шi пѫskѫnd o dвlчe шi пlѫkвtѫ armonie...

Sпre searѫ, se vѫdв ічĭ шi kolo пe marginea lakвlвĭ чel mare, kѫte вn omв arвnkѫnd вndiцa пentrв пeшte. Lвna lвminoasѫ, rѫsѫrind пlinѫ, se rѫ-

dikъ ka ʙn talerʙ̆ de argintʙ̆ пe d'asʙпra Dealʙlʙĭ-Mare — Ea vine a salʙta natʙra чea mъreaцъ ши a armonisa kʙ liniштea serii.

Între Simila ши estremitatea oraшʙlʙĭ se gъseште sпre stъnga, grъdina пʙblikъ: ʙn lokʙ̆ înkis kʙ o пlantaцie aleasъ, kʙ drʙmʙleцe ши kъrъri mъrginite kʙ flori ши kʙ arbʙri.

Toatъ soчietatea Bъrladʙlʙĭ akolo se пreʙmblъ dʙminiчile ши serbъtorile пînъ sʙb searъ. — Doamnele învestite dʙпъ чea din ʙrmъ modъ ши bъrbaцiĭ asemenĭ, merg grʙпe grʙпe пrin aleiʙl чel de la mizlokʙ̆, ши maĭ adese orĭ aчeste пreʙmblъrĭ se fak însoцite de mʙsikъ. — În lʙnile Maie ши Iʙnie aчeste petreчerĭ aʙ̆ ʙn maĭ mare interesʙ̆. Bъrladʙl devine bʙlevardʙl плъчerilor, ши ʙn strъinʙ̆, петrekъnd kъte-va zile în el, vizitъnd des aчeastъ grъdinъ, nʙ va пleka fъrъ a ĭ rъmъnea kъte-va sʙvenire amoroase.

Bъrladʙl însъ nʙ fʙ liпsit ши de ʙn trekʙt strъlʙчitʙ̆. — Faпte istoriчe петrekʙte în mezi ʙl evʙ̆, deпʙп o aʙreolъ пe frʙntea sa. Institʙцiʙnile sale eraʙ̆ a le ʙneĭ reпʙbliчe, пrekʙm se maĭ aflъ ши пînъ astъ-zĭ o ʙmbrъ în satele din Vranчia. — Stefan чel mare înkʙnʙnъ frʙntea sa kʙ laʙrĭ reпʙrtъnd aчi o strъlʙчitъ viktorie în kontra Tʙrчilor ши Tъtarilor, пe kare el ĭĭ пʙse пe goanъ ши ĭĭ fъkʙ sъ'шĭ afle mormîntʙl пe marginea aчestʙĭ rîʙ̆. — Se vъd ши пînъ astъ-zĭ niште restʙrĭ a le ʙneĭ lʙkrъrĭ antiчe militare, kare se nʙmeште *чetatea*, (lîngъ gʙra vъii, sпre sʙdʙl oraшʙlʙĭ). În anii din ʙrmъ Rʙшiĭ aшezarъ lagъrʙl lorʙ̆ între шanцʙrile aчesteĭ rъmъшiцe de antikitate. Kъteva movile de o mъrime gigantes-kъ, sпre пartea de la sʙdʙ̆ a aчestʙĭ oraшʙ̆, negre-

шit пot fi sokotite din пвmъrвl monвmentelor kare konstatъ faптele eroilor Moldovenĭ.

În ssвl Bъrladвlвĭ, пe lвnka aчesteĭ aпe шi alъtвria kв liniea telegrafikъ, se faчe drвmвl sпre Iaшĭ. Mergъnd o пoшtie шi maĭ bine пe пartea din stъnga a lвnчeĭ, trekъnd podвl чel de пeatrъ de lîngъ Dokolina, aпoĭ aпвkъnd sпre dreaпta, drвmвl чel mare чe dвчe пe sвb dealвrĭ, шi trekъnd kъte-va sate, kъte-va пoiene шi kъte-va kase de пostiĭ, treĭ пostiĭ deпarte de la Bъrlad, se afłъ Vaslвiв, вn tîrgв sitвat пe frвntea вnвĭ dealв.

Kв o пoпвlaцiвne aпroaпe ka a Tekвчiвlвĭ, Vaslвiв se bвkвrъ de o пosiцiвne avantagioasъ, de aerв kвratв шi aпъ bвnъ. — Nв e liпsit шi aчest tîrgв, пrekвm sînt чele maĭ mвlte în Moldova, de kъte-va kase marĭ: stabilimente пвbliчe, o skoalъ пrimariъ de bъeцĭ шi de fete, шi maĭ mвlte biseriчĭ.

Asemenĭ шi Bъrladвl, avъnd o пoпвlaцiвne de чinчisпre-zeчe miĭ lokвitorĭ, are maĭ mвlte stabilimente пвbliчe, пrekвm вn gimnaziв în kare se пredъ maĭ mвlte limbĭ шi stiinцe, o skoalъ пrimariъ de bъeцĭ шi alta de fete, вn osпitalв пentrв bolnavi sъraчĭ шi altele . . .

Dar sъ ne întoarчem la materiea noastrъ, sъ чerчetъm пe maĭ mвlцĭ amiчĭ пreokвпaцĭ de atîtea lвkrвrĭ iвbite, de trebĭ, de soartea шi viitorвl naцiвneĭ, de moralitatea пвblikъ, de komerчiв, de interese пrivate, de amorвrĭ шi de feriчirea vieцiĭ konjвgale a doĭ de kвrъnd lвaцĭ.

Чeea чe okвпa minцile, чeea чe aцîцa kвriositatea шi пoate шi gelosiea doamnelor jвne, чeea чe пвnea пe bъrbaцĭ în mirare шi îĭ fъчea sъ se вite

кв o къвtъtвrъ плinъ de lъkomie, era пresenца tinereĭ mъritate, че se пreвmbla adesea orĭ, пe вliца чea mare ші la grъdinъ, într'o toaletъ пrea konvenabilъ mъritatelor de kвrъnd, ші mergъnd mвlt linitъ de braцвl konsoartelвĭ eĭ, пasǔ la пasǔ lîngъ el; ші dînsвl кв o пositвrъ în adevъrǔ kavalereaskъ, цinъnd пeптвl drent înainte, кв frвntea rъdikatъ, кв o faцъ veselъ, ші кв okiĭ aцintiцĭ în okiĭ jвneĭ sale konsoarte, îĭ sвridea ші ĭ adresa mereǔ пarola, ka kвm ar fi voit sъ arate tвtвlor oamenilor kъt eraǔ eĭ de feriчiцĭ, пrekъt este dat omвlвĭ de a fi.

Mвlцĭ doriaǔ d'a le avea kвnoштinца.— Ꙋniĭ întreba despre dînшi ka sъ afle чine sînt ші de вnde venirъ; femeile ziчeaǔ între ele: че frвmoasъ tînъrъ! alцi ziчeaǔ kъ el este vre вn mвnteanǔ, adikъ вn voinikǔ saǔ din Vranчia, saǔ de пe la Пeatra, alцiĭ adъogaǔ kъ'l kвnoaште kъ ar fi fiвl вnвĭ bъtrînǔ volintirǔ че lokвeште la Odobeштĭ; ші toцĭ, maĭ mвlt saǔ maĭ пвцinǔ, okвпaцĭ de ast-fel de konjektвrĭ, iвbeaǔ пresenца lorǔ în aчest tîrgǔ, вnde eĭ nв de mвlt veniserъ.

În kвrъnd kasele adevъraцilor amiчĭ le era deskise; пe la mese, la kвmetriĭ, la serate de familiĭ eĭ eraǔ пoftiцĭ, ші toцĭ se mвlцъmiaǔ de frвmoasele lor maniere ші de konversaцiea lor чea înцeleantъ.

El era frвmosǔ пrekвm trebвe sъ fi fost чel dîntîĭ omǔ. — Ea era în destвl de jвnъ пentrв o mъritatъ abia de doвъ sъптъmъnĭ: albeцea krinilor ші rвmenвl roselor kolora kinвl eĭ.— Graцiile îmпrвmвtase în fie че trъsъtвrъ a fisionomiĭ omвlвĭ ші femeeĭ a lor dвlчeaцъ; okiĭ lorǔ skînteiaǔ de raze de lвminъ, ші simпatiea ші amorвl lorǔ îĭ aпroпiase mвlt, fъkъn-

dȣ'ĭ a semъna amъndoĭ. — Egalĭ în sпiritȣ kъt шi în kȣnoшtinцe, amъndoĭ eraȣ̆ komпъtimitorĭ de nenoroчiцĭ, пrivind în tot omȣl пe ȣn frate шi o sorъ a lorȣ̆, шi d'aчi пrovenia чele-lalte, al kъrora esemпlȣ sъ fie folositorȣ̆ soчietъцiĭ.

Aшa dar aчeştĭ însȣrъцeĭ, venind desпre Neamцȣ în oraшȣl Bъrlad, kъȣtaserъ ka sъ gъsiaskъ пentrȣ lȣnile de miere ȣn lokȣ̆ desfъtъtorȣ шi пlъkȣtȣ̆, iar пentrȣ sȣfletȣl шi edȣkaцiea lorȣ̆ o soчietate verginъ în morsȣrĭ шi datine.

La grъdina пȣblikъ desпre kare menцionarъmȣ̆, eĭ mergeaȣ̆ пȣ ka sъ observe atît moda streinъ, introdȣsъ în цeara noastrъ, Idolȣl чe okȣпъ minцile tȣtȣlor, dar veniaȣ̆ sъ întъlniaskъ пe amiчĭ шi sъ rъsȣfle aerȣl чel kȣratȣ̆ al zileĭ. Aшa dar maĭ 'nainte d'a rъsъri soarele dimineaцa, eĭ se gъsiaȣ̆ akolo шi seara пъnъ dȣпъ aпȣsȣ̆. Kъntekȣl пasъrilor, lȣmina soarelȣĭ, koпaчiĭ чeĭ stȣfoшĭ, шi aerȣl dȣlчe îĭ fъчea sъ vie пînъ în zioъ. — Tъпъra femeie kȣlegъnd florĭ kare kresk la ȣn lokȣ̆ kȣ iarba akoпeritъ kȣ roȣъ, îшĭ fъчea din ele o kȣnȣпъ; iar soцȣ-ĭ, înkъntat de amorȣl eĭ, în mizlokȣl asteĭ natȣrĭ strъlȣчitoare, adora astъ kreaцiȣne шi пe konsoartea sa, пrekȣm Adam, deшtentat în Edem, adorъ пe Eva tovarъшȣl vieцiĭ sale...

Într'o dimineaцъ пe kъnd eĭ se afla de mȣlt пreȣmblъndȣ-se пe sȣb bolцile aninilor шi a le teilor înfloriцĭ, intrarъ maĭ mȣlцĭ bъrbaцĭ în grъdinъ, чeĭ чe înaintarъ în aleea пrinчiпalъ, se oпrirъ în dreпtȣl fъntъneĭ de la mizlokȣ̆, чea okolitъ de ȣn grilagiȣ de ferȣ̆ шi kȣ o salчie пletoasъ dinaintea basinȣlȣĭ, шi se пȣserъ пe o bankъ ka sъ fȣmeze. Ȣnȣl

dintre eĭ, vѫzѫnd grȣпa че se пreȣmbla în fȣndȣl aleiȣlȣĭ, se skȣlѫ din mizlokȣl komпanionilor sѫĭ шi înaintѫ sпre dînsa kȣ пasĭ rarĭ. Чeĭ че rѫmѫseserѫ пe bankѫ fȣmaȣ̆ sпȣind glȣme шi rîzѫnd.

Kѫtѫ mirare koпrinse пe bѫrbatȣl че se пreȣmbla kȣ soaцa sa, kѫnd kȣnoskȣ în fisionomiea чea oakeшѫ шi rotȣndѫ пe amikȣl шi kolegȣl sѫȣ̆ de gimnaziȣ̆.

Aчesta skoцѫnd ȣn strigѫtȣ̆ de bȣkȣrie, se reпezi la dînsȣl шi se îmbrѫцiшarѫ amѫndoĭ.

— Teraпont! . .

— Andreĭ! Andreĭ, d-ta eшtĭ ? . . dar doamna?..

— Este Lina, konsoartea mea, rѫsпȣnse Andreĭ koпrins de bȣkȣrie kѫ'l vѫzȣ.

El rekomandѫ kȣ mȣltѫ пoliteцe пe soaцa sa amikȣlȣĭ sѫȣ̆, пrekȣm шi пe dînsȣl îl rekomandѫ konsoarteĭ sale.

Teraпont чel че nȣ maĭ vѫzȣse пe Andreĭ de kѫnd kȣ eventȣra чea tristѫ пetrekȣtѫ la Пoiene, în seara sabѫtȣlȣĭ, rѫmase ȣimitȣ̆ vѫzѫnd în konsoartea sa, пe Lina, fiika bankerȣlȣĭ din Iasĭ.

— N'am шtiȣtȣ̆ nimikȣ̆ de însȣrѫtoarea ta, Frate Andreĭ? zise Teraпont amikȣlȣĭ sѫȣ̆, doresk пrea mȣlt sѫ шtiȣ̆ amѫnȣntele aчesteĭ istoriĭ?

Andreĭ se aпroпie de Teraпont шi îĭ zise înчetinelȣ̆: — ne vom vedea dȣпѫ amiazĭ tot aчi în grѫdinѫ, maĭ 'nainte d'a se strînge lȣme, шi цi le voiȣ̆ sпȣne toate.

— Пrea bine! пrea bine, iȣbite frate!. Шi eĭ se îmbrѫцiшarѫ din nȣoȣ̆, ȣrѫndȣ̆ fie kare ȣnȣl altȣia viaцѫ bȣnѫ шi чele dorite.

Merserѫ d'aчi îmпreȣnѫ sпre fѫntѫnѫ ȣnde se

întъlni kв чea-laltъ komпanie de bъrbaцĭ. Eĭ îĭ salвtarъ kв kвviinцъ; петrekвrъ прeвmblъndв-se kв toцiĭ шi se întвrnarъ maĭ 'nainte d'a se faчe kъldвrъ, în oraшв̆, kв otъrîre d'a se întъlni iarъшĭ dвпъ amiazĭ.

Kъtre orele пatrв, kъnd înчeпe a se пotoli arшiцa чea mare a zileĭ, Fratele-Andreĭ шi jвnele Teraпont se gъsiaв̆ singвrĭ în grъdinъ. Lina rъmъsese în oraшв̆ în soчietate kв maĭ mвlte kokoane de bвnъ kondiцie, kв kare era sъ vie maĭ tъrziв̆, aшteпtъnd шi пe konsoartele eĭ, sъ vie ka sъ le însoцiaskъ.

Andreĭ înчeпв a vorbi шi amikвl sъв̆ askвlta kв lвare aminte astъ teorie, aflatъ пrin esпerienцъ, de starea soчialъ în kare нe gъsim:

»Eram, Teraпonte, вn nenoroчitв̆ stвdentв̆, silitв̆ d'a mъ пвne sвb пatronagiвl вnora шi altora, a lingвшi пe пrofesorĭ шi пe orĭ kare omв̆ avвtв̆, ka sъ пot sвпsista шi sъ absolvesk вn kвrsв̆ regвlatв̆.

„Kъвtaiв̆ a mъ întвrna în пatrie krezъnd d'aĭ fi folositorв̆ пrin serviчiвl meв̆, шi sъ fak feriчirea bъtrînвlвĭ meв̆ tatъ, чe mъ aшteпta пlin de dorв̆, ka sъ mъ întorn maĭ kвrъnd din strъinъtate.

„Îmĭ mъrtвrisesk greшala, nв maĭ пвцin пrekвm fak toцĭ чeĭ чe kreskв̆ afarъ din Romъnia, nв'mĭ пlъчea nimikв̆, nв mъ пвteam învoi kв felвl traiвlвĭ romъneskв̆, шi eram tot aшa de strъinв̆ desпre datinije bъtrîne a le цereĭ, пrekвm ar fi вn German; шi пot sъ zikв̆ kъ aпroaпe vorbeam strikat romъneшte, avъnd пeroziea шi пedantismвl чelor maĭ mвlцĭ d'a vorbi kв Romъnii, dinaintea femeilor ш'a koпiilor, пrin saloane ш'orĭ шi вnde, nвmaĭ franцozeшte; ka kвm limba romъnъ нe este interzisъ; saв̆ шi kъnd vorbeam

Romъneшte kȣ Romъniї nȣ mъ lъsam de ridikola maimȣцъrie d'a ziчe *bonjour* în lok de bȣnъ diminea-цъ saȣ bȣnъ ziua, *bon soir* în lok de bȣnъ seara, *merci* în lok de mȣlцъmesk... Aчeasta a ajȣns o patimъ generalъ de kare naцiȣnea în Moldova шi în Mȣntenia sȣferъ; este o korȣmпцiȣne ka шi aчea din timпȣl Fanarioцilor kъnd n'aȣziaї de kъt greчismȣrї în tot lokȣl, saȣ în timпȣl Rȣшilor la 1828 шi 'n alцї timпї, kъnd пînъ шi femeile se deпrinseserъ a ziчe sdrasti шi altele mȣlte.

„Deшtentat maї tъrziȣ, rȣшinat шi desamъgit de mine însȣmї, kȣnoskъnd rъtъчirea mea, lȣъnd de e-semпlȣ пe Bȣkovinenї, пe Transilvanenї, пe Bъnъцenї шi пe Maчedonenї kari zik: bȣnъ zioa, bȣnъ vremea, noaпte bȣnъ, mȣlцъmeskȣ etc. leпъdaiȣ пentrȣ tot-d'aȣna din limba romъnъ asemenea galiчismȣrї, шi femeea mea fъkȣ tot asemenї.

„Kъnd am venit în цearъ krezъnd kъ sîntem în-tr'ȣn nȣoȣ regimȣ gȣvernamentalȣ, kъ soчietatea noa-strъ пrosпerъ, kъ meritȣl se rъsпlъteшte, kъ virtȣtea are пreцȣ, avȣiȣ okasiȣnea a kȣnoaшte din kontra kъ lingȣшirea, чiokoismȣl шi o mie de fleakȣrї sînt treп-tele пe kare se înalцъ oameniї la kъte ȣn пȣnktȣ în-semnatȣ, de ȣnde aпoї joakъ role... S'a vъzȣt între konaцionali noştri, oamenї jȣnї, пrogresistї шi liberalї kъ întorkȣ sпatele kъnd intrъ la dînшi vre ȣn omȣ a kъrȣia kondiцie de naшtere шi avere nȣ este egalъ kȣ a lorȣ. — Se vede kъ toate sînt o komedie în ka-re intrъ шi rolȣl liberalismȣ шi пatriotismȣ!.. Din kontra egoismȣl e forte astъ-zї la noї, пrekȣm a fost tot-d'aȣna!.. Viцiȣl шi infamiea domneskȣ înkъ пrin klase; neцinerea de пarolъ, trъdarea шi sakrilegiȣl

adѕk kъte odatъ favoare. — Toцĭ sînt tiranĭ шi toцĭ sînt sklavĭ; шi пre a пѕtea ka sъ fiĭ sѕsцinѕtȣ kaѕtъ a te tîrî шi a te faче instrѕmentȣ... Asta o чere toцĭ!..

„Чeĭ dintîĭ serviчiȣ kare am voit a adѕчe патрii mele fѕ ka sъ пriimesk ѕп postȣ de пrofesorȣ, kъчĭ пrofesorѕl formeazъ шi lѕmineazъ generaцiĭ пregъtind viitorѕl naцiѕneĭ... dar kъt de tristȣ e vъzъnd чine-va aчeastъ ingratitѕdine a soчietъцiĭ kъtre astъ klasъ eminentъ a eĭ!.. Vъzѕrъmȣ kѕ destѕlъ mîxnire пe пrofesorĭ redѕшĭ la чea maĭ krѕdъ miserie, esпѕшĭ de a mѕri de foame, saȣ a se îngropa de datoriĭ пe la kъmъtarĭ шi пe la niшte simпli negѕstorĭ пentrѕ sѕпsistenцъ ... — Veĭ gъsi în Moldova пrofesorĭ чe nѕ'шĭ пriimesk salariѕl пe kъte noѕъ шi пe kъte ѕп-sпre-zeчe lѕnĭ... Aчeastъ stare mъ desпerъ шi mъ fъkѕ de a reпѕnцa. — Intrigile, kalomniea, kaпriчiѕl vre ѕnѕĭ ministrѕ шi perъsпlъtirea mъ oпrirъ ka sъ maĭ alerg dѕпe vre ѕп alt postȣ, шi rъmъseiȣ în kondiцiea omѕlѕĭ пrivatȣ, de a trъi servind пartikѕlarilor. Ka пrofesorȣ п'în kase пrivate шi пe la пensionate, ka advokatȣ пѕblikѕlѕĭ пѕtѕiȣ sъ am mѕlte kѕnoшtinцe шi sъ am пъine. Ka Romъn însъ am iѕbit a servi interesele naцiѕneĭ, ka kreшtinȣ шi ka omȣ voiam a îndeпlini datoriĭ sakre de чetъцian чe nѕ le пѕteam împlini rъmъind singѕrȣ шi fъrъ a avea într'o zi o familie. Am rѕgat чerѕl ka sъ mъ lѕmineze шi sъ mъ kondѕkъ пe kalea чea dreaптъ, sпre îndeпlinirea skoпѕlѕĭ meȣ!..

„Vъzѕiȣ kѕ destѕlъ dѕrere naцiѕnea sѕgrѕmatъ de Jidovĭ, de Greчĭ шi de Чiokoĭ!. Чitiiȣ trekѕtѕl цereĭ ka sъ 'mĭ пot imagina чe-va desпre viitorѕl eĭ,

ши пȣ gъsiiȣ̆ alt remediȣ̆ de kъt a lȣkra спре kon-topirea atîtor elemente în ȣпȣl singȣrȣ̆. Lȣmiпarea ши demteпtarea попорȣlȣĭ, kъderea atîtor прejȣdiцiĭ пefolositoare, legĭ ȣmane ши пȣrtъtoare de drептate, ачestea sînt mizloaчele d'a isbȣti . . . Тоцĭ че trъesk în Romъпia, тоцĭ че se înavȣцeskȣ̆, тоцĭ че afłъ îmbrъ-цiшarea паціȣпeĭ, тоцĭ че se апъrъ sȣb skȣtȣl gȣver-пȣlȣĭ ши al legilor пъmъпtȣlȣĭ, katъ a da askȣltare, ши legea sъ fie пentrȣ тоцĭ ȣпa ши sakrъ. — Прiп lȣ-miпъ dar, прiп чivilisaціe ши пъrъsirea прejȣdiцiilor va veпi într'o zi înfrъціrea ши koпtoпirea atîtor ele-mente în чel endigeпȣ̆. Прekȣm dar în aȣrȣ̆ se a-daogъ плȣmbȣ̆ saȣ̆ aramъ ka sъ devie maĭ перfektȣ̆, tot aша ши ȣп elementȣ̆ vekiȣ̆ se întъreшte прiп a-mestekȣ lȣĭ kȣ ȣп altȣl primitivȣ̆ ши aktivȣ̆.

„Istoriea ne deskrie kъ iмпeratorii чeĭ maĭ os-tilĭ krediпцeĭ biserichеĭ kreштiпe, пъrъsiпd într'o zi i-dolatrismȣl, deveпirъ чeĭ dintîĭ апъrъtorĭ aĭ eĭ ши чeĭ maĭ înfokaцĭ îmbrъцішъtorĭ doktriпeĭ Mîпtȣitorȣlȣĭ, tot aчeasta se întъmплъ ши kȣ giпtele. Romъпiĭ din toatъ Daчia, avъпd o aчeeaшĭ soarte ши чerkъпd a чeleaшĭ пeпorочirĭ, lȣпtarъ lȣпg timпȣ̆ ши se lȣпtъ înkъ kȣ atîtea elemente че'ĭ imпresoarъ ши 'ĭ sȣпъ-rъ; dar este observat kъ toate aчeste elemente se a-malgamъ ши se koпtoпesk în чel romъпȣ̆ . . . Fiȣl Grekȣlȣĭ, al Neamцȣlȣĭ, Armeaпȣlȣĭ, Rȣteaпȣlȣĭ ши kiar al Jidovȣlȣĭ пъskȣt edȣkat ши trъitorȣ̆ în це-rile noastre este mъпdrȣ d'a se пȣmi într'o zi Ro-mъпȣ̆! . .

„Чiпe tъgъdȣeшte kъ în Приnчiпatele Ȣпite kъ-te-va somitъцĭ че fъkȣrъ, în aпiĭ чeĭ din ȣrmъ, fȣ-dȣliea паціȣпeĭ, în faцa Eȣропeĭ, прiп kaпaчitatea ши

пrin oпerile lor, nȣ se traserъ din ачea rъmъшiцъ
хȣidȣitъ шi desпreцȣitъ a ȣnȣĭ пoпorȣ̆ kъzȣtȣ̆?.. шi
чine iar va tъgъdȣi kъ ачele femeĭ, konsoarte sti-
mabile a le kъtor va чetъцenĭ resпektaцĭ ш'a kъro-
ra kondȣitъ o пȣtem nȣmi esemпlariъ, ka mame bȣ-
ne шi soaцe oneste, nȣ se traserъ din fiiчele ачestȣĭ
пoпȣlȣ̆?.. Konrȣmпцiea шi desmoralisaцiea, adȣse maĭ
mȣlt de streinĭ la noĭ, пъtrȣnserъ adînk în rъrȣnkiĭ
soчietъцiĭ ш'a пoпorȣlȣĭ, a korȣmпt шi a kangrenat to-
tȣl; fъkȣ пe пoпȣl a kъlka în пiчoare kostȣmȣl шi
datinile strъbȣnilor lȣĭ, fъkȣ пe femeĭ a пesokoti sim-
пlitatea în пortȣ шi kȣrъцeniea în пъravȣrĭ, virtȣtea
în kъsniчie шi eroismȣl în nevoĭ: пentrȣ kъ чe nȣ
fak oamenii шi femeile astъ-zĭ пentrȣ ȣn mîrшavȣ̆
lȣksȣ̆, în kare eĭ se înkinъ maĭ mȣlt de kъt lȣĭ Dȣm-
nezeȣ̆?— ачela чe пe sъrъчeшte, пe stinge шi пe пer-
de?.. kasȣtъ dar ka iarъшĭ пrin streinĭ sъ пe kȣrъ-
цim de defekte, îmbrъцiшъnd шi пriimind чeea чe eĭ
aȣ̆ bȣnȣ̆: adikъ lȣmina шi energiea!.. Biserika, o
maikъ sъntъ шi generoasъ пriimeшte пe fie kare fъ-
rъ osebire, шi niчĭ odatъ nȣ e tъrziȣ̆ пentrȣ чeĭ чe
voesk a se пokъi; ачestȣĭ esemпlȣ vom ȣrma шi noĭ,
vom deskide braцele чelor чe vin kȣ sinчeritate de
a lȣa пarte la banketȣl пatrii!..

„Kъȣtasem în sînȣl naцiȣneĭ mele o konsoarte
bȣnъ шi îndȣlчitoare sȣferinцelor vieцiĭ, dar пentrȣ
kъ eȣ̆ n'aveam înkъ ȣn nȣme mare шi o stare în-
semnatъ, mъkar d'ar fi fost strînsъ kȣ orĭ чe kiпȣ̆
шi kȣ orĭ чe mizloaчe, avȣiȣ̆ desavantagiȣl ka sъ
пerdȣ̆ kъte-va пartide, — am fost refȣzat...

„Dar чeea чe kъȣtam maĭ kȣ osebire шi kare
e чel dintîiȣ̆ lȣkrȣ пentrȣ ȣn omȣ̆ kȣltȣ, este înain-

tea ȣneĭ dote marĭ, o bȣnъ edȣkaцie bazatъ пe e-
semпle de virtȣte ши de ikonomie kasnikъ . . .

„Din nenoroчire чeĭ maĭ mȣлцĭ dintre пъrinцĭ, în lokȣ d'a îngriji de edȣkaцiea seksȣlȣĭ, lasъ пe fetele lorȣ în ignoranцъ ши desmoralisare, kъȣtъnd nȣmaĭ zestre a le strъnge; ши aпoĭ kȣ чe mizloaчe? Dȣmnezeȣle! adesea orĭ пînъ ши kȣ пreцiȣl desonoareĭ!..

„Am vъzȣt пe Lina fiika bankerȣlȣĭ Aшer, omȣ avȣtȣ ши kȣ mizloaчe marĭ; dar nȣ mъ ȣitaiȣ, mъrtȣrisesk în kredinцъ, la starea lȣĭ, kъt la edȣkaцiea ши bȣnele kalitъцĭ чe ea le пoseda; ши iarъшĭ nȣ mъ sfiiȣ d'a 'mĭ îndrenta kъȣtъtȣrile sпre o familie desпъrцitъ kȣ totȣl de mine пrin kȣltȣl eĭ, kъnd eȣ eram înkredinцat kъ ши dînsa, пentrȣ feriчirea ши îmпъkarea kȣgetȣlȣĭ eĭ, voia a fi konsoartea ȣnȣĭ omȣ de karakterȣ; ши пentrȣ kъ în istoriea пrȣnчii sale biserika noastrъ fъkȣse o oare kare minȣne, ши ea, kreskъnd la ȣn lokȣ kȣ fiiчe kreшtine, a venerat biserika noastrъ пrekȣm ar fi venerat пe aчeea a kȣltȣlȣĭ eĭ, kȣ atîta maĭ lesne пe пȣtȣrъm înцelege ши ea deveni konsoartea mea.

„Am kȣnoskȣt пrea bine simцimentele Lineĭ ши d'aчeea am iȣbit-o ka пe o sorъ. Ea se bȣkȣra de înkrederea пъrinцilor eĭ d'a eши kъte odatъ ши singȣrъ, d'a merge în vre o kasъ bȣnъ, la пensionȣl ȣnde îшĭ fъkȣse edȣkaцiea ши kъte odatъ la biserika чelor Treĭ Ierarшĭ. — Am gъsit-o de mȣlte orĭ stъnd nemiшkatъ пrivind kȣ lȣare aminte пortretȣl lȣĭ Vasile Lȣпȣ alъtȣria kȣ doamna ши kȣ fiiчele sale. — Ea пъrea stȣdiind nobleцea ши simцimentele mъrinimoase a le aчesteĭ ilȣstre familiĭ, deskrise în fisiono-

miea marelsĭ Domnitorš. — Ȣne orĭ stъnd îngenskiatъ dinaintea sъntslsĭ altarš, imnlora ajstorsl Sъntei Feчoare; ші чeea чe este maĭ mslt ea a însoцit ne amiчele ші kamaradele eĭ de skoalъ, ks o frsmoasъ lsmъnare de чearъ, la Înviere. De mslte orĭ kъnd era zioa frsmossъ, într'o sъrbъtoare saš într'o dsminikъ, o gъsiam nresmblъndsse îmnresnъ ks mama eĭ la grъdina Konъslsĭ saš la grъdina Sokola.— Astъ grъdinъ, de la Sokola, чe seamъnъ astъ-zĭ ka o rsinъ din fala ші deшъrtъчisnea omenireĭ, a nstst distra adesea orĭ mintea eĭ nreoksnatъ de kşgetъrĭ.-- Aчele nalatsrĭ чe la înчenstsl întemeierii gsvernъmîntslsĭ lsĭ Mixaĭ S... konцineaš atîta lsksš ш'atîta trsfie, în ele se skimbaš atîtea note dinlomatiчe ші se elaboraš atîtea nroiekte ks deosebite skonsrĭ ші цintirĭ, ne teraцele sale snaцioase aшternste ks asfaltš ші ks brasde, la smbra konaчilor ші lîngъ msrmsra anelor чe isvoraš ka niшte kaskade din lokš în lokš ші se asvîrliaš în sssš nrin basine de neatrъ ші okolite de statse, de Sfinkцĭ de bronzš ші Sirene de marmsrъ, se nresmblaš altъ datъ nsmaĭ dinlomaцĭ, ministri, lakeĭ, nrinчinese, dame de onoare ші bankerĭ jidovĭ... astъ-zĭ abia se maĭ ksnoskš în faцa nъmîntslsĭ; koloanele sale sînt sfъrimate, Sirenele se aflъ rъstsrnate ші statsele sele risinite; e sn lokš nsstiš ші singsratikš, servind de a demtenta simцimente melankoliчe ші amoroase în inimile jsnilor amanцĭ чe vin adese orĭ a se nresmbla n'akolo. Lina isbea nrea mslt a se nresmbla în astъ grъdinъ; ші maĭ ales de kъte orĭ avea o rokie nsoъ kare îĭ venia bine, saš sn шalš frsmosš, nentrs kъ шtiea kъ eš negreшit o sъ fiš, era loksl чel maĭ fa-

vorit ka sъ se arate. — Eȣ eram nelinпsit de la aчele пreȣmblъri. — Noĭ ne înцelegeam пrea bine, шi nȣ era zi ka sъ nȣ o întъlnesk, sъ n'o пot vedea шi kiar a konversa maĭ mȣlte ore kȣ dînsa. — Atîta шi nimik maĭ mȣlt...

„Пъrinцi eĭ simцirъ, dar tъrziȣ, desпre пasiȣnea чe пredomnia inima iȣbiteĭ lor fiiчe...

„Aшer ar fi fost în stare sъ sakrifiчe maĭ mȣlt de jȣmъtate starea sa ka în lokȣl meȣ sъ fi fost ȣn alt чine-va kare пrofeseazъ kȣltȣl sъȣ. — El însъ mъ kȣnoштea foarte bine; шi fiind kъ kȣnoштea karakterȣl шi simцimentele mele, шi fiind kъ asemenĭ kȣnoштea шi tъriea karakterȣlȣĭ fiiчeĭ lȣĭ, nȣ se temea vre odatъ de niчĭ ȣn пerikolȣ,—krezъnd kъ maĭ tъrziȣ se vor nimiчi simпatiile noastre шi va isbȣti sъ îndȣпleчe пe Lina a пriimi sъ se mъrite kȣ ȣn Israilit avȣt, în Moldova, saȣ în strъinъtate.

„Lina însъ a sпȣs-o kȣrat în чele din ȣrmъ kъ nȣmaĭ пerzъndȣшĭ viaцa vor faчe kȣ dînsa чe vor voi; kъ ea îĭ stimъ шi îĭ iȣbeшte ka пe niшte пъrinцĭ, dar voeшte ka konsчiinцa шi alegerea eĭ sъ rъmîie liberъ.

„Adevъrat în aчeasta eram eȣ kȣlпabilȣ, kъчĭ i am fost zis kъ o iȣbesk шi i am jȣrat a faчe totȣl în viaцъ пentrȣ dînsa шi пentrȣ fериchirea eĭ.

„Am цinȣt tot-d'aȣna la пarolъ; шi, vezĭ, ȣitъte la dînsa, am avȣt ȣn mare drentȣ ka sъ цiȣ. — Eȣ n'am amъgit-o!..

Teraпont askȣltъnd la amikȣl sъȣ чe îĭ vorbia, întrebъ:

— Nȣ kȣmva aĭ fȣrat-o de la пъrinцi eĭ? — aĭ fȣgit kȣ dînsa?...

— Fereaskъ Dѕmnezeѹ! Lina n'ar fi пriimit.

Teraпont lъsъ kaпѕl în josѹ ші dѕпъ kъte-va momente adъogъ:

— Eѹ o пъцiiѹ însъ kът de bѕпъ kѕ jidovi de la Пoiene!..

Fratele Andreĭ kontinѕъ:

— Tokmaĭ esemпlѕl fiiчeĭ argintarѕlѕĭ ші komediea пetrekѕtъ la Пoiene fъkѕ ka Ашer sъ пeardъ gѕstѕl de a terorisa saѹ a sili пe fiika sa maĭ deпarte la o alegere чe i o пroпѕsese. Kѕ toate aчestea katъ a mъrtѕrisi, lѕпta a fost grea ші чine a fost învingъtorѹ este biserika ші пaцiѕnea!.. Niчĭ пrotekцiĭ, niчĭ ministrĭ ші însѕшĭ mѕlцimea aѕrѕlѕĭ sъѹ пѕ пѕtѕ ajѕta пe Ашer d'a oпri пe fiika sa da пъші la krestinismѹ...

În aчel momentѹ o grѕпъ de femeĭ intrarъ пe пoarta чea mare a grъdineĭ ші înaintarъ sпre чentrѕ aleelor. — Orele eraѹ înaintate ші rъkoarea sпre searъ înчeпѕse a domoli ѕшor arшiцa чea îmпovъrъtoare a zileĭ. — Grъdina din чe în чe se ѕmпlea de lѕme ші пreѕmblъtoriĭ se dirigeaѹ în deosebite direпцiѕnĭ пe sѕb ramѕrile stѕfoase a le arborilor.

Andreĭ abia terminъ пe jѕmъtate пaraцiea sa ші ka dintr'ѕn instinktѹ, îшĭ arѕnkъ okiĭ sпre kaпъtѕl aleelѕĭ ѕnde zъri пe konsoartea sa în чerkѕl doamnelor kare o însoцia.

El fѕse sѕrпrinsѹ vъzъnd-o.

Se skѕzъ lѕĭ Teraпont ші îĭ пromise kъ la altъ okasiѕne îĭ va sпѕne restѕl.

Lina amoroasъ ші пerъbdъtoare de întъrzierea bъrbatѕlѕĭ eĭ, пlekase kѕ amiчile sale sпre grъdinъ ka sъ 'l gъsiaskъ negreшitѹ.

Ea strъlѕчia de frѕmѕseцe ші de graцiĭ dinaintea okilor lѕĭ, ші kѕ ѕn ѕѕrîsѕ de deпarte fъkѕ semnѕ konsoartelѕĭ eĭ kъ avѕsese mare imпaчienцъ аштептъndѕ-l ші kъ de че întъrziase? .. . .

Andreĭ mѕlцъmit de asta, grъbi пasiĭ ѕпre dînsa ka sъ ĭ îmbrъцiшeze mъinile ші sъ o strъngъ la inimъ-ĭ. Niчĭ strъlѕчirea diamantѕlѕĭ, niчĭ frѕmѕseцea mъrgъritarѕlѕĭ nѕ egala kѕ dѕlчea kъѕtъtѕrъ a okilor eĭ negri; albeцea zъпezi kъnd kade ъntîĭ nѕ egala kѕ albeцea mъinilor eĭ grъѕѕliĭ ші kѕ degitile lѕngĭ. Kъlkъtѕra eĭ ѕшoarъ, îmbrъkъmintea eĭ simпlъ ші kѕ maĭ mѕlt gѕstѕ; пъrѕl eĭ пrea bine netezitѕ, ѕndoiatѕ sѕbt o пъlъrie nѕmaĭ kѕ o kordelъ înkisъ, fъчea a eklipsi toaletele чele grele ші lѕksѕl doamnelor marĭ. — Rokiea eĭ de kѕloarea kъmпѕlѕĭ verde, ші înчinsъ nѕmaĭ kѕ ѕn kordonѕ пeste mizlokѕ-ĭ, kѕ o пelerinъ ѕшoarъ ші kѕ kъte-va florĭ la пeptѕ-ĭ korъsпѕndea пrea mѕlt kѕ aniĭ eĭ ші kѕ inoчenцa zѕgrъvitъ пe fisionomiea sa.

Era atîta analogie între strъlѕчirea florilor de la пeptѕ-ĭ ші dѕlчeaцa kiпѕlѕĭ eĭ, înkъt fie чine kare o întъlnia nѕ se пѕtea stъпъni d'a nѕ o admira ш'a nѕ o nѕmi femeia чea frѕmoasъ.

Toцĭ rъmъseserъ înkъntaцĭ de пresenцa eĭ ші d'a konsoartelѕĭ eĭ în grъdina пѕblikъ.

Teraпont, nerъbdъtorѕ, oпri ѕn momentѕ de braцѕ пe Fratele-Andreĭ ші'l întrebъ în че lokѕ a пriimit ea botezѕl ші чine a fost naшѕl eĭ?

Andreĭ rъsпѕnse: o sъ afli ші aчeasta.

— Sпѕne dar, iѕbite frate, veĭ rъmъnea mѕlte zile la Bъrladѕ? O sъ maĭ fim îmпreѕnъ? . .

— Am venit nѕmaĭ пentrѕ kъte-va zile kъ am

avѕt niшte interese. — Aшtent însъ пînъ va veni timпѕl kъnd voiѕ пѕtea sъ merg sъ vъd mѕntele Чiaxlъѕ împreѕnъ kѕ Lina, шi пe ѕrmъ mъ voiѕ întѕrna пentrѕ a mъ dѕчe la пъrinцi.

— Kъt îmi пare de rъѕ kъ nѕ te пot însoцi шi eѕ! — stъrѕesk шi sokotesk sъ kaпъtѕ ѕn пostѕ de amпloiatѕ'... zise kolegѕl de gimnaziѕ al lѕi Andrei.

VI.

Pelegrinagiul la muntele Ciahlău.

Gъsim doѕъ пѕnktѕri de ѕnde ne пѕtem îndrenta пaşii sпre a merge la Чiaxlъѕ, saѕ alt-fel zis, Пionѕ: пe la Пeatra, saѕ пe la Neamцѕ.

De la Пeatra, kare e sitѕatъ пe цermѕl stъngѕ al Bistriцei, se faчe o пotekъ пe marginea rîѕlѕi п'între stъnчi шi rîпe, пe ѕnde nѕmai пedestrii шi kъlъrii se пot ѕrka. — Într'aчea пarte se aflъ monastirea Bistriцa, чelebrъ пentrѕ пosiцiѕnea чe o are шi în kare se aflъ mormîntѕl lѕi Alesandrѕ чel Bѕnѕ, vizitatъ de mѕlцi Romъni kare vin de a da tribѕtѕl devoцiѕnei шi resпektѕlѕi lor kъtre aчest mare bine fъkъtorѕ al пatrii. — Чeva mai 'nainte e monastirea Biserikanii шi пѕцin mai deпarte Пъngъraцii: monastiri înkonцiѕrate de mѕnцi rîпoшi, foarte tari, пrin пosiцiѕnea ѕnde se aflъ sitѕate.

Kaii, пrin desele lor kъlkъtѕri, fъkѕrъ în aчea

парte în stъпчї niште ȣrme шi ачеl drȣmȣ̆ se nȣmeште Skъriчika. Чеї че voesk a merge kȣ trъȣȣra, шi maї obiчnȣit kȣ karȣl kȣ boiї, faче ȣn okolȣ̆ пe la Dealȣl Doamneї, desпre kare arъtarъm în kaпitȣl trekȣtȣ̆. — Dealȣl aчеsta se nȣmeште ast-fel fiind kъ într'însȣl, шi maї ales пe vîrfȣl lȣї, ȣnde se gъseште o чetate nȣmitъ Пalanka, fȣ refȣgiatъ Doamna Elena, soцiea lȣї Пetrȣ Rareшї, în timпȣl nenoroчirilor soцȣlȣї eї . . .

Sпre a merge de la Tîrgȣ-Neamцȣlȣї la Чiaxlъȣ katъ a treче mȣntele nȣmit Пetrȣ-Vodъ. Lъsъnd la dreaпta drȣmȣl че dȣче sпre monastirea Neamцȣ шi mergъnd sпre vestȣ̆, пe ȣnde se treче de maї mȣlte orї aпшoarele Neamцȣ, Nemцiшorȣ шi Karпenȣ, пrin mizlokȣl пъdȣreї чеї de stejarї a kъlȣgъrilor, la oare kare deпъrtare între mȣnцї, se aflъ satȣl Пiпirigȣ în marginea ȣnȣї rîȣleцȣ̆ че isvoreште din 'naltȣl mȣnte Aleoka; de aчi, înfȣndъndȣ-se чine-va шi maї în lъȣntrȣ mȣnцilor, ajȣnge la ȣn alt satȣ̆ nȣmit Пlȣton, traversat de rîȣleцȣl kȣ aчеst nȣme; шi dȣпъ aчеsta, sȣind nȣmitȣl mȣnte Пetrȣ-Vodъ, de ȣnde Чiaxlъȣ se aratъ kȣ toate strъlȣчitoarele sale forme, se пriveште чea maї пlъkȣtъ пanoramъ a mȣnцilor чеї marї. Skoborъnd de пe Пetrȣ Vodъ, daї în înkъntъtoarea vale Largȣ, че este mȣiatъ de rîȣleцȣl kȣ aчеst nȣme, a le kъrȣia mъrginї foarte rъdikate, sînt formate din stъпчї marї de пeatrъ vînъtъ, шi la o distanцъ ka de vre o doȣъ ore, se 'пreȣпъ kȣ rîȣl Bistriцa, ȣnde se vъd o mȣlцime de пlȣte la marginea eї. În sȣs de aчеst rîȣ̆ se aflъ o пoianъ пrea frȣmoasъ dominatъ de Пionȣ̆, пe kare kȣrge o aпъ Bistriчoara, че vine din Transilvania desпre Borsekȣ̆. În mizlo-

kȣl aчesteĭ kъmпiĭ se aflъ o stъпkъ în formъ de tȣrпȣ rȣiпatȣ. — Aчeastъ stъпkъ se пȣmeште Пea-tra-Teȣlȣĭ. În timпȣl veriĭ treчe чine-va Bistriцa пrin aпe, iar kъnd ea este пrea mare atȣпчĭ o treчe maĭ пe de la vale, пe пodȣl de la Rъпчiȣпĭ. Пretȣtindeпĭ în aчeste lokȣrĭ sъlbateчĭ se vъdȣ пaesage rъпitoare ши пiште skitȣleцe ши kolibĭ în kare lokȣeskȣ erimiцĭ чe se xrъneskȣ kȣ rъdъчinĭ ши erbȣrĭ. Чel maĭ însemпat dintre aчeste skitȣrĭ este Dȣrъȣ. Se fakȣ dintr'aчea пarte iarъ doȣъ drȣmȣrĭ de a te ȣrka пe Пion, ȣпȣl пe la Rъпчiȣпĭ d'a dreпtȣl, iar altȣl maĭ din sȣsȣ desпre Transilvania. Va пrefera чine-va пe чel din ȣrmъ, ka чel maĭ lesniчiosȣ ши maĭ imпortantȣ.

Înaintъnd пe шesȣl чel akoпerit de rîȣleцe, пrin dȣmbrъvĭ ши пe sȣb stъпчĭ între mȣпцĭ, va sosi la skitȣl Dȣrъȣ, de ȣnde se пoate ȣita dreпt în sȣsȣ la kȣlmea Чiaxlъȣlȣĭ, пrekȣm s'ar ȣita la чerȣ. —

Skitȣl Dȣrъȣ e o biserikȣцъ пȣ de mȣlt rekonstrȣitъ ши zȣgrъvitъ, — aштerпȣtъ kȣ пeatrъ, okolitъ kȣ kiliĭ ши în kare lokȣesk kъцĭ-va пъrinцĭ solitariĭ, kȣ o fъntъпъ de пeatrъ în mizlokȣl kȣrцiĭ, kȣ grъdinȣцe п'înпregiȣrȣ de legȣmĭ ши de пomĭ, ши пe lîngъ kare kȣrgȣ doȣъ rîȣleцe kȣ o ȣndъ rъkoritoare ши kristalinъ, formъnd miчĭ kaskade пretȣtindeпĭ, ши al kъrora mȣrmȣrȣ însȣfleцeште toatъ aчeastъ пarte пlinъ de melankolie ши de frȣmȣseцe, пȣ'шĭ va arȣпka чine-va o kъȣtъtȣrъ de okĭ пe toate aчeste înkongiȣrĭ ши пȣ va askȣlta aчeastъ armonie fъrъ a fi miшkat de ȣn simцimentȣ пiosȣ. Aiчĭ vizitatorȣl, asemenea пelegrinȣlȣĭ чe merge la Lokȣrile Sfinte de a se înkina, aflъ în sînȣl liniшteĭ ши singȣrъtъцiĭ sъпцeniea altarȣlȣĭ пeпtrȣ a adȣчe пrinosȣl sъȣ kъtre

черȣ̆, ши ȣимит де атîта стрълȣчire а мȣнцилор, лîнгъ viaца чеа симплъ а монахȣлȣĭ, ȣitъ пентрȣ ȣн минȣтȣ̆ демъртъчiȣнеа патимилор дȣпъ kare el алергъ în мizлokȣл мȣлцимеĭ социале... Привинд ши observънд мърiрea натȣреĭ, мормintеле челе тъkȣте ши tристе а ле челор ръпосацĭ, не адȣче аминте че есте омȣл ши kъ ел мȣлт грешеште пismȣind пе апроапеле сȣъȣ̆ ши гръмъdind нȣмаĭ пентрȣ сeама лȣĭ аȣрȣл ш'атîтеа титлȣрĭ прин kare сȣbjȣгъ пе чеилалцĭ.. Înfine ачестĭ сърачĭ монахĭ, în симпла виацъ че о петрек ши пȣцинеле мизлоаче че аȣ̆, даȣ̆ ȣн бȣнȣ̆ есемплȣ че е даторȣ̆ а фаче kълȣгърȣл чел înavȣцитȣ̆ kare а jȣрат динаинтеа лȣĭ Дȣмнезеȣ̆ де а съвîрши бinele în орĭ че оkazie. — Аiчĭ дрȣмецȣл обосит де kale, ȣн пъсторȣ̆ де ла vite рътъчинд în сîнȣл мȣнцилор, чеĭ аменинцацĭ де vре о vijelie, чеĭ бътȣцĭ де viskol iernеĭ ши аменинцацĭ де а фи înгропацĭ în поianȣл зъпезилор, орĭ сфîшiат де feare, афлъ ajȣторȣ̆ în сîнȣл ачестеĭ фамилiĭ religioase ши адъпостȣ̆ în симплеле ачесте kiliĭ...

Дȣръȣл нȣ есте дар ȣна din ачеле монастирĭ kȣ доминȣрĭ, kȣ мошiĭ саȣ̆ алте venitȣрĭ, чĭ нȣмаĭ ȣн skitȣлецȣ̆ де kъцĭ-va пъринцĭ съхастри kare tръеskȣ̆ din лȣkрȣ мъinилор ши даȣ̆ оспиталитате челор че vin akolo.

La Дȣръȣ̆ дар се адȣнъ аматорiĭ пелегринĭ че voesk а vizita фаимосȣл Пionȣ̆.

Маĭ мȣлцĭ бърбацĭ ши фемеĭ, kълȣгърĭ, kълȣгърiце, сȣрорĭ, фрацĭ ши плъешĭ мергȣ̆ îмпреȣнъ, пентрȣ kъ kȣ kът нȣмърȣл va фи маĭ маре, kȣ атîта kълъториеа va фи маĭ плъkȣтъ.

Фрателе Андреĭ ши Lina kȣ маĭ мȣлцĭ амiчĭ ера din нȣмърȣл пелегринилор; — kълȣгърiце де ла Ага-

пia шi de la Varatekѕ însoцieaѕ nѕmeroasa kompanie пentrѕ a se sѕi пe Пion.

Maĭ mѕlцi kaĭ fѕrъ adѕшĭ sпre a пѕrta шʼa sѕi пrovizisnea dʼa le mъnkъri, пe sпinare-le, шi пentrѕ a merge femeile kъlare. Bъrbaцiĭ, maĭ deпrinшĭ kѕ greѕtъцile, mergeaѕ пe josѕ. — Ѕn bъtrъnѕ monaxѕ nѕmit Ambrosie, omѕ aĭ kъrѕia пerĭ kъt шi fisionomiea sa avea чeva de analogikѕ kѕ înfъцiшeare mѕnцilor, insoцia aчeastъ karavanъ.

Era înkъ de dimineaцъ. — Soarele abia atѕnчĭ rъsъrise.

Пlekarea din skitѕ, asemъnъndѕse kѕ пornirea în esпediцie a ѕnѕĭ regimentѕ de volontarĭ, fъчea a rъsѕna mѕnцiĭ de rъkniri шi kiote, iar kъiniĭ deпrinшĭ de a trъi пe lîngъ пъrinцiĭ kъlѕgъrĭ, fъчeaѕ serviчiѕ lor de a merge înainte шi a ѕmпlea пъdѕrile de lъtratѕl lorѕ. Kiar шi în пlekarea aчeasta, a atîtor kъlъtorĭ kѕ fel de fel de kostѕme шi risiпiцĭ пe пoteчile stъnчilor, gъseшte чineva neнѕmъrate пѕanцe, neнѕmъrate frѕmѕseцĭ de a deskri ѕn tablos artistikѕ Inimile jѕnilor bъtea kъnd eĭ пriveaѕ mѕnцii, шi impaчienцĭ de a ajѕnge maĭ kѕrъnd la kѕlme, se ʼntreчea kare de kare a merge maĭ iѕte шi tot întrʼѕn timпѕ sпѕind glѕme пlъkѕte.

Deпъrtъndѕ-se de la Dѕrъѕ se adînчirъ, mergъnd пe lîngъ kѕrsѕl rîѕleцѕlѕĭ Skitѕlѕĭ, întrʼo пъdѕre deasъ de brazĭ шi de fagĭ. — Aпele aчestѕĭ пъrîѕ sînt reнѕmite de mѕlцimea пъstrъvilor чe se gъseskѕ în ele, isvorъnd din înъlцimea stъnчilor lъtѕraшe, kѕrgъnd în kaskade пeste bolovaniĭ de пeatrъ шi пeste koпaчiĭ чeĭ groшĭ kъzѕцĭ de vijelii шi de greѕtatea anilor. Înaintъnd la o distanцiъ ka de treĭ

kartѕrĭ de orъ, ajѕnserъ într'o fѕndъtѕrъ a пъdѕrilor шi kare se nѕmeшte Fѕndѕ-Skitѕlѕĭ, de ѕnde se înчепе ѕѕiшѕl пе mѕnte. Mergъnd maĭ 'nainte sпre sѕdѕ-estѕ̆ sosirъ lîngъ rîѕleцѕl nѕmit Lamartin; maĭ în sѕs de akolo se aflъ iar ѕn rîѕleцѕ̆ kѕ kare aчеsta se îmпreѕnъ. — Rîѕleцѕl чеl din ѕrmъ se nѕmeшte Serafin. Пъdѕrea aчі este întѕnekoasъ шi lokѕl foarte romantikѕ̆. — Koпaчĭ nѕmъrъnd maĭ mѕlцĭ sekolĭ înalцъ kѕ mъndrie krestetѕl lorѕ̆ пînъ la nѕorĭ шi ramѕrile lor stѕfoase askѕndѕ̆ lѕmina soarelѕĭ, asemъnъndѕ-se ka kѕm ar intra чineva într'o adînчime fъrъ fѕndѕ̆. Maĭ deпarte чe-va se deskide o mikъ lѕminъ: пoiene verzinde шi kъteva kolibĭ aratъ adъпostѕl a niskaĭ-va пъstorĭ kѕ tѕrmele de oĭ.

Nѕmele rîѕleцѕlѕĭ Serafin пreokѕпъ пe învъцatѕl nostrѕ Fratele-Andreĭ, шi intrebъ desпre el пe kъlѕgъrѕ̆.

Ambrosie шezѕ пe ѕn koпaчiѕ̆ шi arъtъ kѕ degitѕl la aпele rîѕleцѕlѕĭ limпezĭ ka kristalѕl шi kѕrgъnd kѕ ѕn mѕrmѕrѕ̆ ѕшѕrelѕ̆; înчепѕ a ziчe, dѕпъ ѕn sѕsпinѕ̆ чe skoase: — nѕ este aшa de mѕlt de kъnd rîѕleцѕl aчesta se nѕmeшte ast-fel; el koпrinde o istorie foarte tristъ, askѕltaцi-o daka aveцi пlъчere a o aѕzi.

Шi toatъ soчietatea se oпri împrejiѕrѕl kъlѕgъrѕlѕĭ kare vorbind, îшĭ stergea din kъnd în kъnd okiĭ de lakrime.

— Nѕmele rîѕleцѕlѕĭ nѕ este aшa de de mѕlt, kontinѕъ el. — În timпѕl rъsvrъtirilor de la 1821, întъmпlъndѕse marĭ nenoroчirĭ la maĭ mѕlte familiĭ, mѕlцĭ oamenĭ rъmaserъ ѕъraчĭ, шi o mѕlцime de fiinцe пerdѕrъ пe aĭ seĭ kѕnoskѕцĭ saѕ̆ rѕdeniĭ. O

femeie tъпъrъ atsnчĭ, nekвnoskвtъ, kв o îmbrъkъminte neagrъ, veni de neste msnці ші se пrinъші п'în ачeste loksrĭ selbateчĭ; ea пetreчea iarna пrin adъnostsl stъпчilor, iar vara пrin skorbsrile konaчilor. Fъrъ a шti чine va чe dsrere askвndea ssfletsl eĭ ші пentrs чe îmbrъціmease astъ vieaць пssniчeaskъ, ші maĭ ales kъ ea пs шedea tot-d'asna la sп loks, ka sъ пs i se шtie loksinца, пъstoriĭ ші пъrinці kare o întъlniea пrin пъdsrĭ, smblъnd ks kaпsl în joss, пrinseserъ oare kare simцire de nenoroчirile eĭ ші îĭ lъsa de a le xraneĭ în kalea eĭ ka sъ le поatъ gъsi. Ea era trasъ la kiпs ka o smbrъ ші avea asemъare ks ksvioasele... Fiind ea în чele din srmъ rъs bolnavъ, din mъrtsrisirea чe a fъkst-o, arъtъ чe-va desпre soartea eĭ, ші d'atsnчĭ se nsmi Serafina. Ea se vede kъ venise din пartea de dinkolo de Milkovs din Цeara Romъneaskъ. — Se înцelege kъ niskaiva nenoroчirĭ grele, sas niште sseferinцe a le inimeĭ sale, o fъksse sъ ajsngъ în аша stare de misantroпie. Ea trъi în ачeastъ stare îmпrejsrsl loksrilor d'aiчĭ în timпs de чinчĭ, шease anĭ; ші tot-d'asna venia de шъdea în marginea ачestsĭ пъrîiaшs, чel чe пar'kъ rъsпsndea пrin msrmsra sa dslчe ші melankolikъ la dsrerile ші sssninele sale.

Într'o zi se întъmпlъ o katastrofъ nenoroчiteĭ Serafina. — Era într'o zi de varъ atsnчĭ. — Tokmaĭ niште пъstorĭ, trekъnd ks oile, aszirъ de deпarte ціnete dsreroase ші niште gemete sfîшietoare. Eĭ alergarъ îndatъ sпre ачel loks. Dar чe întъmпlare, Dsmnezesle! eĭ gъsirъ пe Serafina kъzstъ ks faцa la пъmînts ші insndatъ în sъnge. Ea nsmaĭ nstea de dsrere... Starea în kare ea se gъsia miшkъ пrea

mȣlt inimile пъstorilor. Nenoroчita eшise de dimineaцъ dȣпъ kȣm iĭ era obiчeiȣl, sъ kȣleagъ minъtъrчĭ прin пъdȣre шi a dat kȣ пiчorȣl într'o kȣrsъ de ferȣ̆ пe kare niшte vînъtorĭ o aшezase пentrȣ a прinde vȣlпĭ. Пiчorȣl eĭ era sfъrîmat de aчeĭ ferȣ̆. Ea rъmъsese în aчeastъ stare maĭ o jȣmъtate zi пînъ a aȣzit-o aчeĭ пъstorĭ kari venirъ în ajȣtorȣl eĭ. Sъngele tot înkъ kȣrgea; шi ea galbenъ sfîrшitъ шi maĭ mȣlt moartъ, пentrȣ întîia oarъ se rȣgъ la omȣ̆ maĭ mȣlt de kъt lȣĭ Dȣmnezeȣ̆, sъ o rъdiчe de akolo шi sъ o dȣkъ lîngъ rîȣleцȣl eĭ прea iȣbitȣ̆.

În dȣrerĭ шi în gemete, abea eĭ пȣtȣrъ a'ĭ skoate пiчorȣl din aчea kȣrsъ. — O lȣarъ пe braцele lorȣ̆ шi o skoborî înчetinelȣ̆ de пe stъnkъ пînъ o adȣse la aчest rîȣleцȣ̆ Пъstoriĭ sпȣserъ kъ îndatъ чe ea bъȣ din апъ adormi пentrȣ tot-d'aȣna. O krȣчe de lemnȣ̆, vedeцi-o!.. fȣ пȣsъ la mormîntȣl eĭ lîngъ aчea stъnkъ. Sȣfletȣl eĭ aflъ mъntȣire прin dȣrerile шi sȣferinцele eĭ, шi ea akȣm odixneшte în lokaшȣl чelor drepцĭ...

Okiĭ tȣtȣlor se întoarserъ sпre o stъnkъ kare era înveчinatъ, ȣnde în adevъrȣ̆ zъrirъ o krȣчe de lemnȣ̆. — Aчeasta era mormîntȣl Serafinĭ.

— Пъriĭaшȣl eĭ însъ, kontinȣъ bъtrînȣl, tot este. — El пe adȣчe aminte de пetreчerea eĭ între noĭ, de nenoroчirile omȣlȣĭ шi nimikȣl vieцiĭ lȣmeĭ aчestia!

Sfîrшind monaxȣl, întinse mъinile sпre stъnkъ, fъkȣ semnȣl krȣчi шi se adresъ kъtre toцĭ: — Înkinaцi-vъ, fiĭ meĭ, kъчĭ nimenĭ nȣ kȣпoaшte чe fel iĭ va fi sfîrшitȣl!..Sъ пe rȣgъm tot-d'aȣna чelȣĭ Прea Înaltȣ!

Чeĭ maĭ mȣlцĭ avȣrъ okiĭ mȣiaцĭ de lakrime as-

kѕltъnd la aчeastъ dramъ snѕsъ de bъtrînѕl monaxѕ̆. Toцĭ imitarъ пe bъtrînѕ̆ fъkъnd semnѕl kredinцeĭ; шi între maiчile de la Aganiea, în mizlokѕl kъrora Lina пetrekѕse шease sъптъmъnĭ, aflъndѕse шi dînsa dinпreѕnъ kѕ soцѕl eĭ, пrekѕm o maĭ reпetarъm, fъkѕ шi ea semnѕl krѕчeĭ, чea че ѕmnlѕ de mѕlцъmire пe toцĭ komпetrekъtorii шi maĭ ales пe soцѕl eĭ Fratele Andreĭ.

De aчi toцĭ fѕrъ пe kaĭ, шi kъlъreцiĭ noştri lѕarъ drѕmѕ înainte, mergъnd пe drѕmѕrĭ kotite, шi ѕrkъnd ast-fel ka o orъ шi jѕmъtate, пînъ înчeпѕrъ sъ vadъ stъnka Gardѕrile, lîngъ Пoeniцa, de ѕnde isvoreшte o frѕmoasъ kaskadъ, шi d'akolo maĭ 'nainte se aflъ Stînile, în koastele mѕntelѕĭ, — lokѕl de întîlnire пentrѕ пъstorĭ шi ѕnde eĭ mѕlgѕ̆ oile. — De akolo în sѕsѕ̆ înчeпe sѕiшѕl чel greѕ̆. Kaii, deпrinшĭ a se ѕrka пe stъnчĭ ka пe пъreцĭ, sѕiaѕ̆ înainte, пѕrtъnd пe шelele lorѕ̆ o însemnatъ пovarъ; iar oamenii чeĭ че mergeaѕ̆ пe josѕ̆, kъѕtarъ a пѕпe niшte kolцarĭ de ferѕ̆ la piчoare, пrekѕm obiчnѕeskѕ̆ mѕntenii vînъtori, sпre a пѕtea învinge atîtea aпevoinцe шi a se akъцa la înъlцime пe poteчĭ strîmte, шi пe la ѕnele lokѕrĭ foarte пerikѕloase

Ѕne orĭ sѕiшѕl пe stъnчĭ e aшa de reпede înkъt ar fi пeste пѕtinцъ de пratikat daka n'ar fi arborii шi пlantele de kare sъ se пoatъ чine-va aпѕka шi a se sпrijini; пe la alte lokѕrĭ însъ poteчile se deпъrteazъ de sѕb ѕmbra шi ramѕrile koпaчilor, шi nѕ rъmîne de kъt kolцѕrile kremenii într'ѕn sѕiшѕ̆ пrea reпede, în kare lokѕ̆ kreskѕ̆ nѕmai fragiĭ шi afinile, шi пe ѕnde e singѕrѕl kiпѕ̆ saѕ̆ lokѕ̆ de ѕrkat.

Maĭ în sѕs se înчeпe o rîпъ în forma ѕneĭ rovi-

ne, nȣmitъ Sgiabȣl-Gardȣrilor. Ea este mъrginitъ de stъnчĭ kolosale de o formъ korikъ.— Totȣ felȣl de kolóne шi de пiramizĭ sînt înfъцiшate vizitatorȣlȣĭ пînъ че, dȣпъ o kale îndestȣl de întinsъ шi aпevoiósъ, înчeпe a ajȣnge la kȣlme. Maĭ bine de 2000 stъngenĭ este înъlцimea mȣntelȣĭ kare este vъzȣtȣ kiar d: la Galaцĭ шi ȣne orĭ de пe Marea Neagrъ.

La aчea înъlцime, kiar în lȣnile чele maĭ kъldȣroase, katъ чine-va a îmbrъka kojokȣl. — Vîntȣrile sînt foarte iȣцĭ шi aerȣl de tot reчe. Okiȣl însъ rъmъne ȣimitȣ пrivind aчeastъ mъreaцъ kȣlme, kare seamъnъ întokmaĭ ka o koroanъ enormъ пȣsъ пe kaпȣl ȣnȣĭ gigantȣ...

Natȣra reпresintъ ȣn чe nemъrginitȣ de frȣmȣseцe шi de strъlȣчire d'asȣпra aчestȣĭ mȣnte... Geniȣl kreaцiȣneĭ vorbeшte aчi omȣlȣĭ într'o limbъ divinъ, desvъlind dinaintea okilor sъĭ maĭ mȣlцĭ sekolĭ чe trekȣrъ, шi arъtъnd ȣrmele lъsate de revolȣцiile elementelor... Atîtea fenomene mȣntoase, adъnчimea vъilor, stratȣrile пъmîntȣlȣĭ чe se deosibesk ȣnele de altele пrin kalitatea шi kȣloarea lorȣ, stъnчile skarпoase чe înkoroneazъ mȣnцii, rîпele шi kiar aпele пrofȣnde пe la ȣnele lokȣrĭ, afirmъ katastrofe пrovenite пrin delȣviĭ saȣ пrin irȣmпцiȣnĭ volkaniчe.

Atiцĭ mȣnцĭ rъdikъndȣ-se п'împregiȣrȣl Чiaxlъȣlȣĭ kȣ vîrfȣrile vinete шi albastre, kъte odatъ askȣnse sȣst ȣn fȣmȣ шi nȣorȣ, reпresintъ sпektakolȣl valȣrilor mъrii. Soarele se пare a fi maĭ mъreцȣ шi чerȣl maĭ seninȣ; iar rъsъritȣl шi aпȣnerea soarelȣĭ пrekȣm шi rъsъritȣl lȣneĭ, formeazъ niшte tablȣrĭ чe însȣшĭ geniȣrilor чelor maĭ eminente le ar fi kȣ aпevoe sъ le deskrie bine. — Nȣorii sînt пrea

апroaпe, ші кътe odatъ se lasъ maĭ josȣ de vîrfȣrile ȣale чele în formъ de чetъцĭ fortifikate. Прin vъĭ ші ȣȣb пoalele ȣale ȣne orĭ плoȣъ iar la vîrfȣ-ĭ este seninȣ ші timпȣl чel maĭ frȣmosȣ. — Trъsnetȣl lovind în ȣna din aчele stъnчĭ rъȣȣnъ kȣ чea maĭ mare пȣtere ші ȣrletȣl sъȣ se reпetъ пrin eko detȣnъtorȣ. Чine însъ ar fi în stare sъ deskrie întȣnerikȣl vijeliilor, viskolȣl ші gerȣl iernеĭ, troieniĭ чeĭ marĭ de zъпadъ чe akoпerъ aчeste vîrfȣrĭ kolosale, ші primъvara kъnd se toпesk gheцȣrile reпezind aчele kaskade kȣ kare пar'kъ ar voi sъ înȣndeze пъmîntȣl întregȣ?.. Stъnчele sale, пe vîrfȣ-ĭ, avъnd deosebite forme ші mъrimĭ, чea maĭ neînsemnatъ dintre ele e de mъrimea ȣnȣĭ kastelȣ. Nȣmirile lor kiar, date dȣпъ îmпregiȣrъrĭ ші în deosebiцĭ timпĭ, aȣ oare kare analogie kȣ bizareriea formelor чe aȣ.

Mȣntele aчesta e klasikȣ sȣbt orĭ чe raпortȣ. Kavernele sale, grotele ші stъnчile lȣĭ servirъ de refȣgiȣ пoпȣlaцiilor în timпĭ de resbelȣrĭ ші în goanele lorȣ de alцĭ пoпȣlĭ. Daчii, пoпȣlȣ antikȣ, îl aveaȣ ka ȣn lokȣ divinisat, ші пe kȣlminile lȣĭ konsakraserъ lokȣinцele Zeilor.. Din timпĭ чeĭ maĭ deпъrtaцĭ ші пînъ în zilele noastre el fȣ vizitat mereȣ de чeĭ maĭ însemnaцĭ oamenĭ; generali, domnitorĭ, bъrbaцiĭ чelebri konsȣltarъ пe erimiцĭ, lokȣitori de aчi, desпre destinele цereĭ ші desпre destinele armatelor în resbelele чe le avȣrъ... În fine aiчĭ libertatea gъsi ȣn azilȣ ші religiȣnea temпlȣl eĭ!.. Domnitori цereĭ venirъ ȣnȣl kъte ȣnȣl de a'l vizita ші metroпoliцiĭ asemenĭ de a bine-kȣvînta lokȣrile, aпele ші пъdȣrile sale. De giȣrȣ îmпregiȣrȣ, osebit de skitȣleцe, într'o distanцъ îndestȣl de mare, se aflъ

monȣmente glorioase de devoцiȣne ши eroismȣl Romъnilor, fȣndate ши dotate de dînши kȣ skoпȣ̆ de a întreцine esemпle ȣmane... Kolonii întregĭ de kъlȣgъrĭ ши maiчĭ lokȣeskȣ̆ пrin aчeste sъnte lokaшe ши попȣleazъ singȣrateчile ши klasiчile aчeste tъrîmȣrĭ; чeĭ чe, komformȣ̆ sъntei lor vokaцiȣnĭ, aȣ̆ îndatorire de a da osпitalitate ши a ȣшȣra dȣrerea чelor nenoroчiцĭ...

De пe ȣna din kȣlminile Чiaxlъȣlȣĭ se vъdȣ̆ toate aчeste minȣnĭ a le natȣreĭ, toate aчeste neпȣmъrate ши strъlȣчitoare frȣmȣseцĭ, de kare el este înkonцiȣratȣ̆. Bistriцa чe vine din Bȣkovina ши okoleшte пoalele lȣĭ, formeazъ neпȣmъrate kaskade, цermȣreшte kotȣne, vъĭ пitoresчĭ, rîпe ши stъnчĭ de granitȣ̆, пe lîngъ kare aпele sale trekȣ̆ ka o lȣminъ a fȣlgerȣlȣĭ. Пeшtiĭ чeĭ maĭ aleшĭ se gъsesk în kȣrsȣl ȣndelor sale limпezĭ kȣm e kristalȣl; ши kare din чe în чe aпarȣ̆ kreskъnde rostogolindȣ-se пeste bolovanĭ ши пeste stъnчile arȣnkate de timпĭ dinaintea eĭ. — Пlȣtaшiĭ ши vînъtoriĭ sînt foarte îndemъnateчĭ de a înfrȣnta fȣriea aпelor sale. Пlȣtaшiĭ aшezaцĭ d'asȣпra ȣnor bîrne de kerestea saȣ̆ katarte de korъbiĭ, liпiцĭ ȣnȣ de altȣl ши пrinsĭ kȣ kȣe de lemnȣ̆ de niшte drȣgĭ, fak transпortȣrĭ de lemnъrie ши de tot felȣl de пrovisiȣnĭ, trekъnd ши sbȣrъnd kȣ iȣцiala sъgeцiĭ пeste aчeste katarakte înkъntъtoare... În kalea lorȣ̆ aȣ̆ a vizita Пeatra ши Bakъȣ, oraшe imпortante; trekȣ̆ пe dinaintea atîtor sate ши kъtor va monastirĭ, пînъ se deпъrteazъ ши se пerdȣ̆ într'ȣn orisontȣ̆ vastȣ̆ ши akoпerit de чeaцъ.

Toate aчeste se пot пrivi de пe Чiaxlъȣ̆, toate se gъseskȣ̆ пȣse în rъndȣ̆ îmпreцiȣrȣ lȣĭ...

Чine-va katъ a rъmînea maĭ mѕlte zile шi nopцĭ de a stѕdiea aчeastъ înaltъ шi sѕblimъ sitѕaцiѕne!..

Se gъseшte pe vîrfѕl sъѕ̆ spaцiosѕ̆ ѕn mѕшkiѕ̆ prea elastikѕ̆ ka de vre o palmъ шi jѕmъtate de 'naltѕ̆, шi desemnat kѕ чele maĭ strъlѕчitoare kѕloare ka kѕ ѕn smaltѕ̆, akoperind o mare parte a kѕlmineĭ, în kare piчiorѕl se adînчeшte ka într'ѕn elementѕ̆ likѕidѕ̆. De altъ parte niшte kopъчeĭ de o înъlцime abia de patrѕ palme, шi kare kreskѕ̆ aplekaцĭ la pъmîntѕ̆, formeazъ singѕra pъdѕre pe vîrfѕ-ĭ de tot, din kare se improvizeazъ kolibile de пezѕt, шi servesk de lemne pentrѕ fokѕ̆ — Eĭ aѕ̆ oare kѕm forma mirtѕlѕĭ шi daѕ̆ o aromъ deliчioasъ kъnd ardѕ̆. — Kъt despre iarba de prin vъlчele este ѕn чe de admirat kѕm e de verde шi kѕm florile, kѕ чele maĭ viĭ kѕloare шi kѕ ѕn profѕmѕ̆ dѕmnezeeskѕ̆, aшterne ka kѕ ѕn kovorѕ̆ aчeste somitъцĭ. Tѕrmele de oĭ se preѕmblъ pe kѕlminile чele înalte шi paskѕ̆ în liniшte pъшѕpea profѕmatъ sѕb stъnчile чele gigantesчĭ, pe lîngъ kare se adъposteskѕ̆ de ѕragane. — Laptele akolo de la oĭ saѕ̆ de la vaчĭ e чel maĭ dѕlчe шi adѕkъtorѕ̆ de sъnъtate... Pъstoriĭ шъdѕ̆ prin kolibi de frѕnzъ, kѕ kъini alъtѕria, pъzitorĭ tѕrmeĭ; шi fak a se aѕzi din tilinчe чele maĭ plъkѕte шi чele maĭ amoroase kъnteчe. Însfîrшitѕ̆ varietatea tъrîmѕlѕĭ, smaltѕl de kare e akoperitѕ̆, pъrîiaшe kѕrgъnd ka diamantѕl, stъnчile kѕ figѕrĭ mъreцe, чerѕl seninѕ̆ d'asѕpra lorѕ̆, kъnteчile armonioase dispѕtъnd kѕ mѕrmѕra fъntъnilor, pe faчe a gъsi în aчel lokѕ̆ frѕmѕseцea Paradisѕlѕĭ... Nѕmaĭ akolo omѕl rъsѕflъ liberѕ̆, akolo poate ziчe kъ se aflъ lokѕinцa Îngerilor!..

Fratele-Andreĭ zise strîngъnd la inima sa mъinile Lineĭ:

— Kъt sînt de ferivitȣ aflъndȣ-mъ aiчĭ! O! strъlȣчitъ Romъnie! O! strъlȣчitъ Moldovъ!..

Toatъ adȣnarea alerga grȣпe, grȣпe risinite пe iarbъ ші пe пoteчĭ dintre stъпчĭ, kъ sъ admire frȣmȣseцea Пaradisȣlȣĭ, ka sъ пriveaskъ чerȣl!.. Kaiĭ пikezarъ ka kȣm ші eĭ lȣaȣ пarte din bȣkȣriea sbȣrdalnikъ kȣ kare se arъtaȣ stъпъпiĭ lorȣ. Пasъrile, kъnd se lȣmineazъ чerȣl dȣпъ o пloaie, sborȣ din lokȣ în lokȣ skoцъnd sȣnete de serbare, аша ші aчeştĭ fiĭ aĭ oraшelor sbȣrdaȣ ka aчele пasъrĭ пline de bȣkȣrie, aflъndȣse într'o regiȣne maĭ înaltъ, rъsȣflъnd aчestȣ aerȣ vieцȣitorȣ, ші пrivind lȣmina чerȣlȣĭ kȣ ȣn maĭ mare entȣsiasmȣ...

Ajȣngъnd dar kъlъtori noştri la aчel terminȣ, de ȣnde se пoate пrivi toate aчele rîпe sпъimъntъtoare aшternȣte ші înцesate de stъпчĭ ші de brazĭ, ші vîrfȣl чel maĭ înalt al Пionȣlȣĭ чe se nȣmeшte Пanaghia, kȣ destȣlъ admiraцie gъsirъ kȣrgъnd din stъnkъ o fъntъnъ kȣ o aпъ limпede ші foarte reчe, ші kare se nȣmeшte fъntъna Metroпolitȣlȣĭ. — Пe o пoianъ akolo tъbъrîrъ ші înчeпȣrъ пregъtirea de osпъцȣ.—În faцъ de пiskȣl чel kȣ aпъ se aflъ, sпre rъsъritȣ, o пeatrъ mare sȣb kare se formeazъ o kavъ, ші kare este nȣmitъ Пeштera lȣĭ Ghedeon. — Se пoate чine-va пrea bine adъпosti akolo în timпȣ de пloaie.

Dinaintea ȣnor fokȣrĭ marĭ aпrinse kȣ lemne de sпianȣ (аша se nȣmeskȣ koпъчeiĭ desпre kare vorbirъm), trȣпa vizitatorilor se aшezase пrivind soarele kȣm skъпъtase dȣпъ stъпчĭ ші nȣorȣl чel de fokȣ

kare învъlia orisontele kombinъndв-se kв flakъra чea rъsпъnditъ a fokвrilor de josв.

Вimiџi de aчest fenomenв чe forma вn пвoв tabloв пentrв aчestĭ admiratorĭ, вitaserъ oboseala kъlъtorii шi пar' kъ ar fi voit sъ se ввie шi maĭ deпarte d'asвпra aчelor stъnчĭ, спre a пвtea zъri înkъ soarele kare пerise de la oki lorв. Lвna însъ ka вn alt fenomenв, eшind de чeelaltъ пarte în forma вnвĭ kornв de lвminъ, semnв de lвnъ пвoъ, saв alt-fel *kraĭ пвoв*, a kъriia vedere пoporвl o salвtъ џiind o monetъ în mъпъ шi вreazъ de пrosпeritate шi de feriчire... veni la rъnдв-ĭ sъ înkъnte пrivirile aчestora, kв raze de lвminъ kare o înkonџiвra de o aвreolъ...

Kъte-va kolibĭ fвrъ îndatъ împrovisate de пlъieшĭ чe se вrkaserъ împreвnъ kв vizitatoriĭ Чiaxlъвlвĭ, шi fвrъ aшezate în direnџiвnea kъtre kare bъtea vîntвl, пentrв ka sъ fie fokвrile adъпostite. O пesпвsъ mвlџъmire, o mare aktivitate se vedea din пartea tвtвlor. — Mъmъligile ferbea în чeaвne de tвчiв, пвiĭ de gъinъ se frigea în lвngĭ frigъrĭ de lemnв de bradв, пeшtiĭ sъriaв пe kъrbвnĭ, пвtinele kв laпte шi kв brînzъ eraв destвпate, se пregъtea o masъ întinsъ mare пentrв aчestĭ admiratorĭ шi kontъmпlatorĭ aĭ Пionвlвĭ.

Dar maĭ 'nainte d'a se înчeпe osпъџвl de fie kare atît de mвlt dorit, пentrв kъ пe mвnte foamea din чe în чe se adaogъ prin inflвenџa aerвlвĭ ш'a aпeĭ, шi вn omв mъnъnkъ kъt treĭ; пe kъnd toџĭ aшtepta dar kв пerъbdare înчeперea osпъџвlвĭ, aвzirъ desпre пartea onвsъ niшte detвnъrĭ de arme, шi dвпъ kъte-va momente o altъ чeatъ de vizitatorĭ venia sпre direnџiвnea fokвrilor.

Кв кътъ mirare Andreĭ kвnoskв, în frвntea челor че vinea, пе пartikвlarвl kв soaųa sa, kв alųĭ amiчĭ шi kв o mвlųime de vînъtorĭ че adвчea kв dînшi fel de fel de vînatвrĭ.

Îndatъ че se anroпiarъ вni de alųiĭ, se îmbrъųiшarъ skoųъnd strigъrĭ de bвkвrie шi otъrîrъ de a пetreче îmпreвnъ aчea noaпte fъrъ a dormi niчĭ вnвl, пentrв ka a doвa zi sъ vazъ rъsъrirea soarelвĭ, faпtвl dimineųiĭ шi lвmina ziorilor atît de admirabile, în lвпta че înfъųiшeazъ îmbrъnчind zioa пe noaпte...

Obiчeiвl e ka чeĭ че rъmъn noaпtea пe Чiaxlъŭ sъ nв doarmъ, чi sъ пetreakъ sпвind istoriĭ шi faпte konservate de bъtrînĭ, desпre întъmпlъrile ųereĭ...

Soųiea пartikвlarвlвĭ nв înчeta d'a nвmi пe Lina isвbita eĭ finiшoarъ шi mereŭ o strъngea la inima sa.

Maria, a kъriia naшtere rъmъsese înkъ вn sekretŭ пentrв dînsa, шi sokotind kъ aчeastъ familie sъvîrшeшte nвmaĭ o faпtъ вmanъ, îmbrъųiшъnd-o ka пe fiika eĭ, venise шi dînsa în nвmъrвl vizitatorilor.
— Frвmoasa шi tъnъra Maria!..

Lina miшkatъ de tinereųea Mariĭ, komпarъndв-шĭ oare kвm soartea kв a eĭ, o lвъ în braųele sale шi o akoпeri kв lakrime шi kв sъrвtъrĭ; шi în kъt timпŭ ųinв eskвrsiвnile, nв se desliпi вna de lîngъ alta.

A doвa zi шi a treia zi toate stъnчile, toate vъile, toate пotekвųile шi toate пъrîiaшele fвrъ vizitate шi черчetate пe rъnd, шi kв kiпвl aчesta fв întregŭ mвntele vъzвtв.

Skoborъnd sпre пartea de la vestŭ, într'вn sînŭ al mвntelвĭ, trekъnd пe lîngъ stъnчile че aŭ nвmirĭ пrea bine kвnoskвte пoпorвlвĭ, пrekвm Пeatra-detвnatъ, Stratвl-Vвltвrilor, Пeatra-kв-aпъ шi altele,

ajȣnserъ dinaintea stъnчelor konsakrate прin tradiцiȣne fiiчeĭ nenoroчitȣlȣĭ rege al Daчilor... Dokia travestitъ ka o пъstoriцъ, шi kȣ oiцile îmпregiȣrȣ-ĭ, însȣflъ resпektȣ vizitatorilor; — прin influinцa geniȣlȣĭ eĭ ȣimeшte пe пъstorĭ шi пe vînъtorĭ kare se oпreшte în faцa stъnчeĭ sale шi se ръkoreшte din rîȣleцȣl Albȣ, kare kȣrge la пiчoarele eĭ... Пiчorȣl Sъxastrȣlȣĭ, iarъшĭ o stъnkъ kolosalъ, se vede în dreптȣl eĭ. Brazĭ tinerĭ шi verzĭ, kreskъnd alъtȣria kȣ stъnчele de akolo, шi ȣn mȣшkiȣ, asemenea minȣnat ka чel din vîrfȣl mȣntelȣĭ шi o earbъ kȣ florĭ, înkonџiȣrъ ka ȣn temпlȣ bȣstȣl feteĭ de Împъratȣ... Rîпele din пregiȣrȣ-ĭ sînt skarпoase înkъt e пrea anevoe d'a se skobori чine va пe dînsele, шi alte пetre înkide lokȣl, ka kȣm însȣшĭ natȣra saȣ soartea ar fi voit a o garanta sȣb aпъrarea тъrîmȣlȣĭ. Vîntȣl însъ akolo sȣflъ kȣ maĭ mare iȣцialъ шi adesea orĭ valea шi stъnчile se aflъ akoпerite de ȣn fel de boare.

O katastrofъ întъmпlatъ пe la înчeпȣtȣl sekȣlȣlȣĭ al oпt-sпre-zeчelea, пe deskrie istorikȣl Kantimir, fъkȣ ka bȣstȣl aчesta sъ sȣfere o isbire kare îl sfъrîmъ пe jȣmъtate, шi tot atȣnчĭ ȣn skitȣ de maiчe, чe se afla maĭ josȣ, se шterse de пe пъmîntȣ...

Bъtrînȣl Ambrosie arъtъ kȣ deџitȣl o пoianъ dinaintea sa, ȣnde fȣsese odatъ aчel skitȣ.

În noaптea Пaшtilor, kъnd religioasele serbъtoreaȣ Învierea-Domnȣlȣĭ, veni ȣn kȣtremȣrȣ mare чe kъkȣ sъ se sȣrne o însemnatъ пarte din koroana mȣntelȣĭ, шi aчeasta, пrъvъlindȣse in neпȣmъrate sȣrпътȣrĭ пînъ în fȣndȣl vъiĭ, lovi stъnka Dokia шi akoпeri de tot skitȣl, dъnd o nȣoъ formъ тъrîmȣlȣĭ.

Aчeastъ întъmпlare sпȣind'o Ambrosie ȣmпlȣ de

înfiorare inimile vizitatorilor, fъkъndв-ĭ a rъdika okiĭ în sвsв̆ ш'a observa kвlmea чea înaltъ, kare negreшit trebвe sъ fie formatъ din vre o irвmпџiвne volkanikъ, în timпĭ foarte deпъrtaџĭ.

Konkidem dar aчeastъ eskвrsiвne oпrindв-ne вn momentв̆ la пivoarele Пanaghii, vîrfвl чel maĭ înaltв̆ шi kare e sпre пartea de la sвdв̆-vestв̆. Aчest vîrfв̆ e пrea anevoe de sвit. Nвmaĭ regele пasъrilor, în falnikвl sъв̆ sborв̆, se пoate oпri kв niшte ghiare ka de oџelв̆ шi kв okiв de fokв̆, пe vîrfвl kremeniĭ aчesteĭ stъпчĭ koronate. — Nвmaĭ vвltвrвl ajвnge akolo вnde omвl nв se пoate вrka... Чeĭ maĭ kвtezъtorĭ dintre vizitatorĭ se înчerkarъ a se sвi, пrekвm вn пelegrinв̆ s'ar sвi пe пiramidele Egiпtвlвĭ, dar пasiĭ lorв̆ se oпrirъ kam la jвmъtatea stъпчĭ. Akolo gъseskв̆ o toakъ шi ikoana Maiчi Domnвlвĭ, în al kъriia nвme e konsakratъ aчea mъreaџъ kвlmine... Maĭ de mвlte orĭ de dimineaџa шi пeste zi ea se aflъ askвnsъ în nвorĭ, iar kъnd e de tot seninв̆ este vъzвtъ пrea de deпarte. — În aпвnerea soarelвĭ ea strъlвчeшte de rъsfrъngerea razelor aпrinde, ka kвm ar fi o stъnkъ de aвrв̆ шi de rвbinв̆...

Fratele-Andreĭ, maĭ 'nainte d'a se skoborî kв toatъ nвmeroasa soчietate, reчiti aчeste kъte-va strofe în onoarea џereĭ шi a mвntelвĭ Чiaxlъв:

Ax! Romъnia e mвlt frвmoasъ!
Ax! kъ frвmoasъ e џeara mea! —
Пe Чiaxlъв̆ lвчe o stea lвminoasъ,
Mъrirea patriĭ пrivesk în ea!..

Trekѕtѕl nampte dѕlчї sѕvenire! —
Ѕimit Romъnѕl шi mъndrѕ stъ
Gîndind la џereї sale mѕrire,
Шi nentrѕ kare viaџa îшї dъ!

Aчeste rîne nѕtea-vor snѕne,
Пъdѕrї шi rîѕrї kъnd ar vorbi;
Шi aчest mѕnte ka o minѕne
De kъte kъte n'ar nomeni?..

Bravѕr'antikъ, — sъntъ virtѕte,
Din nentѕl nostrѕ oare s'a stins?
Vorbind de lѕnte — fante trekѕte,
De soartea џeriї шi чe n'e skris?..

Mѕntele falnik nĕ ar snѕne noate,
Nemѕritorѕl mѕnte Чiaxlъѕ;
Sъ'ntrebe Zeiї de noї, de toate,
De ne aшteantъ bine saѕ rъѕ...

Dar falnikѕ mѕnte, kъmniї strъbѕne,
Прekѕm odatъ aџї triѕmfat,
Ka шi'n vekime, viteji sъ sѕne
Romъniї, — fakъ ѕn mare stat!..

Atѕnчї Romъnѕl kѕ bъrbъџie
S'arate lѕmeї ѕn braџiѕ de ferѕ;
S'adѕkъ џereї sale tъrie,
Sъ'ї rîzъ steaoa în sѕs пe чerѕ!..

Шi ka 'n vekime strъlѕчitoare,
Чiaxlъѕ!.. fama sъ'l adorъmѕ, —
De frѕmѕseџea-ї fermekъtoare,
Romъniї mъndri sъ nĕ arъtъmѕ!..

Skoborъnd în fine iarъ пe ȣrmele пe ȣnde se ȣrkaserъ kъlъtori noştri, se'ntȣrnarъ la Dȣrъȣ ȣnde oȣпъtarъ шi rъmaserъ noaпtea пînъ a doȣa zi. Era xotъrîre ka dȣпъ чe Andreĭ шi Lina vor însoцi de aiчĭ пe religioase пînъ la monastire, sъ maĭ meargъ de a vizita oare kare monȣmente m'aпoĭ a lȣa drȣmȣ sпre Odobeшtĭ...

Dar Lina adȣkъndȣ-шĭ kȣ плъчere aminte kъtъ bȣпъ voinцъ avȣsese kъtre dъnsa maika stariцa de la Agaпia, пe kare o iȣbea ka пe o mamъ, de aчeea voia sъ rъmîe kъte-va zile akolo kȣ dъnsa, пъпъ чe Andreĭ se va întȣrna de ȣnde avea sъ se dȣkъ пentrȣ oare kare interese.

Пartikȣlarȣl împreȣпъ kȣ soцiea lȣĭ, din zioa eventȣreĭ пetrekȣte la Xangȣ, пъreaȣ kъ deveniserъ чeĭ maĭ bȣnĭ konsoцĭ din lȣme.— Eĭ înчeпȣserъ o viaцъ пȣoъ. Kъt пentrȣ Maria xotъrîserъ kъ dȣпъ чe va treчe timпȣl vakanцii, sъ o instaleze la skoala de la Varatekȣ. — Iar mama eĭ чe înkъ tъчea, пȣ înчeta d'a se konsȣlta kȣ tatъ sъȣ, пartikȣlarȣl, de a ĭ faчe oare kare fondȣ kȣ kare sъ o doteze. — Sъngele aпъ пȣ se faчe niчĭ odatъ între mamъ шi koпilȣ!.. Însъ ea blasfema пe Jidovĭ ka ȣnĭ чe i a fost rȣinat kȣ împrȣmȣtъrile шi kȣ пroчentele чe le lȣaserъ, din kare kaȣsъ пȣ le da mъna a faчe пrea mȣlt пentrȣ fiika lorȣ, dar maĭ ales ea da Diavolilor пe samsarȣl kare o fъkȣse sъ fie aшa de fȣrioasъ пe bъrbatȣl eĭ.

Пlekъnd dar kȣ toцiĭ de la Dȣrъȣ шi mergъnd tot kȣ kiпȣl kȣ kare aȣ fost venit, ш'aȣ întrȣnit kȣ toцi voinцa de a se întȣrna пe la Dealȣl-Doamneĭ.

Aшa femeile fiind aшezate în niшte kare kȣ boĭ

eraȣ tot-d'aȣna înainte ши ȣmпleaȣ aerȣl de kъnteчele lorȣ, iar bъrbaцii veniaȣ în ȣrma karelor.

Ei skoborîrъ Dealȣl-Doamneĭ ши rъmaserъ la Metokȣ lȣĭ Balan, desпre kare maĭ vorbirъm, пentrȣ a osпъta. — Oameni intrarъ akolo în birtȣ, че era o kъrчiȣmъ întreцinȣtъ de ȣn Jidovȣ.

Ȣnȣl dintre чeĭ че însoцia komпania, zise kъtre ȣn konfrate.

— Nȣmaĭ пe vîrfȣl Чiaxlъȣlȣĭ пȣtȣrъm rъsȣfla fъrъ a vedea Jidovĭ kȣ okii; — ȣite-ĭ în че пekȣrъцenie trъeskȣ ши kъt sînt de barbarĭ!

În kъrчiȣmъ se afla шezъnd пe o lъviчioarъ ȣn omȣ kȣ o fisionomie maĭ mȣlt selbatikъ, kȣ ȣn пъrȣ lȣngȣ lъцosȣ, kȣ o пъlъrie veke, a le kъriia bordȣrĭ eraȣ пetrekȣte kȣ niшte sforĭ kare le цinea în sȣsȣ, kȣ ȣn sȣmanȣ rȣntȣ пe dînsȣl ши aпroaпe fъrъ oпinчĭ în пiчoare.

— Negreшit, adъogъ чel de sȣs, kъ Jidovii a lъsat пe aчest цereanȣ fъrъ пъlъrie în kaпȣ ши fъrъ oпinчĭ în пiчoare,.. Rakiȣl! blastematъ bъȣtȣrъ a rakiȣlȣĭ ȣчide ши tikъloшeшte пe цeranȣ!..

Цereanȣl fъkȣ okiĭ marĭ la dînsȣl ши пar'kъ ar fi voit a afirma kȣ ȣn semnȣ din kaпȣ kъ aшa este.

Цeranȣl eшi afarъ lъsъnd пe nȣoii oasпĭ sъ se osпъteze ши sъ vorbeaskъ че vor voi:..

— Aшĭ fi bъȣt aiчia vin bȣnȣ romъneskȣ, kontinȣъ aчela, dar пrin mъinile Jidovilor, ka kȣm ar fi ȣn blasfemȣ, totȣl degenereazъ ши totȣl se strikъ, пînъ ши vinȣl!..

Kȣ toate aчestea sъ mergem, zise Fratele-Andreĭ чelor lalцĭ kamarazĭ a ĭ lȣĭ, kъ ȣite karъle s'aȣ

deпъrtat пrea mȣlt; sъ пȣ maĭ stъm aiчĭ. — Пaris шi Elena пe aшteaпtъ la moшie la dînшi.

Eшirъ din birtȣ lȣĭ Bъlan trъsnind шi bȣfnind, fiind nemȣlцъmiцĭ de nekȣrъцenia шi tratarea чe o aflarъ la Jidovȣl orъndarȣ̆, шi пlekarъ пe sȣb dealȣrĭ ka sъ treakъ frȣmoasa шi lȣnga vale roȣratъ de aпe, пe lîngъ пъdȣrĭ.

La oare kare distanцъ, Fratele-Andreĭ, împreȣnъ kȣ пatrȣ aĭ sъĭ komпanionĭ, fȣrъ sȣrпrinшĭ aȣzind o larmъ шi niшte ӂemete sпre пartea oпȣsъ a dealȣlȣĭ, în marӂinea kodrȣlȣĭ.

Andreĭ reпezi kalȣl într'akolo.

Aчi ӂъsirъ пe ȣn Jidovȣ̆ înkъirat kȣ sъteanȣl kare fȣsese maĭ 'nainte în kъrчiȣmъ; Jidovȣl însъ era bъtȣt mъrȣ̆ шi mototolit între rikiцĭ, strigъnd kъt пȣtea: talxariĭ! talxariĭ! sъriцĭ!..

— Stai, Iȣdo, kъ am sъ te ȣчigȣ̆! Tȣ mi aĭ dat rakiȣ̆ kȣ rъdъчinъ de mъtrъgȣnъ de mъ înebȣnise шi eram sъ mor!.. ziчea sъteanȣl пȣind ӂenȣkiȣl' sъȣ̆ чel greȣ̆ пe пeптȣl Jidovȣlȣĭ, kare kȣ o mъnъ цinea пȣnga sa în dreптȣl inimeĭ strînsъ шi kȣ чea-l-altъ oпria kȣцitȣl d'a nȣ fi lovit de цeranȣ̆.

— Чine e akolo!.. чe este akolo?.. întrebъ Andreĭ kȣ o voчe detȣnъtoare.

Цeranȣl vъzъnd kъ se aпroпie oamenĭ, îшĭ пȣse binишorȣ̆ kȣцitȣl în teakъ, шi Jidovȣl skъпat oare kȣm de sȣb ӂenȣkiȣ lȣĭ, vъzъnd maĭ ales kъ vin чeĭ trekъtorĭ în ajȣtorȣ-ĭ, striga шi maĭ tare kъ are sъ meargъ kȣ el la sȣ-пrefektorȣ̆ шi kъ o sъ se jȣdeчe la kriminalȣ̆, kъ a voit sъ ĭ rъdiчe viaцa шi sъ'l jefȣiaskъ...

Пlъiaшȣl intimidat oare kȣm de aпroпierea atî-

tor oameni, anѕkъ de'i maĭ dete ѕn пѕmnѕ̆ în kaпѕ̆, kare fъkѕ пe Jidovѕ̆ sъ strige шi maĭ tare.

— Мъĭ blastamatѕle! чe eшtĭ tѕ, tъlxarѕ̆?... zise tare Пaris, kare, aѕzind larma, se întѕrnase, lъsъnd пe soцiea sa în karѕ kѕ boiĭ.

— Nѕ sînt tъlxarѕ̆, dar voesk a пedensi пe o liftъ sпѕrkatъ kare m'a jefѕit пe mine шi пe fraцĭ d'aĭ meĭ, mi a sѕпt sъпgele шi m'a fъkѕt sъ nѕ maĭ fiѕ̆ omѕ̆!..

Пaris kѕ destѕlъ mirare vъzѕ în Jidovѕl bъtѕtѕ̆ пe samsarѕl sъѕ̆.

Andreĭ шi maĭ înmirat, kѕnoskѕ în el пe Avrѕmѕ̆ kare la Пoiene îшĭ rъsbѕnase în kontra lѕĭ Teraпont.

— Kokoane Пaris! eѕ̆ sînt! eѕ̆ sînt Avrѕmѕ̆, пrea sѕпѕsѕl dѕmitale slѕgъ! samsarѕl dѕmitale! talxarѕl aчesta a voit sъ mъ omoare!

Пartikѕlarѕl rъmъsese înmъrmѕrit, пrivind kъnd la цeranѕ̆ чe se ѕita kѕ o kъѕtъtѕrъ шi maĭ înkrѕntatъ, шi kъnd la Jidovѕ̆, чel чe se înkѕrageasе шi пrinsese la limbъ, avъnd ѕn aerѕ̆ atît de lingѕшitorѕ̆ dinaintea lѕĭ; dar îшĭ adѕse aminte de intriga чe o цesѕse între el шi femeea sa kѕ fleakѕrĭ шi kѕ minчiѕnĭ, шi în lokѕ̆ de a ĭ da dreпtate шi a'l sѕsцine, rъsпѕnsѕlѕĭ fѕ:

— Te шtiѕ̆ jѕпъne kъ eшtĭ ѕn шiretѕ̆!.. sпѕne чe te adѕse п'aiчĭ?..

Avrѕmѕ̆ kare nѕ se aшteпta la ѕn asemenea rъsпѕnsѕ̆ din пartea пartikѕlarѕlѕĭ, пrotektorѕl sъѕ̆ de maĭ 'nainte, adъogъ, am пlekat пrin sate sъ adѕn чeva marfъ пentrѕ iarmarokѕ de la Fъltiчenĭ...

— Da, vine пrin sate la noĭ blastamatѕl aчesta

kȣ minчiȣnĭ шi înшelъtorii!.., îl întrerȣпse sъteanȣl kȣ ȣn tonȣ xotъritȣ, vrea sъ kȣшпere vite, пeĭ шi lîпъ пe nimika; aпoĭ îmbie пe oamenĭ kȣ rakiȣ dresȣ de fȣrъ minџile oamenilor! — ȣmblъ tot-d'aȣna kȣ пoloboчelȣl lîngъ el...

— Nȣ este adevъrat! nȣ este adevъrat! adъogъ Avrȣmȣ.

— Vedeџĭ шi dȣmneavoastrъ пoloboчelȣl kareîl sпъrseiȣ eȣ!.. Sпȣпe, Iȣdo! nȣ mъ îmbiaĭ пe miпe sъ beaȣ шi sъ merg sъ îndemnȣ пe oameni din satȣ?.. adъogъ пlъiaшȣl kъtre Jidovȣ.

— De ȣnde шtii tȣ kъ avea rakiȣ dresȣ? întrebъ пartikȣlarȣl.

— Am bъȣt eȣ, din пъkatele mele, de la dȣmпealȣĭ!.. îl kȣnosk înkъ de kъnd џiпea kъrчiȣma de lîngъ Treĭ-sarmale la Iasĭ. — Kъnd beĭ ȣn пъxarȣ din aчel rakiȣ dresȣ пerzĭ mintea! — înebȣneшte omȣl шi dъ tot чe are пe sȣfletȣl lȣĭ!.., zise џeraпȣ.

Andreĭ se ȣitъ lȣngȣ la пartikȣlarȣl, kare în mъпia чe avea пeпtrȣ Avrȣmȣ, dete dreпt sъteaпȣlȣĭ: — bine aĭ fъkȣt aistȣĭ blastamatȣ! — Îl kȣnosk eȣ пe dînsȣl!

— Kokone Пaris! adъogъ Avrȣmȣ, dȣmneata mъ шtii! — Eȣ sînt negȣџъtorȣ... am fъkȣt negȣstorie kȣ dȣmneata!..

— Da, am fъkȣt negȣџъtorie kъ akȣm e sъ'mĭ vînzъ moшiile kȣ toba, zise пartikȣlarȣl în sine.

Fratele-Andreĭ, ka ȣn adevъrat konstitȣџionalistȣ шi konvenџionalistȣ, lȣъ vorba пȣindȣ-se ka intermediatorȣ între пartizĭ.

— Пrekȣm de a se tolera Jidovilor saȣ orĭ kъrȣia streinȣ în џeara noastrъ de a sъvîrшi nekȣviin-

це шi a abȣza este nedreпtȣ̆, tot asemenea este ne-
dreпtȣ̆ ka fie kare sъ'шĭ fakъ singȣr satisfaчere. —
Trebȣesk legile шi esekȣtori lorȣ̆ sъ пȣe пe fie kare
omȣ̆ la lokȣl sъȣ̆, пrin îndatorirĭ, шi nȣmaĭ legea sъ
пedeпsiaskъ пe чel чe se va abate . . . Jidoviĭ se îna-
vȣцeskȣ̆, rȣînъ пe Romъnĭ шi korȣmпe пe amпlo-
iaцĭ; kȣlпa este a noastrъ! — Пroпrietari se serveskȣ̆
de eĭ sпre a desпoia пe цeranȣ̆ шi le tolereazъ, dъn-
dȣ-le xanȣrĭ шi kъrчiȣme în arendъ, sъ fakъ toate ne-
kȣviinцele шi mišeliile în satele de пe moшiile lorȣ̆...
Sъteanȣl este o viktimъ шi n'aflъ de nikъirĭ dreпta-
te, пentrȣ kъ шi amпloiaцiĭ sînt mitȣiцĭ, sînt ko-
rȣmпцĭ пrin bani lorȣ̆. — Пentrȣ kъ Jidovȣl este kъr-
чiȣmarȣ̆, пъinarȣ̆, mъчelarȣ̆ шi tot komerчiȣl în mъi-
nile lȣĭ naцiȣnea strigъ; — цeranȣl se revoltъ шi
în kontra Jidovȣlȣĭ шi'n kontra чelȣĭ чe l-a adȣs în
tîrgȣrĭ шi în sate ka sъ'l пrade . . . Trebȣesk dar legĭ
kare sъ пrevazъ aчest rъȣ̆ шi sъ'l mъrgineaskъ, шi
trebȣesk oamenĭ kare sъ aпliчe legea fъrъ пъrtinire
пentrȣ toцĭ. — Alt-minterĭ sîntem în anarшie шi niчĭ
de kȣm în пrogresȣl naцiȣneĭ . . .

Avrȣm, skъпъnd din mъinile înfȣriatȣlȣĭ пlъiaшȣ̆,
ar fi rъmas mȣlцъmit de diskȣrsȣ lȣĭ Andreĭ, daka
nȣ'l ar fi kȣnoskȣt kъ el întorsese mintea verimoareĭ
sale чe îшĭ пъrъsise kredinцa пъrinцilor, пentrȣ a de-
veni kreшtinъ.

Пartikȣlarȣl nȣ tȣ de lok tȣrbȣrat пentrȣ kъ
samsarȣl sъȣ̆ mъnkase trъntealъ de la sъteanȣl mȣn-
teanȣ̆.

Dar Avrȣmȣ̆ se konsola, înghiцind lakrimile шi
mъniea în пeпtȣ lȣĭ, kъ va veni ȣn timпȣ̆ kъnd toцĭ

ачестia vor ajȣnge la amanȣ̆ ши el le va lȣa, îmпrȣmȣtъndȣ-ĭ, o sȣtъ la sȣtъ проченtȣ̆...

VII.

Dinaintea ruinelor cetăţiĭ Némţu.

„Nȣ штiȣ̆ че поate fi kъ n'aĭ venit de treĭ zile la lokȣl ȣnde te аштептam! — Mereȣ̆ mъ ȣitam спre Neamцȣ, eшiam în lȣnkъ ши mъ ȣrkam пe movilъ ka sъ te vъz de депарte. — Kъmпȣl era аштернȣt kȣ florĭ пe ȣnde eraĭ sъ treчĭ, vîntȣl ръkorea аршiцa zileĭ ши ȣmbra mesteakъnilor era плinъ de шопте. Mereȣ̆ пȣneam ȣrekea s'aȣz kъnd veĭ veni, askȣltam kȣ lȣare aminte daka aȣziam пe чine-va kъntъnd прin пъdȣre, — плesniam mereȣ̆ din frȣnzъ ka sъ 'цĭ daȣ̆ semnȣ̆, stam ȣimitъ ши inima îmĭ tremȣra de bȣkȣrie înkiпȣindȣ-mĭ kъ eraĭ п'aпroaпe; dar într'o ast-fel de stare kiпȣitъ, kȣ mintea tot la tine, аштептъndȣ-te, ши vъzъnd kъ nȣmaĭ vii, înчепȣiȣ̆ a mъ teme kъ oare n'am fost înшелatъ krezъnd vorbele ши ачеле jȣrъminte kare mi le fъчеaĭ?.. Ръспȣnde daka aĭ kȣvinte?.. спȣne че te a опrit ka sъ vii?.. Ax! am плъns krezъnd kъ m'aĭ amъgitȣ̆, krezъnd kъ nȣ mъ maĭ iȣbeшtĭ!.. Vezĭ, Grigore, kȣm îmĭ ardȣ̆ mъinile ши înkolo sînt îngheцatъ ka kȣm aшĭ fi прinsъ de frigȣrĭ!.. Inima îmĭ bate tare ши aпroaпe kъ nȣ пot

vorbi, пentrȣ kъ te vъzȣiȣ de odatъ, fъrъ sъ te aштentȣ! . . —

Aчestea le ziчea Maria lȣĭ Grigore, пe kare din întъmпlare îl întъlneште la kaпъtȣl пȣnџiĭ, kъnd vrea sъ treakъ aпa чe kȣrge tokmaĭ пe sȣb dealȣl ȣnde e чetatea чea renȣmitъ.

Grigore rъmъsese mȣrmȣrit dinaintea Marii пe kare kъȣta a o reasigȣra, пrin o dȣlчe kъȣtъtȣrъ шi sȣrizъndȣ-ĭ. — De aчi eĭ îndreптъndȣ-se пe пoiana чea verde, sпre iazȣl morilor d'alъtȣrĭ, Grigore zise:

— Nȣ Marioarъ! n'am пȣtȣt sъ viȣ fiind kъ am fost reџinȣt de trebĭ шi kiar akȣm sînt în drȣmȣ de a merge la iarmarokȣ de la Fъltiчenĭ . . . Reasigȣrъ-te шi fiĭ liniштitъ! Dar ia sпȣnemĭ, чe întъmпlare fъkȣ sъ ne întъlnimȣ tokmaĭ aiчĭ dinaintea чetъџiĭ lȣĭ Stefan Vodъ? — Ȣnde mergĭ d'aiчĭ? . .

— Veniam într'adins sъ te gъsesk, zise Maria, sъ te întъlnesk negreшit пentrȣ kъ trekȣserъ atîtea zile шi nȣmaĭ sosiaĭ . . . Am пlekat împreȣnъ kȣ maiчile чe venirъ пînъ la tîrgȣ шi d'aчi vom merge la monastire, fiind kъ ele aȣ sъ dȣkъ шaiakȣrĭ akolo.— Maiчile rъmaserъ ka sъ tîrgȣiaskъ kъte чe-va din пiaџъ de la Neamџȣ пentrȣ biserikъ. — Dar eȣ te vъzȣiȣ din kaпъtȣl tîrgȣlȣĭ kъ veniaĭ desпre Vînъtorĭ шi џi eшiiȣ înainte! . .

— Чe rъȣ îmĭ пare kъ n'o sъ fiȣ шi eȣ la monastire! Чe o sъ fak? komitetȣl m'a însъrчinat kȣ niшte trebĭ, de a merge la Fъltiчenĭ kъ s'a înчeпȣt iarmarokȣl, dar îndatъ чe mъ voiȣ întȣrna, пe vom revedea la Varatekȣ. —

— Mъ amъgeшtĭ înkъ Grigore? O sъ te џiĭ de vorbъ?.. Sъ krezȣ̆?..

— Îџĭ jȣrȣ̆ Mario kъ nȣ te amъgesk!.. adъogъ Grigore, kȣ mȣltъ afektaџie шi întinzъnd mъinile de a o strînge la inima sa.

Maria înџelese din toate aчeste miшkъrĭ kъ el se rъчise de dînsa, шi kъ toate kъte i le ziчea era nȣmaĭ vorbъ sъ fie.

— Aшa mȣltъ skoalъ n'am învъџat ka tine, Grigore, adъogъ Maria kȣ niшte okĭ inȣndaџĭ de lakrime шi k'o inimъ kare abea fiind atinsъ de lȣmina amorȣlȣĭ шi înчepȣse a sȣferi, abea шtiȣ̆ sъ skriȣ̆ шi sъ чitesk пe чeaslovȣ̆, dar simџ kъ amorȣl este o skoalъ kare îmĭ deskide okiĭ шi mъ faчe sъ шtiȣ̆ mȣlt. — Lȣkrȣrĭ marĭ mъ faчe el ka sъ le înџelegȣ̆!.. Amorȣl are o пȣtere nesпȣsъ asȣпrъ-mĭ, legъtȣrile lȣĭ sînt ka niшte lanџȣrĭ. — Am пerdȣt паčea шi însȣшĭ mintea de kъnd te am vъzȣt шi de kъnd te am iȣbit. — Nȣmaĭ sînt stъпъnъ пe mine, nȣ пot avea o voinџъ a mea чi nȣmaĭ a amorȣlȣĭ; el mъ lȣmineazъ, el mъ kondȣчe, el îmĭ dominъ simџirea шi nȣmaĭ de voinџa lȣĭ askȣlt!.. Kъnd mъ aflȣ singȣrъ, saȣ̆ îmпreȣnъ kȣ maĭ mȣlte maiчĭ шi sȣrorĭ, kъnd îmĭ fak rȣgъчiȣnea de searъ шi de dimineaџъ, ax! Dȣmnezeȣle! kъnd mъ aflȣ din 'naintea altarȣlȣĭ sъntȣ̆, mintea mea rъtъчeшte, kȣgetъrile mele пar'kъ sborȣ̆! — Askȣltъnd kъntъrile îngereшtĭ, atîtea rȣgъчiȣnĭ înfokate чe se înalџъ împreȣnъ kȣ tъmîia din altarȣ̆, sȣfletȣl meȣ̆ este miшkat de dînsele aȣzind nȣmaĭ imnȣl iȣbireĭ шi rȣga чea înfokatъ a amorȣlȣĭ!.

Atîta de mȣlt fiind sȣbjȣgatъ! într'ast-fel de starekъ-

z8tъ ши nenorочitъ! Grigore, mъ tem kъ într'o zi voiŏ плъnge k8 amarŏ greшala чe am fъk8t!..

— Eŏ te i8besk, Mario, n8 te am amъgit!..

Sъ lъsъm 8n moment8 пe Maria askѫltъnd пe amant8l eĭ kare se silea a ĭ vorbi în niшte terminĭ kъ8taцĭ într'adins d'a o konvinge. — În fine eĭ se desпъrцirъ d8пъ kъte-va momente, ea lъъnd8 dr8m8 îmпre8nъ k8 niшte kъl8gъriцe sпre monastirea A-tot-Цiitor8l (Neamц8) ши el d8kъnd8-se la iarmarok8 de la Fъltiчenĭ. Dar în aчel timп8 tokmaĭ se afla чine-va s8ind8 se пe potekъ пentr8 a merge пînъ în k8l-mea m8ntiчel8l8ĭ la mъreaцa r8inъ, ши fiind kъ se gъsise пrea aпroaпe la пiчor8l deal8l8ĭ, п8t8 sъ a8zъ maĭ toatъ konversaцiea aчestor doĭ. — Aчesta era Fratele-Andreĭ.

Maĭ 'nainte d'a vorbi îns8 desпre klasiчitatea trek8-t8l8ĭ Moldovenilor, imпrimatъ пe m8ri чeĭ înegriцĭ ши akoпeriцĭ k8 m8шkiŏ aĭ aчesteĭ чetъцĭ, пe kare Andreĭ voia a o vizita, e de nevoe sъ шtim чine era a-чel Grigore ши kare f8serъ anteчedentele vieцiĭ sale, maĭ 'nainte d'a 'l vedea vorbind k8 j8na Maria, пe kare ши însъшĭ ea n8 le k8noшtea...

Sînt maĭ bine de treĭ-zeчĭ de anĭ kъnd 8n jidovŏ la Iasĭ se fъk8 nevъz8t k8 o s8mъ de шease miĭ de galbenĭ as8пra l8ĭ, ши пînъ astъ-zĭ niчĭ familiea sa, niчĭ k8nosk8цi s8ĭ n8'l maĭ gъsirъ... Iatъ чe se zi-чe kъ s'a întъmпlat k8 aчel jidovŏ.

8n omŏ de o kondiцie mare kemъ a kasъ la dîn-s8l пe jidovŏ ши îĭ zise dakъ îĭ poate gъsi o s8mъ kъ do8ъ-zeчĭ de miĭ de galbenĭ a8r8, sъ ĭ skimbe k8 argint8. Mart8r8 la aчeasta era intendant8l s8ŏ чel

че ȣmbla îmbrъkat arnъȣцеште, fiind-kъ fȣsese volintirȣ̆ la Insilantȣ̆.

Negremit intendantȣl ші stъпъnȣl fȣseserъ înцeleшĭ între eĭ.

Jidovȣl fiind-kъ era samsarȣ̆ kare se bȣkȣra de kreditȣ̆ mare în пiaцъ, adȣnъ de la bankerĭ nȣmaĭ чeĭ шease miĭ de galbenĭ, kȣ kare se dȣse la kasa ачелȣia, kȣ skoпȣ̆ d'a'ĭ maĭ adȣче înkъ de doȣъ orĭ atîta, dȣпъ че îĭ va skimba пe ачeştĭ dintîĭ. Atîta a fost пentrȣ jidovȣ̆ ші el a disпъrȣt пentrȣ tot-d'aȣna... Se ziче kъ jidovȣl a fost sȣgrȣmat de чeĭ doĭ, krezъnd kъ el a adȣs deпlin sȣma de doȣъ-zeчĭ de miĭ de galbenĭ. Se ziче iarъ kъ stъпъnȣl ші intendantȣl чerkarъ mȣltъ remȣшkare de kȣgetȣ̆ kъчĭ sъvîrшiserъ krima nȣmaĭ пentrȣ чeĭ шease miĭ de galbenĭ, din kare lȣa ші intendantȣl o пarte. Vre o doĭ treĭ цiganĭ, sklavĭ пe timпȣrile d'atȣnчĭ, venirъ de rъdikarъ korпȣl viktimeĭ ші'l îngroпarъ tъrziȣ̆ dȣпъ miezȣl noпцiĭ. Пe цiganĭ i a omorît пȣindȣ-ĭ sъ kȣrъцe o пrivatъ la moшie, пe kare îndemъnatekȣl arnъȣtȣ̆ i a îmпȣшkat fъrъ sъ шtie nimenĭ. Nȣ rъmъseserъ dar de kъt doĭ inшĭ kari eraȣ̆ fъпtȣitoriĭ ачesteĭ nelegiȣirĭ, stъпъnȣl kȣ intendantȣl sъȣ̆. Akȣm kъȣta sъ пearъ ȣnȣl din doĭ. — Avъnd a se teme tot-d'aȣna ȣnȣ de altȣl, de a nȣ se deskoпeri într'o zi krima sъvîrшitъ, se ziче kъ stъпъnȣl în kȣrъnd s'a skъпat de komпliчele sъȣ̆, ȣчigъndȣ-l kȣ însȣшĭ mъna sa, dar nȣ e adevъrat.

Aчela, de mȣltъ remȣшkare, se trъsese în пȣstietate пentrȣ a esпia krima ш'a nȣ i se maĭ înfъцiшea atîtea fiinцe ȣчise че mereȣ̆ în toate zilele ші 'n toate noпцile îl kinȣia.

Поliцiea 'ш'a fъkѕt datoriea пe timпѕl aчela, шi se ziчe kъ ajѕnsese шi пînъ la ѕrekea mъrii sale disпariцiѕnea jidovѕlѕĭ, dar пѕ se пѕtѕ afla kriminalѕl...

Stъпъпѕl ѕчigaшѕ se ziчe kъ tъrziѕ mѕri de insomnie, пe kare zioa шi noaпtea kъѕta sъ 'l пreѕmble niшte kaĭ шi o trъsѕrъ пe strade ka sъ 'шĭ gъsiaskъ liniшtea.. Kъt desпre arпъѕtѕ-intendantѕ, dѕпъ чe rъmase kъt va timпѕ пe la sixъstrii nekѕnoskѕt шi neчerчetat de nimenĭ, s'ar ziчe kъ maĭ tъrziѕ venise de intrase în obшtea de la monastirea Neamцѕl.— Akolo чeĭ чe veniaѕ пѕ se пrea чerчeta de ѕnde sînt шi чine sînt, destѕl era ka sъ fi avѕt blagoslovenia sѕпeriorѕlѕĭ. Ѹn frate maĭ mѕlt în пѕmerѕl чel mare kare se afla akolo, niчĭ kъ se lѕa seama de чine-va. Datoriea era пѕmaĭ sъ fie îmbrъkat kѕ o tѕnikъ de lînъ neagrъ шi sъ пoarte o skѕfъ asemenĭ пe kaпѕ, ѕmblъnd smerit kѕ okiĭ tot-d'aѕna în пъmîntѕ, vorbind din пaterikѕ шi dъnd askѕltare чelor maĭ marĭ... Kѕ aчest kiпѕ, dѕпъ treчere de kъцi-va anĭ, se ziчe kѕ fostѕl intendantѕ al boerѕlѕĭ din Iaшĭ, devenise monaxѕl T... Пrin strikta lѕĭ пъzire a postѕlѕĭ, пrin askѕltare шi mѕlte înkinъчiѕnĭ ajѕnsese a fi пѕmit чel maĭ kѕviosѕ dintre пъrinцĭ шi a fi чel maĭ iѕbit al ikonomѕlѕĭ. —

Monastirea Neamцѕlѕĭ sitѕatъ пe ѕn шesѕ mъrginit de mѕnцĭ, kѕ o biserikъ чentralъ шi kѕ alte kъte-va îmпregiѕrѕ, kѕ kiliĭ marĭ de doѕъ katѕrĭ, kѕ o sѕmъ de magasine de пrovisiѕnĭ шi întъritъ aпroaпe ka o чetate, пѕmъra п'atѕnчĭ maĭ bine de o mie doѕъ sѕte kъlѕgъrĭ шi fraцĭ. Venitѕl eĭ anѕalѕ treчea de ѕn milionѕ шi jѕmъtate, kare se konsѕma de kѕvioшiĭ пъrinцĭ, fъrъ a da kѕiva vre o sokotealъ шi fъrъ a

întreцine vre o skoalъ, vre ȣn institȣtȣ de a lȣmina naцiȣnea,— de a edȣka jȣnimea чea linsitъ de mizloaчe!..

Monastirile dar ajȣnseserъ a nȣ maĭ fi ȣn institȣtȣ de bine faчerĭ, de lȣminъ шi de mъngъiere чelor nenoroчiцĭ.. Kъlȣgъrii, aчeĭ Anostoli, fii biseriчeĭ kreшtine, ajȣnseserъ niшte tiranĭ krȣzĭ, okȣnaцiea lor nrinчinalъ fiind d'a kȣtreera ne moшiĭ, a lȣa imnosite шi a înnovъra ne sъteanȣ, ka nronrietarĭ шi ka arendaшĭ. — Aчestea se vъzȣrъ kȣ o îndoitъ krȣzime шi kȣ o maĭ mare tiranie la monastirile zise închinate!..

Ikonomȣl dar era omȣ kare nȣtea sъ îmnrȣmȣte ne чeĭ dintîĭ bankerĭ din Iaшĭ. Kъt desnre favoritȣl sъȣ, ne kare voia sъ 'l rediчe, nentrȣ ka el sъ rъmîie tot la lokȣl sъȣ, adikъ tot-d'aȣna la ikonomie, s'a aȣzit kъ a keltȣit doȣъ-zeчĭ de miĭ de galbenĭ în timnȣl Prea sъnцitȣlȣĭ Metronolit. — шi maĭ kъ era n'aчi ka monaxȣl T. sъ isbȣteaskъ a se faчe stariцȣ la Neamцȣ, daka nȣ se întъmnla sъ kazъ la o grea boalъ, de kare s'a sfîrшit kinȣindȣ-se foarte greȣ, kъnd 'ш' a dat sȣfletȣl.

Aчest omȣ avȣsese ȣn trekȣtȣ nrea vijeliosȣ în jȣneцea sa. El se trъgea dintr'ȣn satȣ de la Banatȣ. — Pъrinцi lȣĭ fȣseserъ de originъ Slavъ, шi el a fost silit de a nъrъsi lokȣl naшterii sale, fiind kъ avȣsese imbeчilitatea sъ silȣiaskъ ne fiika ȣnȣĭ lokȣitorȣ, nentrȣ kare krimъ legile aȣstriaчe nȣ rъmъn indeferente; шi omȣl nostrȣ a skъnat kȣ fȣga trekъnd graniцa în Цeara-Romъniaskъ шi anoĭ în Moldova. De atȣnчĭ ȣmblъnd nrin fel de fel de lokȣrĭ, trekъnd din ȣna în alta, lȣъnd narte la revolȣцiȣnea de la 1821, skъnъnd în Bȣkovina шi întȣrnъndȣ-se

maĭ tъrziȣ la Iasĭ, gъsi пе ачel проприetarȣ, ȣnde intrъ ka intendantȣ-arnъȣtȣ... El nȣ se însȣrase nічĭ odatъ, dar avȣsese ȣn fiȣ kȣ o femeie romъnъ de la Rъdъȣцĭ. — Rekȣnoskȣ legitimъnd пе копilȣ de al lȣĭ; ші пе kъnd el se aflase mare ші tare în monastire, nȣ lipsi de a adȣче ші пе fiȣl sъȣ пе lîngъ dînsȣl, пе kare îl învъцъ karte ші i asigȣrъ ȣn fondȣ. — Ачesta este Grigore, пе kare il vъzȣrъm vorbind kȣ Mariea...

Grigore trekȣse de treĭ-zeчĭ ші шeаse de anĭ, dar în апаринцъ arъta ka de doȣъ-zeчĭ ші патрȣ. Inițiat în toate апȣkъtȣrile ші slъbiчiȣnile челоr de kare fȣsese kreskȣtȣ, nȣ se înkina de kъt Zeȣlȣĭ viцiȣrilor. Прin rekomandarea tъtъ-ni-sъȣ, el maĭ fȣsese într'ȣn rъnd însȣratȣ, lȣъnd în kъsъtorie пе fiika ȣnȣĭ negȣцitorȣ onestȣ, kare îĭ deskisese ȣn kreditȣ mare ші îl пȣsese în fokцiȣne, dar el sъtȣrъndȣ-se de femeea lȣĭ, o abandonъ, ші se înпъdise kȣ alta, lъsъnd-o nenoroчitъ...

El era însъ omȣ frȣmosȣ, kȣ o fisionomie rъtȣndъ ші kȣ okiĭ albastri. Avȣsese oare kare rȣtinъ de a se întrodȣче п'în soчietate; kȣnoштеа че-va mȣsikъ, nȣ kъnta rъȣ, ші konversaцiea lȣĭ nȣ era lipsitъ, пentrȣ ȣnĭ, deoare kare gȣstȣ, kъnd spȣnea vorbe de rîsȣ. — În saloane treчеa de ȣn domniшorȣ de spiritȣ, prin monastirĭ era sokotit de ȣn bъrbat desgheцatȣ ші kȣ înaltъ kapaчitate.... Ші într'ȣn timpȣ kъnd arta plastografii de diplome ші de poliцe era kam înaintatъ la Iasĭ, se ziче kъ ші el se deprinsese kȣ ачeastъ artъ, înkъt imitase aȣtografa tъtъni-sъȣ ші п'a ikonomȣlȣĭ чel че 'l iȣbea foarte mȣlt, fiind kъ ziчea kъ îl taie kapȣl la kondeiȣ, ачeea че nȣ

преа шtiea вестꙋ din ꙋrmъ, шi i înkredinцase toate trebile че se atingeaꙋ de ikonomie шi a le sale партikꙋlare; de kare însъ jꙋnele kam abꙋzase, kъ tokase în kꙋrsꙋ de kъцi-va anĭ vre o чinчĭ-спре-зече miĭ de galbenĭ... În timпꙋ kъt el fꙋsese amплoiatꙋ, învъцase kъte че-va din legile пъmîntꙋlꙋĭ шi maĭ ales din шiretlikꙋrile advokaцilor, шi se rekomanda de advokatꙋ în прочесе пе kare maĭ de mꙋlte orĭ le пердеа.. Пе jidovĭ îĭ înшela zioa пamezia mare, fiind kъ era maĭ шiretꙋ de kъt дъншi. — Пе lîngъ boerĭ se arъta slꙋgъ преа плekatъ, шi пе lîngъ femeĭ mare kꙋrtezanꙋ. — Înfine omꙋl nostrꙋ, tiпꙋ de чiokoiꙋ, de kare nꙋ e sъrъчie în цerile noastre, пꙋtem ziче kъ jꙋkъ o oare kare rolъ.. dar în ꙋrmъ îĭ venise ideea sъ пъrъseaskъ lꙋmea, sъ se închizъ în monastire de ꙋnde el odatъ eшise; dar nꙋ kꙋ intenцiꙋne de пietate, чi de a ajꙋnge într'o zi ikonomꙋ шi stariцꙋ шi maĭ tъrziꙋ пoate la eпiskoпatꙋ, прin banĭ . . . Însъ veni gꙋvernꙋl kare, ĭ tъie пofta, de a se kъlꙋgъri, fiind kъ se lꙋъ venitꙋrile monastireшtĭ din mъinile kъlꙋgъrilor, шi Grigore nꙋmaĭ vedea mare прokoпseалъ în monastire... Шi fiind kъ el era nꙋmaĭ ꙋn rasoforꙋ, пꙋtъnd sъ iasъ orĭ kъnd va voi din monastire, ачeasta шi otъrî sъ o fakъ...

Gaшka dar a intrigilor ш'a опosiцieĭ челеĭ marĭ în цearъ, че se опera прin baniĭ de la monastirĭ, s'a sfîrшitꙋ; dar rъmase înkъ sꙋvenirꙋl ачeleĭ епоше, шi maĭ sînt пoate kaпete kare se gъndeskꙋ saꙋ se lꙋптъ ka sъ rъstoarne lꙋkrꙋrile, sъ se maĭ întoarne iarъ timпi de maĭ nainte, kare le venia преа bine la sokotealъ!.. — Intrigĭ прin ꙋrmare maĭ sînt шi astъzĭ a le asпiranцilor пentrꙋ a domni!..

Dar ka sъ konkidem, vorbind de anteчedentele lsĭ Grigore, nз пвtem тъчea ш'a nз vorbi de oare kare galanterii de kondзitъ пe la monastirile de прin прejiзrз de шaiчĭ, зnde se преsmbla adese orĭ.

Este o потекъ kare kondзчe de la monastirea Neamцз kъtre Agaпia шi kiar kъtre Varatikз чe vin în апропiere зna de alta, пeste mзnete, шi kare потекъ fз blasfematъ de пъrintele Metroпolitзl Beniamin.., Пъrinцiĭ kъlзgъraшĭ însъ temъndз-se doamne пъzeшte d'a merge п'aчea потекъ, шi mъkar în mezзl noпцiĭ, eĭ kalkъ kъt пot maĭ п'alъtзria, шi din aчeasta se ziчe kъ s'ar fi format o dзпlъ потекъ în dreaпta шi în stînga чeliĭ afзrisite... Grigore шi maĭ kзragiosз, da d'a drentзl прin mizlokзl rîзrilor de la marginea пъdзreĭ de stejarĭ, treчea dealзl d'a kзrmeziшз шi 'шĭ bъtea jokз de rîпe шi de kodri întзnekoшĭ, înkъt în treĭ-zeчĭ de minзte era în stare sъ se afle de la Neamцз la Agaпia, шi 'ntr'o orъ шi чe-va maĭ mзlt, la Varatekз . . .

Osebit d'aчeasta el mergea de mзlte orĭ dзminiчile шi sъrbъtorile шi era kзnoskзt de toцĭ ka зn kalз breazз. Nenoroчita Maria, чe kreskзse în satз lîngъ Varatekз, 'l a kзnoskзt шi înчeпзse a 'l iзbi. Din aчea kasзъ partikзlarзl чel чe înцelesese пe jзmъtate skimbarea fiiчeĭ sale, otъrîse a o dзчe la skitзl Xangзl, прekзm se шtie, шi maĭ пe зrmъ o mзtъ la Monastirea Varatekз, ka sъ înveцe karte шi lзkrз . . .

Dar Maria nз era maĭ mзlt stъпъпъ пe sine прekзm deklarъ ea însъшĭ. Ea iзbea пe Grigore ka пe чel dintîĭ пe kare imaginaцiea eĭ înfokatъ шi amorзl i'l înfъцiшase kз toate graцiile чe пoate fermeka o

inimъ inoчintъ ka a eĭ. El însъ nȣ o iȣbea, шi se gъtea d'a eшi din monastirea Neamцȣl шi a merge în Bȣkovina sъ se reînsoare.

Fratele-Andreĭ kare aȣzise aчea konversaцiȣne, aflъndȣ-se, kȣm maĭ arъtarъm, sȣb dealȣ, la kaпъtȣl kъrъrȣeĭ чe kondȣчe пînъ la чetъцȣie, kȣnoskъnd чine este aчest Grigore, maĭ ales kъ aȣzise de la чine-va toatъ istoriea пetrekȣtъ kȣ tatъ-sъȣ шi kȣ dînsȣl, шi înцelegъnd пerikolȣl de kare era ameninцatъ soartea Marii, xotъrî a anȣnцa пe пartikȣlarȣl пrekȣm шi пe femeia sa, kъrora le era dator kȣ o rekȣnoшчinцъ . . .

Mergъnd dar пe kotitȣrile dealȣlȣĭ шi kȣgetъnd kȣm sъ ia trebile ka sъ skaпe пe Maria de nenoroчire, fȣ sȣrпrins arъtъndȣ-i-se d'odatъ dinaintea okilor sъĭ mъreaцa шi memorabila rȣinъ. —

Koloane de пeatrъ marĭ akoпerite kȣ earbъ шi kȣ mȣшkiȣ staȣ înшirate ka niшte sentinele aшezate de sekolĭ, пe dinaintea kъrora vizitatorȣl treчe, maĭ 'nainte d'a intra înlъȣntrȣ чetъцii.

Gъseшte чine-va în fie-kare пъrtiчikъ a aчestor rȣine ȣn sȣbiektȣ d'a stȣdiea klasiчitatea шi eroismȣl Romъnilor de altъ datъ. — Forterecа e de o mъrime îndestȣl de însemnatъ, aflъndȣ-se sitȣatъ пe ȣnȣl din dealȣrile de lîngъ oпidȣl Neamцȣ, mъrginitъ de rîпe шi de пъdȣrĭ. Are forma de ȣn kȣadratȣ lȣngъreцȣ.— Este vъzȣtъ foarte de departe, шi ivirea eĭ înfъцiшazъ чe-va de giganteskȣ. Mȣri eĭ sînt de пeatrъ, avъnd o înъlцime de kъцi-va stъnjenĭ шi o grosime aпroane de ȣn stъnjenȣ шi jȣmъtate; dar kare akȣm sînt пe jȣmъtate sȣrпaцĭ. Desпъrцitȣrile din lъȣntrȣ-ĭ aratъ lokȣinцele чelor kari aпъraȣ пatriea шi

kari deterъ ȣn bȣnȣ̆ esemпlȣ streinilor neamiчilor џereĭ, kъnd s'a întъmпlat sъ vie пînъ aпroaпe de пorџile sale...

De пe înъlџimea aчestor mȣrĭ, doamna Elena, mama lȣĭ Stefan чel Mare, dȣпъ чe пȣsese de înkisese пorџile, kъnd sosi fiȣl eĭ însoџit de ȣn mikȣ̆ nȣmъrȣ̆ de oaste, пerzъnd bъtъliea kȣ Tȣrчiĭ, шi чerȣ sъ ĭ deskidъ sъ intre, îĭ zise: „Întoarчe-te, fiȣle, adȣпъ пe Romъnĭ, însȣfleџeшte-ĭ de lȣптъ шi skaпъ џeara de robie, шi atȣnчĭ veĭ intra în чetate sъ џĭ îmbrъџiшezĭ soџiea шi koпilȣl; alt-minterĭ maĭ bine sъ morĭ tȣ kȣ sabiea în mъnъ! — шi daka soartea te va trъda aпoĭ шi mama ta însъшĭ stъ gata a mȣri în lȣптъ!..“ Atins пъnъ la sȣfletȣ̆ Stefan Vodъ, de vorbele mameĭ sale, se întȣrnъ kȣ iȣџiala fȣlgerȣlȣĭ пe kъmпȣl lȣпteĭ, шi adȣnъnd пe Romъniĭ kari eraȣ̆ risiпiџĭ, reînчeпȣrъ bъtъliea шi rъmaserъ învingъtorĭ...

Nȣ пȣџin katъ sъ amintimȣ̆ шi sъ lъȣdъm шi kȣragiȣl, eroismȣl a 19 пlъieшĭ, kari se aпъrarъ din aчeastъ чetate, în kontra armateĭ пolone a lȣĭ Ioan Sobieski... Se kȣnoaшte între чele lalte lȣkrȣrĭ пaraklisȣl ȣnde mama шi soџiea lȣĭ Stefan veghe шi se rȣgъ dinaintea ikoaneĭ Maiчeĭ Domnȣlȣĭ, ka sъ ajȣte eroȣlȣĭ Moldovenilor d'a învinge пe inemiчĭ...

Чitъm dar aчeste kъte-va strofe, în onoarea mъreџeĭ eroine шi a bravȣreĭ fiȣlȣĭ eĭ:

La ruinele Cetăţii-Némţul.

Aшa dar rȣine sakre! monȣmentȣ voĭ пъstraџĭ
De virtȣtea strъmoшiaskъ a viteazȣlȣĭ bъrbatȣ̆!

Aчestĭ kodri, aste dealsrĭ, trekъnd anĭ nensmъraцĭ,
Arъta-vor fama 'n kare Moldovenĭ aŭ trismfatŭ,
Пeste xorde de barbarĭ! —
Astъ anъ kare ksrge kristalinъ пe ssb malŭ,
Aste rîпe шi kъmпiea, monastirile în rъndŭ
Se 'nvъlesk d'asreolъ; — snsn la lsme trismfalŭ
Temnls natrii kъ fsse!.. maĭ nresss aridikъndŭ
Пe Stefan de Domniĭ marĭ!..

Al mъrireĭ ш'al virtsteĭ monsmentŭ strъlsчitorŭ!
Aiчĭ mama glorioasъ îndemnъ пe al eĭ fiŭ
Ks nĕ amiksl цeri 'n lsntъ de a fi învingъtorŭ,
Чelor barbarĭ sъ arate kъ Romъnsl este viŭ; —
Шi atsnчĭ azilŭ a ĭ da!..
A lsĭ Stefan bъrbъцie ч'o nerdsse sn minstŭ,
Kъ armata-ĭ sfъrîmatъ rъsпъnditъ шi-цĭ fsgea,
D'a le mameĭ sale vorbe în tot korns-ĭ s'a nъsksŭ; —
De trismfŭ, de vitejie ka sn leŭ atsnчĭ msgea
Щ'a sa oaste adsna!..

Kъ de jeafŭ шi de robie шi de fokŭ, de sъnge msltŭ
Fsmega Moldova toatъ, Maxomet o 'ngenskia...
De пe temnlsrĭ krsчea frъntъ, — înlemni kreшtins ksltŭ;
Пrin kolibĭ, ka шi'n nalate, nlъns шi gemъt s'aszia,—
Goanъ, moarte, lakrimĭ kinŭ!..
Monastirĭ fs nsstiite, se romise orĭ чe rîŭ
De kadavre, de viktime; de bъtrînĭ, de fiĭ legaцĭ,
Sпъimъntatъ era цeara; — ns rъmase vite, grîŭ,
Toate nradъ se lsarъ, ks femeĭ, konii, bъrbaцĭ,
O neire пe denlinŭ...

Пе Stefan, eroȣl falnikȣ̆, патrȣ-zeчĭ de bъtъlii
Kȣпȣnate че пȣrtase ші trofeȣrĭ џerĭ adȣs,
Пеntrȣ 'ntîĭ îl пъrъseште a sa Soarte, bravi fiĭ
Пеntrȣ 'ntîĭ fȣg kȣ rȣшine, ш'a Moldovi stea апȣs
Sȣbt ȣn чer întȣnekat! —
Kъȣtъnd Stefan skъпare în чetatea de пе mȣnџĭ,
El striga пе a sa maмъ, пе soџiea lȣĭ kema
Sъ ĭ deskidъ порџĭ sъ intre, la ȣn lokȣ̆ a fi maĭ mȣlџĭ;
Kъ e 'nvins ші kъ îl doare o grea пlagъ че пȣrta,
Oastea sa s'a 'mпrъштiat!..

Mama sa, Elena Doaмna, a zis bravȣlȣĭ Stefan,
De пе kȣlmea de чetate ȣnde falnik' a stъtȣt:
„Kȣm? tȣ, fiȣle? în lȣпtъ пȣmaĭ ештĭ viteaz Roman?
Te întorчĭ kȣ̆ аша rȣшine ші viktori'aĭ пerdȣt? —
Voiȣ̆ maĭ bine mort sъ fii,
De kъt frȣnte rȣшinoasъ прin o fȣgъ sъ arъџĭ!..
Mergĭ ш'adȣпъ a ta oaste! ші te 'ntoarnъ triȣmfъnd!..
Skaпъ патriea de moarte! skaпъ sate ші чetъџĭ
De пъgъn ші de krȣzime, datoriea ta fъkъnd: —
Nȣ am fiȣ̆ bъtȣt sъ fii!..“

A sa oaste mȣlt пȣџinъ kъtъ 'n Neamџȣ 'l însoџi,
Romъпaшĭ tot ȣnȣl ш'ȣnȣl lȣптъtorĭ de Rъsboenĭ,
Dȣпъ Domnȣ lor пorneште, dȣпъ Domnȣ̆ la пașĭ iȣџi
Sъ adȣne, sъ întoarne rъsпъndiџiĭ Moldovenĭ,
Iarъшĭ armelē a lȣa. —
Sъ se 'nчeaпъ iarъшĭ lȣпta, sъ înчerчe soartea lorȣ̆
Sъ se batъ vitejeште kȣ чeĭ Tȣrчĭ, kȣ чeĭ Tъtarĭ,

Цeara, natriea sъ skane, — fraџĭ, пъrinџĭ de la omor,
Пe Romъnĭ sъ ĭĭ rъdiчe — fiind bravĭ, mъreџĭ шi tarĭ
Altъ datъ kѕm era!..

Ka temnesta kъnd tъraшte dѕпъ dînsa nѕorĭ de fokĭ,
Ka ѕn trъsnetĭ kare sboarъ шi loveшte detѕnъnd;
Ѕn inчendiѕ se lъџeшte, devastъnd ѕn mare lokĭ
Шi 'nainte totѕl sѕrпъ, — maĭ kѕ fѕrie kreskъnd,
Moldovenĭ ne Tѕrчĭ kъzѕ. —
Daĭ lovire fѕrioasъ inemikѕlѕĭ пъgъnѕ!..
Цeara, naџiea triѕmfъ шi 'nkѕnѕnъ ne Stefan!..
Aĭ aflat mormîntѕl iѕte, ne пъmîntѕl чel romъnĭ,
Xordele шi konkerantѕl. — Temerarisl Sѕltan
Vekea glorie nerdѕ!..

Fratele Andreĭ nresѕmblъndѕ-se de giѕrĭ îmnregiѕrѕl fortereџeĭ шi ѕrkъndѕ-se ne krestitѕl чel maĭ înalt al mѕrѕlѕĭ, mъsѕrъ kѕ ѕn okiĭ bъgъtor de seamъ шesѕl de neste dealѕrĭ чe se denъrteazъ nînъ sѕb mѕnџiĭ Пetreĭ, nrivi ne dinaintea чetъџiĭ lѕnka ne kare este sitѕat satѕl vînъtorii:1) oare kъnd tabъra vînъtorilor lѕĭ Stefan чel Mare... aчea vale roѕratъ de anele oglinditoare kare kѕrg ne ѕn nrѕntĭ argintiĭ

1) Satѕl Vînъtorii se aflъ nѕџin maĭ în sѕs de rѕinele чetъџii Neamџѕl, între monastirea Neamџѕl шi Tîrgѕl-Neamџѕlѕĭ. Vînъtorii se întinde între dealѕrĭ ne lîngъ anele Neamџѕ шi Nemџiшorѕ, чel чe kѕrge ne lîngъ dealѕl ѕnde se aflъ rѕinele. — Чea maĭ mare narte din katapiteasma шi ikoanele чe eraĭ în naraklisѕl din чitadelъ, se aflъ akѕm densѕe în o biserikѕџъ a aчestѕĭ satĭ. —

ши кꙋ ꙋн мꙋрмꙋрꙋ́ дꙋлче, орідꙋл Неамцꙋлꙋї, ꙋн оръшелꙋ́ strîns între dealꙋрї skarпоase ши între апеле kare кꙋргꙋ́ пе lîngъ el. — Se vede ꙋн frꙋmosꙋ́ edifiчiꙋ la капътꙋл съꙋ́ чел din sꙋsꙋ́: osпitatꙋл zidit кꙋ fondꙋрї de la monastirea *A-tot-цiitorꙋл*, прекꙋм ши skoala пꙋblikъ de бъеці алътꙋрї. — Възꙋ în faцa aчестꙋї орідꙋ́ fabrika de postavꙋ́ a ꙋнꙋї onorabilꙋ́ четъцеанꙋ́ kare în aчеастъ привінцъ пꙋ преа este sꙋsцinꙋтꙋ́ de soчietatea ромънъ, ши маї în sꙋs e fabrika чеа de rakiꙋ́, kare konsꙋмъ пе fie че анꙋ́ къте-va miї de kile de orzꙋ́, grîꙋ ши порꙋмбꙋ́ пентрꙋ a le префаче în ꙋчigъtoarea бъꙋтꙋръ a попꙋлꙋлꙋї ромънꙋ́; пе lîngъ kare jidovii se învъrteskꙋ́ vermꙋind. — Нꙋмърꙋл aчестор fabriчe, саꙋ́ дꙋпъ idiotismꙋл indigenilor пꙋмite velniце, este esorbitantꙋ́ în Moldova. — Totꙋ́ dar че este вътъмъторꙋ́ se sꙋsцine în тімпі d'акꙋм de кътре партікꙋларї ши de кътре jidovї, dar чееа че ar fi folositorꙋ́ пентрꙋ пaцionalitatea ромънъ пꙋ преа atîta.. Перкꙋргънд чine-va toatъ Moldova, în fie че distanцъ de o поштie саꙋ́ доꙋъ, афлъ къте o velniцъ de ꙋnde rakiꙋл кꙋрге zioa ши поаптеа, прекꙋм есꙋ́ isvoarele din стънчї. Edifiчiꙋл ꙋпора din aчесте поварне este апроапе de пропорцiеа akademii саꙋ́ a osпitalꙋлꙋї остъшeskꙋ́ din Бꙋкꙋрестї.

Тristъ компарацiꙋне fъкънд чine-va analogie între fantele ши zelꙋл Ромънилор din тімпії трекꙋцї кꙋ aчелеа a ле челор de astъ-zї!.. Бътрîнii eroii, boerii ши kiar кълꙋгърii altъ datъ se лꙋптаꙋ́ пентрꙋ a sꙋsцine edifiчiꙋл пaцionalitъцiї ши al binelꙋї комꙋнꙋ́, a апъра цеара de връжмашї ши de orї че ръꙋ́, iar чеї de акꙋм, прин egoismꙋ́, strikъ прекът пот vekile instіtꙋцiꙋпї înlokꙋindꙋ-le прин челе kare ꙋчide ши des-

moraliseazъ naцiȣnea, пrekȣm e komerчiȣl че 'l fak jidoviĭ шi пrопrietariĭ kȣ rakiȣ̆... пrefъkъnd dȣminiчele шi sъrbъtorile în niшte zile de lȣkrȣ, iar sъmbъta, цinъnd toate tîrgȣrile înkise. —

Andreĭ zъri înkъ odatъ de пe ачea înъlцime monastirile edifikate de bъtrînii romъnĭ шi dotate kȣ atîtea venitȣrĭ d'a se lъȣda mъrirea lȣĭ Dȣmnezeȣ̆ în trînsele, d'a ȣшȣra, пrekȣm maĭ arъtarъm, sȣferinцa чelor infortȣnaцĭ, шi a цine tare ачeastъ naцiȣne, пrопagъnd шi rъsпъndind din sînȣl lorȣ̆ lȣminĭ шi kȣnoшtinцe пentrȣ попȣlȣ̆. — El vъzȣ de akolo foarte klarȣ̆ monastirea Varatekȣl kȣ tȣrnȣrile biseriчilor шi kȣ kȣпola sa de la пoartъ akoпeritъ kȣ ferȣ̆ albȣ̆, ачea grъmъdire de kase че seamъnъ ka ȣn oraшȣ̆; пrivi golȣl mȣntelȣĭ d'alъtȣrĭ, sȣbt a kъrȣia aripъ stъ ȣmbritъ Agaпia, iarъшĭ ka ȣn oraшȣ̆, înkis de mȣnцĭ, — шi пrekȣm Varatekȣl пoartъ nȣme dȣпъ пosiцiȣnea lokalъ, ar fi пȣtȣt шi Agaпia sъ fie nȣmitъ Iernatekȣl; — aшa dar la Agaпia atmosfera fiind maĭ tot-d'aȣna reчe шi înfъцiшarea mȣnцilor, a stъnчelor, brazilor akoпeriцĭ de o deasъ boare, este asпrъ, întokmaĭ ka timпȣl aпroпiereĭ ierneĭ, шesȣl de la Varatekȣ̆ înfъцiшeazъ în adevъrȣ̆ ȣn temпeramentȣ̆ varatekȣ̆. — Nȣmъrȣl maiчelor la aчeste doȣъ monastirĭ se ȣrkъ пeste ȣna mie.1) Kъt bine ar adȣчe

1) Пrin monastirile din Moldova se gъseskȣ̆ o sȣmъ de tinere maiчĭ шi sȣrorĭ, fiiчe de notabilĭ boerĭ, чeĭ че dintr'ȣn obiчeiȣ̆, saȣ̆ kȣ skoпȣ̆ de ikonomie, d'a nȣ kosta пrea mȣlt пe пъrinцĭ dotarea fetelor, le înkise de mititele пrin aчeste aшezъminte, asigȣrъndȣ-le esistenцa, пrin ȣn mikȣ̆ fondȣ̆ че le dete... Obiчeiȣl se vede kъ devenise o lege; шi чeea че fȣ maĭ tritȣ̆ e kъ ȣnele

*

пaцiвnei aчeste fiinцe înkinate biserichei шi nieтъцiї, kъnd ele ar deveni instrвktoarele fetelor sъraчe a le nonвlвlвї din toatъ цeara, nrin kвnoштinцile шi kвltвra lorв?..

Aшa dar mвlцъmindв-шї nrivirea, Fratele Andreї, din somitatea mвrilor чetъцiї, шi inima lвї fiind atinsъ de чele maї nobile simцimente, dвnъ вn lвngв stвdiв чe 'l fъkвse între aчeste rъmъшiцe kolosale, eшi afarъ nentrв a nrivi шanцвl чe e îmnregiвrвl чetъцiї, kare se aflъ вmnlвt de dъrъmъtвrї. — Пe lîngъ шanцв, ne nartea esterioarъ, se aflъ o îngrъditвrъ kв gardв de nвele чe okoleшre чetatea de giвrв îmnregiвrв. — Sneръm kъ aвtoritatea în nъrinteaska sa bine voinцъ va îngriji d'a se nъstra aчeste monвmente kare aratъ în viitorв mъrirea шi fama Romъnilor...

Andreї întъlni akolo ne вn militarв чel чe se вsise шi dînsвl ka amatorв d'a vizita вrme glorioase strъbвne; kare, dвnъ чe dete de kъte-va orї okolв mъreцelor rвinї, se gъtea d'a se skoborî la vale.

— Bine te gъsesk Jak! чe feriчitъ întъmnlare ka sъ ne întъlnim?.. zise Andreї militarвlвї.

— A! Fratele-Andreї! militarвl skoase o esklamaцie de bвkвrie vъzъnd ne Andreї kв kare se kвnoшtea de la Iaшї, чe bine îmї nare! Vino sъ te înbrъцiшez!..

Шi eї se lвarъ în braцe rъniцi de bвkвrie kъ se întъlnirъ.

fъrъ în silъ kъlвgъrite. — Aшa dar notabiliї цereї sakrifikarъ monastireї ne treї din чinчї fete, saв ne doвъ din treї fete a le lorв, snre a mъrita bine ne чele чe soartea le favorisa a rъmъnea în sînвl nъrinцeskв...

— Че aerъ mъreцъ! че lъkrare ingenioasъ înfъцiшeazъ rъina aчestei forterețe?.. Este o adevъratъ ikoanъ a bravъrei din timпi пe kъnd strъmoши nostri se lъпtaъ kъ aцiцi inemiчi... Че фачem noi astъ zi?.. че fak Domnitorii шi boerii de akъm пentrъ a imortalisa nъmele lorъ?..

— Da, fratele meъ, aчeastъ чetate este ъn odorъ пreцiosъ пentrъ istoriea пatrii, e ъn adevъrat monъmentъ de bravъra шi indeпendinцa naцionale!..

Пe kъnd ei se skoboraъ de la чetate în vale, Andrei întrebъ пe Jak:

— Че îmпreцiъrare te adъse, militarъle, пînъ aiчi?..

— Пъrintele meъ se aflъ bolnavъ la Iasi шi m'a însъrчinat sъ skoцъ o mie чinчi sъte galbeni kъ înskris de la... Datornikъl se gъseшte în monastirea Neamцъl, kъtre kare am de a mъ adresa...

Sъ vedem înskrisъl? adъogъ Andrei ka ъnъl чe, în kъrsъl пrofesiъnei sale de advokatъ, avъsese okasiъne d'a kъnoaшte bine aчeste afaчeri.

Dъпъ чe se ъitъ ъn momentъ la înskrisъ, observъndъ-l kъ mъltъ atenцiъne, шi mai ales пironindъ-шi kъъtъtъra la sъbsemnъtъrъ:

— Sъbsemnъtъra nъ este a пъrintelъi ikonomъl zise Fratele-Andrei, чi este fъkъtъ de ъn altъl...

— Kъm, este пlastografъ?

— Este kiar skrisoarea lъi Grigore, zise în sine Andrei, aпoi adresъndъ-se la militarъ, s'a mai ivit шi alte пoliцe kare sînt date în kriminalъ... Aчela kare a fъkъt astъ sъbsemnъtъrъ kontra-fъkъse пînъ шi пeчetiea stariцъlъi.

— Nъ'mi пasъ, ikonomъl katъ sъ пlъteaskъ banii!

— Щtiĭ kъ s'a lȣat averile monastireщtĭ din mъinile kъlȣgъrilor tokmaĭ пentrȣ kъ eĭ risiпeaȣ щi sпekȣlaȣ aчeste fondȣrĭ?

— Aщa dar voiȣ deskoпeri пe tъlxarȣ, щi ȣnde îl voiȣ gъsi îl voiȣ strъпȣnge kȣ astъ sпadъ, daka nȣ va nȣmъra banii îndatъ.

Atȣnчĭ Andreĭ se gîndi щi maĭ mȣlt la Maria пe kare o vъzȣse пlъngъnd.

— Nȣ sînt doȣъ ore de kъnd am întъlnit пe datornikȣl dȣmitale mergъnd la iarmarokȣl de la Fъltiчenĭ. Пoate akȣm va fi aпroaпe sъ ajȣngъ.

Îl voiȣ gъsi mъkar щi kъnd ar kъȣta sъ s'askȣndъ într'o bortъ de щearпe!..

— Bine, adъogъ Fratele-Andreĭ, fiind kъ voesk щi eȣ a vedea aчest mъreцȣ tîrgȣ kare цine aпroaпe o lȣnъ щi jȣmъtate, чel maĭ faimos din Moldova, te voiȣ însoцi la Fъltiчenĭ.

— La Fъltiчenĭ dar ka sъ nȣ ne skaпe tъlxarȣl, tъlxarȣl щi înщelъtorȣl!

— La Fъltiчenĭ vom merge! adъogъ Fratele-Andreĭ.

VIII.

Fălticenii.

La oare kare distanцъ de цermiĭ rîȣlȣĭ Moldova, faцъ 'n faцъ kȣ mȣnцiĭ de la Baia, пatrȣ deaȣrĭ îщĭ împreȣnъ kaпetele într'o singȣrъ vale, пe lîn-

gъ kare se formeazъ niшte rъskrȣчĭ sînȣase, шi în ȣna din aчele înfȣndъtȣrĭ isvoarele шi aпele strînse de ploĭ formarъ niшte lakȣrĭ saȣ̆ iazȣrĭ, — пe frȣntea ȣnȣĭ din aчeste dealȣrĭ, se aflъ sitȣat renȣmitȣl Fъltiчeniĭ.

Kȣ o пoпȣlaцie în destȣl de nȣmъroasъ, kȣ maĭ mȣlte strade din kare ȣna пrinчiпalъ este lokȣitъ de maĭ mȣlцĭ пartikȣlarĭ oneştĭ, — kȣ kase шi kȣ diferite edifiчe пȣbliчe, kȣ ȣn nȣmъrȣ̆ de biseriчĭ шi altele, nȣ пȣtem ziчe de kъt kъ Fъltiчeniĭ meritъ de a fi vizitaцĭ de чeĭ чe doresk a kȣnoaшte aчeste frȣmoase пъmîntȣrĭ. — La Fъltiчenĭ se gъseшte o inteligenцъ rekomandabilъ, jȣnĭ kȣltivaцĭ шi femeĭ пlъkȣte! — Kartierele lȣĭ însъ sînt lokȣite de jidovĭ ka шi la Iasĭ, ka la Tîrgȣl-Frȣmosȣ̆ шi la Mixъilenĭ, ȣnde e vatra lorȣ̆. — Kъte-va sate din пregiȣrȣ̆, aiчĭ îшĭ vъnd пrodȣktele; шi цeraniĭ iaȣ̆ în skimbȣ̆ obiektele trebȣinчoase de la tîrgȣ̆, în lokȣl чelor чe adȣk de vînzare, avъnd tot-d'aȣna de a faчe kȣ пoпȣlȣl sȣȣ deskrisȣ̆, kare пȣtem ziчe maĭ kъ este în majoritate la nȣmъrȣ̆.

La estremitatea sa de la Nordȣ̆ se înчeпe intrarea într'ȣn satȣ̆ mare de kъte va sȣte de familiĭ maĭ mȣlt moшtenĭ, nȣmit Rъdъшeniĭ. — Пoпȣlaцiea aчestȣĭ satȣ̆, чe e nȣmaĭ Romъnĭ kȣraцĭ, se okȣпъ de kȣltȣra пъmîntȣlȣĭ шi maĭ ales de aчeea a grъdinilor kȣ poame. Merele шi пerele чele maĭ bȣne esȣ̆ de akolo. — Rъdъшeniĭ, sitȣaцĭ пe kostiшe, reпresintъ пъdȣrĭ întregĭ de arborĭ frȣktiferĭ; шi satȣl konцinъnd niшte kase maĭ îngrijite, kȣ o biserikъ mъreaцъ în mizlokȣl sъȣ̆, se aratъ de deпarte kъlъtori-

lor че vin desпre Bвkovina, întokmaĭ ka вп orашĕ пвоĕ.

Fъltiчenii, пrekвm arъtarъm, fiind sitвaці între dealвri, пв se vъdĕ de kъt kъnd soseшte чine-va de tot aпroaпe. În fie че anĕ aчi se faчe faimosвl tîrgĕ la 20 Iвlie, sъntвl Ilie, kare ціne aпroaпe шease sъntъmъnĭ. — Moldovenii пвmesk tîrgвl de anĕ iarmarokĕ, kare este analogĕ kв Iahr-mark al Nemцilor. —

Iarmarokв dar de la Fъltiчenĭ e чel maĭ renвmit din kъte se fak пe fie че anĕ în цearъ.

O sвmъ de negвцitorĭ din toate пъrціle konkвrъ de a 'шĭ desfaчe aiчĭ mъrfвrile. Toцĭ пrovinчialiĭ, пroпrietarii saĕ arendaшii, kв aчeastъ okasie, vinde шi kвmпъrъ; шi o mвlціme de komisionarĭ tîrgвesk kiar пentrв strъinъtate fel de fel de пrodвkte din цearъ.

În timпвl iarmarokвlвĭ mвlціmea e aшa de пвmeroasъ înkъt faчe вп чivdat kontrastĕ kв чeea че se aflъ în alцĭ timпĭ. Strada пrinчiпale kъt este de lвngъ пвmaĭ are lokĕ, mъrginitъ пe de o пarte шi de alta de magasine kв mъrfвrĭ, пe kare, kвm arъtarъm, le vinde maĭ mвlt jidoviĭ. Sпre пartea de la vestĕ, пe o пoiaпъ întinsъ, este arangeat tîrgвl kв tot felвl de obiekte de maпвfaktвrъ шi indвstrie, o mвlціme de trъsвrĭ de toate mъrimile шi de toate formele, fel de fel de obiekte de lemпъrie, skîndвrъrie шi lemпe de konstrвkцiвnĭ, kaĭ kreskвцĭ bine adвшĭ din Вngaria шi din Bвkovina, — пrekвпeцĭ, kъrчiвmarĭ шi komedienцĭ jвkъtorĭ пe fвnie шi altele. De akolo sпre dreanta шi kam пe o koastъ foarte largъ este oborвl de vite, adikъ erghelii de kaĭ шi чirezĭ de boĭ

se adȣk de vînzare, în întregȣ, saȣ kaпete în пarte, Aчi erghelegiȣl înfrînъ arȣnkъnd kȣ o mare adresъ arkanȣl чel de пъrȣ de kalȣ пe dȣпъ grȣmaziȣl selbatekȣlȣĭ kȣrsierȣ, kъrȣia iĭ oпreшte rъsȣflarea, strîngъndȣ-l de gîtȣ, шi el tîrъшte dȣпъ dînsȣl, în lȣпta шi sbȣчiȣmarea lȣĭ, o mȣlџime de indivizĭ kari џin de ȣn kъпъtîiȣ al arkanȣlȣĭ, în kare el este пrins; asemenĭ шi taȣrȣl robȣstȣ шi feroчe, se lȣпtъ fȣriosȣ, arȣnkъnd џъrîna în sȣs kȣ kornȣl шi kȣ пiчoarele, rъgind din toatъ пȣterea ka ȣn leȣ, пentrȣ libertatea sa. Kȣmпъrъtorii se пreȣmblъ de kolo пînъ kolo шi чearkъ пe animale, iar fii kъmпieĭ, adȣшĭ în чirezĭ marĭ, akoпerind sпaџiȣl ȣnȣĭ întins okolȣ, aшteaпtъ în arшiџa чea îmпovъrъtoare a zileĭ, ka sъ li se destine пartea шi lokȣl ȣnde aȣ a merge... La kaпъtȣl din josȣ al stradeĭ пrinчiпale se aflъ deпȣse în kantitъџĭ marĭ пeile шi lîna чe se esпorteazъ пeste graniџъ. — Arabale jidoveшtĭ marĭ kȣ kъte пatrȣ kaĭ deџȣn saȣ înkarkъ aчeste mъrfȣrĭ; xamalii шi lȣkrъtorii, întokmaĭ ka la ȣn пortȣ de mare, ȣmпle la saчĭ kȣ lînъ шi'i leagъ kȣ fringhiĭ în krȣчiшĭ. —

O nesпȣsъ aktivitate domneшte пretȣtindenĭ, o mare ferbere e în tot lokȣl: — mȣlџimea oamenilor se aseamъnъ kȣ eшirea ȣnȣĭ fȣrnikarȣ чe akoпerъ пъmîntȣl — шi de mȣlџimea karelor de transпortȣrĭ ȣn пȣrȣ se rъdikъ de пȣlbere kare akoпerъ tot oraшȣl шi marginile lȣĭ.

În aчest timпȣ fie чe kasъ пartikȣlarъ, fie чe kъmъrȣџъ de la xanȣrĭ se înkiriazъ пe ȣn пreџiȣ esorbitantȣ. — Kъt desпre jidovĭ ȣnе orĭ se mȣlџъmeskȣ a eшi din kъsȣџele lorȣ шi a rъmъnea kȣ femeĭ, kȣ koпiĭ sȣb чerȣ, nȣmaĭ ka sъ ia kirie пe dîn-

sele. Fie че ѕnghiŭ, fie че gangŭ de vre o kasъ saŭ de пrъvъlie devine ѕn magasinŭ de mъrfѕrĭ de la Linska шi ѕne orĭ kiar de la Пaris. Se ziче kъ daraverea че se faче în kѕrsѕl aчestѕĭ tîrgŭ se пoate so koti de kъte-va milioane. Fel de fel de kontrakte, fel de fel de skimbѕrĭ se пetrek aчi în timпѕl iarmarokѕlѕĭ; iar samsarii шi kъmъtarii roieskŭ ka din пъmîntŭ шi ѕmblъ mereŭ kъѕtъnd intokmaĭ ka niшte koпoĭ пe oameni lorŭ d'afaчerĭ. — Toate monastirile din пregiѕrŭ шi toatъ цeara ka sъ ziчem aшa, tîrgѕeшte d'aчi kъte le sînt de liпsъ. De пrin Rosia, de пrin Germania шi din toatъ Пolonia Aѕstriakъ se gъseskŭ negoцitorĭ de tot kiпѕl шi de tot felѕl шi пînъ шi femeĭ... —

Într'ѕna din magasinele пieцiĭ, la шeaпte ore de dimineaцъ, пînъ înkъ nѕ 'nчeпѕse ferberea în tîrgŭ шi aerѕl era чe-va maĭ kѕratŭ, ѕn jidovŭ îшĭ fъчea rѕgъчiѕnea kѕ пъnza пe kaпŭ, dѕпъ obiчeiŭ... În mizlokѕl magasinѕlѕĭ se afla aшezat ѕn skriitoriŭ kѕ niшte kondikѕцe, хъrtie de skrisŭ, kъlimъrĭ шi kѕm пenile de drъmѕit galbenĭ. — În пartea din fѕndŭ era aшezatъ lîngъ пъrete o kasetъ de ferŭ kѕ чinчĭ înkѕietorĭ, пrea bine zъvorite, пe kare nѕmaĭ mъna пroпrietarѕlѕĭ eĭ le пѕtea deskide kѕ o singѕrъ keie че o цinea tot-d'aѕna legatъ de o kѕrea шi пѕsъ în sînѕ i. — În пartea desпre ѕшъ шi în dreпtѕl ferestrelor era пѕsъ o laviцъ, saŭ alt-fel sъ ĭ ziчem o kaпaпea de lemnŭ de bradŭ, пe kare шъdea vizitatorĭ sъĭ, saŭ samsarii kari nѕ înчetaŭ de dimineaцъ de kѕm se fъчea ziоъ шi пînъ seara d'a intra ш'a eшi, fъkъnd tot-d'aѕna larmъ пrin vorba lor чea asпrъ шi sgomotoasъ... Пeste drѕmŭ era o kofetъrie kѕ maĭ

mȣlte bъnчĭ la faцъ, пe kare se reпaȣsa oameni de bȣnъ kondiцie шi kiar femeĭ kȣm se kade, чe veniaȣ̆ dimineaцa a lȣa dȣlчeцȣrĭ saȣ̆ пe sȣb searъ пentrȣ îngheцatъ. Aчeastъ kofetъrie era пȣmaĭ bine aшezatъ în faцa bankerȣlȣĭ sȣs arъtatȣ, saȣ̆ ka kȣm jidovȣl kъȣtase într'adins ȣn magasinȣ̆ în faцa kofetarȣlȣĭ, пentrȣ ka sъ пoatъ пrivi din biȣroȣl sъȣ̆ пe toцĭ arendaшiĭ, пe toцĭ пroпrietariĭ. пe toцĭ kartoforiĭ шi пe toate femeile чe frekantaȣ̆ kofetъriea; шi kȣ aчest kiпȣ̆ zarafȣl пȣtea stȣdiea чine este în liпsъ de banĭ, чine avea nevoe d'a se împrȣmȣta, saȣ̆ maĭ bine, el пîndea de akolo ka ȣn dixorȣ̆ viktimile sale, saȣ̆ ka ȣn пъiajenȣ̆ чe înkȣrkъ în цele sale пrъzĭ пe kare le sȣge пînъ la mъdȣxъ. Jidovȣl dar чe nȣ sfîrшise d'a se înkina, шi kare din пrea mȣlta sa aпlekare la treabъ, reчitia пsalmiĭ fъrъ a înцelege nimikȣ̆ din чeea чe чitia, saȣ̆ чitia sъ zikъ пȣmaĭ kъ чiteшte, iar mintea îĭ ȣmbla rъtъчind, era Avrȣm пe kare îl kȣnoaшteцĭ kъ пъцise kam mȣlte шi avea mȣlte fokȣrĭ пe inima lȣĭ. El aшteпta maĭ mȣlt de kъt sigȣrȣ̆ kъ era sъ vie timпȣl ka sъ пoatъ rъsȣfla, adikъ sъ vazъ пe toцĭ inemiчi lȣĭ îngenȣkiaцĭ dinainte-ĭ... Aшa dar dȣпъ чe se înkinъ maĭ bine de o jȣmъtate orъ, пlekъnd mereȣ̆ kȣ kaпȣl în josȣ̆ шi în sȣsȣ̆, пînъ vъzȣse kъ înчeпȣse a miшka oameni пe stradъ, deslegъ biniшorȣ̆ kornȣl, în kare stъ koпrinse чele zeчe пorȣnчĭ, din frȣnte, îl sъrȣtъ. шi'шĭ lъsъ de пe dînsȣl aчea пrostire пe kare, împreȣnъ kȣ o karte mare, le înfъшȣrъ шi le пȣse la o пarte.

El însъ era de tot ameцitȣ̆ de пrea mȣlte trebĭ din zioa trekȣtъ, шi ka sъ se maĭ пoatъ rъkori skoase din пozonarȣl de lîngъ sînȣ-ĭ keia чea legatъ kȣ

kѕrea, kъѕtъ kѕmпenile kѕ kare îшĭ пetreчea ѕпeorĭ drъmѕind galbeniĭ; пe kare daka gъsia vre ѕпѕl greȣ, îl fъчea sъ fie maĭ ѕшorȣ tъindѕ-l пѕцin пe demъrgini saȣ bъgъndѕ-l în aпъ tare, -- шi deskise, oare kѕm maĭ rîzъndѕ-ĭ bѕza шi okiĭ, kaseta a le kъriia zъvoare trosnirъ de maĭ mѕlte orĭ. Într'însa se afla kѕtiĭ пliпe kѕ galbenĭ шi altъ monetъ. — Sѕnetѕl aчestѕĭ aѕrȣ, kъnd îl vîntѕra de пlъчere kъte odatъ пъrea kъ ĭ adѕчea viaцъ . . . Nѕ пe îndoim kъ пoate se vor fi gъsind din skoborîtoriĭ пatriarxѕlѕĭ Avram oamenĭ чe nѕ sînt atît de mѕlt înkinaцĭ aѕrѕlѕĭ, шi kare пoate пrofeseazъ чele maĭ ѕmane simцimente în afaчerĭ kѕ lѕmea, dar ѕпѕl ka aчela n'are niчĭ ka kѕm asemъnare kѕ zarafѕl nostrѕ Avrѕm! . . Osebit înkъ skriпtѕrile ordoпъ sъ ѕraskъ чine-va пe inemiчĭ, шi kiar este o virtѕte din пartea aчelѕia чe se va lѕпta în kontra-le шi îĭ va ѕчide; п'aчestĭ inemiчĭ aĭ lѕĭ Israel skriпtѕrile îĭ пѕmeшte *goi*. Avrѕm чel чe din ignoranцъ, kredea kъ tot чela чe пѕ пѕmeшte пe Dѕmпezeȣ Exova, este goi, ѕitase kъ goi va sъ zikъ inemiчi пatrii; — el se deпrinsese a blasfema totd'aѕna пe goi, шi din aчeastъ deпrindere, fiind шi kam din natѕrъ пekъjiчosȣ, ar fi ѕrmat a îndeпlini litera skriпtѕrilor în kontra tѕtѕlor чelor kare îl пekъjia saȣ îl desпreцѕia . . . Dar fiind kъ пѕ se пrea simцia atîta în пѕtere, пrobъ de aчeasta a fost întъmпlarea de la Пoiene, el fъkѕ jѕrъmîntȣ sъ пѕ maĭ цie пe viitorȣ nimѕlѕĭ resbelȣ kѕ пѕmпiĭ, чi пѕmai în interesȣ, dъnd niшte lovitѕrĭ mortale inemiчilor sѕĭ... Aшa dar el deskizъnd kasa чea de ferȣ kѕ banĭ, i se пъrea kъ aѕde kъntekѕl triѕmfѕlѕĭ; sѕnetѕl zъvoarelor îl semъna kѕ trъmbiцa de resbelȣ; la lѕчirea aѕ-

rslsĭ i se пъrea kъ vede strъlsчind kъsчĭ, skstsrĭ шi lъnчile snеĭ armate чe sta gata de a fi la ordinile sale; шi samsariĭ чe mereŏ veniaŏ шi eшiaŏ ĭĭ semъ-na ka niшte ofiцerĭ чe trebseaŏ sъ kondskъ aчe-le legioane de impеrialĭ, rsble шi dskaцĭ asstria-чeшtĭ...

Tokmaĭ în aчel momentŏ treчea пe stradъ Aп-dreĭ шi jsna sa konsoarte, împresпъ ks пartikslarsl Пaris, пaшs lorŏ.

Avrsm îшĭ rъdikъ okiĭ sъ vadъ пe fereastrъ чi-ne sînt aчeĭ din stradъ.

El rъmase ka ksm i ar fi dat чine-va tstsnŏ пe la nasŏ, saŏ ka ksm înlemnise ks mъпa пe kaпakŏl kasetеĭ чe era jsmъtate deskisъ, шi ks okiĭ цintiцĭ la drsmŏ vъzъnd пe Lina alъtsrĭ ks Andreĭ шi пe пartikslarsl, пe kare îl sra de moarte, de kъnd ks istoriea пlъiaшslsĭ de la Metoks lsĭ Balan...

— Xaĭ! blestemaцĭ sъ fliцĭ voĭ шi fii voştri!.. msrmsrъ între dinцĭ jidovsl mъniosŏ, vъzъnd пe va-rъ-sa konvertitъ în kreшtinъ шi пe toцĭ чeĭ d'alъtsrĭ ks dînsa. —

Eĭ se пsseserъ sъ шadъ пe bъnчĭ dinaintea ko-fetъrii, iar Avrsm îшĭ întoarse okiĭ sъ пs-ĭ maĭ vadъ. — Dar el lъsъnd okiĭ пe asrsl чe sta grъmъditŏ în niшte kstiĭ de ferŏ, fisionomiea lsĭ lsъ sn aerŏ sпъimъntъtorŏ; îшĭ цinea пsmni înkrsntaцĭ d'assпra kasetеĭ, grinцa ks dinцiĭ шi se fъkзse пalidŏ ka kreta, шi din kъnd în kъnd dъnd într'o пarte шi 'n alta monetele, пe kare le vîntsra, srma blastemsl sъŏ ks maĭ mare fokŏ;

— A! пrin aчest asrŏ пroпrietarsl va ajsnge a se tîrî dinainte-mĭ ka sn sklavŏ!.. пrin aчest asrŏ

tot-d'азна drептatea о voiȣ avea eȣ!.. пrin aчest азrȣ кзmпъrȣ пе Dзmnezeȣ ші пе sънџі lзї!.. Îmї voiȣ rъsbзna dar în контра inemiчilor meї кът îmї va плъчеа, пrin азrзl aчesta!.. Rîdeџї voї ші mъ batjokoriџї кът veџї vrea, ziчeџi-mї jidove, тъrtan ші къте altele, dar eȣ въ voiȣ strivi кз пзterea азrзlзї, въ voiȣ fereka în ніште lanџзrї din kare нз veџї maї пзtea еші; въ voiȣ domni eȣ într'o zi пентрз къ voї sînteџї miшеї, fanfaronї ші коrзmпџї!.. Rîdeџї voї ші въ bзкзraџї astъ-zi, пентрз къ eȣ voiȣ rîde mъine de slъbiчiзnea ші de къderea voastrъ!.. Въ maї zik пентрз a treia oarъ: sъ fiџї blastemaџї!..

Ші пînъ a нз sfîrші el aчest blasfemȣ, азzind la sпatele lзї deskizъndз-se зша, lъsъ repede în josȣ каракзl kasetei кз banii ші se întoarse. — El îndatъ îngbiџi în пептзl sъȣ fзriea ші veninзl de kare era апrins, ші se arъtъ liniштitȣ lзъnd oare кзm зн aerȣ veselȣ ші кзrtenitor.

Aчeastъ metamorfosъ se trekз ka зн fзlgerȣ în okiї ші în fisionomiea lзї.

Чel kare intrъ пе зшъ era Grigore kare maї venise în ziоa чeelaltъ de vre o доъ orї la dînsзl. — Dete бзнъ dimineaџa intrъnd ші zarafзl îї mзlџъmi sзrizъndз-ї. Grigore skoase dintr'зн портофоліȣ mikȣ доъ поліџe, зna de o mie чinчї sзte galbenї, alta de o mie пе kare le înfъцішъ lзї Avrзm, пропзindз-ї a i le vinde кз зн mare rabatȣ; — Sînt de la o пеrsoanъ кзноskзтъ ші пrea sigзrъ, adъogъ el.

Avrзm азzind de нзmele чelзї пе kare пrivea поліџile le чerз sъ se зite la ele.

Grigore i le 'нtinse.

Avrѕm le observъ bine шi ѕrise din adъnkѕl inimeĭ sale, vъzъnd kъ e sѕbsemnъtѕra partikѕlarѕlѕĭ Paris.

— Bine, adъogъ el, kът îmĭ laшĭ la sѕtъ?

— Fie чinчĭ-spre-zeчe, orĭ doѕъ-zeчĭ, rъspѕnse înfъцiшъtorѕl kѕ poligile.

— Шease-zeчĭ rъspѕnse zarafѕl, шi sъ primeшtĭ banĭ în irmiliki.

— A! nѕ se poate, jѕnъne! frigĭ lѕmina dѕmneata!..

— Xaĭ! fie чinчĭ zeчĭ, шi iaĭ baniĭ jѕmъtate aѕrѕ!

— Штiĭ чe, jѕnъne, doѕъ-zeчĭ шi patrѕ fie? шi daka aĭ чeva banknote kъ îmĭ trebѕesk pentrѕ Aѕstriea.

— Чinчĭ fiorinĭ шi чinчĭ-zeчĭ de kreiцarĭ galbenѕ ieĭ?

— Ba nѕ, adъogъ чelъlaltѕ, galbenѕl are шease fiorinĭ...

— Kъnd kѕmperĭ marfъ, — poftешtĭ rakiѕ?.. alt-fel шi eѕ trebѕe sъ kiшligѕ...

Fiind kъ negoцѕl prinчipal al lѕĭ Avrѕm fѕsese шi era kъrчiѕmъritѕl, îl lѕъ gѕra pe dinainte kѕ vorba de rakiѕ...

Prin ѕrmare oamenĭ noștrĭ tokmirъ, vorbirъ pînъ fъkѕserъ spѕme la gѕrъ, înkът Grigore de ѕrît se lъsъ dѕpъ zisa zarafѕlѕĭ.

Avrѕm se maĭ gîndi sъ ĭ skazъ шi dintr'atîta, înчepѕ a pѕne înainte nevoĭ шi prъpъstiĭ, kъ e krizъ kѕm n'a maĭ fost niчĭ odatъ de banĭ шi altele mѕlte, шi kъ 'шĭ a lѕat de seamъ...

Grigore asemenea, spѕind kъ este înkѕrkat kѕ

negoцiȣ, kъ ĭi trebȣe banii пentrȣ ȣn kazȣ пrea delikat, îl îtrebъ: чe daĭ dȣmпeata, jȣпъne?

Avrȣm zise kъ el dъ treĭ sȣte galbenĭ пe amъndoȣъ пoliцile.

Deterъ în чele din ȣrmъ mъna шi Grigore îшĭ rъdikъ banii пredъnd пoliцele чe eraȣ kȣ пȣme deskisȣ, шi eшi din magasinȣl lȣĭ Avrȣm.

De шi jidovȣl tremȣra пȣmъrъnd banii, dar se konsola kъ are o armъ la mъna sa kȣ kare sъ 'шĭ rъsbȣne în kontra пartikȣlarȣlȣĭ, kъrȣia avea de gîndȣ sъ ĭ skoaцъ шi mъselele, kъnd se va împlini termenȣl pînъ la kare maĭ era пȣmaĭ чinчĭ zile.

Пartikȣlarȣl dȣпъ чe se despъrцise de Andreĭ шi de Lina, пlekъ п'în пiaцъ, într'o kabrioletъ kare venise de 'l lȣase de la kofetъrie, sъ meargъ la vre ȣn bankerȣ sъ gъsiaskъ doȣъ sȣte de galbenĭ ka sъ ia o пъreke de armъsarĭ чe ĭi vъzȣse шi kare ĭ a fost пlъkȣt пrea mȣlt. Andreĭ voise sъ ĭ vorbeaskъ în oare kare пrivinцъ de soartea Marii, dar aчeasta fiind ȣn чe пrea delikat, пȣ o пȣtea faчe de faцъ kȣ Lina. — Eĭ îшĭ ziserъ sъ se întîlneaskъ maĭ tъrziȣ.

Пartikȣlarȣl ĭi пromise kъ îl aшteaпtъ ȣnde se vъnd kaii.

Înkъ пe la orele ȣпȣ шi jȣmъtate, пartikȣlarȣl se afla dinaintea grajdȣrilor saȣ a balaganelor de skъndȣrĭ, ȣnde o sȣmъ de kaĭ, de toate soiȣrile, frȣmoшĭ la пъrȣ шi de deosebite mъrimĭ, se aflaȣ espȣшĭ la vederea amatorilor.

Пaris se afla vorbind kȣ ȣпȣl din aчeĭ geambaшĭ negȣцitorĭ de kaĭ, чel чe sta kȣ kъчiȣla în mъпъ dinaintea lȣĭ шi пȣ 'l maĭ slъbea la fie чe vorbъ пȣmindȣ-l Euer excellenz, ekselenцie шi mъ-

riea ta!.. Vorba lor era desпre soiѕl kailor, kare че kalitate шi kъцĭ anĭ avea, — че прецѕ are kѕtare шi kѕtare пъreke, ш' аша el nѕ învеta d'a vizita de kolo пînъ kolo aчeste grajdѕrĭ improvizate.

În aчest timпѕ trekѕ Avrѕm п'akolo. El avea ѕn aerѕ ka kѕm mъnkase trînteaлъ. — Партikѕlarѕl însъ îndatъ че îl vъzѕ, îl oпri în lokѕ sъ 'ĭ пrопѕe de sѕma de kare avea nevoe.

Iatъ че se întъmпlase kѕ Avrѕm maĭ 'nainte kѕ kъte-va momente.

Dѕпъ че el плъti полiцile пе kare le a fost kѕmпъrat, îĭ veni sъ iasъ п' în tîrgѕ ka sъ vazъ kѕm mergea vînzarea vitelor.

Sosind la oborѕ, dete de Bѕxѕr aчel kъrъtorѕ de anъ al lѕĭ Ашer de la Iasĭ, чel че akѕm se fъkѕse negѕцъtor de kaĭ. — Se vede kъ Ашer lѕase de la vre ѕn kreditorѕ aчestĭ kaĭ, шi ka sъ ajѕte пе vekiѕl sѕѕ kъrъtorѕ de anъ, îl trimise la iarmarokѕ. El adѕsese de vînzare o jѕmъtate erghelie. Пrotoiereѕl lokalѕ, avъnd lipsъ de o пъreke de telegarĭ tinerĭ, înчепѕse tokmeala пentrѕ o пъreke kare se gъsia în ergheliea nѕmitѕlѕĭ negѕцъtorѕ Bѕxѕr.

Пe kъnd, dѕпъ obiчeiѕ, tîrgѕl se fъчea kѕ vorbe шi kѕ шirete mъrgъrite, пrotoiereѕl aпѕkъ de dete treĭ-zeчĭ de galbenĭ пе пъrekea kare îĭ konvenia.

Bѕxѕr îĭ lъsase kaiĭ kѕ treĭ-zeчĭ шi чinчĭ. Avrѕm dete пeste dînшi fъkъnd tokmeala, — шi kѕ aerѕl ѕnѕĭ negѕцъtorѕ чinstit, înчепѕ el a'ĭ învoi.

Zise de vre o чinчĭ-sпre-zeчe orĭ zъѕ пrelegea lѕĭ kъ aчestĭ kaĭ sînt eftinĭ шi kъ sînt înfrikoшeaцĭ de bѕnĭ..

Пъriнtele пrotoiereѕ se цinea la пreцiѕl kare îl didese. — Jidovѕl îï maï lъsase ѕn galbenѕ.

Avrѕm îшï ѕѕmese mъinile пînъ la kote шi înчепѕ sъ цie o пredikъ пrotoiereѕlѕï, sъ пѕ se skѕmпeaskъ, sъ ia kaiï negreшit kѕ пreцѕl kѕ kare îï lasъ negѕstorѕl, kъ пѕ gъseшte alцi aшa bѕni шi kѕ asemenea пreцiѕ...

Însfîrшit dѕпъ o vorbъ lѕngъ, dѕпъ че se lѕarъ de kъte-va orï de mъпъ шi iarъ se lъsarъ, se fъkѕ tîrgѕl пe treï-zeчï шi doï шi jѕmъtate dѕkaцï.

Ѕn kalѕ se afla пrins шi era legatѕ de ѕn kъпъstrѕ. Челълalt era în erghelie шi пъrea a fi maï sѕlbatekѕ.

Dѕпъ tokmealъ, пriimind шi arvѕпъ de la kѕmпъrъtorѕ, Bѕxѕr zise erghelegiѕlѕï sъ arѕпче arkaпѕl. Avrѕm пѕmaï înчeta d'a lъѕda gѕstѕl пrotoiereѕlѕï шi kalitatea чea bѕпъ a kailor.

Erghelegiѕl kare ѕmbla kъlare пe ѕn kъlѕшelѕ, kѕ o mѕlцime de kojoaчe шi цoale пe sпinare-ï, înчепѕ a strъnge arkanѕl învîrtindѕ'l ka пiшte kolaчe пe dѕпъ mъini, шi arѕпkъпdѕ'l kѕ mѕltъ adresъ, sbѕrъ în sѕsѕ шi se formъ într'ѕn okiѕ mare d'asѕпra kailor че fѕgeaѕ sпeriaцï în toate direnцiile, dar kъпd kъzѕ josѕ kъzѕ tokmaï пe dѕпъ gîtѕl aчelѕia пe kare voiaѕ a 'l пrinde. Animalѕl se lѕпta kѕ o пѕtere giganteskъ — Era în stare sъ tîraskъ kѕ dînsѕl tot iarmarokѕl Fъltiчenilor. Erghelegiѕl sѕri jos de пe kalѕ цiind bine пe dѕпe mizlokѕl sѕѕ kъпъtîiѕl arkanѕlѕï, шi toцï чeï de пrin пregiѕrѕ пѕseserъ îndatъ mъinile sъ цie de arkanѕ. Dar din greшealъ erghelegiѕl skъпъnd arkanѕl din mъinï шi kalѕl fѕgind, robѕstѕ tare, arѕпkъпd mereѕ kѕ пiчoarele dinanoï

ши ципънd ka ȣн копилȣ, fiind прins de gîtȣ, ши kȣ kъt el trъgea, kȣ kъt se lȣnta sъ skапе, kȣ atîta maĭ mȣlt okiȣl fringhieĭ челеĭ groase îl strъngea de gîtȣ ши 'i oпrea rъsȣflarea. Avrȣm ka sъ ajȣte konfratelȣĭ sъȣ, пentrȣ kare vorbise kъt i se ȣskase gîtlejȣl, avȣ nenoroчirea sъ rъmie singȣrȣ, ши fȣ tîrîtȣ пrin sпiniĭ, циind singȣrȣ arkanȣl пe brîнчĭ; de kare fȣ tъvъlit п'în пȣlbere, kȣm ar tъvъli чine-va ȣn пeште п'în fъinъ, înkъt пantaloniĭ i se sfъшiase de tot пe la genȣke ши пe dinaпoĭ... Aчeastъ ȣчenъ fъkȣ пe тоцĭ sъ rîzъ, пe erghelegiȣ, пe пrotoiereȣ ши тоцĭ kъцĭ se aflaȣ îmпregiȣrȣ, пentrȣ kare Avrȣm se sȣпъrase fokȣ. — Пînъ sъ alerge erghelegiȣl sъ aпȣчe пe kalȣ de okĭ ши de koamъ, Avrȣm o пъцi kъt de bȣnъ înkъt dete Diavolȣlȣĭ пe Bȣxȣr kъrъtorȣl de aпъ, atȣnчĭ negȣцitorȣ, kȣ тоцĭ kaĭ lȣĭ ши kȣ toatъ negȣstoriea-ĭ, dimпreȣnъ kȣ тоцĭ чеĭ че rîdeaȣ...

Skȣlъndȣ-se Avrȣm din цъrînъ ka vaĭ de el, în rîsȣl челор dinпregiȣrȣ ши în kilomanele koniilor, kъȣtъ sъ 'шĭ învъleaskъ slъbiчiȣnea, kъчĭ, kȣ resпektȣ, пъdragi ĭĭ era rȣпцĭ de tot.. ши пȣind mъna la kaпȣ vъzȣ kъ пъlъriea kȣ tikiea sa din krestetȣ nȣ este. — Kъчiȣla i se dȣчea învîrtindȣse пe koastъ la vale. Dete dosȣ iȣte ka sъ o пrindъ. — Kъtъ nenoroчire însъ пentrȣ jȣnele nostrȣ zarafȣ kъчĭ пe kъnd ȣmbla ka ȣn nebȣnȣ, kȣ kaпȣl rasȣ ridike, kȣ пerчiȣni tъvъliцĭ п'în пȣlbere ши kȣ пъdragi sfîшieцi, alergъnd sъ пrindъ kъчiȣla kȣ tikiea-ĭ, se întъlni kȣ tъnъra Leiba ши kȣ tatъl eĭ, пe kare el o чerȣse în kъsъtorie.

Imпresiȣnea че el fъkȣ, în astъ stare, jȣneĭ Israilite fȣ grozavъ. Ea se fъkȣ roшie în kъt пarkъ i se aпrindea obraziĭ. Sпiritȣl jȣnelor Israilite de la

Fъltiчenĭ nвmaĭ noate fi înjвgat de nrejвdiцiĭ saŭ de a rъmъnea indeferentŭ la gвstвl вnвĭ oare kare bontonŭ. — Femeile шi fetele esчeleazъ în toalete, шi mвlte aŭ nriimit kiar o bвnъ edвkaцie... Avrвm trekв ne lîngъ dînsa nerъdikъnd oki asвnra eĭ, ka kвm n'ar fi fost kвnoskвt-o niчĭ odatъ. — Jвna fatъ, nrekвm e seksвl kare nв noate sвferi tot чe nв e noetik, kare nв noate iвbi tot чe nв e roze, frвmвseцe, gвstŭ, amorŭ, шi armonie, înfъцiшъ o kъвtъtвrъ nemвlцъmitъ kare ziчea mвlte lвkrвrĭ шi kъ din minвtв aчela este otъrîtъ a nв 'l maĭ lвa de bъrbatŭ... El nъrвse dinaintea okilor eĭ greцosŭ, deшъnцatŭ, kiar вn monstrв. Bъtrînвl eĭ tatъ, ka omŭ notolitŭ шi kв kвnoшtinцъ de lвme, voi sъ akonere lвkrвrile nrin vorbъ, însъ ea îl rвgъ daka se va nвtea sъ nв 'l maĭ nriimeaskъ n'în kasъ.

Aшa dar Avrвm trekвse ne lîngъ eĭ kв oki în josŭ, fъrъ a le ziчe o vorbъ, шi цiind kв o mъnъ nвlnana gherokвlвĭ ka sъ i akonere mвlte lвkrвrĭ, maĭ ales kъ înчenвse a se zъri nrin rвntвra nantalonilor o nъrtiчikъ din kъmaшa sa neagrъ ka nъkвra, de kare nв se nremenise de kъte-va sъntъmъnĭ.

Aчeastъ întъmnlare a fost nentrв el o kalamitate!.. Plekъ dar de akolo nekъjit, dвnъ чe îшĭ nrinse kъчiвla шi o nвse ne kanŭ, kъвtъnd kъt maĭ îngrabъ sъ se denъrteze, sъ skane de tristвl aчel snektaklв. Atвnчĭ el fв vъzвt de nartikвlarвl, чel чe se nъrea kъ tokmaĭ avea nevoe de el.

Pвцin îĭ nъsa nartikвlarвlвĭ daka jidovвl maĭ цinea minte de sчena шi injвriile чe i le zisese kв doвъ-zeчĭ de zile înainte.

— Jidove! îĭ vorbi aчesta, am nevoe de doвъ

sȣte de galbenĭ, поцĭ sъ mъ îmпrȣmȣцĭ? îцĭ voiȣ da чinчĭ-zeчĭ пrofitȣ; — în sorokȣ de o lȣпъ.

Пartikȣlarȣl kȣ чea maĭ mare пепъsare пromitea пroчente kът de marĭ пȣmaĭ sъ gъsiaskъ чine sъ 'l îmпrȣmȣte . . .

Avrȣm ȣitъ akȣm întъmпlarea пetrekȣtъ kȣ ȣп minȣtȣ îndъrъtȣ, ши se пȣse a kȣgeta bine чe sъ rъsпȣndъ.

— Xaĭ! akȣm e timпȣl, zise el în sine, sъ 'ĭ adȣk aminte kъ neste пȣцine zile îĭ voiȣ înfъцiша пoliцile al kъrora terminȣ esпirъ.

— Kokoпȣle Пaris! dȣmneata aĭ sъ'mĭ пlъteшtĭ doȣъ miĭ чinчĭ sȣte galbenĭ пe пoliцe, maĭ daȣ ши aчeste doȣъ sȣte de galbenĭ kare le чerĭ, пȣmaĭ sъ am de la dȣmneata kimligȣ o sȣtъ la sȣtъ!..

— Чe sпȣĭ tȣ jidove, aĭ înebȣnit? De ȣnde aĭ tȣ пoliцe de la mine? întrebъ Пaris flegmatikȣ.

— Nȣ te sъпъra kokoпȣle Пaris! — kȣnoшtĭ iskъlitȣra matale?

— Le aĭ asȣпrъцĭ? adъogъ Пaris.

— Negreшit!.. rъsпȣпse Avrȣm.

Шi el skoase kȣ mare aпrindere пoliцile чe le avea înkise într'ȣп пortofoliȣ, пe kare le arъtъ lȣĭ Пaris.

Пartikȣlarȣl lȣъ пoliцile în mъпъ, se ȣitъ la ele ȣbîrчi пȣцin din nasȣ, se ȣitъ bine la sȣbsemпъtȣrъ' чiti data de пe dînsele, апoĭ skoцînd ȣп memorialȣ din пozȣnarȣ-ĭ, пe kare îl rъsfoi iȣte: — цine, zise el, o sъ gъseшtĭ пe Drakȣ kȣ пoliцile astea! — A fost ши la Amer, ȣnkiȣ-tъȣ din Iasĭ, чine-va kȣ dînsele, dar el le a rъsпins kъ sînt пlastografe. De le veĭ arъta ȣnde-va, te bag în kriminalȣ!..

— Vaĭ! kokonȣle Паris! am nȣmъrat banĭ пentrȣ ele, zoȣ! пre legea me!..

— Lasъ akȣm asta, îmĭ trebȣe doъ sȣte de galbenĭ kъ am sъ kȣmпъrȣ o пъreke de armъsarĭ пrea eftenĭ шi bȣnĭ.

— Zoȣ! пre legea me! am nȣmъrat banile mele!.. adъogъ zarafȣl fъkъndȣse паlidȣ la faцъ ka mortȣ. — Vaĭ! banile mele!.. шi kъnd zise aчeste vorbe se învîrti пъmîntȣl în lokȣ kȣ dînsȣl шi kъzȣ josȣ viindȣ-ĭ ameцealъ.

Negȣцitorȣl de kaĭ пȣse mъna пe el ka sъ'l цie vъzъnd kъ kade, шi strigъ nȣmaĭ de kъt ȣn feчorȣ sъ ĭ adȣkъ o kofъ kȣ апъ reчe sъ ĭ toarne пe kaпȣ; dar пartikȣlarȣl îшĭ întoarse sпatele шi se deпъrtъ kȣ чea maĭ mare neпъsare.

Deшteptъndȣ-se Avrȣm din aчeastъ ameцiialъ чe îĭ venise ka ȣn felȣ de atakȣ, пlekъ repede sъ afle ȣnde este gasda aчelȣĭ Gr'gore kare îĭ vîndȣse поliцile. Пrin samsariĭ jidovĭ nȣ îĭ fȣ greȣ d'a afla.

Mergъnd la dînsȣl nȣ 'l gъsi akasъ, dar vъzȣ aшteptъnd la ȣшa lȣĭ пe o jȣnъ fatъ îmbrъkatъ într'o rasъ. Kъtъ mirare koпrinse пe jidovȣ rekȣnoskъnd în fisionomiea aчesteĭ fete пe Maria, fiika пartikȣlarȣlȣĭ.

Avrȣm xotъrî sъ deпȣnцe поliцieĭ пe aчel omȣ ka пe ȣn tilxarȣ, ka пe ȣn пlastografȣ.

Пlekъ dar repede sъ gъsiaskъ пe Altъ avokatȣl, sъ se konsȣlte kȣ el kȣm sъ пinъe lȣkrȣ. — Dete Diavolilor în inima lȣĭ, пe kъnd se dȣчea, пe пartikȣlarȣl, пe varъ-sa Lina шi пe bъrbatȣl eĭ, a kъrora vedere de dimineaцъ îĭ aцîцase пrea mȣlt mъniea шi 'l fъkȣ, într'ȣn momentȣ, de orbire sъ nȣmere banii,

nѫmaĭ kѫ skonѫ de rъsbѫnare, fъrъ a щti че fъчea; — щi de щi nѫmъrase nѫmaĭ a чinчia narte din sѫma konrinsъ în nolițe, era destѫl de mѫlțĭ banĭ ka sъ simțъ o aша mare nagѫbъ... Пentrѫ ъntîĭ în viața lѫĭ s'a întъmnlat sъ fie el înшelat. — Se konsola însъ kъ va faчe щi 'n aчeasta чe a fъkѫt kѫ altele mѫlte ka sъ nѫ neardъ..

De aчi vine zikъtoarea kъ jidovѫl щi kiar kъnd îl vezĭ nerzъnd el kъщtigъ. — Dъ ѫna щi ia o sѫtъ!..

În o narte a oraшѫlѫĭ, kam snre sѫdѫ, se aflъ o kasъ veke de o formъ orientalъ, nѫ denarte de biserika Sъntѫ Ilie, natronѫl iarmarokѫlѫĭ... La fața aчestor kase este nѫsъ o insemnie veke: *Hotel de Moldavie.*

Maĭ mѫlte kamere, kѫ o kѫrtiчikъ щi kѫ ѫn grajdiѫ vekiѫ de skъndѫrĭ щi kam nlekat la o narte, sînt de înkiriat nentrѫ nasagerĭ karĭ mereѫ se skimbъ kъt timnѫ ține iarmarokѫl.

La intrata dar în aчest birtѫ se afla Maria шezъnd tristъ ne o laviță. — Ea era nerdѫtъ în kѫgetъrĭ, onrindѫse ka sъ se renaѫse ѫn momentѫ de osteniala чe o simțise. Toțĭ streini kari intraѫ щi eшiaѫ de nrin anartamentele lorѫ nѫ treчeaѫ ne lîngъ dînsa fъrъ sъ le atragъ bъgarea de seamъ, saѫ fъrъ a vedea kѫ mirare ne aчeastъ sѫrorъ eшitъ din monastire.

În timnѫl aчestѫĭ tîrgѫ, fiind lѫme nrea mѫltъ, nѫ se faчe atîta bъgare de seamъ чine de ѫnde e щi kѫm a venit. —

Коnila însъ avea okĭ roшiĭ ka kѫm vъrsase lakrime; — de щi kinѫl eĭ înkъ denarte de a fi vestejitѫ

прin arzъtoarea sъflare a sъferinцelor, inima eĭ askъndea dъrerĭ че шi le потоlia пъmaĭ плъngъnd. Fiind ea în aчeastъ stare, vъzъ de la ъшa din fъndъ kъ intrъ ъn omъ a kъrъia fisionomie îĭ era пrea bine kъnoskъtъ, dar portъl sъъ îĭ era streinъ; ea rъmase sъrпrinsъ шi estasiatъ; inima-ĭ în aчel momentъ bъtъ..

Aчest omъ era Grigore, чel че lепъdase de пе dînsъl rasa frъцiorъlъĭ din monastire шi 'шĭ kъmпъrase din пiaцъ чele maĭ elegante rъndъrĭ de învestmîntъrĭ. — El avea înfъцiшarea ъnъĭ baronъ.

Maria skoase ъn цiпъtъ fъrъ voea eĭ.

El fъ опrit ъn minъt dinainte ĭ копrins de ъn estasъ vъzъnd-o, dar temъndъ-se sъ nъ 'l observe чine-va din чeĭ kare окъпа aчele kamere, trekъ înainte, arъtъnd ka kъm n'ar kъnoaшte-o.

Maria deskizъnd okiĭ înkъ odatъ de a 'l пrivi bine, пъrъ kъ îĭ trekъ ъn ferъ reчe пrin inimъ. Se lъъ dъпъ el пentrъ a 'l ajъnge, dar пъterile o пъrъsi шi kъzъ josъ.

Grigore eшind în kъrtea birtъlъĭ zise vizitiъlъĭ sъъ sъ gъteaskъ kaiĭ, sъ пъe xamъrile пе eĭ, kъ dъпъ o jъmъtate orъ vor плека la drъmъ.

Maria abea se tîrîse пînъ la ъшa din faцъ пentrъ a 'l maĭ пrivi înkъ odatъ kъnd va eшi.

Grigore intrъ în kamъra че o цinea kъ kirie d'alъtъrĭ, шi апоĭ eшi sъ keme пе birtъшiцъ, kare era o femeie groasъ шi kam чikъlitoare, sъ ĭ fakъ sokoteala шi sъ se desfakъ de la xanъ.

Birtъшiцa tokmaĭ lipsea atъnчĭ. El плеkъ sъ iasъ пе poarta desпre stradъ. La poartъ eraъ grъmъdite din întъmпlare nişte kъrъцe kъ fînъ kare barikadase eшirea din kъrte. Fъ dar silit sъ se 'п-

toarne iarъшї прin съliџъ, ꙋnde Maria îl aштепta. Фъrъ voea lꙋї къꙋtъ atꙋnчї съ se опreaskъ dinaintea eї шi съ o întrebe

— Mario! nꙋ te копошteam кꙋm staї gemꙋitъ пе ачеа lъvічоarъ askꙋnsъ la întꙋnerikꙋ! — dar кꙋm sa' întъmплаt съ vii, Mario?

-- Vъz Grigore! înџelegꙋ akꙋ kare ꙋnde e шi че omꙋ aї fost! — Trebꙋeam съ шtiꙋ ачеasta atꙋnчї кънd jꙋraї пе Dꙋmnezeꙋ шi пе tot че aї skꙋmпꙋ în lꙋme!.. ръспꙋnse Maria апrinsъ la faџъ шi înekatъ de sꙋспine.

— Mario nꙋ fii nebꙋnъ! adъogъ Grigore, de ꙋnde съ mї fi trekꙋt prin minte къ tꙋ veї veni la Фъltічепї! Спꙋne kꙋ чine aї venit, шi че treabъ aї avꙋt aчі?.. Eшtї venitъ kꙋ niskai-va maічї?..

— Am venit nꙋmaї пentrꙋ ka съ te întъlneskꙋ: am venit singꙋrъ, ръспꙋnse Maria.

— Singꙋrъ aї venit de la Neamџꙋ?

— Am venit kꙋ maічile песte mꙋnџї пънъ la monastirea Rîшka. — De akolo шtiind къ Фъltічепії sînt апrоапе, am плекat singꙋrъ шi пе drꙋmꙋ am întъlnit niшte кърꙋџе kꙋ fiпꙋ, kꙋ kare am venit пînъ aічї...

— Nenoroчitъ Mario! zise el.

— Bine aї zis, sînt пепоroчitъ къ m'aї фъkꙋt съ fiꙋ aшa! adъogъ Maria kꙋ maї mare dꙋrere.

— Ei bine akꙋm, Mario?

— Akꙋm пentrꙋ къ te am vъzꙋt шi m'am înkredinџat, voiꙋ merge съ 'mї кꙋrm zilele arꙋnkъndꙋmъ în iazꙋl че 'l am vъzꙋt кънd intraiꙋ în oraшꙋ.

— Mario, че zічї? adъogъ Grigore фъкънd niшte okї marї.

— Atîta rъmîne пentrв mine!.. rъsпвпse jвпа fatъ desпeratъ.

Grigore temъndвse de vre вп skandalĕ, înцelegъnd пînъ la че grad mergea пebвпiеa saŭ desпeraцiea eĭ zise:

— Liniштeште-te, шi tragete maĭ la o пarte sъ пв aвzъ lвmea че zichĭ...

— Пentrв ka sъ пв aвzъ lвmea шi пoate o sъ te înviпovъцeaskъ, voiŭ tъchea шi voiŭ mвri fъrъ ka ka пichĭ пвmele meŭ sъ fie kвпoskвtŭ...

— Mario te iвbeskŭ!

— Aшa mĭ aĭ maĭ zis, шi пentrв kъ te am askвltat ám astъ-zĭ a пlъпge ш'a mъ kъi...

— De че Mario?

— De че, пв пot sъ sпвiŭ. — Inima ta o штie!..

Gregore îпtвпekъ frвпtea шi 'шĭ пosomorî sпrîпcheпile ka kвm вп пorвŭ s'ar fi risiпit în fisioпomiea шi 'п iпima lвĭ.

— Te iвbesk Mario шi voiŭ fache tot-d'aвпa totвl пeпtrв ferichirea ta! Пedeпseaskъ-mъ cherвl daka kвgetъrile mele fвrъ de alt-fel.

— Maria se вitъ lъпgŭ la dîпsвl шi aвzind achestea i se пъrв kъ în aцevъr chele че 'ĭ zichea sînt adevъrate, kъ vorbele lвĭ ar fi esпresiвпea впeĭ iпime siпchere, шi kъ toцi cheĭ че o informase rъŭ desпre dîпsвl voesk пвmaĭ a o amъgi. Ea îĭ sвrise dar kв achel sвrisŭ argelikŭ, îпkъt пar'kъ, îпtr'вп momeпtŭ, iпima lвĭ Grigore fв atiпsъ.

— Grigore! adъogъ ea, vezĭ am fъkвt jertfe пeпtrв tiпe! am пesokotit deпъrtarea, am îпviпs obositoarea kale, mi aшĭ fi dat шi kiar viaцa пeпtrв tiпe! — am veпit ka o пebвпъ ka sъ te revъz!..

паче нв 'mĭ maĭ rъmъsese! .. Amorвl e Dвmnezeвl meв! ..

Bвkвriea шi konsolarea de вn minвtв a jвneĭ Marii пъrea kъ o strъmвtase în чerвrĭ.

Вn militarв se oпrise în faцa lor. — Aчesta era Jak kare, dвпъ informъrile чe lвase, venise a întreba de Grigore la otelв, шi vizitiвl din kвrte i 'l a fost arъtat.

— Domnвle, пe dвmneata te kaвt de чinчĭ zile! .. se adresъ aчesta kъtre Grigore. Grigore îĭ rъsпвnse kв пoliteцe. —

— Чe treabъ aveцĭ domnвle kв mine? întrebъ Grigore.

— Viв de la monastire de la Neamцв шi d'akolo цi am lвat вrma.— Kestiea e de niшte sinetвrĭ sвbsemnate de dвmneata în lokвl пъrintelвĭ ikonomвl, пentrв bani чe i aĭ redikat de la tatъ-meв .. Плъteшtĭ, domnвle, banii, saв nв? ..

— Adevъrat eram sekretarвl ikonomвlвĭ, шi orĭ чe aktв atingъtor de interese se skriea de mine, dar sвbsemnъtвra este a ikonomвlвĭ. .. Kв toate aчestea baniĭ mi se пare kъ sînt rъsпвnшĭ! ..

Grigore kъвta sъ skaпe de aчestв Jak, kъ dвпъ kъte-va momente era sъ se вrчe în trъsвrъ se пleчe.

— Domnвle te daв în mъinile пoliцii! adъogъ Jak, este konstatat. .

Maria aвzind aчestea rъmase înkremenitъ.

— Daka aĭ чe-va sъ reklamĭ de la mine, rъsпвnse Grigore, вшile tribвnalвlвĭ vъ sînt deskise . . .

— Dar eв îцĭ rвп вrekile, adъogъ Jak înfвrieat, пlъteшtĭ banĭ, saв nв? . .

— Kiar akѕm în momentѕl aчesta? întrebъ Grigore пe Jak.

— Vorbъ lѕngъ nѕ voiѕ sъ fak kѕ ѕn шiшelѕ ka tine! Am a at чe fel de omѕ eшtĭ шi kѕ чine am de afaчe!..

— Чel пѕцin îmĭ veцĭ lъsa ѕn timпѕ sъ mъ gîndesk, sъ kaѕt îninventarѕ. sъ 'mĭ adѕk aminte, adъogъ Grigore.

— Dѕmneata veĭ merge ъntîĭ sъ daĭ ѕn garantѕ la пoliцie kъ nѕ veĭ fѕgi, шi aпoĭ sъ vorbim.

Maria aѕzind aчestea, niшte sѕdorĭ reчĭ o treчca ѕnele dѕпъ altele.

— Пѕteцĭ, domnѕle, daka sokotiцĭ kъ aveцĭ vre ѕn dreпtѕ·

— Bine dar!

Шi Jak eшĭ sъ meargъ a îndeпlini oare kare forme пentrѕ arestarea aчestѕĭ omѕ.

Grigore zise Marii: — Îngerѕl meѕ aшeaпtъ aчi kъ mъ întorп nѕmaĭ de kъt!.. шi el tѕrbѕrat шi aпrins se deпъrtъ.

Maria rъmase пe lokѕ ka înlemnitъ, fъrъ a пѕtea пrofera o vorbъ.

Grigore zise vizitiѕlѕĭ în kѕrte ka într'o kliпealъ de okĭ sъ fie kaiĭ пѕшĭ la trъsѕrъ, пe de altъ пarte se skoborî la bѕkъtъrie, de ѕnde kemъ пe stъпъпa xanѕlѕĭ afarъ. — Îĭ пѕse în mъпъ zeчe galbenĭ. — Пoftim пentrѕ zeчe zile kiriea kameri mele шi a grajdiѕlѕĭ, maĭ пoftim шi пentrѕ slѕgĭ înkъ treĭ sferтѕrĭ de irmilikѕ, akѕm пѕteцĭ înkiriea altѕia kamera mea. Пînъ dete bani femeeĭ, kaiĭ fѕrъ пѕшĭ la trъsѕrъ шi vizitiѕl stъtea пe kaпrъ. El se ѕrkъ în trъsѕrъ, шi fiind kъ пe sliцa чea mare era пrea mѕltъ

lȣme grъmъditъ, zise vizitiȣlȣĭ sъ апȣче прin o ȣliцъ de la margine. . .

Stъпъпа хапȣlȣĭ îĭ zise de treĭ orĭ foarte mȣl-цъmesk шi 'ĭ поxti kъlъtorie bȣпъ.

Kъnd eшia пе поartъ, tokmaĭ se întъlni faцъ în faцъ kȣ партikȣlarȣl шi kȣ Andreĭ че eraȣ într'o trъ-sȣrъ. – Ачеsta îĭ deskriea пепоrочirea че ameninцa пе fiika sa чеа abandonatъ dintr'o monastire în alta, fъrъ însъ a шti kъ ea se afla în Fъltiчепĭ.

Grigore kȣm îĭ vъzȣ de dепarte îшĭ învъli faцa kȣ o парte a mantaleĭ.

Iatъ-l! iatъ-l miшelȣ kȣm îшĭ akoпerъ faцa sъ пȣ fie kȣnoskȣtȣ! . . zise Andreĭ kъtre партikȣlarȣl шi arъtъnd kȣ degitȣl la trъsȣra че апȣkase de eшi-se din хапȣ шi se депъrtase ka la vre o kъцĭ va stъnjenĭ.

— Nȣ'mĭ sпȣseшĭ maĭ îndatъ sъ цi'l iaȣ josȣ din trъsȣrъ, sъ пȣiȣ sъ'i dea biче ka la ȣn mojikȣ, adъogъ партikȣlarȣl.

În ачеstea trъsȣra lȣĭ Grigore disпъrȣ ka fȣl-gerȣl. — Nenoroчita Maria пȣtȣ sъ aшtente mȣlt шi bine пе ачеla kъrȣia îĭ sakrifikase inima.

Dȣпъ o jȣmъtate orъ Jak, Andreĭ шi партikȣla-rȣl intrarъ la ачеl birtȣ, пе ȣшa din faцъ. Maria aш-tenta înцelenitъ ka o statȣe, neшtiind în kotr'o sъ a-пȣче шi че sъ fakъ, adъstъnd înkъ пе Grigore че-ĭ пromisese kъ o sъ vie.

— Mario! a! koпila mea! zise партikȣlarȣl în sine, vъzъnd пе Maria stъnd la ȣшa otelȣlȣĭ, че ka-ȣцĭ tȣ Mario? kȣm se поate sъ fiĭ aiчĭ? . .

În ачеst momentȣ tabloȣl dȣreroaseĭ miserii o-meneшtĭ îĭ isbise пrivirea. . .

Maria nsmaĭ щtis чe sъ rъsnsndъ vъzъnd пe пartikslarsl, пe kare îl ksnoщtea de пatronsl eĭ, de stъпъnsl eĭ. — Se fъkɥs roшie щi lъsъ kaпsl în josŏ.

Пaris rъmase lîngъ dînsa de a o чerчeta, пe kъnd Jak щi Andreĭ se dsseserъ sъ întrebe de Grigore.

— Mario ns rъsпsnzĭ? ks чine aĭ venit?.. reпetъ înkъ odatъ пartikslarsl, чel чe în fsndsl inimeĭ înчeпsse a simɥi dsrerea щi remsшkarea snsĭ пъrinte чe a fost abandonat пe fiika sa, din kare kassъ o пstea vedea ka щi пerdstъ... Пъrinɥĭ! maĭ nainte de toate voĭ sînteɥĭ rъsпsnzъtorĭ dinaintea lsĭ Dsmnezeŏ de soartea щi de viitorsl fiilor vostri! Vъ va întreba voчea inimeĭ voastre, aɥĭ împlinit sъnta datorie чe vъ impsne religiea щi amorsl vostrs paternŏ? N'aɥĭ minɥit dinaintea lsĭ Dsmnezeŏ щi natsreĭ?... Fъkst-aɥĭ voĭ чe-va bsnŏ пentrs aчesrĭ konii, saŏ înssшĭ voĭ le aɥĭ sъпat mormîntsl, tъrъnds-ĭ la degradare, la пerzare prin пasisnĭ, prin viчisl щi mslta vosstrъ korsmпɥisne?..

Пartiksiarsl simɥi lovirea trъsnetslsĭ пe kaпsl sъŏ rekemъnd toate aчestea în mintea sa. — Koпrins dar de rsшine щi smilitŏ dinaintea lsĭ kiar, înчetъ d'a o maĭ întreba щi îĭ zise sъ vie ks dînssl.

În aчel momentŏ kъɥi-va jsnĭ, fiĭ de пъrinɥĭ notabilĭ din Moldova, eшiaŏ împresnъ ks kъte-va femeĭ din sna din kamerile bîrtslsĭ, snde пetreksserъ пoaptea щi keltsise ks ele maĭ mslte sste de galbenĭ. Ele eraŏ niшte fete venite пe timпsl iarmaroksisĭ, din Galiɥia, jsne щi îndestsl de frsmsшele... Eĭ eraŏ beɥĭ morɥĭ, ks пъrsl vъlvoiŏ în kaпŏ, ks пъlъriile

tsrtite пе o sreke ши ks îmbrъkъmintea desmъдatъ... Vorbele че ешia din gsrile lorš era tot че e maĭ degradatorš, tot че e maĭ skandalosš... Въsеsra, femeile, jokзl de kъrдĭ îĭ fъksse sъ semene ka нiште sъlbaтечĭ... ши чееа че era maĭ tristš kъ mslдĭ dintre aчestĭ jsnĭ învъдaserъ în strъinъtate, adikъ пъrinдi lor keltsiserъ marĭ ssme de banĭ пentrs a faче din eĭ oamenĭ ksm se kade; eĭ se nsmiaš floarea inteligindeĭ, saš viitorsl дereĭ!.. Snsl era îmbrъkat k'o blszъ de varъ ши дinea în mъпъ sn biчiš de kaĭ, altsl пsrta sn пaltoš negrs ши era îmbsmbat ka ksm era iarna. — Eĭ ziчeaš kъ veniserъ la iarmarokš sъ ksmпere saš sъ vîndъ kaĭ, sъ fakъ trebĭ de negoдš, sъ vîndъ grîš, пъпsшoiš saš sпirts; însъ ks toate aчestea niчĭ snsl ns skъпase fъrъ a faче datorii ш'a se împrsmsta пe la jidovi, dъnd пoliде ks пatrs-zeчĭ la ssтъ пroчents.

Пartikslarsl, vъzъnds-ĭ kъ trekš пe lîngъ dînssl ши îнчепš a rîde de elš, пentrs kъ 'l vedea vorbind ks Maria, îшĭ întoarse kaпsl sъ ns'ĭ vadъ. Snii eraš kiar dintre ksnoштinдele lsĭ.

Eĭ înчепsserъ a rîde tare ши a'l пrovoka, zikъnds-ĭ kъ ш'a adss amoreasa la Fъltiчenĭ.

— Takъ-vъ gsra kanalia! reпlikъ Пaris челor че rîdea de dînssl.

Чel kare era învestmîntat ks blszъ ши ks sn biчiš în mъпъ, ши kare ziчea kъ se trage din sna din чele maĭ notabile familiĭ a le дereĭ, se oпri sъ чearъ ksvъnts lsĭ Пaris, daka ши пe el îl inssltъ împrezпъ ks toдĭ чeĭ-lalдĭ kari se trъgeaš din niште familii obsksre, ши ks kare nsmaĭ la tîrgsl Fъltiчenilor se aflъ în relaдisnĭ; kъnd în alt lokš ши 'n alt timпš, ши

maĭ ales sȣb regimȣl gȣvernelor trekȣte, iĭ maltrata-se шi le didese палme; dar astъ-zĭ sȣbt ȣn regimȣ konstitȣцionale de libertate шi egalitate пȣtea merge kȣ dъншi пȣmaĭ la Fъltiчenĭ, în ȣna din kamerile *Xotel de Moldavie*, sъ петreakъ o noanтe kȣ kъte-va femeĭ ...

— Пaris, kredȣ kъ пȣ veĭ ziчe шi de mine чeea чe пronȣнцaшi ?.. Te resпektȣ пentrȣ kъ eшtĭ Пa-ris, iar alt-fel am fi avȣt de a faчe amъndoĭ!.. adъ-ogъ jȣnele fiȣ de boerȣ ofensatȣ.

— Tatъ-tъȣ kolonelȣl ... пȣ krez kъ te a în-vъцat sъ te tъvъleшtĭ пrin kъrчiȣme într'o asemenea stare!.. rъsпȣnse пartikȣlarȣl fȣriosȣ, — dar el lъkrъ-mъ din inimъ vъzъnd шi пe fie-sa tъvъlitъ asemenĭ; — шi el kontinȣъ ka ȣn nobilȣ пrovokatȣ шi ka ȣn пъrinte nenoroчitȣ. — De чe пȣ'цĭ kъȣtaĭ de kale! de чe vorbeшtĭ kъnd пȣ шtii! de чe batjokȣreшtĭ fъrъ sъ te gîndeшtĭ!.. Asta este пrinчiпiȣl чe цi'l a în-sȣflat пъrintele шi daskъli tъĭ ?.. Kъnd aĭ fi fost шi tȣ ȣn tatъ, kъnd aĭ fi чerkat dȣrerea d'a vedea пe koпilȣl tъȣ kъzȣtȣ шi desmoralisatȣ, kъnd aĭ fi avȣt nenoroчirea d'a vedea пe fiȣl tъȣ kъ se пerde шi пȣ поцĭ a'ĭ întinde mъna sъ 'l skaпĭ, пentrȣ kъ niшte sȣntilitъцĭ, la kare цinemȣ maĭ mȣlt de kъt la koпilȣ шi la sъngele nostrȣ, ne oпreшte; пentrȣ kъ пerdȣ-rъmȣ morala kare o avea oameni maĭ 'nainte шi ne fъkȣrъmȣ sklavi korȣпцiȣnii!.. пentrȣ kъ batjokȣ-rim sъntele noastre datorii de чetъцenĭ шi de пъrinцĭ; пentrȣ kъ fakȣrъm tot-d'aȣna чe ne a шoptit strei-nȣl шi înшine noĭ ne nȣmirъmȣ strъinĭ пrin пȣrtarea чe o avȣrъmȣ, ka nobilĭ kъtre noĭ шi kъtre пoпȣlȣl!.. Aшa dar kъnd aĭ fi fost ȣn tatъ шi aĭ fi шtiȣt kъt

sȣferȣ̆ în momentȣl aчesta, kъnd aĭ fi пȣtȣt în momentȣl aчesta sъ'mĭ чitештĭ inima, atȣnчĭ цi aшĭ rъspȣnde la întrebarea чe mi o faчĭ, dar fiind kъ eшtĭ пȣmaĭ ȣn kopilȣ̆, îцĭ zik sъ te deпъrtezĭ. — Lasъ-mъ ! . .

Шi чele maĭ amarĭ kȣgetъrĭ sfъrîma пeпtȣlȣĭ!...

— Пaris, îmĭ veĭ da sokotealъ de astъ insȣltъ шi te пrovok la dȣelȣ̆.

Пaris lȣъnd пe Maria lîngъ sine, пe kare o strîngea kъt пȣtea la sînȣl sъȣ̆:

— Îцĭ voiȣ̆ rъspȣnde ka ȣnȣĭ kopilȣ̆ dъndȣцĭ o пalmъ шi пe ȣrmъ mъ voiȣ̆ esпlika kȣ tatъ-tъȣ̆ . . .

În aчest momentȣ̆ kokonaшȣl fiind kъ fȣsese пъrъsit de tovarъшiĭ sъĭ, чeĭ чe vъzъnd kъ se îngroшa glȣma eшiserъ шi se deпъrtaserъ în stradъ, zise maĭ mȣlt kȣ gȣra jȣmъtate: — пe vom bate ! . .

Пartikȣlarȣl îĭ întoarse sпatele fъrъ a voi sъ'ĭ rъsпȣndъ.

Jak tokmaĭ venia îmпreȣnъ kȣ Andreĭ kare kъȣtase пe omȣ lorȣ̆ шi aflarъ kъ el s'a dȣs de tot de la birtȣ̆.

Miшelȣl a пlekat шi a trekȣt graniцa! — zise Jak пlin de mъnie, fiind kъ am aflat de la пoliцie kъ 'шi a skos пaшaпortȣ̆ . . .

— Negreшit, adъogъ Andreĭ, a пlekat azĭ la ȣnsпre-zeчe ore, kъnd 'l am întъlnit kȣ trъsȣra.

Maria aȣzind пe Jak, пe kare îl vъzȣse чertъndȣ-se kȣ Grigore, a înцeles de чine vorbeшte:

— Ax! îmĭ vine sъ mor! mor! . . reпetъ ea de doȣъ treĭ orĭ, шi kъzȣ leшinatъ . . .

— Mario! Mario, чe aĭ? чe цi a venit? . . Пaris o redikъ пe braцele sale.

Toцĭ rъmaserъ înmъrmъriцĭ de astъ întъmплare, afarъ de Andreĭ kare шtiea че-va din împregiȣrъrile eĭ... El пȣse mъna sъ ajȣte пе Maria ka шi Пaris, kъnd ea rъmъsese ka o пeatrъ în mъinile lorȣ.

— Че este? че este? întrebъ Jak пе Andrei чel че iĭ arъtъ fъkъndȣ-ĭ semnȣ kъ e o fatъ nenoroчitъ.

— Sъrman koпil! nenoroчit tatъ!.. mȣrmȣrъ Пaris kare în inima sa n'avea a îmпȣta de kъt lȣĭ nenoroчirea Marii.

Jȣnele kokonaшȣ eшise în ȣшa din stradъ, плesȣ-ni de vre o doȣъ orĭ kȣ biчiȣ шi kȣ o voчe rъgȣшitъ adъogъ: — Daka, Пaris, nȣ mĭ veĭ da satisfakцie aпoĭ te voiȣ aшtenta în ȣliцъ la kofetъrie шi akolo vom vorbi!

Пaris ka eшit din minцĭ.

— Kanalia! te dȣчĭ, orĭ nȣ?..

— Lasъ-mъ, ȣnkiȣle, kъ iĭ voiȣ da eȣ satisfakцie domniшorȣlȣĭ aistȣia!..

Jak eшi, însъ nȣ kȣ skoпȣ de a se okȣпa de jȣnele feчorȣ de boerȣ, kare kȣ toate aчestea o lȣase la пiчorȣ, dar ka sъ черчeteze de чel kare iĭ datoria...

Пe kъnd Пaris, împreȣnъ maĭ kȣ jȣmъtate din nȣmъrȣl пasagerilor шi kȣ birtъшiцa, se okȣпaȣ ka sъ întoarkъ la viaцъ пе Maria, Andreĭ alergase sъ adȣkъ ȣn doktorȣ шi пе Lina, ka sъ ajȣte пе Maria, пе kare o dȣseserъ шi o aшezarъ kiar în kamera în kare fȣsese maĭ 'nainte Grigore.

In kȣrte se fъkȣse o larmъ mare ka kȣm se aпrinsese tot xanȣl. — Ȣni dintre пasagerĭ alergarъ sъ vazъ че e, шi întrebъndȣ-se între dînшi чine este a-

чeastъ konilъ, de kare nobilsl nartiksларš se oksna atîta de mъlt, eĭ înцeleserъ шi se kam lъцi vorba kъ e kiar fiika lsĭ.

Larma însъ de afarъ le oksnъ minцile.

Kъtъ mirare konrinse ne nartikslars kъnd vъzs ne Avrsm, împreснъ ks alцĭ doĭ treĭ jidovĭ, kъ adsчea in ksrtea xansлsĭ trъssra lsĭ Grigore.

Jak se afla nsmaĭ în sшa desnre stradъ a otelslsĭ шi birtъшiцa alergъ sъ ĭ snse kъ omsl ne kare îl kъstase îl adsчea jidoviĭ ks trъssra шi ks tot bagagisl sъš înanoĭ.

Jak trase sabiea ne jsmъtate, xotъrît în aчel momentš de fsrie sъ'l desninteчe în dosъ, ka ne sn tъlxarš чe ĭ mъnkase atîцĭ banĭ, шi nlekъ ks nasĭ renezĭ snre ksrtea otelslsĭ ka sъ'l gъsiaskъ.

Partikslarsl oksnat înkъ de Maria, чel чe ns ĭ nrea nъrea bine kъ jidoviĭ întorsese ne sn omš чe ĭ fъksse atît rъš, шi fiind kъ nsmele sъš amestekat în aчeastъ чirksmstanцъ ssnase kam mslt la sreki, se tems kъ lsmea ns e aшa neroadъ sъ ns înцeleagъ, шi skandalsl era anroane sъ se resfrîngъ ne nersoana lsĭ... El isbsti d'a o întoarчe la viaцъ, fъkъnd-o a se deшtenta. Maria deskise okiĭ шi se vъzs veghiatъ de nartikslarsl, ne kare ea ns'l шtiea de tatъl eĭ.

-- Mario, spsne чe aĭ? ksm aĭ venit, чine te a adss nînъ aiчĭ?.. întrebъ nartikslarsl ne fie-sa.

Maria întorkъnd okiĭ de vre o dosъ orĭ împregisrsl kameriĭ, lъkrъmъ шi zise ks чel maĭ nrofsnd ssспinš шi ks o voчe stinsъ de tot. — Ax! morš!... voesk a mъ întsrna la monastire de snde ns voiš eшi maĭ mslt!..

Пartikвlarвl sta kв okiĭ aџintiџĭ la dînsa, fъrъ a kвteza sъ se determine, fъrъ a kвteza sъ arate чe kвgeta.

În aчestв timпв. sosi шi doktorвl kв Andreĭ шi kв Lina, пe kare îĭ lъsъ sъ vazъ шi sъ îngrijeaskъ de Maria.

Afarъ, Avrвm striga în gвra mare: — пlastografie aĭ fъkвt talxarвle! talxarвle!.. sъ merge la пoliџie шi altele mвltete... шi вmblъnd de kolo пînъ kolo ka вnв пebвnв, voi sъ intre în kamera вnde fвsese Grigore maĭ 'nainte, шi akolo rъmase kв gвra kъskatъ шi kв okiĭ sпъriaџĭ, gъsind пe пartikвlarвl kв toџĭ чeĭ-l-alџĭ шi kв Maria.

— Чe kaвџi? aĭ adвs чele doвъ sвte de galbenĭ de kare џi am vorbit astъ-zĭ? îĭ zise пartikвlarвl, oпrindвl în вшъ шi kв вn tonв aristokratikв.

— Am adвs пe talxarвl kare a fъkвt пlastografiea!.. rъsпвnse Avrвm.

— Drakв sъ te ia! adъogъ Пaris zarafвlвĭ, шi ĭ întoarse sпatele.

Avrвm se trase îndъrъtв.

Trъsвra lвĭ Grigore era în kвrtea otelвlвĭ. Dar Avrвm krezъnd kъ ar fi maĭ bine sъ fie шi вn omв пoliџieneskв faџъ kъnd va da josв пe пrinsвl sъв, tokmaĭ din întъmпlare vъzв trekъnd пe вliџъ вn gendarmв kare mergea kв o kondikвџъ la sвbџioarъ.— Alergъ sъ'l keme, iar la mizlokвl sъliĭ se îmпedikъ de birtъшiџъ шi de Jak kare tokmaĭ îшĭ пвnea sabiea în teakъ.

— Пardon! пardon!.. strigъ Avrвm...

— Aĭ înebвnit jidove! zise Jak, vъzъndв-l kъ a-

leargъ ka eшit din minџї шi striga пe gendarmȣ în gȣra mare.

În kȣrte rъmъseserъ doї samsarї ka sъ пъziaskъ пe Grigore. — Grigore se didese biniшorȣ josȣ din trъsȣrъ шi intrъ alъtȣrea kȣ grajdiȣ, ȣnde se afla destinat lokȣl пentrȣ oare kare trebȣinџe...

Avrȣm шi toџї чeї-l alџї шi kȣ gendarmȣl kemat din drȣmȣ, intrarъ în kȣrte, kъȣtarъ în trъsȣrъ, în grajdiȣ шi пretȣtindenї, dar nȣ aflarъ пe чel kare îl kъȣtaȣ. Avrȣm rъmase шi maї rъȣ kȣ gȣra kъskatъ шi kȣ bȣzele ȣmflate, ѫitъndȣ-se la trъsȣra чe n'avea maї nimik într'însa шi kare era o nadiшankъ чe era lȣatъ kȣ kirie. Vizitiȣl era пroпrietarȣlȣ eї.

Grigore gъsind din dosȣl grajdȣrilor doȣъ skъndȣrї skoase, eшise пe akolo kȣm ar fi eшit пe пoarta чea mare a otelȣlȣї; шi avъnd asȣпra sa ȣn kimirȣ пlin kȣ aȣrȣ, kȣ kare era înчins пe sȣb kъmaшъ, ȣn пasaпortȣ în toatъ regȣla шi vizat de пoliџie, se arȣnkъ într'o araba jidoveaskъ чe trekȣ п'akolo din întъmпlare шi kare mergea la Bȣkovina. Dȣпъ treї kartȣrї de orъ de la eшirea sa din Fъltiчenї, trekȣ graniџa la Kornȣ-Lȣпчi în Bȣkovina шi de akolo se dirige sпre Rъdъȣџi.

Пartikȣlarȣl kъt fȣ de sȣпъrat, asistъnd la aчeastъ sчenъ, nȣ se пȣtȣ oпri d'a nȣ rîde. — Lȣї Jak îї zise sъ se linişteaskъ kъ are el mizloaчe sъ fakъ пe kъlȣgъrȣ de a ї nȣmъra baniї.

Akȣm aшtenta sъ aȣdъ пъrerea doktorȣlȣї desпre Maria, шi aпoї sъ se gъteaskъ a пъrъsi iarmarokȣ de la Fъltiчenї, fiind kъ xȣetȣl desпre kъte se întъmпlaserъ nȣ îї konvenia.

Avrȣm, desпeratȣ kъ n'avea чel пȣџin o armъ ka sъ'шi поatъ rъsbȣna vre odatъ, se gîndi de a da шi чele doȣъ sȣte galbenĭ kare i le чerȣse пartikȣlarȣl. El пlekъ ka vîntȣl sъ se dȣkъ la kantorisȣl sъȣ, de ȣnde se întȣrnъ îndatъ.

Пartikȣlarȣl trekȣse într'o kamerъ deosebitъ. — Se пreȣmbla kȣ пasĭ rarĭ шi kȣgeta la starea шi împregiȣrъrile sale.

— Am adȣs kokonȣle Пaris doȣъ sȣte de galbenĭ kare i aџĭ чerȣtȣ, nȣmaĭ te rog sъ am înskris bȣnȣ шi sigȣrȣ de la dȣmneata... zise Avrȣm intrъnd пe ȣшъ kȣ kъчiȣla în mъnъ, шi пentȣl bъtъndȣĭ kъ venise пrea iȣte.

— Kъt sъ пȣnem пroчentȣl? întrebъ Пaris пe Avrȣm.

— Niчĭ ȣn пroчentȣ, rъsпȣnse Avrȣm.

Пartikȣlarȣl se mirъ шi kȣgetъ чe drъчie va maĭ fi voind sъ fakъ jidovȣl.

— Aĭ înebȣnit, zise el, sъ mĭ daĭ tȣ mie banĭ fъrъ sъ mĭ eĭ dobъndъ? Пentrȣ чe iĭ daĭ?

— Nȣ viĭ daȣ kȣ dobîndъ, dar ka sъ mĭ daĭ mata kȣ arendъ rateшȣl de пe moшiea dȣmitale de la Trotȣшȣ, aпroaпe de Tîrgȣl-Okni, ka sъ fiȣ maĭ aпroaпe de Odobeшtĭ, kъ voiȣ sъ fakȣ sпekȣlъ kȣ vinȣrĭ de la Odobeшtĭ шi de la Пanчiȣ, adъogъ Avrȣm întinzъnd dinaintea пartikȣlarȣlȣĭ чeĭ doȣъ sȣte de galbenĭ, înfъшȣraџĭ kȣ xъrtie vînъtъ, fъkȣџĭ doȣъ fiшekȣrĭ.

Пartikȣlarȣl stъtȣ ȣn momentȣ la gîndȣrĭ adȣkъndȣшĭ aminte kъ femeea sa ȣra пrea mȣlt пe jidovȣl aчesta, dar iarъшĭ kȣgetъ eĭ în sine, — kъnd ea

va vedea frsmouiil kaĭ че ĭĭ voiš adsче, ns va maĭ ziче nimikš.

— Pine dar, fie...

Avrsm mslцъmind партikslarslsĭ, ши înшirъnd sп поmelnikš de lasde ksm kъ ks toци kastъ sъ trъimš sпs ks altsl, kъ ши el vrea sъ mъпъпче o пъiпe пe srma snsĭ boerš ka dъnssl, ши Dsmnezeš sъ ĭ dъrsiaskъ sъпътate ши banĭ msлцĭ... în inima sa îl blestemъ de чinчĭ-sпre-zeче orĭ, ши xotъrî ka în loksl чelor treĭ sste de galbenĭ че didese пentrs пoliцele lsĭ, sъ ia treĭ miĭ din spinarea loksitorilor de пe moшiea-ĭ...

Doktorsl veni sъ vorbeaskъ партiksларslsĭ.

Ksm este feteĭ? întrebъ Пaris.

Doktorsl, ks oare kare aerš ksrtenitorš, ĭĭ zise kъ ns este periklš, dar ĭĭ maĭ spsse че-va пentrs kare sп bъrbatš de inimъ, sп пъrinte adevъrat, sп пъrinte ksm trebse i ar fi venit sъ'шĭ trînteaskъ sп пistolš în kaпš. — Maria era în drsmš de a deveni mamъ..

Tristš oare ksm ши пemslцъmit партiksларsl, ши adskъndsшĭ aminte de чele че ĭ spssese Andreĭ, kъ asziee konvorbirea чea de la kaпъtsl kъrъrsеĭ ssb пoalele dealslsĭ чetъцiĭ Neamцslsĭ, zise în sine:

— Kopila mea пerdstъ!..

IX.

Scene de lipitorile satelor din Moldova.

Între Tîrgsl-Okneĭ ши Bakъš gъseшte чine-va aпa Trotsшsl, sп rîš foarte interesantš ksrgъnd п'între

mѕнџї ші traversънd kъte-va kъmпії пînъ че ѕe a-rѕнkъ în апele Siretѕlѕї. El kѕrge пe ѕн пrѕнtѕ mare ші revърsatѕ. —

Sînt kъteva vadѕrї ѕnde se aflъ пodѕrї ашezate пe пilastri grosї de lemнѕ de stejearѕ ші kѕ пo-dele d'asѕпra de lemнѕ de bradѕ. Kъlъtorii mergънd în deosebite direнџiѕнї trekѕ пe ачеle пodѕrї плътind kъte че-va. Пodѕrile se daѕ kѕ arendъ la jidovi, пre-kѕm se daѕ xaнѕrile ші kърчіѕmile. Пe џermѕl stънgѕ al aпeї, ѕн xaнѕ mare saѕ rateшѕ se aflъ пostat în faџa drѕmѕrilor. Пodѕl fiind пroпrietъreskѕ se dъ odatъ kѕ kърчіѕma în arendъ. — drѕmѕl sъrii, al пъkѕrii, gazѕrile, sпirtѕrile ші lemнъriea de la mѕнte treче п'akolo.

Aічї este moшiea пartikѕlarѕlѕї...

Satѕl fiind aпroaпe, dѕminiчile ші serbъtorile se adѕнъ џeranii пentrѕ a пetreче bънd rakiѕ de di-mineaџa ші пînъ seara, ші flъkъiї kѕ fetele danџънd la sѕнetѕl ѕnor џiganї viorarї kѕ tobъ ші kѕ dairea. Sъtenii se strîngѕ пrea de dimineaџъ la bъѕtѕ, maї 'naiнte d'a se 'нчепе sънta litѕrghie la biserikъ, iar dѕпъ че ese de la biserikъ viнe ші însѕшї пreѕtѕl satѕlѕї între dînшi.— Atѕнчї se faче beџie kѕm нѕ s'a maї vъzѕt, înkът kънd se sпarge adѕнarea ші пleakъ fie kare sъ se dѕkъ akasъ, нѕ шtie пe че drѕm sъ aпѕче ші нічї în kътrъѕ i e kasa. Nѕmaї a doѕa zi jѕпън Avrѕm orънdarѕl ші kѕ jѕпън Bѕxѕr tova-ръшѕl sъѕ, avea obiчeiѕ de le sпѕнea de пe kata-stixѕ че a bъѕt fie kare în zioa чeelaltъ ші kът aѕ sъ плъteaskъ... Maї kѕ seamъ de kънd lѕъ orънda rateшѕlѕї ш'a пodѕlѕї нѕoiї orънdarї че i arъtarъm, jѕпън Avrѕm kѕ jѕпън Bѕxѕr, da oameнilor kът se

пoate de mȣlt пe datorie rakiȣ̆ de la velniце, de bȣ-kate, ka sъ tragъ din toate пъrциle oameni akolo, sъ fakъ mare vînzare... Шi пroпrietarȣlȣї ії пare bine kъ i se mъreшte venitȣl, fiind kъȣtare la kъrчiȣma sa de пe moшie. — Ajȣnge dar din aчeasta în Moldova, ka пrin sate шi în totȣ̆ lokȣl sъ se simtъ nȣmaї mirosȣl чel greцosȣ̆ al rakiȣlȣї пreпaratȣ̆, пrekȣm se simte la пortȣrї de mare пȣtoarea katranȣlȣї... O-sebit înkъ шi orї пentrȣ чe le ar adȣчe sъteniї, jidoviї пriimesk bȣkȣroшї a le da de bъȣtȣ̆...

Jȣпъn Avrȣm шi kȣ jȣпъn Bȣxȣr sînt gata de a faчe orї чe sakrifiчiї nȣmaї ka oameni sъ nȣ fie kȣmva liпsiцї de bъȣtȣra rakiȣlȣї, шi kiar koпilȣl din faшъ sъ sȣgъ цiцa mame-si îmпreȣnъ kȣ rakiȣ̆. — Jȣпъn Avrȣm, ka шi jȣпъn Iцik de la Пoiene шi ka jȣпъn Xerшkȣ de la Mixъilenї шi alцї mȣlцї jȣпъneї, a desvoltat gȣstȣl bъȣtȣreї la пoпorȣ̆ ka шi în Galiцiea, de ȣnde venirъ dȣmnealor în Moldova... Dar fiind aчi vorbъ nȣmaї de jȣпъn Avrȣm шi de soцȣl sъȣ̆, katъ sъ arъtъm kъ fъkȣse komerчiȣ̆ mare, kȣ toate kъte i se întъmпlase шi kъte le пъцise; шi dȣ-пъ чe Bȣxȣr vъndȣ la Fъltiчenї kaiї kȣ kare venise akolo, îl пrimi de tovarъшȣ̆ la rateшȣl de la Trotȣшȣ̆. Avrȣm însъ maї fъчea шi alte komerчiȣrї, пrekȣm 'l am maї vъzȣt шi 'l vom maї vedea... Kȣ toate a-чestea lȣї Avrȣm i se пъrea kъ lokȣitoriї de la Trotȣшȣ̆ sînt nevoiaшї шi voea sъ 'ї deшteпte, sъ ї dȣkъ la пrogresȣ̆, adikъ a bea rakiȣl kȣ okaoa ka aпa, шi d'aчeea îngrijise d'a avea okale kȣ fȣndȣl îndoit, adikъ kȣ doȣъ fȣndȣrї... Înfine Avrȣm шi kȣ Bȣxȣr ajȣnseserъ sъ fie oamenї maї marї de kъt însȣшї пartikȣlarȣl пe moшiea sa.

Avrȣm însъ шtiea kъ datoriile че le avea партikȣlarȣl o sъ i sȣfle într'o zi moшiea шi чine шtie în a le kȣĭ mъinĭ va intra; de aчeea jeпelea пъmъntȣl..

Dar sъtenii se trekȣserъ kȣ atîta beцie înkъt шi eĭ se lȣaserъ de gîndȣrĭ. — Nȣ le mai rъmъsese fereaskъ Dȣmnezeȣ п'în bъtъtȣra kaselor vre o gîskъ, o gъinъ saȣ ȣn пȣiȣ de gъinъ, toate împreȣnъ kȣ laптele, oȣъle шi ȣntȣ de la vaчĭ шi de la oĭ se dȣkȣ пentrȣ rakiȣ la jȣпъn orъndarȣl...

S'a întъmпlat în aчel timпȣ ka vre o kъte-va familiĭ de sъtenĭ sъ se strъmȣte din цinȣtȣl Neamцȣ aiчĭ în цinȣtȣl Bakъȣlȣĭ, kȣm fak ȣnĭ oamenĭ kari skimbъ lokȣl ka sъ 'шĭ черче norokȣl... Între aчeștia era ȣnȣ шi Ion пlъiaшȣl, чel kare пisъgise bine пe jȣпъn Avrȣm la Metokȣ-lȣĭ-Balan... Dar пe lîngъ aчeea kъ jȣпъn Avrȣm n'ar fi voit odatъ kȣ kaпȣl sъ 'шĭ maĭ adȣkъ aminte de asemenea întъmпlъrĭ, aпoĭ шi Ion se skimbase de tot; nȣ 'l maĭ kȣnoшtea lesne kiar konfraцi sъĭ din satȣ. — Faцa lȣĭ arъta ȣn че selbatekȣ, nasȣl i se romise шi se kam bȣbase, пъrȣl îĭ era шi maĭ rъȣ înlъцatȣ шi пe пeптъnatȣ, în lokȣ de пъlъrie, ka maĭ 'nainte, akȣ пȣrta o kъчiȣlъ neagrъ de oae flokoasъ; oпinчĭ nȣmaĭ avea de felȣ, пъdragiĭ i se rȣпsese de totȣ, îmbrъkъmintea lȣĭ era trenцoasъ шi kȣ ȣn kȣvîntȣ ajȣnsese la чea maĭ desъvъrшitъ tikъloшie. Пe ȣrmъ mereȣ aflъndȣse la lȣkrȣ boereskȣlȣĭ, timпȣl чel maĭ bȣnȣ пetrekъndȣ-l la robotȣrĭ, desgȣstat шi deskȣrageatȣ de greȣtъцĭ че i se grъmъdea пe kaпȣ, el îшĭ gъsia feriчirea de a fi beatȣ, de a nȣ maĭ simцi nimikȣ пe lȣmea asta, шi пentrȣ kare se trъsese dintre o пarte a цereĭ ka sъ vie la alta, ȣnde gъsi шi maĭ

rъŭ. — Din че în че mergъndȣ-ĭ din rъŭ în maĭ rъŭ, desolarea bietȣlȣĭ џeranŭ ajȣnsese la kȣlme. I se întъmплъ o mare nenorочire: пerdȣ пe чel maĭ iȣbit bъiatŭ kare îl avȣsese...

Пlъnse sъrakȣl Ion, se boчi, îшĭ rȣпse пъrȣl din kaпŭ шi 'шĭ sfъшie vestmintele de пe el, пentrȣ kъ koпilaшȣl sъŭ era mortŭ întins пe skîndȣrъ în шika sa kъsȣџъ, шi чeea чe era maĭ tristŭ niчĭ n'a-vea kȣ чe sъ 'l rediчe, kȣ чe sъ 'l dȣkъ la groaпъ!.. Nenorочirea nȣ întreabъ пe omŭ kъnd este sъ vie шi niчĭ nȣ ĭ dъ de шtire! — Aпoĭ чe ar пȣtea faчe ȣn biet omŭ kъnd ar шi шti de sosirea eĭ?.. Ion se a-fla în aчea stare de пlъns шi niчĭ ȣn sȣfletŭ de omŭ nȣ veni sъ 'l konsoale. Пe ȣrmъ el voiea sъ se îmпrȣmȣte, dar de la чine?.. Чine sъ 'l îmпrȣmȣte пe el?.. krestini lokȣitori romъnĭ aпroaпe kъ n'aveaŭ niчĭ чeпȣшъ în vatrъ... Nȣmaĭ jȣпъn Avrȣm orъn-darŭ are banĭ. Akȣm daka el va voi sъ 'l îm-пrȣmȣte?

Avrȣm însъ nȣ 'l kȣnoштea niчĭ de kȣm, kъчĭ în пȣџin timпŭ kȣm ziserъm, el se skimbase foarte mȣlt. Voi dar sъ 'шĭ înчerчe norokȣl la jȣпъn Avrȣm шi пlekъ la el kȣ lakrimiie пe obrazŭ.

Ion se oпri la пragȣl rateшȣlȣĭ.

Tokmaĭ din întъmпlare la rateшŭ veniserъ din zioa чeelaltъ kъџĭ-va jidovĭ de la Tîrgȣl-Okni, îm-пreȣnъ kȣ orъndarȣ de la Mъineстĭ, kȣ jȣпъn Iџik de la Пoiene шi kȣ jȣпъn Moiшe de la Iaшĭ, kȣ Шlaimȣ fiȣl sъŭ, ȣn bъiatŭ de oпt-sпre-zeчe anĭ.

— Balabȣstъ! strigъ Avrȣm, femeeĭ lȣĭ Bȣxȣr, sъ skoџĭ o kaпъ de vinŭ sъ tratъmŭ пe konfraџi noштri de пlekare.

Rѕxala fъkѕ. —

Toцĭ jidoviĭ staŭ împregiѕrѕ пe skaѕпe de lemnŭ în kъrчiѕmъ.

Moiшe kѕ o kъчiѕlъ de ѕп kotŭ de 'naltъ, kѕ barba roшie шi rarъ шi kѕ пerчiѕпiĭ lѕпgĭ atîrпъпd пe lîпgъ ѕrekĭ, kѕ ѕп xalatŭ пegrѕ пlin de tinъ, kѕ папѕчiĭ în пiчoare kъrпъчiцĭ, sпѕпea шi iar sпѕпea пar-kъ пѕmaĭ sfîrшia, înkъt fъkѕse sпѕme la gѕrъ, dъпd mereŭ din mъiпĭ шi din kaпŭ, пlъпgъпdѕ-se kъtre toatъ adѕпarea kъ lѕkrѕrile пѕ merg bine, kъ пѕ e kiшligŭ пrekѕm era maĭ 'nainte, kъ a înчeпѕtŭ toцĭ sъ se fakъ samsarĭ шi пegѕstorĭ; kъ boerĭ s'aŭ fъkѕt komпliцĭ шi чiѕdaцĭ, пѕmaĭ risiпeшte la banĭ dѕпъ kѕm le era obiчeiѕ, kъ ar trebѕi lѕkrѕrile kiпzѕite шi sokotite într'aчeasta; kъ ar trebѕi sъ fakъ kѕ toцi kontribѕцie, sъ se maĭ dea чe-va banĭ пe iчĭ пe kolo, sъ maĭ ѕпgъ osiea, kъчĭ altmiпterea o sъ ajѕпgъ desчendeпцi faimosilor bankerĭ sъ fie de o пotrivъ kѕ Moldoveniĭ, adikъ sъraчĭ шi moflѕzĭ...

— Da, da, rъsпѕпse jѕпъп Iцik de la Пoiene, se kade sъ dъmŭ ajѕtorŭ чelor Israiliцĭ kari deskidŭ magasine шi se пѕп lîпgъ bakani Greчĭ, saŭ komerчiaпцĭ Moldovenĭ, ka sъ ĭ dъraпene! — sъ le dea mъпa sъ vîпzъ marfa kѕ чiчĭ-sпre-zeчe la sѕtъ maĭ josŭ. — Kѕ kiпѕl aчesta пiчĭ ѕп kreшtiпŭ sъ пѕmaĭ fakъ komerчiѕ...

— Пe barba шi пe mѕsteцile mele! adъogъ Moiшe, пot sъ zik kъ пiчĭ odatъ Moldoveniĭ пѕ vor fi în stare sъ fakъ чe faчem пoĭ Israiliцĭ.

— A! reпlikъ Xerшkѕ чel шaшiѕ, dar aпoĭ Moldoveniĭ sînt datorĭ sъ lѕkre пъmъпtѕl шi sъ bea la

rakiŭ, kъчĭ la din împrotivъ ѕnde mergem noĭ?.. de la чine o sъ ne înavѕцimŭ?..

— Прea bine, прea bine, ѕrmъ Iosifŭ.

— Adevъrat! adevъrat!.. strigarъ de odatъ linitorile satelor din Moldova, fъkъnd atîta larmъ ka kѕm se чertaŭ.

Ion, aѕzind larma, nѕ kѕtezъ sъ intre пînъ se vor maĭ пotoli шi sъ se împrъшtie gloata, ka sъ rъmîe Avrѕm singѕrŭ de a 'l rѕga sъ 'l împrѕmѕte.

— Dar aѕziцĭ minѕne! zise Moiшe, Mѕnteniĭ de dinkolo de Milkovŭ, aŭ fъkѕt o lege пrin kare ne esklѕde de la dreпtѕl de a цine xanѕri la drѕmѕrĭ, kъrчiѕme пe la sate, шi de a vinde чele de mъnkare în Bѕkѕrestĭ шi пretѕtindenea?..

— Vaĭ! rъsпѕnse Iцik sпeriat de aчeasta, s'ar пѕtea ѕn asemenea barbarismŭ din пartea Romъnilor?

— Eĭ ziчe kъ noĭ sîntem barbarĭ, rъsпѕnse de kolea Avrѕm.

— Eĭ bine daka e aшa katъ sъ faчem ѕn mѕnte de galbenĭ, adъogъ Xeршkŭ ka sъ sfъrîmъm aчea lege.

— Ax! ѕnde e akѕm ѕn Mixal-Vodъ!.. Sîntem datorĭ sъ sъrѕtъm пъmîntѕl kъnd treчem пe dinaintea пorцilor Sokoli saŭ пe lîngъ пalatѕl sъŭ de la Iasĭ... kъчĭ el mѕlt пe a ajѕtat.— Atѕnчĭ era ѕn vakŭ de aѕrŭ пentrѕ Evreĭ!

— Lasъ, lasъ, adъogъ Avrѕm, avem noĭ fraцĭ шi akolo...

— Dar ѕite, kontinѕъ Iosif, jidovi din цeara Mѕnteneaskъ sînt пerdѕцĭ, eĭ se fakŭ Romъnĭ!..

— Xa! o idee! zise Moiшe, sînt шi akolo boerĭ пroпrietarĭ rѕinaцĭ, — este шi akolo de чeĭ kare 'ш' ar vinde sѕfletѕl Diavolѕlѕĭ пentrѕ banĭ!..

— Xaĭ! bravȣsȣ! rъsпȣпse Avrȣm, sъ strъmȣtъm o пarte din kaпitalȣrile пoastre la Bȣkȣresti!..

— Xeĭ! mишelȣl de Шlaim! kȣm este el mare, daka пȣ era ȣп mишelȣ ши strikat ka fii Moldovenilor, îl trĭmiteam пe el akolo, zise Moiше.

— Пe fiȣl dȣmitale? пe Шlaim? întrebъ Xerшkȣ kȣ Шeilok, чe шedeaȣ maĭ la o пarte ши fȣmaȣ din пiшte пiпe ȣпgȣreшtĭ.

— Negreшit miшelȣ de fiȣl meȣ, шtiцĭ чe a fъkȣt?..

— Ka чe? întrebarъ bъtrîпi samsarĭ.

— A voit sъ se boteze, sъ treakъ la kreштinĭ. Mъпъпkъ ka ȣп dobitokȣ tot чe e trefȣ, ba înkъ am aȣzit kъ a mъпkat ши karne de пorkȣ...

— Kȣm aшa! kȣm aшa! esklamarъ jidovi kȣ bъrbile sbîrlite ши kȣ пerчiȣпi vîlvoiȣ, пe kare se vedea kъte ȣп fȣlgȣ de gîskъ, a voit sъ fakъ el aшa?.. Dar dȣmneata пȣ veĭ lъsa lȣkrȣrile kȣm a fъkȣt neбȣпȣl de Aшer, kъ a lъsat пe fiika sa în voea eĭ?..

— Aшa, adъogъ Moiше, ши d'aчeea 'l am adȣs sъ 'l las la konfratele Avrȣm, sъ 'l înstreinez d'akasъ; sъ ĭ taiȣ toate mizloaчele; ȣite sъ mi 'l iпstrȣiцĭ, sъ mi 'l gîtȣiцĭ, sъ mi 'l kiпȣiцĭ, sъ 'l пȣпeцĭ la lȣkrȣ, sъ stea toatъ zioa kȣ oki la soare, sъ alerge ka ȣп argatȣ, ka sъ se пokъiaskъ de relele чe a fъkȣt.

Шlaim, ȣп ovreiaшȣ ka de oпt-sпre-zeчe anĭ, kȣ kaпȣl tȣпs ridĭke ши пȣmaĭ skъrĭ пe la чeafъ, kȣ пȣцinĭ пerчiȣпĭ lъsaцĭ dinaintea ȣrekilor, kȣ ȣп sпeпцerȣ de flanelъ vîпъtъ, kȣ o пъlъrioarъ neagrъ цȣгȣiatъ, kъrȣia iĭ jȣka oki în kaпȣ; însъ bъiatȣ sпirtorsȣ ши dievolosȣ, askȣlta din tinda kъrчiȣmeĭ чele чe zĭчea tatъ-sъȣ desпre dînsȣl.

— Шlaim!! strigъ Moiшe пe fiвl sъв.

Шlaim intrъ шi se пвse la o пarte sЬъnd kв o-kii în пъmîntв.

— Dar el este bъiatв mare! ar fi omв sъ învîr-teaskъ negвstorie, adъogarъ jidovii чe se skвlarъ de пe skaвne.

Moiшe adresъndвse kъtre fiвl sъв:

— Ka sъ 'ці adвчі aminte de vorbele mele, ka sъ te îveці minte шi sъ askвlці, na! ціne!.. пaf! пвf! sъ askвlці de a kвm înaite чe ці va ziчe Avrвm.

Шi Шlaim пriimi dovъ пalme пeste obrazв, în-kъt bietвlвi jвne îi skъпъгъ okii гъmъind înцelenitв шi fъkъndв-i-se obrazв roшв пînъ la вreki.

— Sъ 'ці adвчі aminte de vorbele mele ці le daв aчeste, zise Moiшe fiвlвi sъв, шi aпoi întorkъndв-i sпatele kв чea mai mare пeпъsare, zise kamarazilor sъi: sъ mergem akв la Tîrgвl-Oknei, sъ fim akolo пînъ de searъ, adъogъ el bъrbaшilor Israiliці.

— Kiшligв sъ dea Dвmnezeв! rъsпвnserъ чeilalці kв o voчe rъgвшitъ шi tare.

— Amin! adъogъ Avrвm чel чe lвase вn tonв de bъrbatв mare, пreвmblъndв-se de kolo пînъ kolo, ціind într'o mъnъ вn чiвbвчelв de salbъ-moale, iar чelaltъ mъnъ ціind-o la sпate.

Шlaim fiind în astъ stare rвшinatв шi вmilitв, otъrî kъ îndatъ чe va пleka tatъ-sъв kв чeilalці ji-dovi, sъ o шteargъ la sъпъtoasa dreпt la Bвkвresti, saв la Fokшeani, sъ intre la vre вn boerв sъ s'as-kвndъ de tatъ-sъв, sъ nв 'l mai пoatъ gъsi; kвm am ziчe kв alte vorbe, Шlaim lвъ пalmele, dar шi el le koчea tвrta la toці.

Înfine jidovii пlekarъ пe josв sпre Tîrgвl Okni.

Moiшe mergea în frȣntea lor rъsfrîngъnd пȣlпana xalatȣlȣĭ din dъrъtȣ̆, шi ardikъnd atîta пȣlbere kȣ̆ пaпȣчĭ lȣĭ чеĭ marĭ, ka kȣm ar merge o ţȣrmъ de oĭ пе drȣmȣl чеl mare.

Шlaim alergъ îndatъ la vatrъ, afarъ din kъrчіȣmъ, fъrъ sъ fie vъzȣt de Avrȣm шi de Rȣxъla, шi lȣъnd o mъnъ de чепȣше, eшi afarъ de o arȣnkъ пе ȣrma jidovilor kari se deпъrtaȣ̆ vorbind tare шi rъdikъnd ȣn пȣorȣ̆ de kolbȣ̆ пе ȣrma lorȣ̆, — апоĭ el iarъ se 'ntȣrnъ în kъrчіȣmъ.

Atȣnчĭ bietȣl Ion, kare aшteпtase afarъ, gъsi timпȣ̆ de intrъ, kȣ faцa mȣiatъ în lakrime; — dъnd kȣ okiĭ de jȣnele Шlaim întrebъ: Kokonȣl nȣ e?

— Kare kokonȣ̆? întrebъ Шlaim.

— Kokonȣ orъndarȣ d'aiчĭ de la kъrчіȣmъ, rъsпȣnse nenoroчitȣl Ion.

— Jȣпъnȣ Avrȣm? adъogъ Шlaim.

— Da, zise Ion.

Jȣnele Шlaim, kъt fȣsese de sȣпъratȣ̆, nȣ se пȣtȣ oпri d'a nȣ bȣfni de rîsȣ̆, шi eшi sъ keme пе Avrȣm.

Avrȣm tokmaĭ era afarъ sъ întrebe пе balabȣsta lȣĭ Bȣxȣr kъnd vine bъrbatȣ-sъȣ̆ sъ 'l trimitъ la Tîrgȣ-Okni kȣ gîшte sъ le taie rabinȣl.

Rȣxala arъtъ пе Шlaim.

— Bine ziчĭ, adъogъ Avrȣm, шi se întȣrnъ în kъrчіȣmъ. — Akolo gъsi пе Ion:

— Чe vreĭ? întrebъ Avrȣm kȣ ȣn obrazȣ̆ seriosȣ̆.

— Jȣпъne! zise Ion ȣmilitȣ̆.

— Чe vreĭ moĭ?.. adъogъ orъndarȣl.

— Jȣпъne, am venit sъ ци faчĭ пomanъ!..

— Поmanъ! întrebъ Avrȣm întъrîtat ka ши kȣm i ar fi lȣat чine-va lъdiцa kȣ bani, dȣte la Drakȣ пentrȣ поmanъ! ..

— Nȣ, jȣпъne, nȣ te sȣпъra, kontinȣъ Ion, штiĭ kъ am ши eȣ niштe boiшorĭ, am kъte o gîskȣliцъ, vre ȣn пȣiȣ de gъinъ.

— Sъ'цi daȣ rakiȣ vreĭ?..

— Nȣ jȣпъne! nȣ kokonȣle! ръsпȣnse Ion înkȣrkat, voind a atinge inima saȣ a ambiцiona пe jȣпъn orъndarȣl, mi a mȣrit bъiatȣl!.. Ши el înчeпȣ a плъnge kъnd zise aчestea.

— Чe 'mĭ пasъ mie daka a mȣrit bъiatȣ al tъȣ!..

— Sъ mъ îmпrȣmȣцĭ jȣпъnele kȣ ȣn irmilikȣ ka sъ'l skoц din kasъ, kъ n'am, пъkatele mele, niчĭ o leskaie! Ш'aпoĭ de kъ ши eȣ am niштe vitiшoare!.. цi'l voiȣ плъti omeneштe!..

Aȣzind vorbele aчeste, Avrȣm tresъri oare kȣm, îшĭ adȣse aminte de el; — îl reknoskȣ.

— Tȣ eштĭ Ion ala?.. întrebъ Avrȣm kȣ niште okĭ marĭ.

— Da, jȣпъnele, nenoroчitȣl de mine!..

Ion kȣ aчeastъ okasie venise în laцȣl saȣ în ghiara antagonistȣlȣĭ sъȣ. — Dar întokmaĭ пentrȣ kъ îшĭ adȣse aminte kъ îĭ datora o ръsпlъtire de kondȣita lȣĭ de la Metokȣ-lȣĭ Balan, otъrî sъ'l îmпrȣmȣte.

— Îmĭ daĭ kezaшĭ? îl întrebъ Avrȣm.

— Dar kȣm Dȣmnezeȣ! sъ te gîndeштĭ kъ o sъ mъ bȣkȣr eȣ la dȣmneata пentrȣ atîta lȣkrȣ!

— Bine, bine balde Ivane!... пentrȣ kit sorokȣ?

— Ia o sъ mъ dȣk în zilele astea, dȣпъ чe voiȣ

îngropa konilsl, la orašš ks nište varš, ši 'ndatъ îŋi voiš adsче înanoi, nsmaĭ aша mъ rog matale sъ facĭ bsnъtatea asta!..

— Bine balde Ivane, sъ ŋi daš sn irmilikĭ sъ mĭ daĭ doĭ!..

Ŋereansl se skъrninъ în kanš aszind ka sъ dea doĭ irmiliчĭ dentrs snsl. — Ns e kam mslt, jsnъnele?..

— Ns sînt banĭ, balde Ivane! ns mĭ dъ mъna alt-fel... Mergĭ la altsl daka vreĭ!..

Bietslsĭ Ion îĭ ardea inima ši nar' kъ 'l înghiŋia nъmъntsl de ssnъrare kъnd se gîndea kъ fisl sъš este mortš a kasъ ši n'are ks чe sъ 'l îngroane.

— Fie jsnъnele...

Avrsm skoase o nsngъ de nele din sînš, în kare avea maĭ mslte felsrĭ de monetъ, skoase sn ikosarš ne kare îl alese ši vъzъnd kъ e argintš ksrat, îl nsse îndъrъtš în nsngъ, ne kare o legъ la gsrъ ks o ksrea ši o bъgъ în nozsnarš.

Ion vъzs aчeasta ši sssninъ.

Orъndarsl kъmъtarš adъogъ: sъ 'mĭ daĭ doĭ irmilikĭ nentrs sorokš de o sъntъmъnъ...

Ion simŋind ksŋitsl la osš zise: — Bine dragъ jsnъnele!

Avrsm deskise чekmegeaoa ši kъstъ sn ikosarš kare semъna ka o notkoavъ de kalš, arsš, toчitš ši bortitš în dosъ loksrĭ.

— Ŋine, dar sъ adsчĭ doĭ irmilikĭ neste natrs zile sorokš! Ši tot de odatъ deskise sn terfelogš în kare skriea.

Ion lsъ în mъinĭ irmiliksl, se sitъ la el ši 'l bъgъ în nsngъ ssspinъnd.

El îшĭ maĭ adȣse aminte kъ ĭ maĭ trebȣesk чinчĭ шease lȣminъrele de чearъ шi пȣџinъ tъmîie.

--- Jȣпъпe, zise el jidovȣlȣĭ чel чe înkъ skriea, maĭ fъ bine kȣ kъte-va lȣmъпъrele de чearъ шi kȣ пȣџinъ tъmîie.

— Sъ'џĭ daȣ̆ lȣminarъ шi temȣie, iarъ doĭ irmilikĭ daka vreĭ? — doĭ irmilikĭ шi kȣ doĭ irmilikĭ sînt пatrȣ irmilikĭ... aȣzĭ, am skris la katastifȣ̆ kъ îmĭ eшtĭ dator пatrȣ irmilikĭ. — Пeste пatrȣ zile sъ пlъteшtĭ пatrȣ irmilikĭ, adikъ doĭ шi kȣ doĭ irmilikĭ; daka va treчe maĭ mȣlt de o sъпtъmъпъ atȣnчĭ sa пlateшtĭ de doa orĭ atît!..

Dȣпъ чe Ion lȣъ ikoşarȣl шi lȣminъrile, пlekъ mȣlџъmind jidovȣlȣĭ de bȣпъtate. Nȣ se deпъrtъ ka zeчe пașĭ шi aȣzi kъ'l strigъ înaпoi.— El se întȣrпъ.

— Чe пofteшtĭ jȣпъпele?

— Îmĭ eшtĭ datorȣ̆ doĭ шi doĭ irmilikĭ, vezĭ este пrea mȣltȣ̆, balde Ivane! nȣ mi aĭ dat kezaшĭ?

— Da, jȣпъпele, tot satȣl mъ kȣпoaшte, am шi eȣ̆ чe-va vitiшoare, îџĭ voiȣ̆ пlъti чinstit.

— Nȣ, balde Ivane, este пrea mȣlt пatrȣ irmilikĭ! zise jidovȣl kъmъtarȣ̆.

— Nȣ te teme jȣпъпele kъ voiȣ̆ пlъti.

— Шtiĭ чe, balde Ivane, maĭ bine sъ пlateшtĭ akȣ ȣп irmilikĭ sъ rъmîĭ пȣmaĭ treĭ datorȣ̆, destȣl e sъ rъmîĭ treĭ irmilikĭ datorȣ̆!..

Bietȣl Ion, ameџit de atîta vorbъ шi kȣ grijea la koпilȣl sȣȣ̆ чel mortȣ̆ akasъ, skoase irmilikȣ шi'l dete înaпoĭ jidovȣlȣĭ, fъrъ a шti чe faчe, шi пlekъ înainte.

El fъkȣ toatъ orъпdȣiala dȣпъ datine sъ'шi în-

mormînteze kopilaшвl; dвse пвџin grîв la шoarъ пentrв ka sъ fakъ kolaчĭ, ferse de kolivъ, tъie o oaie ka sъ îmпarџъ de пoшanъ, keшъ пe пreвtв sъ чiteaskъ mortвlвĭ, шi чioпli singвrв din skîndвrĭ de bradв sikriaшвl. Toate aчestea le fъkв el singвrв împreвпъ kв femeea lвĭ kare пвшaĭ înчeta de a plъnge ш'a se boчi, kъntъnd kъnd plъngea dвпъ kвш era obiчeiвl Romanilor antiчĭ...

Kъnd sъ rediчe пe mortв, Ion 'ш' adвse aminte kъ didese jidovвlвĭ înapoĭ irmilikвl чe 'l lвase, шi nв avea kв чe sъ plъteaskъ пreвtвlвĭ. Alergъ întrвn sвflet пînъ la rateшв.

— Jвпъnele dar чe îmĭ fъkвшĭ? zise el jidovвlвĭ, fъ bine de 'mĭ dъ irmilikв kъ mi 'l aĭ lвat шi n'am kв чe plъti пreвtвlвĭ шi daskъlвlвĭ, fъ bвnъtate aшa sъ trъeшtĭ!..

— Vreĭ вn irmilikĭ? întrebъ Avrвш пe nenoroчitвl Ion, sъ 'mĭ daĭ iarъ doĭ!..

Шi dвпъ чe skoase de sвb чekmegea katastixвl de skrise iar doĭ irmiliчĭ la пartita lвĭ Ion, trase kвtiea шi i dete вn irmilikв. — Akвш eшtĭ dator чinчĭ irmilikĭ, balde Ivane, întîĭ treĭ шi akвш doĭ...

Ion în starea în kare se gъsia sвпъrat ka vaĭ de el, nв'i maĭ ardea sъ stea sъ fakъ sokotealъ, ba niчĭ n'aвzise чe sпвnea jidovвl, lвъ iвte irmilikв fъrъ a ziчe o vorbъ шi п'aчi iĭ fвse drвшв, — alergъ într'вn sвfletв пentrв kъ'l aшtepta akasъ o mвlџime de oamenĭ kв mortвl.

Шlaim vъzвse kв okiĭ toatъ istoriea împrвшвtъriĭ чe Avrвш fъkвse lвĭ Ion. Avrвш îĭ zise: vezi negвstorie? aшa sъ te înveџĭ sъ fiĭ negвstorв!.. d'aчeea te a adвs la mine вnkiв Moiшe! — Sъ te gъ-

teшtĭ akȣm sъ mergĭ kȣ gîшte шi kȣ gъinĭ sъ le taie xaxamȣl. Ц̮ine ȣn sorokoveц̮ȣ̆ sъ плъteшtĭ kъte чinчĭ пarale de fie чe пasъre, — maĭ sîntem datorĭ din sъп-tъmъna trekȣtъ, sъ laшĭ tot sfanц̮ixȣ akolo. Xaĭ! пleakъ! шi vezĭ deskide okiĭ sъ te înveц̮ĭ sъ fiĭ ne-gȣstorȣ̆!.. zise kȣ ȣn tonȣ̆ imпeratifȣ̆ Avrȣm jȣnelȣĭ jidovȣ̆ Шlâim fȣ înkъrkat kȣ gîшte шi kȣ tot fe-lȣl de пasъrĭ lȣate de la sъtenĭ пe rakiȣ̆, шi пor-ni kȣ ele la drȣmȣ̆, lȣъnd шi ȣn kodrȣ de пъine kȣ elȣ̆.

La oare kare distanц̮ъ este rъdikatъ o krȣчe de пeatrъ în mizlokȣl kъmпieĭ. Se ziчe kъ aчeastъ krȣ-чe e redikatъ în memoriea ȣnȣĭ kъпitan rȣsȣ̆ чe mȣri în bъtaie kȣ Bem. Bem kȣ doȣъ batalioane de in-fanterie romъnĭ de la Oradia-Mare, kȣ vre o doȣъ komпaniĭ de Sъkȣĭ, kȣ treĭ eskadroane de kavalerie Virtemberg xȣsarĭ, (între kare o mare пarte sînt Ro-mъnĭ de la Mara-Mȣrъшĭ шi din komitatȣ Satȣ-Mare) шi kȣ o baterie de artilerie avȣ aȣdaчea de a ataka пe Rȣшĭ la Grozeшtĭ шi avȣ kȣ dъпшi o bъtъlie gene-ralъ la Filiпeшtĭ, aпroaпe de Oneшtĭ. Avrȣm sпȣ-nea kъ Bem a fost bъtȣt шi trȣпele sale fȣrъ sfъrî-mate de strilikiri Mȣskali; (Avrȣm avȣsese soartea sъ însoц̮iaskъ armata rȣsъ kȣ markitъnie de vînzare шi fȣsese lȣat пrins împreȣпъ kȣ Moiшe шi kȣ ȣn oare kare Rozental din Bȣkȣreшtĭ, de Ȣngȣrĭ, шi fȣrъ dȣшĭ пînъ la xotarele Ȣngariĭ,) dar kȣ toate astea lokȣitoriĭ de la Oneшtĭ sпȣn din kontra kъ Rȣшiĭ fȣserъ bъtȣц̮ĭ шi пatrȣ bȣkъц̮ĭ de artilerie чe le a-vȣsese la Oneшtĭ, fȣrъ demontate de faimosȣl ge-neralȣ̆, înkъt fȣrъ nevoiц̮ĭ a le lega kȣ fringhiĭ шi a-bea пȣtȣrъ sъ le tiraskъ...

Înfine ачеа krsче fs плъntatъ în memoriea snsĭ kъпitan kъzst în lsntъ...

Шlaim, sosind dinaintea ачелsĭ monsmentš, se пsse josš sъ se reпasse. Dsпъ че stъts kъt va, îĭ veni o idee: — Kънd amĭ tъia eš gъinile ши gîштеle astea ши amĭ пsne пaralele în пsngъ?.. O! minsнатъ idee! zise în sine Шlaim. Шi el se dete la spatele monsmentslsĭ, dsпъ че se sitъ bine într'o parte ши 'n alta, ka sъ vadъ daka vine чine-va, skoase o ksstsrъ de ksцitš че o avea în пozsnar ши înчепs a kresta bietele пasъrĭ la чeafъ. Voiš ziче kъ am fost la xaxam ks ele!.. ksgetъ în sine jsnele ovreiamš. Din întъmпlare Bsxsr, viind desпre Okne ши abъtъndsse пe la sn satš snde era orъndarš sn пепotš al sъš, tokmaĭ skotea kaпsl dintr'o rovinъ ka sъ iasъ la drsmš. Ajsngънd în dreпtsl krsчeĭ de пeatrъ dete de Шlaim че era ks ksцitsl în mъinĭ пlin de sънge ши bietele пasъrĭ înkъ bъtъndsse.

Шlaim se fъks galbenš la faцъ. — O sfeklise de tot bietsl Шlaim, пentrs kъ Bsxsr era tovarъшs lsĭ Avrsm.

— Че faчĭ ts akolo? îl întrebъ Bsxsr.

— Site... mъ trimise jsпъn Avrsm sъ taiš gîштеle astea la xaxam...

— Аша! zise Bsxsr ks niште okĭ marĭ, kare vъzънd пelegisirea sъvîrшitъ de jsnele ovreiamš, îĭ veni sъ 'ĭ smslgъ toцĭ пerчisпi din kaпš, însъ tъks пînъ îl va adsче înaпoĭ la rateшš. — Bine dar, sъ mergĭ îndъrъtš... aidem înaпoĭ!..

Шlaim, kam ks inima în doĭ пerĭ, lsъ gîштеle ши gъinile че înkъ пs msriserъ, пe sпate, ши пlekъ înainte. Bsxsr venia пe srma lsĭ.

Kъnd sosirъ la rateшȣ, Bȣxȣr începȣ sъ 'шĭ sfîшie vestmintele de пe el spȣind grozava nelegiȣire чe fъkȣse Шlaim. Avrȣm sъri sъ ia пe Шlaim în palme, akoperindȣl de injȣrii. Шlaim se lȣpta kȣ Avrȣm kъt пȣtea sъ se apere. Bȣxȣr шi balabȣsta Rȣxъla lȣarъ kъte ȣn lemnȣ; dar el fiind maĭ tare se apъra în kontra tȣtȣlorȣ.

Avrȣm dȣpъ чe vъzȣ kъ nȣ merge treaba kȣm sokotise, începȣ sъ 'l jȣdeчe fiind kъ nȣ пȣtȣ sъ 'l batъ.

— Чe aĭ fъkȣt miшelȣle? чe aĭ fъkȣt nelegiȣitȣle?.. zise Avrȣm nelegiȣitȣlȣĭ Шlaim.

— Am fost!.. am!., la xazam... gîштele!..

Шlaim fiind kъ n'avȣ înkъtrъȣ, kъ o feштelise de tot, kъȣtъ sъ spȣe adevъrȣl, — dar o înkȣrkъpînъ чe îĭ veni în minte kȣm sъ kîrpeaskъ minчiȣna: — пasъrilor le a venit ȣn rъȣ ka din seninȣ, zise el, шi eȣ m'am temȣt sъ nȣ moarъ... era пrea strîns legate de пiчoare!..

— Spȣrkatȣle! aĭ fъkȣt o nelegiȣire sъ le taĭ tȣ!.. Aĭ voit sъ ne spȣrчĭ пe noĭ пe toцĭ?.. nȣ цi a fost frikъ de okiȣl чelȣĭ Пrea-Înaltȣ...

— Ba nȣ, zise Шlaim skъrпinъndȣse în kaпȣ, — Le am tъiat sъ fie de vînzare пentrȣ kreштini kare mъnъnkъ...

— A! miшelȣle! a! blastъmatȣle! adъogъ Avrȣm kȣ Bȣxȣr шi kȣ Rȣxala, arȣnkъndȣ пe dînsȣl o пloaie de injȣrii.

Din întъmпlare Moiшe шi toatъ чeata ovreiaskъ se întorчea de la satȣl din josȣl rateшȣlȣĭ, nȣ depărte de akolo, шi venia sъ dea lȣĭ Avrȣm o nȣoъ idee de negoцȣ чe le venise în kaпȣ, sъ meargъ vre ȣnȣi

din eĭ la Bȣkȣreшtĭ sъ înkirieze o kasъ ȣnde-va ka sъ цie întrînsa marfъ шi sъ meargъ din kasъ în kasъ, шi maĭ ales la familiile Moldovenilor strъmȣtaцĭ akolo, sъ le пrokȣre tot felȣl de mъrfȣrĭ de konsȣmaцie, kȣ пreцȣl maĭ josȣ̆ de kъt kȣm se gъseшte la bъkanĭ saȣ̆ la пrekȣпeцĭ romъnĭ, шi kȣ kiпȣl aчesta vor brava însȣшĭ legea чe îĭ oпreшte... Iцik ziчea iarъ kъ ȣn konfrate al sъȣ̆ îĭ skrise kȣ telegrafȣl de la Bȣkȣreшtĭ kъ este ȣn пostȣ̆ la mȣniчiпalitate, kare n'ar trebȣi sъ le skaпe шi kъ va merge el sъ 'l пrii-measkъ, adikъ d'a omorî kъini kȣ хaпȣrĭ пrin ka-пitalъ, шi ȣnde nȣ va fi mizlok sъ skoaцъ kъini a-farъ din kȣrцĭ, sъ se ȣrчe пe пorцĭ шi пeste zaпla-zȣrĭ ka sъ arȣnчe хaпȣrile otrъvite...

Eĭ intrъnd kȣ toцĭ în rateшĭ tokmaĭ deterъ de Avrȣm kъnd jȣdeka пe Шlaim. Tъbъrîrъ kȣ toцi пe bietȣl jȣne, îl пȣserъ la пъmîntȣ̆: Iцik de la Пo-iene îl цinea de пiчoare, Avrȣm de kaпȣ̆ шi Moiшe îĭ kъra пe nemilostivite kȣ ȣn чiomagȣ̆, înkъt bietȣl jȣne sbera din toatъ пȣterea шi se svîrkolea ka ȣn шearпe sȣb mъinile lorȣ̆.. Dȣпъ чe bietȣl jȣne fȣ bine bъtȣt, abia skъпъnd de la tortȣrъ, o rȣпse d'a fȣga kȣ kaпȣl golȣ̆ шi ka vai de el. Bȣхȣr se reпezi sъ 'l пrindъ sъ 'l adȣkъ iarъшi dinaintea tribȣnalȣlȣi Iȣdeȣ̆, dar Шlaim al nostrȣ, iȣte de пiчorȣ̆ ka o kъ-пrioarъ, sъ te цiĭ bъiete! niчĭ kȣ kъini nȣ 'l ar maĭ fi ajȣns... Fiind kъ el n'avȣsese rъvaшȣ̆ de drȣmȣ̆ ka sъ пoatъ merge la Bȣkȣreшtĭ, kȣm îĭ era în kȣgetȣ, шi fiind kъ koreligionari sъĭ îl maltratase, kъta sъ gъsiaskъ vre ȣn sпrijinȣ̆ пe lîngъ bȣniĭ romъnĭ. — El se dirigiъ sпre taktȣl sȣbпrefektȣreĭ lokale.

Ion, dȣпъ doȣъ zile, merse la tîrgȣ Bakъȣ de

vîndȣse o kъrȣцъ kȣ varȣ че 'l avȣsese пregъtit, ши îndatъ че se întȣrnъ a kasъ veni la jȣпъn Avrȣm sъ 'шi · пlъteaskъ datoriea.

— Bine te am gъsit jȣпъnele! veniiȣ sъ цi пlъteskȣ banii kȣ kare m'aĭ îmпrȣmȣtat.

— Bine aĭ venit balde Ivane! че? aĭ banĭ akȣm?..

— Пoftim, jȣпъne, ȣп irmilikȣ kare mi 'l aĭ dat kъnd am îngroпat koпilȣl, akȣm sъ mĭ ȣпȣĭ kъte пarale este tъmîia ши lȣminъrile, o fi vre ȣп шfertȣ saȣ o jȣmъtate irmilikȣ?..

Avrȣm lȣъ ikosarȣl din mъna lȣĭ Ion ши 'l пȣse în kȣtiea чekmeцeli, пe ȣrmъ zise: aĭ fost dator чinчĭ irmilikĭ; aĭ пlъtit ȣnȣl, rъmine sa пlъteшtĭ înkъ пatrȣ irmilikĭ, ȣite sînt skrise la katastifȣ...

— Че ziчĭ jȣпъne? adъogъ цeranȣl ȣimitȣ, de ȣnde mi aĭ dat dȣmneata mie чinчĭ irmiliчĭ?.. fereaskъ Dȣmnezeȣ jȣпъnele! adȣцĭ aminte jȣпъnele kъ mi aĭ dat nȣmaĭ ȣп irmilikȣ, ши aпoĭ maĭ este tъmîia ши oпt lȣmъпъrele de чearъ, de чelea kare sînt atîrnate kolo sȣsȣ...

— Nȣ se пoate katastifȣ este dovadъ kъ eштĭ datorȣ чinчĭ irmilikĭ, ȣite este skris!..

— Ziчĭ dȣmneata zъȣ kъ mi aĭ dat mie aчeĭ banĭ? Iaka sînt treĭ zile kъnd am venit la dȣmneata ши 'mĭ dedeшĭ ȣп irmilikȣ, tot satȣl шtie, kȣm Dȣmnezeȣ se fъkȣrъ чinчĭ, orĭ пatrȣ?.. Na, iaka îцĭ maĭ daȣ o jȣmъtate пentrȣ tъmîie ши пentrȣ lȣminъrele.

— Lasъ sȣkmanȣ din sпate, balde Ivane, daka nȣ пlateштĭ пatrȣ irmilikĭ.

— Jȣпъne este пъkatȣ de Dȣmnezeȣ! kъt mi aĭ dat ши eȣ цi înaпoiaiȣ... Vezĭ bine kъ mi sa întъm-

пlat шi mie o nenoroчire, fiĭ шi dȣmneata maĭ kreштinȣ̆!.. g̰ine шi пentrȣ tъmîie o jȣmъtate irmilikȣ̆, na!.. шi Dȣmnezeȣ̆ sъ 'g̰ĭ dea bine шi sъnъtate! Ion пȣse пe ţarabъ o jȣmъtate ikosarȣ̆. Akȣm rъmîĭ sъnъtosȣ̆!

— Balde Ivane! пȣmъrъ aiчĭ пatrȣ irmilikĭ orĭ lasъ sȣmanȣl din sпinare zalogȣ̆.

Ion se g̰inȣ sъ nȣ fakъ gîlчiavъ, dar vъzъnd kъ jidovȣl kъmъtarȣ̆ întinse mъna sъ-i ia sȣmanȣl din sпinare, se înfȣrie.

— Lasъ jȣпъne sȣkmanȣ kъ g̰i am пlъtitȣ̆ чinstitȣ̆!

— Nȣ, trebȣe sъ пlateштĭ пatrȣ irmilikĭ, moĭ!.. ȣrmъ jidovȣl пȣind mъna пe sпinarea Romъnȣlȣĭ.

— Nȣ пȣne mъna пe mine jȣпъne, kъ mъ daĭ de пrimejdie!

— Пlateштe bani, moĭ!.. strigъ înkъ odatъ Avrȣm aпrins.

— Ų̰i am пlъtit!.. Nȣ g̰i am пlъtit чinstitit?.. zise Ion maĭ liniштit.

Avrȣm smȣlse пe jȣmъtate sȣmanȣ din sпinarea Romъnȣlȣĭ.

Ion пerzъnd orĭ чe rъbdare:

— Jidove! te taiȣ̆ kȣ toпorȣl de veĭ îndrъsni maĭ mȣlt!

— Moĭ tȣ eштĭ talxarȣ!..

— Ų̰i am пlъtit чinstit, чe maĭ vreĭ kȣ mine?..

— Eȣ̆ iaȣ̆ sȣmanȣ tъȣ̆, desbrakъ kȣiînd sȣmanȣ!..

— Lipitorĭ afȣrisite!.. zise Ion fȣriosȣ̆, jidovĭ rъĭ fъrъ de sȣflet! sȣg̰eg̰ĭ sъngele kreштinȣlȣĭ шi 'l bъgag̰ĭ în пъkate! te taiȣ̆ akȣ kȣ toпorȣ daka veĭ

пȣне мъна пе mine!.. Ши Ion skoase ȣn топорашȣ̆ че 'l пȣrta пе sȣb kojokȣ̆ înfintȣ̆ la чingъtoare, ши voi съ iasъ afarъ din kъrчiȣmъ.

— Talxarȣle! desbrakъ сȣманȣ daka nȣ пlateшtĭ патrȣ irmilikĭ!..

Kъмъtarȣl se fъkȣ kъ nȣ vede jȣмъtatea de ikosarȣ̆ че Ion i o пȣsese пе tarabъ.

— Tȣ eшtĭ talxarȣ̆, moĭ! aĭ voit sa omorĭ пе mine la drȣмȣ̆, viĭ akȣm ши la dȣgheana meȣ̆!.. ши repetънd kъte-va blasfeme че Ion nȣ le înцelegea, se repezi asȣпra lȣĭ.

Ion îĭ dete ȣn brînчĭ de merse d'a rostokolȣ пînъ în fȣndȣl kъrчiȣmeĭ, ȣnde se опri de ȣn пolobokȣ̆ kȣ rakiȣ̆.

— Ghevalt! strigъ Avrȣm ши Bȣxȣr kȣ balabȣsla ши kȣ vre o doĭ jidovĭ че alergaserъ съ пȣe мъna пе Ion. Ion fȣ silit съ se апere, ши din întъмпlare îĭ kъzȣse сȣманȣ din спate пе kare îl înxъцъ Bȣxȣr ши se dȣse kȣ el în kъrчiȣmъ. Dar Romъnȣl în desпeraцie, ka ȣn omȣ̆ че ar fi tîrîtȣ̆ de valȣrile ȣneĭ апe fȣrioase, saȣ̆ ka aчel че se xotъraшte съ intre intr'o kasъ kare arde съ skoaцъ vre ȣn koпilȣ̆, el se repezi în mizlokȣl jidovilor, ши eшi апoĭ dintre eĭ kȣ сȣманȣ în мънъ, пlin de сънge ши sgîriat пе obrazȣ̆, kȣ kare апoĭ se depъrtъ spre kasъ. — El spȣse tȣtȣlor sъtenilor întъмпlarea kȣ orъndarȣl...

Avrȣm sȣпъratȣ̆, fȣriosȣ̆, îши пȣse чiobotele de grab ши'шĭ lȣъ kъчiȣla de blanъ пе kaпȣ̆ ши zise lȣĭ Bȣxȣr съ пȣe шaoa пе ȣn kalȣ̆ че 'l avea în grajdiȣ̆ de пrinasȣ̆, съ se dȣkъ kȣ katastixȣl la sȣпrefektȣrъ, ши мъkar de ar keltȣi orĭ kъt akolo, съ înveцe minte пе asemenea цeranĭ mишeĭ. — El avea oare kare

taktȣ în asemenea împregiȣrъrĭ, kъȣta maĭ ъntîiȣ sъ dea okiĭ kȣ sȣbпrefektorȣl în пarte, adikъ de a vorbi чe-va kȣ el singȣrȣ între пatrȣ okĭ...

El mergъnd la sȣпrefektȣrъ gъsi пe Шlaim stъnd afarъ. Avrȣm kȣm îl vъzȣ îl akoпeri de înjȣrъtȣrĭ ши intrъ repede în kanчelarie sъ gъsiaskъ пe sȣпrefektorȣ, sъ'l informeze rъȣ de Шlaim, sъ'l înkidъ, sъ'l пedepsiaskъ ka пe ȣn miшelȣ.

Avrȣm însъ rъmase înlemnit пe пragȣl kanчelarii sȣпrefektȣreĭ fiind kъ liпsia sȣпrefektorȣl.

— Чe vreĭ jȣпъne? întrebъ ajȣtorȣl de sȣпrefektȣ: ȣn jȣne kare skriea la o masъ, intrъ înlъȣntrȣ!

Avrȣm înaintъ kȣ o faцъ kȣrtenitoare, kȣ kъчiȣla de blanъ în mъinĭ ши kȣ katastixȣl.

— Чe e jȣпъne? чe aĭ?

— Am datorii sъ skoцȣ, — ȣn talxarȣ de цaran mi este datorȣ пatrȣ irmilikĭ ши tagadȣeшte!

— Este kȣ bȣnъ seamъ datorȣ. jȣпъne? aĭ înskrisȣ?

— Ȣite este la mine katastifȣ kare dovedeшte, este skris akolo!..

— Bine, jȣпъne, ȣnde îцĭ este xъrtiea? sъ daĭ xъrtie, zise ajȣtorȣl sȣпrefektȣlȣĭ.

— Domnȣ sȣпrefektor, mъ rog, пȣ este akasъ?..

— Nȣ, jȣпъne, se aflъ dȣs пînъ la Bakъȣ, dar пȣ faчe nimikȣ sъ daĭ dȣmneata xъrtie ши sъ kemъm пe datornikȣ aiчĭ...

Avrȣm rъdikъnd okiĭ ши ȣitъndȣse în fisionomiea amпloiatȣlȣĭ maĭ bine, simцi пrin viпele sale fȣrnikъnd niшte fiorĭ reчĭ; i se пъrȣ kъ okiĭ 'l înшealъ, kъ пȣ vede bine. El rekȣnoskȣ în fisionomiea aчestȣĭ am-

пloiatǔ пe antagonistѕ lѕĭ de la Пoiene, — пe Teraпont.

Însъ învetǔ, învetǔ lѕъ ѕѕflet jѕпъп orъndarǔ, пentrѕ kъ amпloiatѕl пѕ'шĭ skimbъ de lokǔ aerѕl шĭ пѕ arъtъ kъ'l ar kѕпoaшte: — O sъ aveџĭ bѕпъtate sъ trimiteџĭ îndatъ ka sъ'l adѕkъ?

— Fъ пetiџiea, jѕпъпe, lasъ-o aічĭ шi vino mъiпe de dimineaџъ.

Ѕn logofeџelǔ kare de kъte orĭ treчea пe la rateшѕl lѕĭ Avrѕm era tratat kѕ kъte ѕn пaxarǔ de rakiǔ ĭi skrise îndatъ пetiџiѕпea în kare ziчea kъ Ion пiъiaшѕl ĭi tъgъdѕeшte banĭ чe i e datorǔ, kъ i a violat domiчiliѕl sъrind kѕ ѕn toпorǔ sъ ѕчidъ пe maĭ mѕlџĭ negѕџъtorĭ de la rateшǔ etc, kare пetiџie o шi dete ajѕtorѕlѕĭ de ѕѕbпrefektǔ.

— Sъ viĭ mъiпe, jѕпъпe, kъ veĭ gъsi пe џeraпǔ aiчĭ.

— Mъ rog matale, adъogъ Avrѕm, aчela e ѕn talxarǔ kare a пeчinstit пo mine, sъ dam la el biчe, mъ rog, sъ batem пe el kъ a пeчinstit пo mine, пo negѕstorǔ!..

— Lъsъ, jѕпъпe, пѕ пe învъџa dѕmпeata чe sъ faчem...

Avrѕm xotъrî sъ пѕ lase sъ i skaпe niчĭ чea maĭ mikъ okazie.

A doa zi Ion fѕ konfrѕntat kѕ kъmъtarѕl sъǔ la ѕѕпrefektѕrъ, dar Avrѕm se înчerkъ a intra maĭ 'naiпte la Teraпont ka sъ vorbeaskъ чe-va, dѕпъ obiчeiǔ, între пatrѕ okĭ, însъ пѕ пrea eшi mѕlџъmitǔ...

Teraпont era ѕn jѕne stѕdiosǔ, чe пѕ пrea avѕsese deпrinderea aчelѕĭ obiчeiǔ a se miџѕi de jidovĭ, пe kare esпerienџa îl korigease de mѕlte defekte. El

 цinea прea мвlt la oпinie, шї voia în пostвl свв a fi вп омв drenтв шї imпarцialв, св пв asвпreaskв пe nimenї ш'a se konforma întrв tot legilor. — Nв voea ka lвmea св'ї îмпвte vre odatв desпre o greшealв че a fвkвt-o, ka jвne, kвnd rвпise пe fata впвї Israilit, kв de aчeea el îї вraшte шї пвrtineшte пe Roмвnї; el ar fi dat drentate шї kiar inemiчilor lвї daka o avea.

Dar el însв era kam fisionomistв; înцelegea dвпв okї, dвпв vorbe, dвпв manierї пe kвlnabilв шї пe oмвl drenтв...

Teranont întrebв пe Ion пlвiaшв чel че venise шї sta kв kaпвl golв dinaintea sa, dвпв че îї чitise reklamaцiea datв de Avrвm:

— Sпвne, eшtї datorв aчesti banї, шї аноі аї mers akolo св вчizї oamenї, св faчї rele?

— Da, da am martвrї пentrв aчeasta! rвsпвnse Avrвm пrinit шї aпrins ka tot чela че akвzв пe вп altвl.

— Nв te întreb пe dвmneata, jвпвne, lasв'l пe Ion св rвsпвndв, zise amпloiatвl kв вп aerв seriosв шї întorkвndв-se kвtre свteanв.

— Aї пriimit de la dвmnealвї banii че reklamв? eшtї datorв?..

— Fereaskв Dвmnezeв kokonaшвle! св n'aпвk св мв miшk din lokв daka sînt datorв eв o пara la dвmnealвї.

— Este skris la katastifв, мв rog!.. adвogв Avrвm, arвtвnd terfelogвl че îl цinea în мвnв.

— Kokonaшвle, aшa св 'цї fakв Dвmnezeв пarte de viaцв шї de ferичire! askвltв: am îngroпat вп koпil al meв, sînt чiнчї zile astв-zi, шї m'am

fost rȣgat de dȣmnealȣĭ jȣпъп negȣstorȣ de kolea, sъ fakъ пomaпъ kъ n'aveam kȣ че sъ пlъtesk пreotȣlȣĭ ші daskъlȣlȣĭ; sъ mъ îmпrȣmȣte kȣ ȣn irmilikȣ̆, пe kare il am dat erĭ înaпoĭ; ші am maĭ lȣat de la dȣ- mnealȣĭ, ȣite, oпt lȣminъrele de чearъ din dȣgheaпъ ші пȣцinъ tъmîie, че mi le пȣsese ші пe чestea o jȣ- mъtate irmilikȣ̆, kare i-am пlъtit tot erĭ. — Nȣ штiȣ̆ fereaskъ Dȣmnezeȣ̆ maĭ mȣlt la sȣfletȣl meȣ̆!.. Ȣite am îngroпat koпilaшȣl, sînt kreштinȣ̆, sъ n'am пarte de lȣmina okilor, sъ n'aпȣk sъ mъ miшk d'aiчĭ daka nȣ sпȣiȣ̆ adevъrȣl!..

Ion arъta în nevinovъцie ші kȣ tot fokȣl ȣnȣĭ omȣ̆ kȣ konsчiinцъ, aчeea че se întъmпlase.

— Nȣmaĭ ȣn irmilikȣ̆ aĭ lȣat, omȣle? întrebъ ajȣtorȣl sȣпrefektorȣlȣĭ, ш'aпoĭ че, s'a maĭ aȣzit vre odatъ oпt lȣminъrele de чearъ ші пȣцinъ tъmîie, o jȣmъtate irmilikȣ̆?..

Avrȣm чel че пînъ aчi îшĭ fъkȣse idee sъ vînzъ пentrȣ datorie oĭ, boĭ че va gъsi la Ion, întinse iarъ amпloiatȣlȣĭ katastixȣ sъȣ̆, afirmъnd în gȣra mare чele че reklama.

— Lasъ jȣпъne sъ rъsпȣndъ Ion ші aпoĭ sъ sпȣĭ dȣmneata. — Aĭ martȣrĭ kreштine? пoцĭ sъ dovedeштĭ?.

— Ma rog este negȣstorie asta! eȣ̆ пlъteskȣ̆ a- rendъ la rateшĭ, am dat bani la el!,. adъogъ Avrȣm kam nemȣlцъmit de kiпȣl kȣm пroчedase ajȣtorȣl sȣпrefektorȣlȣĭ. — Maĭ bine s'ar fi înцeles kȣ însȣшĭ sȣпrefektȣl daka era akasъ.

— Este martȣr kiar omȣ̆ de legea dȣmnealor, kare a fost de faцъ kъnd îmĭ dete ȣn irmilikȣ̆ ші tъmîia kȣ lȣminъrelele kare i le am пlъtit.

Avrѕm îmї adѕse aminte kъ vъzѕse пe Шlaim afarъ шi kъ în adevъrѕ el a fost faцъ kъnd împrъmѕtase пe sъteanѕl. — Se temѕ dar ka пѕ kѕm-va sъ dea el dovadъ.

— Este ѕn mimelѕ ачala! este ѕn tikalosѕle!.. adъogъ Avrѕm priпit la vorbъ.

— Ia aratъ dѕпъ katastifѕ че aї dat lѕї Ion? ia sъ vedem! Teraпont se adresъ kъtre Avrѕm.

Jidovѕl kъmъtarѕ reпlikъ kъ Ion iї e datorѕ шi kъ daka va пerde de la el шi va пerde шi de la alцiї, atѕпчї sъrъчeшte шi kѕ че va плъti orъnda de doѕъ sѕte galbeni пe anѕ, kare i a пѕmъrat proprietarѕlѕї? — Nѕ maї пѕцin kъnd ziчea Avrѕm aчestea ofta шi пentrѕ чeї treї sѕte galbeni kare iї lѕase Grigore...

— Fie jѕпъпe kъ este prea mѕlt, adъogъ Teraпont, sъ ieї чiпчї sѕte la sѕtъ, adikъ чiпчї irmiliчї пentrѕ ѕn irmilikѕ... — Ѕnde цi e dovada kreшtine?

Ion eшi afarъ шi kemъ în lъѕntrѕ пe Шlaim kare mъrtѕrisi în faцa aѕtoritъцiї шi 'n faцa a kъtor-va sъteni, kari veniserъ într'adinѕ akolo, чele че шtiea; din a kъrѕia deklaraцie шi din arъtъrile sъteanѕlѕї se înkredinцarъ toцї de fiinцa adevъrѕlѕї.

Avrѕm îndatъ че dete kѕ okiї de Шlaim пѕ se пѕtѕ stъпъni d'a i adresa injѕriї în limba evreo-germanъ шi aчela rъѕпѕпzъndѕ-i-le înapoї, fъkѕrъ atîta gъlъgie, înkъt amploiatѕl fѕ nevoit sъ ї someze de treї orї la tъчere шi пe ѕrmъ a'ї da afarъ din kanчelarie.

— Dѕte kreшtine sъпъtosѕ akasъ, шi d'aчi înainte sъ te fereшtї ka de fokѕ d'a maї lѕa banї kѕ împrѕmѕtѕ de la jidovѕl kъmъtarѕ...

Avrȣm vъzъndȣ-se într'aчest kinȣ̆ kъzȣt, пerzъnd пroчesȣl, xotъrî a merge la akъȣ̆ ka sъ ridiчe akolo kȣ пȣrчelȣ̆ kȣ kъцelȣ̆ пe toцĭ jidovii, шi kȣ o xalalae mare, sъ чearъ destitȣirea aчelȣĭ amпloiatȣ̆ kare l a nedrentъцit. —

Aflъndȣse, пrekȣm maĭ arъtarъm, maĭ mȣlцĭ sъtenĭ kari veniserъ la sȣпrefektȣrъ sъ sȣsцie пe Ion, akȣm se 'ntȣrnaȣ̆ mȣlцъmiцĭ la kasele lorȣ̆; — aчestia sпȣserъ чelor l'alцĭ sъtenĭ, kari aшteпtaȣ̆ kȣ пerъbdare sъ afle resȣltatȣ lȣĭ Ion kȣ orъndarȣ, kъ a kъшtigat drentatea. — Sъtenii sȣпъraцĭ пe kъrчiȣmarȣ̆ kъ iĭ înkъrka tot-d'aȣna la bъȣtȣrъ шi iĭ lъsase aпroaпe în пъnzele albe, lȣъndȣle kъte o sȣtъ la sȣtъ шi maĭ mȣlt kamъtъ, se adȣnaserъ în mizlokȣl satȣlȣĭ, ka kȣm fъчeaȣ̆ soborȣ̆.

Iar Avrȣm чel чe maĭ întъrziase dȣпъ niшte trebȣrĭ, înkъlikъnd nekъjit kalȣl, kȣ katastifȣ la sȣnцioarъ, lȣъ drȣmȣ înaпoĭ sпre rateшĭ шi kъla, fiind drȣmȣ п'akolo, sъ treakъ kiar пrin mizlokȣl aчelȣĭ satȣ̆. — Din întъmпlare tokmaĭ trekъnd шi ȣn цiganȣ̆ kъlare пe deшelate, într'o пarte a satȣlȣĭ, fȣsese ȣn rъȣ̆ aȣgȣrȣ̆ пentrȣ Avrȣm. Romъnȣl пrekȣm la fъkȣt Dȣmnezeȣ̆, iĭ пlaчe sъ aibъ de vorbъ шi sъ rîdъ kъte odatъ!..

Nȣ пȣtem sпȣne de sigȣrȣ̆ daka цiganȣlȣĭ saȣ̆ orъndarȣlȣĭ чe venia într'ȣn sȣfletȣ̆, stъnd rъȣ̆ шi kam kokoшat пe kalȣ̆, înчeпȣrъ sъtenii a da kiote шi a xȣidȣi, înkъt de la ȣn kaпъtȣ̆ al satȣlȣĭ пînъ la altȣl, kъlъreцȣl nostrȣ fȣ пetrekȣt kȣ alaiȣ̆. — Avrȣm, krezъnd kъ lȣĭ i se adresa aчestea, dete Diavolilor шi negȣstoriea lȣĭ шi tot. — Xotъrî dȣпъ aчeasta în kȣgetȣ-ĭ, sъ ia ȣn rateшĭ la Drъчenĭ, aпroaпe de mo-

nastirea Slatina, ka, daka nȣ va maĭ пȣtea sъ цie kasъ bȣnъ kȣ lokȣitori de la Trotȣшȣ, sъ aibъ ȣn alt пȣnktȣ ȣnde sъ se strъmȣte...

X.

Bacău, Odobeştii si Drăcenii.

Bakъȣ e ȣn пrea frȣmosȣ oraшȣ lȣъndȣl din пȣnktȣ de vedere ka пosiцiȣne шi imпortanцъ komerчialъ.

Sпre пartea de la Estȣ шi Sȣdȣ este okolitȣ de aпa Bistriцa kare, kȣrgъnd пe ȣn пrȣntȣ пetrosȣ, пoartъ ȣndele sale kristaline шi îndestȣl de пrofȣnde într'o însemnatъ lъцime шi formъnd maĭ mȣlte ramȣre. Nenȣmъrate пlȣte пe fie kare zi, înkъrkate kȣ grîne шi lemпъrie, trekȣ ȣnele dȣпъ altele kȣ isцiala sъgeцiĭ, la vale sпre Galaцĭ. Sпre пartea de la Nordȣ este mъrginit de o frȣmoasъ kъmпie, ȣnde se fak arъtȣrile шi semъnъtȣrile чetъцenilor. — Пȣцin maĭ deпarte kъmпiea aчeasta se mъrgineшte de ȣn шirȣ de dealȣrĭ, a le kъrora vîrfȣrĭ seamъnъ kȣ niшte montikȣle. — Dealȣl e пlin de varietъцĭ, koпrinde kъte-va sate шi o mȣlцime de viĭ kȣ grъdinĭ, nȣmit Kъlȣgъra. Sпre sȣdȣ, oraшȣ-l este înveчinat kȣ satȣl Leteea шi de Bistriцa, пrekȣm maĭ arъtarъm. Malȣrile Bistriцeĭ se vъd de deпarte redikъndȣse ka niшte fortifikaцiĭ; sînt mъrginite de nenȣmъrate sъlчiĭ, пlȣte шi tot felȣl de arbȣrĭ. Dȣпъ чe treчe чine-va

пе подȣл чел лȣнгȣ̆ песте рîȣ̆, ши каre нȣ se афлъ tokmaĭ în прea бȣнъ stare, ȣркънд ши skoborънд ȣн dealȣ̆, dinkolo de malȣrile апеĭ, se афлъ ȣн шесȣ̆ romantikȣ̆ пе kare kȣrge Siretȣl, în vekime нȣmit *Agarus*, че kȣrge din Бȣkovina de lîngъ Шипот: ачел рîȣ̆ atît de репȣmit, martorȣl faптelor strълȣчite din Moldo-Romъnia... Nепȣmъrate dȣmbrъvĭ, пajiште плъkȣte, sate, kodri, kolniче ши tot felȣl de varietъцĭ, репresintъ челе maĭ плъkȣte паesage akolo. Între ачесте se пȣmъrъ Sъȣчешti, проприetatea фiȣлȣĭ лȣĭ Ion Stȣrzia чел dintîĭ Domnȣ̆ Romъпȣ̆, dȣпъ revolȣцiȣпea de la 1821. прекȣм în Цeara-Romъneaskъ фȣ Gregore Ghika, a kъrora memorie e лъȣdatъ de тоцĭ Romъпiĭ; maĭ ales kъ eĭ dekretarъ depъrtarea din цеаръ a kълȣgъrilor greчĭ. чееа че фȣ ȣн прелȣdȣ̆ de emanчiпarea monastirilor zise înkinate... Sъȣчештiĭ e sitȣat sȣb koasta dealȣлȣĭ stъngȣ̆ despre Bistriцъ; копrinde ȣн пȣмъrȣ̆ de kase ши 'n marginea din vale a satȣлȣĭ are o frȣmoasъ biserikъ, konstrȣitъ de пeatrъ ши de kъrъmidъ.

Semъпъtȣrile de tot felȣl de продȣkte ши пъшȣпea vitelor este репȣmitъ пе шесȣrile рiȣлȣĭ Siretȣl. Kȣrsȣl sъȣ̆ seamъпъ прea mȣlt kȣ al Argeшȣлȣĭ ши kȣ al Oltȣлȣĭ, че поartъ пе spinarea ȣndelor sale toate avȣцiile челе însemnate a le цereĭ, фъkънд a rodi kъmпiile ш'a se întъri kodriĭ.

Bakъȣl se afla într'ȣн fel de прегъtire de приimirea ȣпȣĭ miпistrȣ kare se аштепта sъ treakъ prin el. — Gendarmeriea sta gata în ȣпiformъ, ȣлiцile eraȣ̆ mътȣrate; kanчelariile, prefektȣra, tribȣпalȣl, toate eraȣ̆ îngrijiate пeпtrȣ niskai-va investigaцiĭ.

*

Tribѕnalѕl ши префектѕра de Bakъѕ se aflъ alъtѕrate ѕna de alta, tot sѕbt ѕn ачelaши akoперimѕ.

În партea despre фацъ se întinde o пiaцъ; akolo se aflъ tot-d'aѕna niшte пѕtine пline kѕ апъ, пentrѕ kazѕri de fokѕ, iar în dosѕ sînt grajdѕrile пentrѕ kaii gendarmeriĭ; fiind tot aчi arestѕl пentrѕ kriminalĭ ши kasarma gendarmilor.

Se шtie kъ în Bakъѕ se gъseskѕ mѕlte lѕkrѕrĭ bѕne, пrekѕm e skoala пѕblikъ de бъeцĭ ши esternatѕl de fete... Попѕlaциеа fiind nѕmeroasъ, ka ши a Bъrladѕlѕĭ, se aflъ mѕлцĭ bъrbaцĭ stimabilĭ, mѕlte пroчese de пledat la tribѕnalѕ ши mѕлцĭ advokaцĭ.

Fratele Andreĭ, чel чe sosise de doѕъ-zile kѕ Lina, în aчest orashѕ, trekъnd spre a merge la пъrinцĭ ka sъ ĭ чerчeteze, se dѕse sъ viziteze tribѕnalѕl. — Tokmaĭ în aчea zi se чerчeta пroчesѕl dintre eпitroпi stъriĭ rъпosatѕlѕĭ Павlake, kare a lъsat пrin testamentѕ, sъ se fѕndeze ѕn osпitalѕ în oraшѕl Bakъѕ, kѕ пrokatoriĭ fiiчeĭ adoпtive a rъпosatѕlѕĭ, чeĭ чe se lѕptaѕ kѕ fel de fel de argѕmente sъ dъrîme legatѕl testatorѕlѕĭ, пretestъnd o klaѕzъ, kъ rъпosatѕl n'a lъsat legitimatѕl fiiчeĭ sale. Kѕ toate aчestea se aflъ doѕъ testamente, ѕnѕl maĭ vekiѕ ши altѕl din aniĭ maĭ din ѕrmъ, kare amъndoѕъ sînt konforme ши aratъ lъmѕrit kъ dorinцa testatorѕlѕĭ este d'a se fѕnda ѕn osпitalѕ în oraшѕl Bakъѕ, iar fiiчeĭ sale adoпtive îĭ lasъ o moшie пentrѕ sѕпsistenцъ, kѕ kondiцie d'a nѕ o vinde ш'a nѕ o пѕne niчĭ odatъ emanetѕ; adъogъnd testamentѕl, kъ aчeasta e ka sъ nѕ rъmîie dînsa, пrekѕm s'a vъzѕt maĭ mѕlte esemпle, în sъrъчie ши în rѕinъ...

Oamenii de legĭ, advokaцĭ erѕdiцĭ ши vekĭ am-

пloiaцī, desbъteaȣ ачeastъ kestiȣne, kare a devenit пrin oпiniȣnea пȣblikъ, o kestiȣne naцionalъ. Ȣni, пretindeaȣ kъ dȣпъ legī se пoate strika testamentȣl, fiind kъ testatorȣl n'a lъsat legitimatȣl, пartea чe se dъ orfaniī, alцiī sȣsцineaȣ kъ legitimatȣl este koпrins în ачea moшie nȣmitъ, шi kъ klaȣsa d'a nȣ o vinde ш'a nȣ o пȣne emanetȣ este o пrevedere a ръпosatȣlȣī ka sъ nȣ ръmînъ orfana într'o zi liпsitъ de пъine... Însъ în generalȣ oпiniȣnea пȣblikъ era sъ nȣ se striчe testamentȣl ръпosatȣlȣī Пavel, fiind kъ el a închinat starea sa naцiȣneī, în folosȣl sъraчilor, în ajȣtorȣl шi kъȣtarea чelor nenoroчiцī...

Пe kъnd se пetreчea чerчetarea ачestȣī faimosȣ пroчesȣ, kȣ mirarea tȣtȣlor se vъzȣ grъmъdindȣ-se la пrefektȣrъ o mȣlцime de oamenī Romъnī шi jidovī, ka kȣm ar fi fost ȣn fel de manifestare.

Romъniī alergaserъ sъ vadъ пe ȣn vestit fȣrȣ de kaī, al kъrȣia nȣme nȣ este streinȣ пoпȣlȣlȣī, saȣ kъ ȣn asemenea nȣme se aflъ skris пe koпverta ȣnor kъrцī пȣblikate din Iaшī шi din Bȣkȣreшtī... Nȣ era ȣn omȣ kare sъ nȣ zikъ atȣnчī kъ i a пerit ȣn kalȣ, o iaпъ, saȣ maī mȣlцī kaī. — Пoliцaiȣ lokalȣ пrinsese пe ачest faimosȣ geambaшȣ шi 'l arestase la пrefektȣrъ, ȣnde, пrekȣm ziserъm, oameni se strînseserъ sъ 'l vadъ... Iar jidoviī, în a kъrora frȣnte se afla Avrȣm, veniserъ sъ sȣsцie пrotestarea în kontra amпloiatȣlȣī de la sȣпrefektȣrъ, kare nȣ lъsase orъndarȣlȣī de la Trotȣшī dreпtȣl d'a jefȣi пe lokȣitorī, пrekȣm maī fъkȣse. Пartizanii lȣī Avrȣm strigaȣ în gȣra mare чerъnd destitȣirea kiar a sȣпrefektorȣlȣī de la sȣs zisȣl okolȣ: шi alцiī чereaȣ darea iī jȣdekatъ a amпloiatȣlȣī, ajȣtorȣlȣī sъȣ. Jidoviī veniserъ

kȣm arъtarъm, kȣ kъџelȣ̆ kȣ пȣrчelȣ̆ шi kȣ toatъ xalalaia, înkъt ar fi krezȣt чine-va kъ este o miшkare пȣblikъ în џearъ.

Пrefektorȣl kare era ȣп omȣ̆ bъtrînȣ̆, пȣџinȣ̆ energikȣ̆, temъndȣse sъ пȣ fie akȣzat de oпiniȣnea пȣblikъ, xotъrî deпъrtarea din fonkџiȣne a lȣĭ Teraпont, ka sъ liniшteaskъ пe jidovĭ.

Kȣ altъ okasiȣne iarъшĭ el îl rekomandъ ministrȣlȣĭ, шi Teraпont fȣse institȣit la o sȣпrefektȣrъ de пlaiȣ̆, în distriktȣl Пeatra.

Teraпont aȣzind aчeasta, alergъ îndatъ la Bakъȣ.

Avrȣm mȣlџъmit kъ a deпъrtat din пostȣ̆ пe ȣп omȣ̆ din a kъrȣia kaȣsъ n'ar fi пȣtȣtȣ sъ ia чinчĭ irmiliчĭ пentrȣ ȣпȣ de la sъtenĭ. îĭ venia sъ sarъ în чerȣ̆ de bȣkȣrie. — Чeĭ-l'alџĭ jidovĭ asemenea fъчeaȣ̆ пaradъ de aчeasta. — Avrȣm din întъmпlare întъlni пe Andreĭ чel чe se întȣrna de la tribȣnalȣ̆.

El fъkȣ lȣĭ Andreĭ lȣngĭ komпlimente шi 'l întrebъ de sъпъtatea soџii sale. Andreĭ fȣ koпrins de mirare.

— Am sъ fak o rȣgъчiȣne la dȣmneata! adъogъ Avrȣm.

— Чe este, ia sпȣne?..

— Voesk sъ te însъrчinez пe dȣmneata ka sъ 'mĭ skoџi treĭ sȣte de galbenĭ kare mi a lȣat tъlxarȣl чela de la Fъltiчenĭ, шi sъ 'i îmпъrџim aпoĭ пe din doȣъ.

— Aĭ dovezi? пoџĭ sъ konstatezĭ faпtȣl? întrebъ Andreĭ.

— Sînt oamenĭ kare пriimesk sъ jȣre, nȣmai sъ le пlъtesk kъte чe-va...

Andreĭ se skȣzъ kъ пȣ are timпȣ̆.

Teranont, viind în Bakъȣ, întîlneште ші el пе A-vrȣm.

Jidovȣl kȣm îl vъzȣ, înчепȣ a'ĭ rîde în nasȣ, kъ a пердȣt поȣtȣ пентрȣ el.

— Jȣпъne, gъteште-te de kriminalȣ; eȣ am do-vezĭ oamenĭ bъtrînĭ, oamenĭ de kredinцъ, kънd aĭ venit sъ 'mĭ daĭ zeче galbenĭ ka sъ te las sъ jefȣ-eштĭ пе bieцi lokȣitorĭ…

— Zoȣ! adъogъ Avrȣm kam îngrijeatȣ, aȣzind пе Teranont пrea seriosȣ vorbindȣ-ĭ, era oamenĭ la dȣmneata? zoȣ! n'am vozȣt!

— Че цi sпȣn eȣ, eĭ era într'o odaie alъtȣratъ; oamenĭ bъtrînĭ ші kȣnoskȣцĭ de oamenĭ dreпцĭ, kare aȣ askȣltatȣ tot че ziчeaĭ.

— Kokoane! adъogъ Avrȣm deskȣrageatȣ, nȣ faче аша ȣn lȣkrȣ!..

— Jidove, пентрȣ blъstъmъцiile tale o sъ fiĭ dat пeste graniцъ, o sъ fiĭ gonit din Moldova.

— Eĭ bine dar sъ ne îmпъkъm, sъ faчem amîndoĭ паче, zise Avrȣm.

— Dar kȣm vreĭ sъ faчem паче?

— Am sъ iaȣ treĭ sȣte de galbenĭ de la ȣnȣ kare m'a înшelat, цiĭ dъrȣiesk matale jȣmъtate, daka veĭ merge sъ 'ĭ skoцĭ de la el…

— Ne kȣnoaштem noĭ maĭ de mȣlt, jȣпъne, nȣ 'mĭ trebȣesk banĭ tъĭ!.. Îцĭ zik nȣmaĭ аша veĭ skъ-пa de mine, nȣmaĭ аша veĭ skъпa sъ nȣ fiĭ dat пe-ste graniцъ, daka veĭ înчeta d'a maĭ jefȣi пе lokȣi-torĭ, ші kънd te veĭ lъsa d'a vinde rakiȣ… Altmin-terĭ, adȣцĭ aminte, jidove, kъ am niште xъrtiĭ la mine пrin kare te пot înkrimina orĭ kънd!

Avrȣm înчепȣ a kam kȣgeta seriosȣ ші rъmase

îngrijeat de aчeasta; atîta nвmaĭ kъ tot era el xoţъrît sъ lase ratemвl de la Trotвшĭ шi d'aчeea nв i ar fi fost greŭ kiar de a snъla nвtina d'akolo...

Teranont s'a strъmвtat la sвnrefektвra de la Пeatra. El se tot ginea de чele чe anвkase, a divolga abвzвrile шi toate nelegiвirile чe sê komit nrin Moldova.

Tîrgвl Пeatra e вn oraшŭ frвmosŭ, sitвat la o nosigiвne romantikъ, kв aerŭ kвrat, ane nrea bвne шi вn lokŭ minвnat de traiŭ!.. Bistriga чe kвrge n'alъtвrĭ, kвm am maĭ arъtat, шi mвngiĭ чe ĭ deskriserъm, daŭ atîta interesŭ, konginŭ atîtea nlъчerĭ înkъt îl noate чine-va nвmi вnвl dintre oraшele чele rarĭ kare se gъsesk în noalele Alnilor gereĭ noastre. Mergъnd între mвngĭ este Dorna: вn lokŭ mвntenosŭ,re nвmit ka шi Чiaxlъв. Dorna gine o narte de nъmintвl Moldovi шi o narte de Bвkovina. Lokвrile, anele, mвngiĭ шi nъdвrile de brazĭ meritъ a fi deskrise în volвme întregĭ. Чea maĭ frвmoasъ origine de koloniile Romeĭ se nъstrъ akolo... Femeile sînt de o frвmвsege rъnitoare, oameni demtengĭ, bine fъkвgĭ, robвstĭ, aŭ înfъgimarea вnor eroĭ. Dar kъt de tristŭ e, Dвmnezeвle! d'a vedea чine-va aчeste nъmîntвrĭ klasiчe шi oameni aчeia frвmoшĭ, întokmaĭ ka niшte brazĭ, kъ se nradъ de niшte barbarĭ, venigĭ sъ se înavвgiaskъ din nъdвrile gereĭ шi din sвdoarea Romъnвlвĭ... Ka kвm ar fi вn blestem toate bвnвrile gereĭ aчesteia sъ fie nвmaĭ ne mъinile streinilor!.. Vre o kъgĭ-va Tвrчĭ snekвlangĭ, karĭ aŭ venit шi s'aŭ aшezat în lokвrile aчestea, (se îngelege în Шarвl Dorna, nartea Moldovii) esnloateazъ într'вn kinŭ barbarŭ шi degradatorŭ ne biegĭ lokвitorĭ sъraчĭ, jefвigĭ, strivigĭ de ghiarele

lorȣ. — Totȣl че produче пъmîntȣl ши natȣra akolo este пȣmaĭ пentrȣ dînшi!.. Eĭ шi пȣmaĭ eĭ esпortează toatъ lemпъriea din mȣпцiĭ Moldovi пentrȣ Tȣrчia. (Aчestea sînt пlȣtele kare trekȣ пe'пчetat пe dinaintea Пetri ш'a Bakъȣlȣĭ.) Kȣ mъпa пe пistolȣ шi пe iataganȣ kiar astъ-zĭ eĭ faчe пe lokȣitorȣ a tremȣra шi kalkъ în пічoare legĭ шi aȣtoritъцĭ. . . Arbitri шi пesъцioшĭ de banĭ, ka grekotei шi ka jidanii, kȣ sȣflet negrȣ шi mîrшavȣ, a ȣшilit пe sъteanȣl romъпȣ, înkъt a fъkȣt ȣп sklavȣ din el . . . Femeile чele maĭ frȣmoase deveпirъ пrostitȣatele lorȣ... Че sъvîrшeskȣ aчestĭ пъgъпĭ akolo este o grozъvie de kare tot omȣl de inimъ se înfioarъ шi se revoltъ, tot Romъпȣl roшeшte шi se kȣtremȣrъ!..

Eĭ asemenea îmпrȣmȣtъ banĭ пe la lokȣitorĭ ka sъ le lȣkreze lemпъriea de kȣ iarna шi sъ o transпoarte пe пlȣte vara; dar пrin înkъrkъtȣra kamъtъrii, пrin abȣsȣ шi tot felȣl de ameninцare lokȣitorii sînt kȣ desъvîrшire îngenȣkiaцĭ шi legaцĭ de voinцa aчestora . . .

Sъteniĭ de maĭ mȣlte orĭ aȣ reklamatȣ în kontra aчestor ȣsȣrпatorĭ, dar aȣtoritatea rъmase tot-d'aȣna sȣrdъ la пlъngerea lorȣ шi eĭ sînt tot пrada aчelor barbarĭ.

Teraпont, ka fonkцionarȣ шi ka omȣ de inimъ, aflъnd de aчeasta, tȣrba шi kъȣta ȣп пrilejiȣ d'a пȣtea el sъ пȣe ȣп kaпъtȣ rъȣlȣĭ aчesta.

Înfine de mȣltъ aпъsare lokȣitorii mȣпцilor reklamarъ kȣ toate mizloaчele чe le avȣrъ . . .

Teraпont fȣ пȣmit de D. ministrȣ ka sъ meargъ sъ чerчeteze, sъ konstate faпtele aчelora, шi sъ пroчeadъ la darea lorȣ în jȣdekatъ.

Teraпont, merse la faцa lokѕlѕĭ kѕ ѕn пrokѕrorŏ; dar la venirea lorŏ akolo Tѕrчiĭ ĭĭ ameninцarъ kѕ arme, пe vrъnd a arъta sѕпѕnere.

Teraпont raпortъ aчeasta dinпreѕnъ kѕ пrokѕrorѕl. — Ѕn ordinŏ ministerialŏ veni, ka sѕпrefektѕra sъ esekѕteze пe aчeştĭ пe-sѕbordinaцĭ.

Tѕrчiĭ шi пentrѕ a doѕa oarъ rъsпѕnserъ kѕ armele în mъinĭ.

Atѕnчĭ Toraпont, ajѕtat de ѕn mikŏ nѕmъrŏ de gendarmĭ шi de пlъieшĭ, se reпezi ka ѕn nebѕnŏ asѕпra aчestor rebelĭ, шi dѕпъ o lѕптъ krъnчenъ, Tѕrчiĭ fѕrъ legaцĭ kotŏ la kotŏ, kѕm se ziчe пe romъneшte kobzъ; — otъrîrea lѕĭ era, în ѕrma ѕnѕĭ asemenea deliktŏ din пarte-le, sъ ĭ rъfѕiaskъ aчi пe lok de sokotelile чe maĭ aveaŏ kѕ lokѕitoriĭ, шi trimiцîndѕ-ĭ sѕb ѕn konvoiŏ шi în fearъ пe toцĭ пînъ la Iaşĭ, akolo legea sъ esekѕte drentatea, шi miшeiĭ, tъlxari aчeştia, sъ fie daцĭ пeste graniцъ afarъ din цearrъ.

Toraпont lѕkra ka ѕn Romъn шi kѕm se kъdea sъ fakъ ѕn bъrbat de inimъ.

Însъ kѕ mѕltъ dѕrere шi mîxnire fѕ silit a'ĭ deslega шi a le da drѕmѕl, în ѕrma ѕnѕĭ ordinŏ ministerialŏ, kare sosi îndatъ dѕпъ aчeea.

Teraпont пar' kъ шĭ пerdea mintea de aчeasta шi xotъrî a'шĭ da dimisiѕnea din fonkцiѕne. . . пe maĭ пѕtъnd servi sѕbt ѕn ast-fel de regimŏ, sѕbt ѕn asemenea gѕvernŏ ! . .

Ne oпrim ѕn momentŏ kѕ Teraпont ka sъ пe întѕrnъm la amikѕl nostrѕ Andreĭ, пe kare îl lъsaserъm la Bakъѕ; de ѕnde, dѕпъ пѕцine zile, lѕъ drѕmѕ sпre Odobeшtĭ; mergъnd пe шoseaoa чea frѕmoasъ,

trekъnd prin Agisdъ шi prin Domneшtĭ шi apskъnd spre dreapta, pe ssb dealsrile чele akoperite kз viĭ, pe la Панчіз, pînъ se dsserъ akasъ...

Andreĭ шi Lina ajsnserъ la Odobeшtĭ kam la finele lsĭ Asgsstз, într'o zi pe dspъ amiazĭ.

Îl prinse mare mirare, intrъnd în tîrgз, kъ aflъ toatъ popslaцisnea resksлatъ, ka ksm ar fi într'o revolsцisne...

Kreшtinii alergaз din toate пърцile sъ protesteze dinaintea prefektorslsĭ de Пstna, kare venise *ad-hoc*, kъ eĭ ns primeskз fereaskъ Dsmnezeз! sъ se maĭ taie karne de îndestslarea oraшslsĭ de kъtre jidoviĭ...

Odobeшtiĭ este sn tîrgsleцз aproape de Fokшanĭ, între dealsrĭ de viĭ, rensmit pentrs vinsl чel bsnз kare se faчe akolo; ks o popslaцie de kъte-va miĭ ssflete, Romъnĭ, Greчĭ, Armenĭ шi jidovĭ.

Dar чeea чe era ksriosз kъ însшиĭ o parte de Ovreĭ protestaз, în snire ks toatъ popslaцiea, în kontra obiчeislsĭ d'a se tъia karnea de îndestslarea tîrgslsĭ de kъtre jidovĭ.

Jidoviĭ чe protestaз, o fъчeaз pentrs kъ e prea sksmpъ karnea lorз. — Kreшtiniĭ eraз indignaцi...

Kontrakчiĭ jidovĭ de altъ parte skoaserъ kontraktsl dat de vistierie чe'l avea la mъna lorз шi kare le da dreptsl aчesta... Іatъ aproape koprinderea artikslslsĭ al 5-lea din aчest kontraktз: „Niчĭ o vitъ din чele marĭ saз miчĭ, sъ ns se taie, spre îndestslarea tîrgslsĭ, fъrъ a treчe prin ksцitsl xaxamslsĭ.“ Eĭ strigaз în gsra mare цinъnd în mъinĭ sss zissl kontraktз, kъ eĭ aз nsmъrat galbenĭ msлцĭ ka sъ aibъ aчest dreptз шi kъ ns vor permite niчĭ odatъ

kreштinilor sъ taie osebit karne пentrȣ seaмa lorȣ, чi sъ мъnînче aчeea чe rъмîne de la dînшi, adikъ пartea чea de dindъrъtȣ de la vitъ.

Aчeasta este o dovadъ чe fel gȣvernȣl trekȣtȣ fъчea sъ se resпekte drentatea шi aȣtonoмiea Roмъnilor, kъ eraȣ îndatoraцĭ. în цeara lorȣ, sъ мъnînче чe le da jidovii...

Kreштinii în ȣnaniмitateĭ, bъtrînĭ, jȣnĭ, feмeile stъпъnite de bigotisмȣ шi de devoцiȣne în datine religioase, пreoцii, oaмenĭ kъrȣnцĭ шi пînъ шi konii deklaraȣ kъ eĭ nȣ пriiмeskȣ karnea чea tъiatъ de jidovi, kъ maĭ bine пreferȣ kȣ toцĭ a nȣмaĭ мъnka karne, de kъt a o lȣa tъiatъ de kȣцitȣl xaxaмȣlȣĭ... Пoпȣlaцiea era foarte tȣrbȣratъ; kazȣl era kȣ totȣl greȣ, — Пrefektorȣl de Пȣtna konsiмцia din iniмъ la reklaмarea Roмъnilor шi le ziчea kъ aȣ drentate; dar lȣkrȣ kȣriosȣ, kъ în aчeastъ îмпregiȣrare шi jidovi aveaȣ drentate, în virtȣtea kontraktȣlȣĭ dat de vistieriea de la Iasĭ. —

Чel kare цinea kontraktȣl era Avrȣм, îмпreȣnъ kȣ alцi. — El avea drentatea, el era tare шi мare!..

Пrefektorȣl se sili a пotoli reskȣlarea aчeasta шi de aчi мerse sъ viziteze Vranчia шi sъ asiste la пornirea ȣnȣĭ nȣмъrȣ de oaмenĭ arмaцĭ чe Vrъnчenii пroмiseserъ a da цereĭ, шi kari eraȣ destinaцĭ de a мerge sъ пъziaskъ kastelȣl de la oknъ, kъnd toatъ oastea regȣlatъ se reȣnia în lagъrȣl de la Floreshtĭ.

Vranчia se nȣмeшte aчea пarte a Karпaцilor пe ȣnde aпele Пȣtna, Milkovȣl шi altele kȣrge. De la aчeastъ пarte, шi ȣnde maĭ kȣ seaмъ Milkovȣl înче-

пe a intinde albiea sa, se înчепе xotarsl че desпъrџia, din nenoroчire, maĭ'nainte, Џeara-Romъneaskъ de Moldova. Ssb noalele dar aчestor mѕпџĭ, saŏ maĭ bine пe malsrile Пstneĭ, че este апроапе de Odobeшtĭ, se aflъ шi пinъ azĭ rsinele чetъџiĭ Krъчiѕпа че o avea Moldovad esпre Џeara-Romъneaskъ. Шirsl dar al mѕпџilor чeĭ înalџi kare se vъd, mergъnd чine-va sпre Fokшanĭ, — ks o mъreaџъ înfъџiшare, kare se întindŏ пrekъt пs ĭ пoate koпrinde okisl, koпџinъnd în sîns lor maĭ bine de treĭ-zeчĭ de sate, lokѕite de aчeĭ reпsmiџĭ fiĭ aĭ mѕпџilor, este Vranчia, шi loksitori eĭ se nsmesk Vrъnчenĭ!.. Чele maĭ romantiчe пosiџisnĭ reпresintъ asпektsl dealsrilor шi al mѕпџilor. — Mъgsrile sitsate пe d'assпra dealsrilor, stъnчile rîпoase kare se vъdŏ de deпarte disпstъnd ks nsoriĭ че învъleшte vîrfsrile mѕпџilor, sînt пline de o ssblimъ frsmseџe. Nensmъrate пîraie, nensmъraџĭ kodri de brazĭ akoпerъ koastele lorŏ шi kъte-va gîrle îndestsl de mъriчele ksrgŏ пrin fsndsl vъilor шi пe пrsntsrĭ de пisinŏ. — Aersl este akolo foarte ksratŏ шi aпele dsлчĭ kristaline шi rosroase...

Aчeasta este Vranчia чea reпsmitъ în timпi treksџĭ, пe kъnd џeara îшĭ пъstra neatîrnarea, пrin пsterea armelor. Loksitoriĭ din Vranчia sînt bsnĭ vînъtorĭ, lskrъtorĭ de пъmîntŏ шi пъstorĭ. — Legile lor eraŏ a le sneĭ reпsbliчe, пreksm maĭ reпetarъm, ka чeea de la Bъrlad. Dar se vede în aniĭ din srmъ korsmпџisnea ns i a пststŏ okoli шi пe dînшi ... Infłsenџa boerslsĭ пroпrietarŏ, infłsinџa jidovslsĭ ks kъmъtъriea, ks rakiŏ lsĭ blasfematŏ, a fъkst пe msлџi sъ'шĭ vîndъ dir пroпrietъџile iorŏ шi a deveni klъ-

kaшĭ пe moшie boereaskъ... K8 toate aчestea Vrъnчenii sînt reп8miцĭ de brav8ra lor8, шi eĭ promiserъ a da g8vern8l8ĭ treĭ s8te de oamenĭ volintiri. — Li s'a fъk8t îns8 k8noak8t kъ п8maĭ o s8tъ sînt treb8inчioшĭ, iar чeĭ-l'alцĭ sъ rъmîe la kasele lor8.

Kъtъ mirare koпrinse пe D. пrefektor8 vъzъnd în volintiri чeĭ armaцĭ k8 sineцe l8нгĭ, п8maĭ oamenĭ bъtrînĭ шi 8ni diformĭ.

— Aчestia sînt Vrъnчenii? întrebъ el.

— Am8 venit noĭ în lok8l fiъkъilor noştri, rъsп8пserъ oameni... J8nii, fiъkъii 8mпl8sseserъ kodri fiind kъ 8ni alцi fъчea8 пroпagandъ kъ stъпъnirea de aчeea îi kiamъ ka sъ'i d8kъ in fok8, kъ greшelile пe viitor, fъkъnd8-se 8nirea цerilor, vor fi шi maĭ marĭ, kъ Romъn8l va fi rob8 шi altele m8lte...

Iatъ k8m intrigile шi kor8mпцi8nea пerde пe o naцi8ne!.. k8m vorbele шi l8krarea чelor rъ8 voitorĭ rъtъчi пe aчestĭ Vrъnчenĭ, alt-fel bravĭ шi k8ragioшĭ; kari în lok8 de a alerga j8nimea, bravii la kemarea пatrii, lъsarъ sъ vie niшte bieцĭ bъtrînĭ slabĭ шi пe-п8tinчioшĭ!..

În kontra k8ĭ dar avem a пe пlъnge de aчeasta? Чine a ad8s l8kr8rile ka пoпor8l sъ fie viktima intrigilor шi a desmoralisaцi8neĭ? Negreшit чeĭ kare a voit ka пoпor8l sъ п8 se l8mineze, sпre a'l esпloata... Чeĭ marĭ, чeĭ de la п8tere, пroпrietarii, stîlпi цereĭ, kaпi biseriчi era8 datorĭ de a l8mina пoпor8l пentr8 binile шi feriчirea naцi8neĭ, k8 пem8rginitele mizloaчe kare le are цeara...

Zise Andreĭ-Fratele aчeastъ anomalie de l8kr8rĭ îmпregi8r8l lok8l8ĭ пaшterii sale: — O belъ

шi glorioasъ Moldovъ! O! belъ шi glorioasъ Romъnie! ȣn sȣsпinȣ̆ de dȣrere katъ a eшi din пeптȣl fie kъrȣia omȣ̆ vъzъnd soartea ta!.. Чel чe treчe пe marginea rîȣrilor, пrin sînȣl mȣnцilor, al kъmпiilor, al tîrgȣrilor шi al satelor tale katъ a плъnge, пrivind ȣstarea în kare te lъsъ înпrîȣrirea streinъ!.. Kъt de ȣmilitъ e starea la kare te redȣse inimiчi tъĭ, пe lîngъ starea de mъrire din trekȣtȣ̆; kȣ atît maĭ tristȣ̆ kъ însȣшĭ fii tъĭ sînt din nȣmъrȣl inemiчilor tъĭ!..

Înfine nȣoiĭ însȣrъцeĭ aflarъ la Odobeшtĭ пe пъrintele lorȣ̆, ȣn rъzaшȣ̆ boerȣ̆ de neamȣ̆, чe шъdea la kasa sa, în marginea viilor, okȣпat fiind de mȣnka kъmпȣlȣĭ, de kȣltȣra viilor, de grъdinъrie, de vite шi de toate kъte trebȣesk omȣlȣĭ, sпre a'l faчe indeпendentȣ̆.

Moшĭ-diakonȣ (aшa se nȣmi de пonorȣ̆ пъrintele lȣĭ Andreĭ, fiind kъ era omȣ̆ biserikosȣ̆ чe se închina mȣlt) deskise braцele vъzъnd пe koпii sъĭ, sъltъ de bȣkȣrie kȣ toatъ bъtrîneцea шi nȣ шtiea kȣm sъ ĭ пriimeaskъ maĭ bine.

— Bine aцĭ venit, dragi meĭ! bine aцĭ venit la kasa пъrinteaskъ! Dȣmnezeȣ̆ sъ vъ dъrȣiaskъ anĭ îndelȣngaцĭ шi sъ trъiцĭ bine; sъ aveцĭ bine kȣvîntarea sa, шi eȣ̆ din пartemĭ asemenĭ vъ bine kȣvîntezȣ̆!...

Fratele-Andreĭ шi Lina îmbrъцiшarъ пe resпektabilȣl lor пъrinte, kare era bъtrînȣ̆ kȣ kaпȣl albȣ̆, vestmîntat romъneшte, kȣ o frȣnte mъreaцъ шi kȣ okĭ vii пlin de inteligiнцъ, nȣmindȣ-l kȣ mȣltъ пъtrȣndere шi simцiчiȣne пъrintele lorȣ̆.

Lina aflъ ꙋn пъrinte bꙋnꙋ în пъrintele iꙋbitꙋlꙋĭ eĭ soцꙋ...

Bъtrînꙋl mꙋlt timпꙋ nꙋ voi a ĭ lъsa de lîngъ dînsꙋl, fiind kъ el era singꙋrꙋ, kъ de vre o чinчĭ-sпre-zeчe anĭ rъпosase mama lꙋĭ Andreĭ.

Kꙋ o viaцъ rꙋstikъ, în пlъчerile vieцiĭ de la цearъ, lingъ vitiшoare, sꙋb ramꙋrile koпaчilor, deпarte de grijĭ шi de sꙋпъrъrĭ, în sînꙋl nevinovъцieĭ ш'al adevъratꙋlꙋĭ amorꙋ de пatrie шi de religiꙋne, Lina шi Andreĭ gꙋstarъ momente de feriчire, momente atît de dorite de tinereцe шi de iꙋbire!

— Askꙋltaцĭ, fii meĭ, eꙋ înkъ am fost ka voĭ, sъ dea Dꙋmnezeꙋ sъ trъiцĭ шi voĭ aniĭ чe i am trъit eꙋ, ka sъ vedeцĭ шi пe fii vostri пrekꙋm vъ vъzꙋ eꙋ!.. Am vъzꙋt шi am пetrekꙋt mꙋlte, am slꙋjit цъriĭ în mꙋlte rîndꙋrĭ; am fost kataпъ ka sъ aпъr neamꙋl nostrꙋ шi altele!.. Aшa dar, fii meĭ, ka sъ aveцĭ desъvîrшitъ bine kꙋvîntarea mea, kaꙋtъ sъ mergeцĭ amъndoĭ, fii meĭ, la aчea monastire ꙋnde este mormîntat Stefan Vodъ Domnꙋ Moldovi чel Mare, la S. Monastire la Пꙋtna; sъ mergeцĭ sъ îngenꙋkiaцĭ la mormîntꙋ lꙋĭ, sъ sъrꙋtaцĭ пeatra sꙋb kare zaчe oasele шi цъrîna lꙋĭ, sъ vъ ꙋngeцĭ kꙋ sъntꙋl mirꙋ de la aчea monastire шi de la Sъntꙋl Ion de la Sꙋчiava, sъ mergeцĭ sъ vedeцĭ tot пъmîntꙋl Bꙋkovini, frꙋmoasa шi iꙋbita цearъ kare fꙋ rꙋпtъ din цeara Moldovi; ꙋnde trъirъ пъrinцi шi strъmoшi nostri, sъ ꙋmblaцĭ sъnъtoшĭ п'akolo шi sъ vъ înturnaцĭ iarъ sъnъtoшi, voiꙋ rꙋga пe Dꙋmnezeꙋ! Aчel Domnꙋ, fiꙋl meꙋ шi fiika mea, fꙋ mîntꙋitorꙋl Romъnilor; el zidi mꙋlte monastirĭ шi nꙋmaĭ ꙋmbra lꙋĭ sъntъ, nꙋmele sъꙋ шi a-

dѕчerea aminte de kъte fante a sъvîrшit, maĭ ціne aчeastъ цearъ de la kare aflarъ xarѕ шi milъ atîцĭ strъinĭ kare trъeskѕ aчi... Blestem este, fii meĭ, пre kaпѕl aчelѕia kare nѕ va kѕnoaшte aчestѕ adevъrѕ!.. Daka nѕ eraѕ aчeĭ Domnĭ, Domnѕl Stefan, Domnѕl Bogdan, Domnѕ Пetrѕ шi alцiĭ, noĭ de mѕlt nѕmaĭ aveam цearъ!.. шi toцĭ aчestĭ strъinĭ kare se xrъneskѕ aiчĭ, katъ sъ bine-kѕvinteze memoriea lorѕ, împreѕnъ kѕ kreшtini, kѕ toцĭ Romъniĭ!.. kъчĭ чine шtie чe neamѕrĭ barbare kotroneaѕ пъmîntѕl цereĭ noastre!..

„Aшa dar, fii meĭ, de la Dѕmnezeѕ am kѕ чe trъi шi veцĭ avea шi voĭ, пentrѕ kъ цeara noastrъ este mare, întinsъ шi blagoslovitъ de Dѕmnezeѕ!... Mergerea voastrъ însъ la S. monastire Пѕtna, kare este ziditъ de Stefan Vodъ, шi ѕnde se aflъ el mormîntatѕ, se va sokoti пentrѕ voi шi пentrѕ fie чe Romъnѕ Lokѕl чel Sъntѕ de înkinare!

„Veцĭ rъmъnea de o kam datъ lîngъ mine sъ mъ bѕkѕr de voĭ, sъ mъ împъrtъшeskѕ de feriчirea voastrъ vъzîndѕ-vъ kъ trъiцĭ bine, kѕ чinste шi kѕ drentate, шi în чealaltъ varъ veцĭ merge sъ vъ înkinaцĭ шi пentrѕ mine la aчele lokѕrĭ sъnte!.. sъ vъ înkinaцĭ шi sъ vъ rѕgaцĭ de îndrentarea relelor în цearъ!..

Într'aчestea bъtrînѕl întindea mъinile sale ka sъ bine-kѕvinteze пe fii sъĭ чe se afla îngenѕkiaцĭ ѕnѕl de o пarte шi altѕl de alta. Lina era пrea mѕlцъmitъ шi Andreĭ asemenĭ..

Toцĭ veчiniĭ шi kѕnoskѕцiĭ bъtrînѕlѕĭ venirъ sъ ia пarte la bѕkѕriea sa... Koпii danцaѕ în bъtъtѕra kѕrцiĭ ціnъnd în mъinile lor stъlпъrĭ verzĭ, grijile

ші сȣпъръrile se deпъrtaserъ de tot, în ачel timпȣ̆, de lokȣinца Moш-diakonȣlȣĭ...

Nȣ trekȣse ȣn anȣ̆ kънd Andreĭ ші Lina пlekaserъ ka sъ îndeпlineaskъ voinца пъrintelȣĭ lorȣ̆. Bъtrînȣl Romъnȣ̆, dȣпъ че пetrekȣ aпroaпe toatъ iarna kȣ fiȣl sъȣ̆ ші kȣ nora sa, desпъrцindȣ-se, vъrsa lakrime, ші strъngъndȣ-ĭ п'amъndoĭ la пeпtȣl sъȣ̆, nȣ înчeta d'a'ĭ bine kȣvînta.

Ші fiind kъ Teraпont skrisese amiчilor sъĭ kъ de Skimbarea-la-Faцъ, 6 Aȣgȣstȣ̆, se va afla la monastirea Slatina, kare e tokmaĭ la graniца Bȣkovineĭ, eĭ voirъ ka sъ vadъ пe amikȣ lor ші sъ asiste de zioa xramȣlȣĭ la ачea monastire.

Trekъnd eĭ пe la Iasĭ ші ȣnde rъmъseserъ vre o doȣъ-zeчĭ de zile, Lina întъlnia în toate zilele пe mama eĭ kare asemenĭ nȣ înчeta d'a vъrsa lakrime ші a o strînge пe braцele sale de kъte orĭ o vedea, пentrȣ kъ dinaintea natȣreĭ ші amorȣlȣĭ maternȣ̆ toate religiȣnile aȣ̆ o singȣrъ moralъ ші o singȣrъ џintъ!.. Пe tatъ-sъȣ̆ nȣ 'l vъzȣse, fiind kъ el liпsia de la Iasĭ.

Kъlъtorind пe frȣmosȣl timпȣ̆ al verii de la Iasĭ. пrin Tirgȣ-Frȣmosȣ̆, пrin Kotnarĭ, lokȣl чel renȣmit kȣ rȣine romane ші kȣ viĭ 'ші iarъ пrin Fъltiчenĭ, nȣ se пȣtȣrъ oпri d'a nȣ vedea Baia, ȣnde se esпloata în timпȣl de de-mȣlt ferȣ̆ ші argintȣ̆, kȣ nenȣmъrate rȣine astъ-zĭ, kȣ biseriчĭ din timпi lȣĭ Stefan Vodъ ші maĭ de 'nainte, kȣ kase ші пalate vekĭ, a kъrora ȣrmъ abia se maĭ пoate kȣnoaште în mizlokȣl kъmпii de arъtȣrĭ; ші monastirea Rîшka, kare e пeste dealȣ̆ alъtȣrĭ, пrekȣm ші skitȣl Rъsboenĭ de la vale de Tîrgȣ-Neamцȣlȣĭ...

Sosirъ la Slatina, la aчea monastire kare пentrȣ пosiцiȣnea eĭ, пentrȣ konstrȣkцiȣnea sa чea tare, — sitȣatъ între doĭ mȣnцĭ akoпeriцĭ kȣ пъdȣrĭ enorme de brazĭ, шi kȣ o aпшoarъ kare kȣrge п'alъtȣrĭ este ȣnikъ: fȣndatъ de Alesandrȣ Lъпȣшneanȣ. — A-vȣrъ mȣlцъmirea sъ se afle în mizlokȣl ȣneĭ пȣmeroase soчietъцĭ чe venise пentrȣ zioa aчesteĭ sъrbъtorĭ.

Monastirea Slatina, ka шi Rîшka, este o kinovie kȣ ȣnȣ пȣmъrȣ de kъlȣgъrĭ.

Aшa dar de Skimbarea-la-Faцъ, kare e zioa пatrona Sъntȣlȣĭ lokaшȣ, amiчi noştri se gъsirъ în mizlokȣl ȣnȣĭ пъпorȣ adȣnat de пrin sate шi din tîrgȣrĭ, din satele de пrin mȣnцĭ шi kiar din Bokȣvina, de la Valea Sakъ шi de пrin vъile de la Gȣra Xȣmorȣlȣĭ.

Slatina este linitъ de xotarȣl dintre Moldova kȣ Bȣkovina, шi lokȣitori desпre o пarte шi desпre alta, чeĭ maĭ mȣlцĭ fiind konsъngenĭ, kȣmetri, kȣskri, kȣmnaцĭ saȣ verĭ, n'aȣ de kъt a пъшi ȣn шъnцȣleцȣ, пrekȣm era чel dintre Moldova kȣ Цeara Romъneaskъ, пentrȣ ka familiile sъ 'шĭ dea îmbrъцiшare шi a veni sъ deпȣe închinъчiȣnea lorȣ la sъntele lokaшȣrĭ, ȣnde sъnt înmormîntaцĭ пъrinцiĭ шi strъbȣnii lorȣ...

Andreĭ, Lina шi Teraпont asistarъ la solemnela чeremonie kъt цinȣ sъntȣl ofiчiȣ de пreoцĭ пȣmeroшĭ шi în mizlokȣl lorȣ aflъndȣse S.S. arxereȣl Kalinik. Fȣ o mъreaцъ serbare kare atingea пînъ la lakrimĭ inimile пoпorȣlȣĭ чe askȣlta în genȣke sъntele vorbe a le evanghelii шi imnȣrile de laȣdъ Domnȣlȣĭ... Biserika era de tot пlinъ, tinda asemenĭ. kȣrtea шi пînъ п'afarъ пe пoenĭ, saȣ пînъ în marginea пъdȣrilor se afla пȣmeroшĭ închinъtorĭ...

Bътrînĭ, jȣnĭ, femeĭ, koпiĭ învestmîntaцĭ kȣ vestminte albe, ши fiчele kȣ florĭ la kaпȣ; bъtrîniĭ kȣ kaпetele albite de anĭ ши чeĭ tinerĭ kȣ niште kъȣtъtȣrĭ viĭ, kȣ пlete lȣngĭ ши kȣ îmbrъkъmintea toatъ de lînъ, kȣ niште пълъriĭ negre saȣ kȣ kъчiȣlĭ de oaie цiindȣ-le în mъnъ, asistaȣ toцĭ ȣimiцĭ ши kȣ kiпȣrile lorȣ vesele, lȣminate de oare kare sпeranцъ чe dъ kredinцa... — Aȣzȣl kloпotelor, kъntъrile ши bine-kȣvîntъrile чe le askȣltaȣ înlъȣntrȣl sъntȣlȣĭ lokaшȣ, rostite de ministri lȣĭ Dȣmnezeȣ, ȣmпleaȣ inimile lor de lȣminъ ши de konsolaцie..

Dȣпъ sъvîrшirea Sъnteĭ litȣrghiĭ, rъmъind toatъ zioa ȣшile biseriчeĭ deskise пentrȣ înkinъtorĭ, nȣ înчetaȣ d'a intra ши a eши rъndȣrĭ, rъndȣrĭ, adȣkъnd fie kare пrinosȣl sъȣ la sъntȣl altarȣ; aчeasta fȣ reпetatъ, tot kȣ aчeleaшĭ solemnitъцĭ, ши a doȣa zi, пomenindȣse nȣmele fȣndatorilor ши donatorilor kȣ mȣltъ devoцiȣne ши kȣ adînkȣ resпektȣ. — A doȣa zi fȣ пarastasȣl пentrȣ ktitorĭ...

La timпȣl пrъnzȣlȣĭ ȣn osпъцȣ mare fȣ пregъtitȣ пentrȣ toцĭ vizitatoriĭ ши пentrȣ пъrinцĭ, — Anagnostiĭ, kȣпariĭ ши kъntъreцiĭ konkȣraȣ de a faчe пrasnikȣl strъlȣчitȣ, dȣпъ kȣm e obiчeiȣl...

Grȣпe de цeranĭ se afla adȣnaцĭ în kȣrtea monastireĭ, kare de kare mirъndȣse maĭ mȣlt de чele чe vedeaȣ. Ȣniĭ strъnшĭ în tinda din afarъ a biseriчeĭ пriveaȣ fericirile Пaradisȣlȣĭ пromise чelor чe sъvîrшeskȣ faпte bȣne în viaцa lorȣ, ши mȣnчile Iadȣlȣĭ пentrȣ чeĭ чe sъvîrшeskȣ faпte rele,..

— Fiȣle, te ȣitъ, ziчea ȣn bъtrînȣ ȣnȣĭ bъieцelȣ, arъtъnd kȣ degitȣl la Infernȣ, akolo e fokȣl Gheenii, Valea пlъngeriĭ ши skrîшnirea dinцilor! — Vezĭ kȣm

se kinѕeskѕ ши kѕm ardѕ пъkъtoшiĭ în ladѕ! .. Akolo bogatѕl nemilostivѕ se sfъшie de tѕrbarea seteĭ, boerii, împъraцiĭ ши domnitori чеĭ ръĭ se nedeпseskѕ пentrѕ nelegiѕirile lorѕ, lakomѕl de argintѕ, femeea пъkъtoasъ, чel че se bѕkѕrъ de nedreпtъцirea altѕia, чel че înшealъ, чel че jѕrъ strîmbѕ, чel че ѕчide, чel че vatъmъ пe aпroaпele sъѕ, toцĭ ardѕ în fokѕl veчnikѕ al Gheeniĭ, ѕnde i arѕnkъ Diavoli ши îĭ kinѕeшte kѕ fѕrчĭ ши kѕ frigъrĭ arse.. beцiea, fiѕle, desfrînarea, lenevirea, пisma, mъndriea, lъkomiea ши altele mѕlte se nedeпseskѕ, ѕite, akolo! .. Ачel omѕ kare nѕ se teme de Dѕmnezeѕ, ачel kare vinde цeara fъrъ kѕgetѕ ши fъrъ simцire!.., ачel kare se dъ de пartea ръilor, a vrъjmaшilor, jѕdekъtorѕl че ia mitъ ши nѕ jѕdekъ dreпtѕ, kъlѕgъrѕl kare nѕ ѕrmeazъ dѕпъ kѕm îĭ skrie kanonѕl ши kѕ ѕn kѕvîntѕ nѕ este пъkat пe lѕme kare sъ nѕ se nedeпseaskъ în viaцa ачeasta ши 'n чeealtъ... Ѕite, fiѕle, че groazъ ши че kѕtremѕrѕ! .. че kinѕ пe toцĭ ачeia! kѕm ard ши se mѕnчesk eĭ! ..

Omѕl kare vorbea ачestea ши esпlika fiѕlѕĭ sъѕ Infernѕl deskris de sѕblimѕl Dante, zѕgrъvit пe пъreцiĭ din afarъ aĭ biseriчeĭ, пentrѕ morala fie kъrѕia, era ѕn пъstorѕ de la oĭ kare venise ka toцĭ чeilalцĭ, de zioa xramѕlѕĭ, la Sъnta monastire Slatina.

Бъiatѕl пrivea kѕ lѕare aminte ши kѕ ѕn felѕ de înfiorare toate ачeste. — Niшte femeĭ asemenĭ kare era strînse în grѕпъ se aпroпiarъ de чel kare vorbea ши пriveaѕ ши dînsele kѕ groazъ kinѕirea пъkъtoшilor, пe kъnd altele arъtaѕ kѕ degitѕl la Пaradis, ѕnde se veseliaѕ ши se feriчeaѕ чеĭ Dreпцĭ...

Aчi eraѕ arъtate чele doѕъ пѕnkte marĭ, чele doѕъ kѕmпene estreme destinate пentrѕ eternitate de a

kȣmпeni fanța omȣlȣĭ. — Dȣrerea шi moartea пentrȣ viцiomĭ, viaцa шi ferічirea пentrȣ чeĭ чe пraktikъ virtȣtea... în fine Infernȣl шi Пaradisȣl!..,

Teraпont, Andreĭ шi Lina eraȣ̆ neliпsiцĭ de пretȣtindenĭ, se îmпъrtъшeaȣ̆ de lȣmina шi morala biserічeĭ, se îmпъrtъшeaȣ̆ de bȣkȣriea saȣ̆ de înfiorarea чelor чe se afla dinaintea lokaшȣlȣĭ dȣmnezeeskȣ̆, ka dinaintea ȣnȣĭ tribȣnalȣ̆ sъntȣ̆... Aпoĭ merserъ de чerчetarъ чele din пregiȣrȣl monastireĭ пrekȣm grъdinĭ шi altele; admiraȣ̆ frȣmȣseцea natȣreĭ în tot lokȣl. Vederea mȣnцilor чe se lъцȣeskȣ̆ în faцa aчestȣĭ lokaшȣ̆ sъnцitȣ̆, kȣ пъdȣrile, kȣ ferъsrtae шi kȣ aпa kare kȣrge п'akolo lъsatъ ka o пînzъ de argintȣ̆ la vale, — o sȣmъ de lȣkrȣrĭ ne'nsemnate, o mȣlцime de kъrȣцe kȣ пoame de la Rъdъшenĭ шi kare staȣ̆ dinaintea пorцilorȣ̆, пrekȣm шi mȣlцimea oamenilor чe пerkȣrgeaȣ̆ ka ȣn torentȣ̆ în sȣsȣ̆ шi în josȣ̆ valea, toate distra mintea lorȣ̆.

— Ȣnde se dȣkȣ̆ aчestĭ oamenĭ шi astъ mȣlцime de fete? întrebъ Lina пe Andreĭ.

— Sъ mergem la Drъчenĭ kъ este iarmarokȣ̆ de zioa xramȣlȣĭ biserічeĭ, zise Teraпont amічilor sъĭ.

Eĭ se gъtirъ de a merge la Drъчenĭ, înkъtrъȣ̆ se dirigea mȣlцimea чea de oamenĭ.

Teraпont fȣ oпrit în пoarta monastireĭ de ȣn jȣne bine îmbrъkat шi kare, îndatъ чe il vъzȣ, îĭ fъkȣ o mȣlцime de komпlimente.

Teraпont, kȣ чea maĭ mare mirare, kȣnoskȣ în fisionomiea aчestȣia пe пrotegeatȣl sъȣ̆ kъnd se aflase amпloiatȣ̆ la sȣпrefektȣra din distriktȣ Bakъȣlȣĭ — ovreiaшȣl kare venise de чerȣse reazemȣl sъȣ̆ шi dȣпъ datorie nȣ i 'l a fost refȣzat... — Шlaim se bote-

zase la monastirea Rîшka, fiindъ-ĭ naшŭ ъn прeъtŭ de la Fъltiчenĭ, чel чe ĭ пъsese нъmele Iankъ, adikъ Ion, шi fiind kъ el n'avea înkъ barbъ шi mъstъцĭ, il sъrnъmise ъnĭ alцĭ Ioniцъ Snînъ.

— Чe maĭ faчĭ? kъm maĭ trъeшtĭ Ioane? îl întrebъ Terапont kъ afabilitate.

— Învъцŭ la seminarъl de la monastirea Neamцъl; am gъsit kreшtinĭ oamenĭ de omenie kare mъ ajъtъ...

— Sъ trъeшtĭ! sъ trъeшtĭ, ziserъ de odatъ vre o doĭ treĭ oamenĭ kari se afla akolo, împreъnъ kъ Terапont kare îl strînse de mъnъ.

De aчĭ плekarъ kъ toцiĭ la Drъчenĭ, чe e în depъrtare de o jъmъtate orъ.

Între mirъl a doĭ mъnцĭ, în faцa ъneĭ stъnчĭ de o пeatrъ vînъtъ k' o înъlцime kolosalъ, пe o пoianъ în marginea rîъleцъlъĭ, se aflъ ъn xanŭ la drъmŭ шi kъ kъte-va kъsъцe de цiganĭ lokъitorĭ. — Akolo e Drъчeniĭ.

Dinaintea xanъlъĭ vre o doъъ treĭ magherniцe de skîndъrĭ saŭ kortъrĭ de o пînzъ veke groasъ, kъte-va kъrъцe kъ пeшte saŭ kъ пoame, vre o doĭ treĭ jidovĭ vînzъnd aцъ, aчe шi пъцinъ пînzъ, forma ъn felŭ de iarmarokŭ. O xorъ mare ka sъ ziчem aшa, se afla grъmъditъ пe aчea пoianъ în bъtъtъrъ, dinaintea kъrчimeĭ. Kъ toate aчestea, dъпъ чele чe se пetreчea akolo, dъпъ чele чe eraŭ vъzъte, nъ semъna a ъn lokŭ ъnde danцъ шi se veseleskŭ oameniĭ, dar se пъrea a fi ъn lokŭ de пerzare, lokъl ъnъĭ danцŭ dievoleskŭ, saŭ însъшĭ Iadъl!..

Într'o kolbъrie чe 'цĭ îneka sъfletъl, grъпe de oamenĭ, flъkъĭ, bъrbaцĭ matъrĭ, femeĭ шi fete eraŭ îm-

brъцimaцĭ kъte doĭ шi kъte treĭ, kȣ niшte stikle în mъinile lorȣ̆, ȣnele пline, altele nȣmaĭ jȣmъtate kȣ rakiȣ̆, din kare mereȣ̆ bea, fiind aпrinшĭ la faцъ шi avъnd niшte kъȣtъtȣrĭ fioroase, kȣ okiĭ tȣrbȣraцĭ шi rъgind ka niшte fearъ; eĭ se aflaȣ̆ strînшĭ în braцe шi sъltaȣ̆ în lokȣ̆, fъrъ taktȣ̆ шi fъrъ ničĭ o mlъdiere. Între dъnшi doĭ mȣsikanцĭ, ȣnȣl bъtъnd într'o tobъ шi altȣl sȣflъnd într'o trîmbiцъ trebȣea sъ пȣe în miшkare чetele чele пerdȣte de beцie... Deпarte de aчele danцȣri romъneшtĭ, deпarte de dȣlчeaцa flȣerȣlȣĭ, saȣ̆ a чimпoiȣlȣĭ чe se aȣde пrin sate kъnd se adȣnъ fetele шi flъkъiĭ шi danцъ dinaintea пъrinцilor, a rȣdelor шi a kȣnoskȣцilor, aчĭ era чe-va maĭ mȣlt de kъt barbarȣ̆; aчeĭ kari danцaȣ̆ nȣmaĭ kȣnoшtea nimikȣ̆ пe lȣme, nȣ înцelegea шi nȣmaĭ simцia nimikȣ̆, fiind kъ toцĭ eraȣ̆ înverшȣnaцĭ de bъȣtȣra чea blasfematъ!.. Ȣniĭ dintre sъtenĭ se tъvъleaȣ̆ пe prisпa kъrчiȣmeĭ în чea maĭ mare degradare, alцi se цineaȣ̆ kȣ o mъnъ de inimъ шi kȣ чeelaltъ dȣчea tremȣrъnd stikla kȣ rakiȣ̆ la gȣrъ, din kare bъnd se ȣkȣtȣra kȣ groazъ. — Ȣnȣl gemea fъkъnd sпȣme la gȣrъ шi da okiĭ пeste kaпȣ̆ ka kȣm era îndrъчitȣ̆. — O biatъ femeie, o mamъ kȣ пrȣnkȣ în braцele eĭ, se legъna sъ kadъ шi koпilȣl eĭ leшinase plъngъnd шi цiпъnd. -- Într'o пarte o fiikъ se afla lȣngitъ пe пъmîntȣ̆ ka moartъ de mȣlta bъȣtȣrъ, kȣ florile de la kaпȣ-ĭ vestejite шi mototolite, шi ȣn omȣ̆ kȣ ȣn kiпȣ̆ aпrins, kȣ okiĭ învъпъiaцĭ, kare nȣ se kredea sъ fie fost ȣn frate saȣ̆ o rȣdenie, se lȣпta sъ o tîraskъ din mizlokȣl mȣlцimeĭ... De lъtȣrĭ, la ȣn kъпъtiiȣ̆ al mȣlцimeĭ, ȣnȣĭ omȣ̆, de mȣlta beцie, se aпrinsese rakiȣl în пeptȣ-ĭ, se tъvъlia п'în цъrînъ шi se svîrkolea ka

ȣn пearпe, sȣflъnd greȣ ши ръknind ka ȣn ȣrsȣ; iar o femeie kare era soaцa lȣĭ, ĭĭ kъska gȣra ши ĭĭ storчia ȣrmъ de kalȣ пe gîtȣ, пentrȣ ka sъ stingъ flakъra rakiȣlȣĭ. — Fiind el kȣ faцa învineцitъ, kȣ okiĭ stinшĭ dȣшĭ în fȣndȣl kaпȣlȣĭ, пȣцin ĭĭ maĭ trebȣea ka sъ 'шĭ dea sȣfletȣl... Oamenĭ de diferite kondiцiȣnĭ пrivia toate aчeste kȣ indiferinцъ, iar jidovȣl orъndarȣ, kȣ alцĭ doĭ treĭ de ajȣtorȣ, intra ши eшia kȣ okalele пline sъ vadъ ȣnde e liпsъ de rakiȣ ши kare omȣ n'are de bъȣtȣ. — Ȣn sъteanȣ în beцiea lȣĭ чerъnd sъ ĭ maĭ adȣkъ ȣn чinzekȣ, jidovȣl ĭĭ пȣnea îndatъ okaoa în mъnъ kȣ чinчĭ-zeчĭ de dramȣrĭ întrînsa. — Omȣl пerdȣtȣ, mortȣ beatȣ, пȣmaĭ шtiea niчĭ чe чerea, niчĭ чe ĭĭ da ши niчĭ чe bea, destȣl kъ dȣпъ чe bea dintr'însa striga: — jȣпъne! пацĭ tinikeaoa înkolo!.. Jidovȣl alerga de 'ĭ lȣa okaoa din mъnъ, ши dȣпъ чe ĭĭ reпeta de vre o doȣъ treĭ orĭ kъ sъ цie minte kъt a bъȣt, aпoĭ kema kъte ȣn altȣ sъteanȣ zikъndȣ-ĭ sъ fie martȣrȣ kъ 'i-a maĭ adȣs o oka de rakiȣ, kare a bъȣt o ши 'ĭ dъ okaoa seakъ îndъrъtȣ... Шi mȣlte mȣlte asemenea lȣkrȣrĭ îngrozitoare пetrekъndȣse akolo, în aчel lokȣ de пerzare ши de skrîшnirea dinцilor, fъkȣ пe Andreĭ a 'шĭ întȣneka frȣntea ши пe Lina d'aшĭ întoarчe faцa sъ пȣmaĭ vazъ aчeste sпektakȣle... Dar jȣпъn orъndarȣl, vъzъnd kъ venise doĭ skriitorĭ de la sȣпrefektȣra al kъriia taktȣ este aпroaпe la satȣl Mъlin, stъnd la o пarte îmпreȣnъ kȣ vre o doĭ gendarmĭ ши пrivind, пȣ ȣitъ d'a 'шĭ faчe datoriea a eшĭ kȣ o stiklъ în mъnъ, kȣ doȣъ пaxare пe o farfȣrie ши kȣ kъte va bȣkъцele de пъine, ши adresъndȣse kъtre eĭ, ĭĭ îmbie, tȣrnъndȣ-le în пaxare, sъ bea. Skriitori aчes-

tia lsarъ fie kare kъte snsl din avele naxare, ші s·rъnd sъ fie de bine ші kъштigš sъ dea Dsmnezeš!.. dsserъ naxarele la gsrъ, ші dsпъ че bъsrъ lsarъ ші kъte o bskъџikъ de пъine de пе talerš; — апоĭ o-rъndarsl dete osebit de bъst ші gendarmilor.

Teranont vъzъnd snektaksls чel înfiorъtorš ші пе ачеĭ amnloiaџĭ аша de miserabilĭ kъ se skoboarъ пînъ la ачеea de a fi ші eĭ пъrtaшĭ din bъstsra ks kare se sinsчidea naџisnea; ші înkъ asziпd пе jidovš snsind aчestora kъ el kastъ sъ desfakъ în чele treĭ natrs zile чel nsџin пînъ la o ssтъ чinчĭ-zeчĭ de ve-dre rakiš, rъmase înmъrmsrit, însъ se îngrozi ші maĭ tare ші пар'kъ îĭ veni nebsnie kъnd vъzs în ji-dovsl orъndarš пе Avrsm kъmъtarsl de la Trotsшĭ.

— Џi am fъkst ksnoskst, jsпъne, zise Teranont, ka sn omš че komпъtimind пе bieџi loksitorĭ ші пе maĭ штiind ks че kinš sъ ĭ skaпе din ачеa stare, onri пе jidovš, џi am fъkst ksnoskst sъ te laшĭ de meseria asta, saš daka пs vreĭ, gъteште-te de a fi dat пeste graniџъ!..

Avrsm ks aersl sъš ironikš ші fъrъ sъ arate vre o tsrbsrare, rъsnsnse lsĭ Teranont:

— Daka пs voiš fi eš, va veni sn altsl kare va vinde aiчĭ rakiš în loksl meš! ама dar eš пs sînt vinovat чi însшĭ dsmnea-voastrъ!.. Faчeџĭ odatъ o lege; fiџĭ dsmnea-voastrъ maĭ lealĭ ші ks maĭ msltъ inimъ, isbiџi-vъ maĭ bine naџisnea ші natriea, ші noĭ jidovi vom пleka kaпsl!..

Teranont п'avs че sъ maĭ rъsnsndъ штiind kъ jidoviĭ sînt maĭ mslt пiште instrsmente nrin kare чeĭ marĭ esnloateazъ пе пonorš, — adikъ sînt sпi dintre Romъпĭ ші maĭ rъĭ de kъt kiar jidovi!..

El rъmase înlemnitȣ̆ aпroaпe fъrъ viaцъ vъzъnd atîta degradare la kare e kъzȣt poпȣlȣl kъnd пȣ este kondȣs de bȣnĭ povъцȣitorĭ шi de legĭ пъzite kȣ strikteцe. — Попорȣl desmoralisat, пatriea ȣmilitъ шi îngenȣkiatъ, a fost o kalamitate пentrȣ Romъnĭ, de kъnd пerdȣ цeara пe Прinчiпi eĭ чeĭ marĭ шi bȣnĭ, sȣferind toate пenorочirile în kȣrsȣ̆ de doĭ sekȣlĭ sȣb Fanarioцĭ, sȣb чiokoĭ шi în чele din ȣrmъ sȣb jidovĭ!..

Kъt de trist пentrȣ ȣn omȣ̆ de inimъ vъzъnd de o пarte biserika, viaцa шi lȣmina, шi de чea-l-altъ пarte alъtȣrĭ kъrчiȣmъriea чea maĭ grozavъ, desmoralisarea шi пerzarea пaцiȣпiĭ!.. Atîta indiferenцъ din пartea чelor чe treчea п'akolo, se oпriaȣ̆ ȣn minȣtȣ̆, пriveaȣ̆ шi treчeaȣ̆ înainte, era o dovadъ maĭ mȣlt kъ пȣ se gъsia mъkar ȣn omȣ̆ kare sъ se gîndeaskъ de a se пȣпe marginĭ aчestȣĭ rъȣ̆ . . ba înkъ пe vine a krede kъ toцĭ konsпirъ în kontra vieцiĭ poпȣlȣlȣĭ romъпȣ̆ шi kъ bъȣtȣrile sпirtoase la kare пe пesimцite îl deпrinse aшa de mȣlt, bъȣtȣra rakiȣlȣĭ, a rakiȣlȣĭ amestekat kȣ vitriolȣ̆, fȣ чea maĭ de пe ȣrmъ disпosiцiȣпe lȣatъ din пartea inimiчilor Romъпȣlȣĭ, de a-l пerde, de a'l degenera kȣ totȣl!.. Azĭ чea maĭ mare пarte din poпȣlȣ̆ sȣferъ шi e atakatȣ̆ la пeptȣ̆, шi generaцiea viitoare пȣ va fi de kъt пiшte fiĭ slabĭ шi пeпȣtinчoшĭ. — Чel пȣцin daka vom пȣtea sъ isbȣtim a пȣпe rъȣlȣĭ ȣn xotarȣ; daka vom пȣtea skъпa koпilȣl din faшъ; daka vom пȣtea skъпa generaцiȣпea viitoare!..

Într'aчestea soarele skъпъtase d'asȣпra stъпчeĭ чe пъrea kъ era d'aȣritъ. Aпȣsȣl era frȣmosȣ̆ шi sпlen-

ditȣ lъsȣnd o lȣчire d'o lȣminъ romыntikъ пe vîrfȣl mȣnцilor шi d'asȣпra stъnчeĭ чeliĭ skarпoase.

Alъtȣria kȣ stъnka se întindea o пoeniцъ akoпeritъ de o пъшȣne verde. Niшte oĭ пъшteaȣ akolo. De la aчea пoianъ, ka шi de пe stъnkъ, se zъriaȣ domele biseriчeĭ Slatina, koпaчiĭ, livezĭ шi koamele mȣnцilor. La lȣmina razelor aпȣinde se afla ȣn пъstorȣ îngenȣkiat, kȣ fiȣl sъȣ alъtȣrĭ;— bъieцelȣl kъrȣia de dimineaцъ tatъ-sъȣ îĭ esпlikase dinaintea ȣшeĭ biseriчi пedensele чe aшteaпtъ пe tiranĭ, пe trъdъtorĭ шi пe desmoralisaцĭ!..

Ei se rȣgaȣ amъndoĭ.— Bъtrînȣl kȣ ȣn okiȣ пlin de adoraцie, kȣ mъinile îmпreȣnate шi kȣ faцa kъtre чerȣ nȣ ȣitъ d'a se rȣga în fȣndȣl inimeĭ sale sъ skaпe naцiȣnea шi пatriea de nenoroчirĭ; sъ o skaпe de la пeire!..— La lȣmina ta, Doamne! la lȣmina ta, adъogъ el, sъ înkъlzimȣ inimile noastre шi sъ întъrim sȣfletele noastre!..

Ar fi zis чine-va пrivind aчeste tablȣrĭ kъ de o пarte vedea Пaradisȣl, пentrȣ чeĭ inoчenцĭ шi de чea-l-altъ пarte Infernȣl шi damnaцĭ lȣĭ!..

Se 'ntȣrnarъ amiчi nostri kȣ inimile sdrobite пînъ la monastire, ȣnde fȣrъ osпitaliaцĭ.

Kiar a doȣa zi Fratele-Andreĭ шi Lina se aflaȣ пe drȣmȣ kъlъtorind; intrъnd eĭ în Bȣkovina пe la пȣnktȣl Nemerчenĭ, se dirigearъ sпre Sȣчiava.

XI.

Suciava.

Salȣtъmȣ frȣmoasa цearъ kare fȣse desпъrцitъ de Moldova, пrekȣm ar desпъrцi чine-va ȣn lъstarȣ de

tȣlпina ȣпȣĭ arbȣre! — Bȣkovina, kare în timпiĭ maĭ 'nainte de 1775, kъnd se lȣъ de Aȣstria, пrin ȣп tratat kȣ Tȣrчia, fъrъ ka aчeasta sъ aibъ dreпtȣl de a o înstreina, a fost o пarte a цereĭ noastre, ka шi Basarabiea... Grigorie Ghika, Domnȣl цerii, a пrotestat пȣindȣшĭ kaпȣl sъȣ la пerzare, de aчeastъ nedreпtate fъkȣtъ Romъnilor... Ea e abondantъ de avȣцiĭ, kȣ kъmпiĭ fertile, kȣ пъdȣrĭ enorme, kȣ rîȣrĭ чe o orneazъ de toate пъrцile, kȣ mȣnцĭ falniчĭ шi kȣ mine de tot felȣl 'isvornъd din sînȣl lorȣ.

Ea se xotъraшte desпre nordȣ kȣ Galiцia шi kȣ o пarte de rîȣl Nistrȣ, desпre vestȣ kȣ Ȣngariea шi kȣ Transilvania, desпre estȣ o пarte kȣ Rȣsia шi o пarte kȣ Moldova, шi desпre sȣdȣ kȣ Moldova.

Mȣnцĭ eĭ kare îĭ koпrinde o mare пarte desпre vestȣ, sînt mȣnцiĭ Karпaцĭ, în al kъrora sînȣ se gъseskȣ пъdȣrĭ klasiчe de brazĭ шi de fagĭ, de la kare ea îшĭ пriimi nȣmele Bȣkovina... aȣ poene roȣrate de gîrle шi akoperite de o пъшȣne aleasъ, înfъцiшъnd пretȣtindenĭ пrivirĭ пitoresчĭ kȣ drȣmȣrĭ шi kȣ mosele пe dînшi; mȣnцi aчi sînt renȣmiцĭ de frȣmȣseцe satelor, a bъilor, a stabilimentelor, шi maĭ ales de monastirile пomпȣase шi sakre чe sînt пe poalele lorȣ, чe arъtȣ mъrirea faпtelor a чelor пioшĭ eroĭ desпre kare menцionarъmȣ... Чeĭ maĭ însemnaцĭ mȣnцĭ aĭ Bȣkovineĭ sînt Rarъȣl, Djȣmalъȣl, Kaldȣ шi Ȣȣшorȣ; чele maĭ inalte пitoresчĭ vîrfȣrĭ sînt: Чerчera, Lȣчina, Kamena шi Lȣчinska. Rîȣrile пrinчiпale kare o roȣreazъ sînt Nistrȣ kare isvoreшte din mȣnцĭ Galiцii шi kȣrge пrin o пarte a eĭ, Пrȣtȣl kare isvoreшte tot din Karпaцi Galiцii, a le kъrȣia inȣndъrĭ sînt kam ȣпъrъtoare пe la ȣnele lokȣrĭ, Siretȣl чe isvoreшte

din мъnці Вѕkovini de lîngъ Шinot, ші maĭ sînt ші alte rîѕrĭ пrekѕm Черъmошѕ, Moldova, Bistriца ші Dorna, afarъ de o mѕlцime de rîѕleце ші de пъraie în toate пъrціle.

Цeara întreagъ este аштernѕtъ kѕ drѕmѕrĭ bine konstrѕite ші kѕ шosele. Oraшele, onidѕrĭ ші пînъ ші komѕnele sъteшtĭ sînt пrea bine regѕlate.— Пъdѕrĭ, пarkѕrĭ, grъdinĭ ші mѕlte altele se aflъ bine întreцinѕte de gѕvernѕ saѕ de пroпrietarĭ. În Вѕkovina se aflъ kъte-va mine de ѕnde se esпloateazъ пrekѕm ferѕ la Iakobenĭ, la Поsiorita ші la Fѕndѕl Moldovi se skoate aramъ, de la Dorna ші din aпele Bistriцeĭ se skoate aѕrѕ, argint ші пlѕmbѕ la Kîrlibaba, la Kaчika sare ші kъrbѕnĭ. — La Vaшkъѕці пe Черъmошѕ se aflъ o fabrikъ de xîrtie, la Krasna o stiklъrie, la tîrgѕl Seretѕ se fabrikъ mobile de kasъ ші la Rъdъѕці kъrѕце bѕne... Monastirile dotate de пioшĭ Romъnĭ kѕ dominiѕrĭ se цin în arendъ de gѕvernѕ, kare a fъkѕt пe dînsele ferme modele de kѕltѕra kailor ші a vitelor kornѕte, ші de tot felѕl de semъnъtѕrĭ; ші пrin o bѕnъ administraцie, пrin ikonomie, liпsind kѕ desъvîrшire abѕzѕ-l ші mъnkъtoriile, fonѕl klerikalѕ al aчestor monastirĭ nѕmъrъ maĭ bine de noѕъ milioane, din a le kъrѕia пroчente se sѕbvenцioneazъ skoli, ші institѕte, пrekѕm ші se salariazъ пreoцiĭ.

Oraшele sînt imпortante пentrѕ komerчiѕ. — Liniĭ de drѕmѕrĭ marĭ leagъ komѕnikaцiea kѕ чele dintîĭ oraшe a le Galiцii, a le Transelvaniĭ ші a le Moldovi kѕ Orientѕl. Чea maĭ mare пarte de vite пentrѕ Germaniea, kѕmпъrate din Moldova ші din Цeara Romъneaskъ, пe aiчi se faчe transпortѕ lorѕ. Мъr-

fȣrile asemenĭ de la Linska п'aiчĭ se adȣk пentrȣ tîrgȣrile din Moldova.

Kъmпiile, mȣцiĭ шi marginile sale sînt пline de monȣmente шi de ȣrme istoriчe.. Lȣпte krъnчene a le Moldovenilor kȣ пoпȣliĭ пъvъlitorĭ fȣ kaȣsa пrinчiпalъ de înъlцarea aчestor monȣmente...

Nȣ sîntem noĭ dar чel întîĭ kare am kъȣtat a kъnta renȣmitȣl пъmîntȣ kare odatъ fȣ lokȣit de Daчĭ шi niчĭ nȣ sîntem noĭ чel întîĭ чe venim a salȣta цeara aпъratъ kȣ atîta bravȣrъ de Dragoшĭ, Alesandrъ чel Bȣn шi Stefan чel Mare, fȣndatoriĭ institȣцiȣnilor naцionale, aпъrъtori пatrii шi kreштinismȣlȣĭ!.. чeĭ чe înavȣцirъ Цeara kȣ atîtea monastirĭ fȣndate de dînшiĭ!.. nȣ sîntem noi чel întîĭ kare ne înkovъiem genȣkiȣl la mormintele sakre, пrekȣm sînt чele de la Sȣчeava, de la Rъdъȣцĭ, de la Voloveцȣ шi de la Пȣtna!.. mormintele eroilor Moldoviĭ, чe reklamъ de la tot adevъratȣl Romъnȣ шi de la toĭ пatriotȣl adevъratȣ bine kȣvîntъrĭ шi laȣde, împreȣnъ kȣ tъmîierea чe va merge пînъ la feriчitele lor lokaшe! dar ka ȣn fiȣ al пatrii, resпektъnd чenȣшa пъrinцilor sъĭ шi invokъnd la ȣmbrele strъmoшilor feriчirea пatrii, nȣ пȣtȣrъm ȣn momentȣ a ne oпri fъrъ a kontъmпla kȣ amorȣ toate aчeste monȣmente în kare пrivim ȣrmele Romъnilor чelebri ш'a nȣ чere în memoriea lorȣ însȣfleцirea шi deштeпtarea ȣrmaшilor Romъnilor aktȣalĭ!.. Aшa dar, în faцa aчesteĭ цerĭ desпъrцite de mama eĭ Moldova, în faцa monȣmentelor шi a пoпȣlaцii eĭ, ne oпrim astъ-zĭ пasiĭ, kontamпlъm totȣl чe ne isbeштe vederile шi întrebъm чe s'a fъkȣt fama faпtelor sъvîrшite de strъbȣni nostri?... Nȣmaĭ monȣmentele ne rъsпȣnde; ele пar'kъ ne vorbeskȣ la

a lorȣ înfъцішeare, fiind mъреце ші нȣmeroase!.. Аша dar la ele не adresъm; limba lor o vom askȣlta! —

Sъ însoцim не Fratele Andreї la Sȣчiava [1]), kare e de la Nemerчeнї doȣъ staцiї în sȣsȣ.

Sȣчiava, vekea kaнitalъ a Moldovi, astъ-zї redȣsъ într'ȣn mikȣ tîrgȣleцȣ din Bȣkovina, se gъseште sitȣatъ не suiнarea ȣнȣї dealȣ, aнroaнe de aнa че нoartъ aчelaшї нȣme ші kare faче înkъt-va graniцъ între Moldova ші Bȣkovina. Desнre estȣ ні nordȣ se lasъ не lîngъ dînsa o vale întinsъ semънatъ ічї ші kolea kȣ kъte-va sate. Пeste rîȣl Sȣчiava, не нartea Moldovi, se vede între niште dealȣrї satȣl Bȣrdȣjenї, iar не нъmîntȣl Bȣkovini, sнre estȣ-nordȣ, Monastirea Dragomirna: ȣn mъреџȣ edifiчiȣ de stilȣ bizantin ші gotikȣ, ziditъ la 1611, de Metroнolitȣ Moldovi Atanase Krimka; iar sнre нartea de la Nord este satȣl Skei, lokȣl naшteri lȣї Пetrȣ Rareшї, Domnȣl Moldovi.

Пînъ a нȣ strъmȣta Stefan чel Mare reшedinџa d'aiчї, Sȣчiava нȣmъra la vre o нatrȣ-zeчї de biseriчї, ші avea maї bine de o mie шease sȣte kase.

Astъ-zї e, kȣm arъtarъm, нȣmaї ȣn tîngȣleџȣ kȣ ȣn нȣmъrȣ de kase, kȣ kъte-va biseriчї frȣmoase, kȣ ȣn gimnaziȣ naџionalȣ, în kare katъ a se нreda шtiinџe în limba romънъ, kȣ vekea katedralъ, Metroнoliea џerii, kȣ kъte-va biseriчї vekї ші kȣ o mȣlџime de rȣinї, нrekȣm sînt чele de la Baia. — Sȣчiava dar нosede mȣlte monȣmente demne de a fi vizitate. — Maї kȣ seamъ чetatea de aнъrare, kare s'a ilȣstrat нrin o mȣlџime de faнte în trekȣtȣ, stъ înkъ ші astъ-zї, alъtȣria kȣ oraшȣl; aчeea че, de ші în rȣine,

[1]) Sȣчiava derivъnd de la Sȣчidava, se vede kъ a fost în vekime ȣn oraшȣ daчikȣ.

пȣ maĭ пȣцin este orgolioasъ шi falnikъ de a sпȣne generaцiȣnilor fiitoare bravȣra шi resbelele Romъnilor reпȣrtate în kontra inemiчilor цereĭ lorȣ... Ea este sitȣatъ пe krestitȣl ȣneĭ rîпe, tokmaĭ în faцa metroпoliĭ, de ȣnde ea odatъ domiпa tot oraшȣl. — Are forma ȣnȣĭ esagonȣ, kȣ mȣrii de пeatrъ de o grosime ka чea de la Чetatea Neamцȣl, kȣ ȣn шanцȣ пrofȣndȣ kare s'a akoпerit de sȣrпъtȣrĭ; iar sпre faцa oraшȣlȣĭ rîпa ȣnindȣ-se într'ȣпa kȣ mȣrȣl eĭ, formeazъ o înъlцime kolosalъ, din fȣndȣl vъiĭ пînъ în vîrfȣ-ĭ. Între alte desпъrцitȣrĭ înъȣntrȣ eĭ, se kȣnoaste bine stanцa пaraklisȣlȣĭ, saȣ kaпela, ȣnde, sпre altarȣ, se vede în fresko zȣgrъviea Maiчeĭ Domnȣlȣĭ kȣ Пrȣnkȣl în braцe шi alцĭ Sъnцĭ. În fȣndȣl vъiĭ, saȣ maĭ bine la пiчoarele eĭ, kȣrge rîȣl kare în timпi чeĭ vekĭ era maĭ пrofȣndȣ, шi d'akolo, пe sпȣne tradiцiȣпea, kъ se întindea niste пodȣrĭ de пeĭ de bivolȣ, пrin kare forterecа komȣnika, пeste aчea rîпъ, kȣ biserika Mirъȣцi, o biserikъ пrea veke, пrekȣm e Sъntȣ Dȣmitrȣ de la Kraiova, шi kare stъ tokmaĭ în dreпtȣ-ĭ, пe пartea oraшȣlȣĭ.

Edifiчiȣl metroпolieĭ, iarъшi ȣn monȣmentȣ vekiȣ, atrage mirarea vizitatorilor, шi kare пentrȣ soliditatea konstrȣkцiȣnii, пentrȣ arxitektȣra чe o are, пentrȣ frȣmȣseцea arteĭ este ȣnikъ în felȣl eĭ. La metroпoliea din Sȣчiava se gъsesk lȣkrȣrĭ kare sînt neînцelese de maistri шi de arxitekцiĭ din zilele noastre... Aчeasta e o dovadъ kъ Romъnii пe aчeĭ timпĭ eraȣ înaintaцĭ în arta de konstrȣkцiȣnĭ. — Edifiчiȣl aчesta пoate okȣпa mȣlt mintea arxitekцilor de astъzĭ, karĭ maĭ nȣ înцelegȣ sekretȣl чe пoseda meшterii шi arxitekцiĭ de

atsnчi. . [1]) Aчestš Sъntš lokašš, Sъnta Metropolie este fsndatъ de Bogdan Vodъ fis lsĭ Stefan чel Mare; sn monsmentš venerabilš în kare se aflъ densse reliksele S. Ioan de la Ssчeava, Пatronsl цereĭ, vizitatъ de toцĭ streini kъlъtorĭ ші de пъmînteni; — este sitsatъ spre partea de la ssdš a oraшslsĭ. Biserika e de stilš bisantinš, mъreaцъ, ingeniosъ ші foarte înkъпъtoare, kare e maĭ tot-d'asna plinъ de închinъtorĭ veniцĭ de prin toate пъrцile Bskovineĭ ш'a le imperislsĭ întregš. Întrînsa se lasdъ nsmele Domnslsĭ ші se faчe sъntsl ofiчis în limba romъnъ. Kъt despre stilš, despre zsgrъvie, de frsmsseцea katapitesmeĭ ш'a ikoanelor, de soliditatea ksполіі ші de simetriea formeĭ eĭ, katъ a lъsda zelsl aчelor Romъnĭ kari aš dat konksrss lorš konstrsind-o.

Are o întindere în destsl de spaцioasъ; largъ ші

---

[1]) Este sn чe neînцelesš la Metropolia Ssчiaveĭ, чe fel se astspa porцile în timpĭ vekĭ, kъ se vede bine kъ n'avssese porцĭ kare sъ se închidъ, preksm e astъ-zĭ. Tot чe se vede e sn шeanцš skobit în bolta de peatrъ a mareĭ sшĭ, latš ka de o palmъ ші jsmъtate, ks adînчime de doъ palme spre partea dreaptъ ші ka sn stъnjenš spre partea stъngъ. — Kipsl însъ ksm se închidea este sn sekretš în zilele noastre.

La aчeastъ katedralъ veke a цeriĭ noastre, чe se ssbvenцioneazъ de gsvernsl nostrs ks 500 galbeni pe anš, am gъsi bine pentrs onoarea Romъnilor sъ se fakъ oare kare reparaцisnĭ preksm învelimsl biseriчiĭ, sъ se adaoge kъt-va la înълцimea klopoпiцeĭ de la poartъ ші sъ se rekonstrsiaskъ kiliile din pregiursl ksrцeĭ.

Пe frontispiчisl de la poartъ se aflъ înfiptš kapsl de Zimbrs preksm fssese ші e înkъ la biserika Domneaskъ de la Ksrtea de Argeш Aksila Цeriĭ. . .

înkъпъtoare , este потrivitъ kъ înъlцimea чe посede. Мъltъ gъstъ, мъltъ frъмъseцe, odoare skъmпe de argintъ lъkrate kъ florĭ ajъrъ se vede претъtindenĭ înkъtrъъ se ъitъ чine-va. Într'o latъre спre dreanta, în interiorъl eĭ, se aflъ ъп павилionъ kъ опt stъlпĭ skъlптaцĭ kъ fel de fel de florĭ шi d'aъriцĭ, kъ draпerii de мътъsъrie шi ornate kъ чiъkъrĭ de firъ, în kare se gъseskъ deпъse reliкъele S. Ioan, într'ъп sikriъ îmbrъkat kъ argintъ шi kъ stofe skъmпe. În faцa павилionъlъĭ este atîrnat пе пъreцĭ ъп kadrъ kъ портretъl Metroпolitъlъĭ Dosoteĭ, ачel metroпolitъ Romъпъ iъъdat în istorie deспre simцimentele sale шi опerile sale eklesiastiчe. Ikoanele îmпъrъteшtĭ kъ oare kare argintъrĭ la koroane шi la мъinĭ sînt zъgrъvite de ъп пъrъ bizantinъ. Zъgrъveala пъreцilor în freskъ шi апroaпe stearsъ de мъlцimea anilor, se asemъпъ întokmaĭ ka ачea de la monastirea Kozia de пeste Oltъ, ka ачea dela Kъrtea de Argeшĭ, saъ kъ a ъпeĭ biserichĭ, Adormirea, de la Baia..

Пъreцiĭ din afarъ aъ fost пeste tot akoпeriцĭ kъ zъgrъvie, reпresintъnd чele maĭ alese sчeпe din viecile Sъпцilor, dar din пeferiчire пъmaĭ спre пartea de la sъdъ se maĭ gъseшte o mare пarte konservatъ în starea пrimitivъ. Ачeastъ пiktъrъ, klasikъ în felъl eĭ, se aseamъпъ aшa de мъlt kъ чea de пе пъreцiĭ din afarъ aĭ biseriчeĭ, Adormirea, de la Baia, ka kъm ar fi lъkratъ d'o aчeeaшĭ мъпъ de maistrъ. Пardoseala eĭ пе din lъъntrъ e d'o пeatrъ vînъtъ пътratъ. — Sпre stъnga se gъseшte ъп mikъ amvoпъ aшezat пе doĭ пilastri de пeatrъ skъlптaцĭ, шi în mizlokъl eĭ se aflъ atîrпъnd doĭ пolikandri de alamъ: ъпъl mare спre altarъ шi altъl mikъ спre ъшъ.

Inskrinцisnea dîn frontisпiчis e чea srmsloare:

„Пrin voinцa Tatъlsĭ шi sпorirea Fisлsĭ шi sъvîrшirea Sfъntslsĭ Dsxš aš voit bine kredinчossl шi isbitorsl în Xristos Io. Bogdan Voevod ks mila lsĭ Dsmnezeš Domnš пъmîntslsĭ Moldovi a zidi biserika Metroпolii Ssчiavii snde este xramsl marelsĭ Msчenik шi пsrtътorsl de birsinцъ George шi aš înчeпst a zidi în ansl 7022 (1514.) dar naš ajsns de a sъvîrшi, iar fisl sъš Io. Stefan V. V. din mila lsĭ Dsmnezeš Domnš пъmîntslsĭ Moldovii de ssb fereastre în ssss aš zidit шi aš sъvîrшit-o la ansls 7030, în lsna lsĭ Noemvrie 6 întrs al шeaselea an al domnii sale, шi s'a sfinцit de mъna Пrea o sfinцii sale Metroпolitslsĭ Kir Teoktist.“

Inskrinцisnea de ssb пortretsl Metroпolitslsĭ Dosoteĭ:

„Dosoteĭ Mitroпolitsl Moldovii. Aчesta aš dss moaшtele Sf. Mare Msчenik Ioan Novii la Jolkva la ansl 16 86 snde aš stъtst пînъ la ansl 1783. Sf. Ioan din чetatea Traпezsnta пъsksт шi aš пъtimit msnчĭ în чetatea Alba în Basarabia, la ansl 1332· S'aš adss la Moldova în oraшsl Ssчiava de la чetatea Albъ, la ansl 1402.“

Sъпцenia altarslsĭ, kredinцa înkinъtorilor, mirakoliĭ чe adesea orĭ s'a vъzst de la aчest Sъntš, Пatronsl Цeriĭ, faчe ka o пoпslaцie пsmeroasъ, fъrъ osebire de kslts, sъ sшпle largile sale tinde шi mizloksl eĭ, чeĭ чe vin a imпlora ajstorš în nevoile шi ssпъrъrile чe le чearkъ.[1]) Aчi пe Evreš îl vedem alъtsrea ks sxismatiks шi ks kreшtinsl Ortodoksš rsgъndss-se de oпotrivъ, îngenskind din' naintea altarslsĭ

---

[1]) De zioa S. Ioan 24 Isnie se faчe sn fel de tîrgš.—Atsnчĭ Ssчiava întreagъ шi Metroпoliea nsmaĭ are lokš de vizitatorĭ...

ши adorъnd ȣн ачеlашĭ Domnezeȣ . . . Преотȣл неîn-
четat se roagъ ши рȣгъчиȣнile лȣĭ, din 'naintea капȣ-
лȣĭ Сънtelor Relikȣe, дештеаптъ сперанца ши мъngî-
erea ȣнеĭ маше kare имплоръ înсънътошirea фиȣлȣĭ че
de мȣлt тимпȣ заче, ȣнȣĭ frate пентрȣ fratele лȣĭ сȣ-
ferind, ȣнȣĭ соцȣ пентрȣ соцia лȣĭ, ȣнȣĭ фиȣ пентрȣ пъ-
rinцi лȣĭ ши ȣнеĭ feчоare че asemenĭ se просterne ши
în рȣga eĭ ferbinte, invoakъ klemenца череаskъ de a
avea ȣн соцȣ бȣнȣ мъritъndȣ-se . . . Тоцĭ ачĭ se roa-
гъ пентрȣ сȣпърърile ши липсile че simtȣ ши тоцĭ аш-
теаптъ, adorъnd пе Сънtȣ, klemenца ши ajȣtorȣл съȣ. . .

Andreĭ ши Lира intrъndȣ înъȣntrȣ Сънtȣлȣĭ-Lo-
kашȣ, fiind дȣминикъ дȣпъ Sskimbarea-la-Faцъ, fȣ-
serъ пътрȣншĭ de ȣн simцimentȣ profȣnd de devoцiȣne.

Сънta litȣrghie se ofiчiea kȣ atîta solemnitate în-
kъt тоцĭ ръмъseserъ ȣimiцĭ. Bine kȣvîntarea преотȣ-
лȣĭ kȣ тъмîierea la kare tot omȣл пleakъ kапȣл, kȣ
kandelele ши лȣминĭ неnȣмърate aprinse, kȣ имнȣ-
rile de laȣdъ de maĭ мȣлte voче kъntate, însemna o
serbare мъreaцъ, de kare se împъrtъшia o mare
parte din lokȣitori Sȣчеavi.

Osebit de ачеasta ȣниĭ veniserъ într'adins kъчĭ
în ачеa zi solemnелъ era съ se fakъ strigare пентрȣ
a doȣa oarъ de maritagiȣл fiiчеĭ ȣнȣĭ negȣцitorȣ o-
nestȣ, kare ръposase de doĭ anĭ ши a лъsat doĭ ko-
piĭ orfanĭ, ȣн бъiat че mergea пе доȣъ-zeчĭ ши opt
de anĭ, iar fiika пе поȣъ-sпre-zeче.

Jȣnele se kema Leon, servise în armata aȣstria-
kъ ши a eшit kȣ gradȣл de къпitan пентрȣ meritele
sale; sora sa se пȣмea Glikeria, ши дȣпe asistinца
epitronilor, ea fȣ datoare a promite рȣdeniilor sale
kъ priimeште a da мъна ȣнȣĭ neцitor kare o черȣse.

Leon liпsia la Чернъȣцї kare e kaпitala Бȣkovini, iar Glikeria, пentrȣ kъ шedea în kasa ȣnȣї bȣnȣ al eї, omȣ în etate trekȣtȣ de 85 anї, la Sȣчidva, se afla în aчea zi la biserika Sъntȣl George, vekea Metroпolie a Moldoviї; ȣnde înkъt timпȣ a цinȣt sъntȣl ofiчiȣ ea mereȣ a stat îngenȣkiatъ dinaintea пavilionȣlȣї sъntȣ, rȣgъndȣse în inima eї.

Glikeria era dotatъ kȣ o frȣmoasъ talie, avea ȣnȣ kiпȣ dȣlчe шi ȣn aerȣ atrъgъtorȣ. Oki eї avea fermekȣl ȣneї frȣmȣseцї romane. De шi пърȣl kaпȣlȣї îi era negrȣ, dar faцa i era albъ ke neaoa. — Învestmîntatъ de moda zileї, nȣ пȣцin koketъ пre kъt se vedea kъ era пioasъ, se deosibea oare kȣm пrin lȣksȣl toalateї de mȣlte jȣne fiiчї kari asista, în aчea dimineaцъ, la religioasa чeremonie. Glikeria пriimise oare kare edȣkaцie, vorbea bine limba germanъ, slavonъ шi înцelegea пȣцin limba italianъ. Ea avea o bȣniшoarъ dotъ шi пoate kъ mȣlцї dintre jȣni de o bȣnъ kondiцie s'ar fi krezȣt feriчiцї de a пriimi mъna eї. În asemenea îmпregiȣrърї rekomandaцiile se fak пrin alцiї, fъrъ ka niчї o пarte saȣ alta sъ fie sigȣre daka sпiritile чelor чe se însoцesk se пotriveskȣ. Kȣ toate aчestea Glikeria era пromisъ, toatъ lȣmea шtiea: amiчile eї o salȣtase de feriчire пentrȣ viitorȣl eї, nȣmaї dȣпъ obiчeiȣ se чerea sъ se strige la biserikъ de maritagiȣl eї шi în пȣцine zile în ȣrmъ era sъ se deчidъ zioa mȣnцi.

În aчeastъ dȣminikъ fъkъndȣse strigarea a doa, de zioa Sъnteї Feчoare era sъ se strige ш'a treia oarъ. Dar akȣm dinsa se afla пrofȣndatъ în rȣgъчiȣne în kiпȣl ȣrmъtorȣ:

— Sъnte Ioane! Mare Mȣчenik George шi toцї

Sъnцiĭ пъrinцĭ! rog îndsrarea voastrъ, lsminaцi-mъ шi 'mĭ fiцĭ în ajstorš! Maikъ Пrea ksratъ шi Isse Xristoase! daka aчest omš чe voeшte a sni soartea mea ks a lsĭ e sn omš virtosš, ks sn ssflet шi sn karakterš bsnš anoĭ vъ rog ajstaцimъ ka sъ se sъvîrшeaskъ aчeastъ legъtsrъ; iar daka ns. de va fi sn omš korsmntš шi rъš, anoĭ atsnчĭ fakъ-se minsne prin пsterea Voastrъ, ka eš sъ fiš skъпatъ de dînssl!..

Glikeria profera în ksgetsl eĭ aчeastъ rsgъчisne la kare era profsndatъ шi sn шiroiš de lakrime insnda rsmeni eĭ obrazĭ.

Sъnta чeremonie fs terminatъ, шi пe kъnd adsnarea era aпroaпe de a eшi se aszi nsmele eĭ strigъnds-se din пresnъ ks al пeцitslsĭ eĭ.

Mslцĭ ns fъчeaš atîta bъgare de seamъ la aчeasta, fiind-kъ пe mire ns'l ksnoшtea, iar kъt пentrs Glikeria ar fi rъsnsns toцĭ ks onoarea шi ks stъrile lorš.

Andreĭ aszind nsmele aчelsia, remase kam пe gîndsrĭ; ar fi voit пrea mslt sъ шtie чine era el.

Пrestsl dete bine ksvîntare de eшire. Grsпe, grsпe oamenĭ шi femeĭ învestmîntaцĭ de sъrbъtoare, familiĭ nsmeroase, eшiaš în rъnds шi în sшa temплslsĭ se salstaš, dsпъ ksm eraš datinile bъtrîne.

Eшi шi Andreĭ împresnъ ks Lina kare nsmaĭ nsцin strъlsчia de frsmseцe.

În tinda biseriчeĭ, eĭ aszirъ пe sn bъrbat чe da braцisl tinereĭ fiiчe kare, înkъt timпš a цinst sъntsl ofiчiš, ns s'a fost miшkat de lîngъ sikrisl Sъntelorš reliksе: — Vino sksmпa mea Glikerie! Mslt te aĭ rsgat astъ-zĭ!...

— M'am rȣgat din toatъ inima, Grigore, m'am rȣgat azi!... rъsпȣnse tînъra lȣĭ пromisъ.

— Grigore!... zise în sine Andreĭ, înkȣrkatȣ̆ пentrȣ ȣn moment пînъ sъ-шĭ rekeme bine memoria, A! infamȣl! el e ачela kare a fъkȣt пe Maria sъ fie пerdȣtъ? a! infamȣl!... reпetъ el de kъte-va orĭ шi fisionomiea lȣĭ fȣ аша de întȣnekatъ kъ Lina a пȣtȣtȣ̆ sъ'l oпserve.

— Чe aĭ? întrebъ dînsa.

— Nimik, nimik! rъsпȣnse el soцiĭ sale.

E de nevoe sъ dъm kъte-va deslȣшirĭ lektorȣlȣĭ desпre чele пetrekȣte kȣ Grigore пînъ aчi, de kъnd a fost trekȣt în Bȣkovina; de la skъпarea lȣĭ din mъna jidovilor de la Fъltiчenĭ.

Sînt kъцi-va aghenцĭ kare în nȣme de Ortodoksie faчe trebile streinilor чe vatъmъ kъte odatъ interesele naцionalitъцiĭ romъne. Aчestia rekȣnoskȣ̆ ȣn kaпȣ̆ de la kare пriimesk ordine шi instrȣkцiȣĭ...

De aчest fel de aghenцĭ, sъ nȣ ne fie kȣ sȣпъrare, se gъsesk mȣlцĭ шi în Moldoromъnia; eĭ vorbesk mȣltȣ̆ de пȣterea пentrȣ kare fak пroпagandъ шi alte orĭ ajȣng a fi obrasniчĭ....

Grigore eшit de la ȣn lokȣ̆... ȣnde o mare пarte sînt пъrinцĭ rȣшĭ, nȣ rъmase шi el de tot streinȣ̆ de aчea пroпagandъ шi nȣ fȣ аша de пrostȣ̆ sъ nȣ шtie kъ пentrȣ aghenцi чe ĭ nȣmirъmȣ̆ sȣnt destinate oare kare sȣme de banĭ kare se varsъ.

Daka nȣ пrea înцelegeцĭ dȣmneavoastrъ ka чe interes va fi avъnd aчea пȣtere d'a lȣkra kȣ aghenцĭ sъĭ пretȣtindenĭ ȣnde e цearъ romъneaskъ шi ȣnde se aflъ Romъnĭ, e tot interesȣl kare îl avȣrъ пȣterile kъnd desпъrцi Bȣkovina de Moldova: шi de Basarabiea,

ші la 1853 kънd se lsъ Пrinчinatele amanetȣ de la Tsrчia, ks nsme ka sъ ajste Ortodoksiea....

Aghenцiі sînt de diferite grade ші sni kiar se bskѕrъ de nosiцisnі înalte...

Strъbsni nostri kънd lъsarъ atîtea venitsrі monastirilor пentrs lasda lsі Dsmnezeȣ ші пentrs faчerі de bine, ns se gîndirъ niчі de ksm kъ aчeste însemnate venitsrі vor treчe neste graniцъ ші Romъnii vor fi nrada aghenцilor sss deskriші.....

Grigore nreksm шtiці era bsnȣ de gsrъ ші îі nlъчea nrea mslt naralele; el bъts ne la toate sшile, se strînse la neпtȣ dinaintea tstslor aчelora de la kare sokotea kъ va trage nrofitȣ; — nsnea maі de mslte orі srekea snde eraȣ strînшi treі Romъnі sъ askslte чe vorbesk eі.... Romъnii în Bskovina sînt oamenі de inimъ; graцie fondslsі klerikalȣ чe le a asigsrat Stefan Vodъ ші alцii, se aflъ mslці bъrbaцi kare se lsminarъ nrin skolile чe le aȣ în Чernъsцi, în Ssчiava ші 'n maі mslte sate; ші maі ks seamъ de la 1848, eі devenirъ чeі maі înfokaцi natrioцi Romъnі... Aghenцiі dar ші snioni nerdsrъ mslt dinaintea lor, ші Grigore kare fs îndatъ ssnsonat kъ ar fi snionȣ între dînшi, nsmaі fъks treabъ mare: dar el srmъ kъt se nsts meseriea lingsшitorilor ne dinaintea чelor marі, чelor de la nstere...

Într'o zi Пrea Sъnцitsl H.. zise snsі nrofesor de limba romъnъ din gimnaziȣ de la Ssчiava, kare чerea neanъrat sъ se formeze o bibliotekъ de skrierі romъneшti nentrs stsdisl jsnilor înвъцъчeі: — „Чe vreі ks mslta romъneaska ta?... orі vreі sъ snargі nъreцii ks dînsa?....

Tot aша ziчea ші în Bsksreшti într'o zi sn dok-

tor bъtrînŏ kare maĭ de mъlte orĭ a fost la пъtere, kъnd se afla eforŏ la skoale: — Чe trebъe пreъtъlъĭ în Romъnia sъ fie învъцat? destъl este sъ шtie a чiti шi a skrie... ш'adъogъ kъ пъmaĭ ъnъĭ поnъlŏ ka al Greчii i se kade sъ aibъ пreъцĭ învъцaцĭ....

În Bъkovina din kontra lъmina nъ lipseшte пentrъ teologĭ шi пentrъ toatъ tinerimea, dar kъrsъ în limba romъnъ este чe-va mъrginit пrin skolĭ... din aчeastъ konsideraцiъne шi altele Пrea Sънцitъl Eпiskoпŏ îĭ skъпase aчele vorbe пrofesorъlъĭ romъnŏ de la Sъчiava....

Ŏn boerŏ însъ romъnŏ îĭ observъ îndatъ Пrea Sънцitъlъĭ, пentrъ kare aчesta remase fъrъ a maĭ ziчe o vorbъ: — Пrea Sънцite! eшtĭ ales de Romъnĭ ka sъ sъsцiĭ edifiчiъl naцionalitъцiĭ шi din fondъrile feriчiцilor noştri strъmoшĭ neamъĭ nostrъ sъ se kъltive în limba Romъnъ... Adъ'цĭ aminte Пrea Sънцite kъ fondъrile klerikale sînt lъsate de Romъnĭ!....

Atъnчĭ Пrea Sънцitъlŏ Eпiskoпŏ zise kъ чe va faчe kъ пrofesori germanĭ kari okъпъ katedrele? шi kъnd пrofesorĭ romъnĭ nъ avem, naцiъnea este înaпoĭ?

— Nъ, Пrea Sънцite, rъsпъnse kъ inimъ boerъl, avem destъĭ tinerĭ romъnĭ kare aŏ absolvit шtiinцe шi aŏ deпъs doktoratъl kъ sъkчesŏ; avem mъlцĭ jъnĭ Romъnĭ la Viena....

Пrea Sънцitъl lъsъ kaпъl în josŏ шi tъkъ....

Sъ ne întъrnъm iar la Grigore пentrъ kare ne fъ vorba, el se amesteka maĭ mъlt п'între niшte Greчĭ шi Rъшĭ de kare era înkonjъrat Eпiskoпъl, пentrъ kъ Romъnii nъ'l пrea пъtea sъferi...

Dar ka sъ vъ faчeцĭ o idee de lъпta чe e intre

ачestĭ antagonistĭ kȣ romъnismȣl, închinȣiцi vъ kъ la Iasi se aflъ ȣn arxereȣ nȣmit: Sȣ-ши-kȣ-Пап. Intrъnd la dъnsȣl în vara trekȣtъ doĭ jȣnĭ kъlъtorĭ, ȣnȣ profesorȣ ши ȣn elevȣ la teologie, ши kare doriaȣ sъ'l viziteze, aȣzindȣ kъ este din Bȣkovina; el fъrъ a le da пasȣ ka jȣni învъцaцĭ sъ zikъ vre o vorbъ:

— Че fel de portȣ e ачesta kȣ kare voĭ sînteцĭ îmbrъkaцĭ?.... întrebъ el пe profesor ши пe stȣdent че eraȣ vestmîntaцĭ kȣ sȣmanȣ romъneskȣ de postavȣ negrȣ ши kȣ пantalonĭ de lînъ albъ.

— E kostȣmȣ naчionalȣ Пrea Sъnцite, rъspȣnserъ D. Lъtineskȣ ши D. Lȣпi în miraцĭ de ачeastъ întrebare a saчerdotȣlȣĭ.

— Afarъ dar sъ eшiцĭ de la mine!... strigъ el beцilor jȣnĭ kari nȣ шtiea kȣ че s'a fъkȣt kȣlpabili dinaintea sa.

Kъt пe пare însъ bine ши e frȣmosȣ de a vedea într'o цearъ diferiцĭ пoпȣlĭ kъ trъeskȣ în armonie ши se iȣbeskȣ, asemenea dorim ka пoпȣlȣ slavȣ din Bȣkovina sъ fraternise kȣ пoпȣlȣ Romъnȣ ши kaпiĭ biseriчeĭ, kȣ toatъ Ortodoksiea de kare sînt însȣflaцĭ, sъ nȣ aпese пe Romъnĭ чi de o пotrivъ чel пȣцinȣ kȣ kȣltȣra kare konkȣrъ de a se faчe limbilorȣ strъine ши streinilor, sъ se kȣltive ши limba Romъnъ ши sъ fie ши Romъnii sȣцinȣцĭ....

Grigore dar neпȣtъnd пînъ însfîrшit sъ isbȣteaskъ sъ joaчe rolъ mare пe lîngъ agheнцi kari îĭ nȣmirъm, пentrȣ kъ Romъnii s'aȣ deшtentatȣ ши чerȣ azĭ dreptȣrile lorȣ, aпoĭ el se xotъrî sъ se însoare, singȣra цintъ fiindȣ-ĭ de adȣna kȣ orĭ че пreцȣ ши kȣ orĭ че mizloaчe kъt de mȣlцĭ banĭ. —

Aшa dar el aflъnd de la ȣnȣ пînъ la altȣl kъ Gli-

keria posede чe-va fondsrĭ de la пъrinцĭ eĭ, fъkь чe fъkъ de'ĭ чerъ mъna шi era în ajsnsl kъsъtorii sale kъ dînsa.

Dsminikъ dar la zeчe Asgsstŭ ksm ziserъm fs strigarea lorŭ пentrs a dosa oarъ la metropolia din Ssчiava, kъnd se afla faцъ шi Andreĭ.

Vъzъnd пe Andreĭ în biserikъ, пe kare el îl ksnoskьse la Iaшĭ, se temь ka пs ksm-va sъ zikъ vre o vorbъ, sъ пs transpire kъ el a maĭ fost însьrat шi kъ пs era despъrцit biseriчeшte de soцiea lsĭ dintiĭ. Kъt цinsse dar litsrghiea шi пъпъ se sъvîrшi formalitatea strigъrii пentrs Glikeria шi пentrs el, s'a fost tras într'sп snghiŭ al biseriчeĭ, de snde пs skъпa пe Andreĭ ks o kъstъtsrъ a okislsĭ fiksъ la orĭ чe miшkare a lsĭ.

Dsпъ чe eшi dir biserikъ dъnd braцisl пeцitei sale, abia o dsse пînъ akasъ la dînsa, шi îĭ spsse kъ are sъ meargъ пînъ la Чerпъsцĭ пentrs пiшte trebi relative la maritagisl lor.

Glikeria se sitъ lsngŭ la dînssl ks aчea kъstъtsrъ dslчe a femei шi'l întrebъ: — „mslte zile veĭ rъmînea akolo? kъnd o sъ vii îndъrъt?..

Grigore kare avea destslъ rstinъ ksm sъ se пoarte kъtre sekss, se psse îngensk̆ĭ dinaintea eĭ ka sъ o simeaskъ prin fel de fel de vorbe promitъndsĭ kъ înainte de 15 a le lsnei va fi înapoiat, шi repetъndsĭ de vre o dosъ treĭ orĭ: Glikeria mea! frsmoasa mea Glikeria!... îĭ sъrstъ mъna kъnd ea se lsпta a'l ridika de dinaintea eĭ de josŭ.

— Dar пs o sъ fii astъ-zĭ la zъbavъ? îl întrebъ ea ks sп kiпŭ veselŭ.

— Nь, rъspsnse el kam întsnekat la kiпŭ, dar

te rog nivĭ tȣ sъ nȣ te dȣvĭ, sъ nȣ mergĭ nikъirĭ d'akasъ, nivĭ mъkar nînъ la Zamпka.

— Dar de Sъnta Maria negrешit sъ viĭ kъ vom merge kȣ mошȣ la Пȣtna la monastire, kъ аша îĭ e obiveiȣl. O sъ viĭ negreшit?.. îl întreabъ dînsa.

Grigore înkȣrkat пeшtiind че sъ otъraskъ:

— Sokotesk kъ voĭ fi nînъ atȣnчĭ... Dar ʒine bine minte sъ nȣ mergĭ la zъbavъ kare o dъ domni ofiʒerĭ шi fonkʒionari Nemʒi!.. .Adio! zise el шi пlekъ lъsъnd пe Glikeria kam пe gîndȣrĭ.

Nȣ шtim daka пlekarea sa la Чernъȣʒĭ kȣ atîta grabъ nȣ era de aчeea sъ skaпe de oki lȣĭ Andreĭ din Sȣчiava; шi oпrind пe fidanʒata sa sъ nȣ mear-gъ la zъbavъ, nȣ era tot пentrȣ ka nȣ din întъm-пlare sъ se fakъ че-va vorbъ desпre dînsȣl. — El avea obiчeiȣ d'a ȣmbla ka пe sȣb пъmîntȣ, sъ nȣ'l пrea vadъ lȣmea.

În aчea zi era în Sȣчiava doȣъ пetreчerĭ maĭ пreferabile. Ȣna sȣb zidȣrile чetъʒiĭ пe frȣmosȣl шesȣ пrȣntosȣ din marginea rîȣlȣĭ Sȣчiava шi чeelaltъ la monastirea Zamпka.

Пe шesȣl rîȣlȣĭ пregъtiserъ fonkʒionari aȣstriaчĭ ȣn kortȣ mare okolit kȣ brazĭ adȣшĭ de lîngъ mona-stirea Dragomirna, kȣ maĭ mȣlte lъviʒĭ шi kananele înlȣъntrȣ, kȣ kovoare aшternȣte пe d'asȣпra пrȣntȣ-lȣĭ, kȣ lъmпĭ шi пolikandre; пregъtiserъ asemenĭ шi ȣn bȣfetȣ, de шi пrea modestȣ, dar în kare sъ se gъsiaskъ îndestȣl de mînkare шi de bъȣt пentrȣ in vitaʒĭ.

— Aчeastъ пregъtire se fъkȣse maĭ kȣ seamъ tde zioa naшteri sȣveranȣlȣĭ lorȣ, шi пentrȣ kъ kor-ȣl se aflase пregъtit, voirъ sъ reпete înkъ odatъ a-

чea пetreчere, kare dȣпъ idiotismȣl попȣlȣlȣĭ se пȣmeшte *Zȣbavȣ*.. Sъrbъtoarea aчeasta se înчeпea de пe la ȣrele шease, kъnd se пotoleшte kъldȣra zileĭ, шi цinea пînъ dȣпъ шezіȣl пoпцiĭ. Nikolae lъȣtarȣl, vestitȣl viorarŭ чe ȣmblъ îmbrъkat kȣ antiriŭ, înчins kȣ taklitŭ пeste mizlokŭ шi kȣ ȣn fesŭ roшȣ în kreшtitȣ kaпȣlȣĭ sȣb шeaпkъ, avea sъ însȣfleцeaskъ serata пrin artistiчile a kordȣrĭ a le vioareĭ sale ш'a le întregeĭ sale bande de lъȣtarĭ цiganĭ. Nikolae a fost admirat de mȣlцĭ virtoшĭ пentrȣ geniȣl sъŭ mȣzikalŭ.

De aчeea în aчea zi nȣ era kasъ în kare femeile чele frȣmoase шi damiчelile чele modiste шi graцioase sъ nȣ se okȣпe kъlkъnd la fȣste saŭ a шi пȣne zȣlȣfi în пaпilote пregъtindȣ-se de toaletъ, пentrȣ kъ simцimentalele ariĭ din Trovatore шi Rigoleto avea ka sъ le distreze шi nemȣritorȣl valsŭ de Strаȣs era sъ le fakъ a ȣbȣra ka o пasъre пe braцele jȣnilor kavalerĭ.

Чeelaltъ пetreчere era la Zamпka, o monastire la kaпъtȣl de la Nordŭ al oraшȣlȣĭ înkonцiȣratъ de ȣn шeanцŭ militarŭ împregȣrȣ-ĭ kare se пretinde kъ ar fi lȣkrat din timпȣl kъnd Ioan Sobieski fъkȣ o inkȣrsiȣne în Moldova, шi fȣ nevoit sъ se fortifiчe în Zamпka, ka sъ se пoatъ aпъra în kontra Tъtarilor чe veniaŭ desпre Bȣgeakŭ ka sъ 'l loveaskъ.

Zamпka în timпi vekĭ a fost o biserikъ grekorъsъriteanъ, dovadъ este kъ în staнцa пaraklisȣlȣĭ din tȣrnȣ de la пoartъ, se kȣnoaшte шi astъ-zĭ ȣrmele ȣnȣĭ altarŭ шi zȣgrъviea în freskȣ a Maiчi Domnȣlȣĭ шi kȣ inskriпцie romъneaskъ; astъ-zĭ e пrefъkȣtъ în temпlȣ Nestorianŭ al Armenilorŭ. La zeчe aȣgȣstŭ Armeniĭ цin ȣn felŭ de sъrbъtoare. Eĭ vin

în mȣlцime пȣmeroasъ la Zamпka. — Zamпka este sitȣatъ пe krestetȣl ȣnȣĭ dealŭ ши e înkonцiȣratъ de rîпe sпre пartea rîȣlȣĭ Sȣчiava. Sȣb пoalele eĭ sînt o sȣmъ de grъdinĭ ши satȣl Skeiĭ kade tokmaĭ în faцъ kȣ dînsa; пeste aпa Sȣчiava se vede пrekȣm maĭ reпetarъm dealȣrile Moldovii ши monastirea Dragomirna, kare este la oare kare distanцъ lîngъ Sȣчiava.

Fratele Andreĭ ши Lina merserъ sъ vadъ Zamпka.

Пe la orele шease înчeпъnd a se пotoli marea kъldȣrъ, пe dealȣrĭ adiind o ȣшoarъ sȣflare de vîntŭ, пȣ se maĭ пȣtea чine-va sъtȣra de пlъчerea чe da mirosȣl пomilor din grъdinĭ ши de пrivirea пaesagelor чe se înfъцiшeaŭ din 'naintea okilor: шesȣrile, dealȣrile, monastirĭ ши satele deпъrtate din faцa Sȣчiaveĭ.

Sȣrпrinderea fȣ nemъrginitъ пentrȣ Andreĭ ши пentrȣ Lina kъnd пe ȣnȣ din koiniчile dealȣlȣĭ vъzȣ пe ȣn jȣne чe sta kȣ obrazȣl între пȣmnĭ, шezъnd пe пъmîntŭ; era Teraпont de kare kȣ пȣцine zile maĭ 'nainte se desпъrцise de la Slatina.

Teraпont шedea în aчest kiпŭ ши era kȣfȣndat în kȣgetъrĭ; el avea ȣn aerŭ tristŭ·

Eĭ se îmbrъцiшearъ kȣ aчeeaшĭ afekцiȣne ши чerkarъ aчeeaшĭ feriчire gъsindȣ-se, ka ши kъnd se vъzȣrъ la Bъrlad, în grъdina пȣblikъ.

— Чe fъчeaĭ tȣ akolo singȣrŭ? întrebъ Andreĭ пe Teraпont kъnd Lina se skoborîse пȣцin maĭ la vale ka sъ adȣne garoafele ши чimbrȣ selbatekŭ din earbъ.

— Îmĭ vine sъ mъ îmпȣшkŭ, iȣbite frate! rъsпȣnse Teraпont kȣ ȣn aerŭ de o пrofȣndъ nemȣlцъmire.

Lȣĭ Andreĭ îĭ veni a krede kъ amikȣl sъŭ se

kam smintise ши voi съ l ia кѕ biniшorѕ̆. Dar înцelese îndatъ къ ачi era vre o kestiѕne de amorѕ̆.

— Че este frate? Sпѕпе че s'a întъmпlat?.. Sпѕпе întiĭ de ѕnde viĭ?..

— De la monastirea Dagomirna, ръsпѕпse Teraпont.

— De la monastirea Dragomirna?.. întrebъ кѕ mirare Andreĭ, dar че aĭ къѕtat akolo?..

— Пentrѕ ka съ te fak съ înцelegĭ, ръsпѕпse Teraпont, kaѕtъ съ цĭ sпѕiѕ̆ de la înчепѕtѕ̆.

— Te askѕlt, adъogъ kolegiѕ съѕ̆ de gimnaziѕ.

— Lokѕl naшteri mele e Vaslѕiѕ. Пъrinцi meĭ mъ avѕrъ nѕmaĭ пe mine ши mъ iѕbeaѕ̆ ka soarele. A treia kasъ în veчinъtate кѕ noĭ, trъia ѕn Grekѕ̆ kare dѕпъ че fъкѕse sпekѕle ши цinѕse moшiĭ în arendъ, avъnd nenoroчirea съ пeardъ maĭ în ѕrmъ, se trъsese кѕ familea sa în Vaslѕiѕ̆, ѕnde trъia кѕm пѕtea de azĭ пînъ mîine. El avѕsese o fatъ кѕ kare am fost koпilъrit îmпreѕпъ ши se kema Aretia. Eĭ bine înкъ de кънd era fiika aчeстѕia de zeчe anĭ arъta къ într'o zi era съ fie ѕna din чele maĭ rarĭ frѕmѕseцĭ; avea albeцea krinѕlѕĭ ши oki azѕriĭ, avea ѕn sпiritѕ̆ estraordinarѕ̆ ши nѕmaĭ era o a doѕa ka dînsa în tot oraшѕl. Daka aniĭ koпilъriĭ цin întъiѕl lokѕ̆ în memoriea ши 'n sѕvenirile noastre, eѕ̆ nѕ пѕtѕiѕ̆ ѕita niчĭ odatъ пe aчeea кѕ kare пetrekѕiѕ̆ anĭ пrѕnчiĭ, o! Dѕmnezeѕle! aniĭ nostri de bѕкѕrie ши de feriчire!..

Eѕ̆ mergeam пe al doi-sпre-zeчe-lea anѕ̆ ши ea abia împlinise zeчe кънd пe desпърцirъm ѕnѕ de altѕl. Пe mine tatъ meѕ̆ mъ trimise, dѕпъ чererea ѕnkiѕlѕĭ meѕ̆, съ învъц la Sibiѕ. Пъrinцi Aretii se strъmѕtarъ dѕпъ пѕцin timпѕ̆ de la Vaslѕĭ la Sѕчiava,

ѕnde fѣчea komerчiѕ. La Sibiiѕ, tѕ шtiĭ kъ eram împreѕnъ, mergeam пe al шeante-lea anѕ шi 'mĭ maĭ trebѕea ѕn anѕ ka sъ sъvîrшesk kolegiѕl. Trista пѕvelъ de moartea tatъ-meѕ mъ fъkѕ sъ пlek îndatъ пentrѕ a mъ întѕrпa a kasъ. Пrekъt пlъпseiѕ пe tatъ-meѕ kъ mѕrise, tot aшa de amarѕ simџiiѕ шi liпsa Aretii. Nѕ era omѕ, пѕ era kъlъtorѕ чe venia desпre пъrџile Bѕkovineĭ sъ пѕ întreb, sъ пѕ черчetez de dînsa. Înfine mъ informaiѕ kъ пъrinџi eĭ sъ aflaѕ în bѕпъ stare шi kъ Aretia era sъпъtoasъ, kъ fѕsese în ачel timпѕ într'ѕn instittѕtѕ de edѕkaџie la Чerпъѕџĭ шi kъ dѕпъ чe шezѕse чinчĭ anĭ akolo se întѕrnase akasъ.

O! îmĭ ziчeam eѕ, чine шtie îшĭ maĭ adѕчe aminte Aretia de mine? mъ maĭ iѕbeшte ea ka în koпilъrie?..

Mamъ-mea mъ silia sъ mъ întorn la Sibiiѕ sъ 'mĭ termin kѕrsѕl. Eѕ o rѕgaiѕ ferbinte sъ'mĭ dea voe de a mъ dѕчe la gimпaziѕl de la Sѕчiava.

Abia пѕtѕiѕ îndѕпleka пe mama-mea ka sъ konsimџъ kѕ mine шi eѕ ka vîntѕl пorпiiѕ sпre пъmîntѕl Bѕkovinii. Zioa шi пoaптea am mers la drѕmѕ într'o kъrѕчoarъ de пostie, fъrъ sъ mъ reпaѕs ѕnde-va, fъrъ sъ черk ostenealъ, fъrъ sъ mъпъnk шi fъrъ sъ înkiz okiĭ, rъпit de bѕkѕriea чe o simџiam kъ voĭ revedea пe Aretia. Trekѕiѕ ka fѕlgerѕl пrin Iaшĭ, пrin Tîrgѕ-Frѕmosѕ, пѕ шtiѕ kъnd fѕseiѕ la Rѕgiпoasa, kъnd traversaiѕ Пaшkaniĭ шi merseiѕ пe dinaintea Kristeшtilor шi a Fъltiчeпilor lъsъndѕ-ĭ îndatъ în ѕrmъ. Fъkѕiѕ пѕmaĭ doѕъ zile пe drѕm шi mъ aflaiѕ la Sѕчiava, ѕnde trъseiѕ la Metroпolie., — ka

la o monastire a noastrъ, чe ши astъ-zĭ se sȣbvenцioneazъ de Moldova...

Kъt despre altele îngrigiiȣ пȣ îngrigiiȣ, dar de Aretia fȣ чel пъtîi lȣkrȣ sъ черчetez. Aflaiȣ îndatъ ȣnde шedea: kiar a doȣa-zĭ mъ dȣseiȣ sъ o vъz. Tatъ-sъȣ ши mamъ-sa îndatъ чe mъ vȣzȣrъ deskiserъ braцele de a mъ îmbrъцiшa ka пe ȣn kopil al lorȣ, maĭ ales kъ пȣ mъ vъzȣserъ atît timpȣ ши eĭ iȣbiserъ aша de mȣlt pe пъrinцi meĭ.

Kъnd intraiȣ sъ vъz пe Aretia, ea se skȣlъ de пe o kanapea; ши ȣnde aштeптam sъ sarъ în sȣs de bȣkȣrie, sъ vie sъ mъ întrebe de kъte ши kъte din kopilъrie, ea se fъkȣ îndatъ nevъzȣtъ trekъnd într'o altъ kamerъ ши reveni пȣцin în ȣrmъ gъtitъ în mare toaletъ. Intrъnd, ea salȣtъ kȣ politeцe ши шezȣ пe ȣn skaȣn, reчe ши indiferintъ ka kȣm пȣ m'ar fi maĭ vъzȣt niчĭ odatъ.

Eȣ kȣ toate aчestea vorbiam kȣ tatъ-sъȣ spȣindȣ-ĭ kъ tatъ-meȣ mȣrise, pentrȣ kare îĭ пъrea mȣlt rъȣ, ши î arъtaiȣ kъ skopȣl meȣ era sъ intrȣ a desъvîrши kȣrsȣ de învъцъtȣrъ. El mъ îndemnъ sъ merg la Чernъȣцĭ, pentrȣ kъ akolo era ȣn kolegiȣ mare.

O! Dȣmnezeȣle! aчeasta era o lovire de trъsnetȣ pentrȣ mine. Sъ mъ depъrtez de dînsa kъnd abia o revъzȣssem!.. dar чeea чe era maĭ mȣlt, чeea чe era maĭ greȣ, tȣsese rъчiala ши indiferinцa eĭ kъnd intraiȣ ши mъ vъzȣ.

— Aretio, iatъ Terapont, fiȣl veчinȣlȣĭ nostrȣ preaiȣbit.

Aretia se skȣlъ în sȣs, komplimentъ ши kȣ ȣn sȣrisȣ de Angelȣ vorbi, dar prea пȣцin; — apoĭ шezȣ.

— Oare пȣ mъ maĭ *kȣnoaшte*?..îmĭ ziseiȣ eȣ.

Înfine plekaiŭ dȣпъ че stъtȣĭ пȣцinȣ.

Dar kȣ kъt ea se arъtъ indeferintъ, kȣ toatъ rъчeala ei, kȣ tot пȣцinȣl interes че arъtъ de venirea mea, eŭ fȣiŭ ш mai mȣlt devis de a o iȣbi шi a mȣri пentrȣ dînsa.

Ka sъ skȣrtez istoria, пȣцin mъ maĭ okȣпaiŭ de stȣdiile mele; Aretiea era visȣl, idealȣl шi toatъ okȣпaцiea mea. Mъ gîndeam la dînsa în tot minȣtȣl, kredeam kъ nȣ voiŭ пȣtea trъi fъrъ dînsa. O! Dȣmnezeȣle eram ferichit kȣ toate astea!

Treĭ sъпtъmъnĭ de la sosirea mea în Sȣчiava шtiĭ че s'a întъmпlat?.. zise Teraпont lȣĭ Andrei, kȣ o vivaчitate de kare era miшkat sȣfletȣl sъȣ.

— Ka че? întrebъ kȣ mare interesȣ Andreĭ.

— A înmormîntat-o ȣite, kolo, la monastirea aчeia, la Dragomirna! adъogъ Teraпont kȣ o voчe stinsъ, ka ȣn omȣ че sȣferъ шi e înekat de sȣsпine.

— Чe fel! skoase o esklamare Andreĭ.

— A înmormъntat o!.. Ea a mȣrit dintr'o rъчealъ.

— Eĭ bine? adъogъ Andreĭ.

— Ei bine, rъsпȣnse Teraпont, eŭ amȣ înebȣnit шi nȣ шtiŭ maĭ mȣlt nimikȣ че s'a пetrekȣt.

— Чel пȣцin ea te a iȣbit?

— O! da, am fost înkredinцat, ea m'a iȣbitȣ!.. Aчea rъчealъ a eĭ, aчea indeferinцъ kare a arъtat-o ъntîĭ a fost пentrȣ ka maĭ în ȣrmъ sъ se lege între mine шi dînsa чele maĭ dȣlчĭ legъtȣrĭ, чel maĭ înfokat amorȣ; am însoцit-o kȣ toate aчestea пînъ la mormъntȣ шi s'a isпrъvit totȣl!..

— Aĭ пъrъsit dȣпъ aчeea kȣrъnd Sȣчiava?, întrebъ Andreĭ.

— Dȣпъ ȣn anȣ, rъsпȣnse Teraпont. Am rъ-

mas, ka sъ konsol пe пъrinцi eĭ, ȣn an aiчĭ în Sȣчiava.

— Anoi aĭ venit la Iasĭ? kontinȣъ Andreĭ.

— Singȣra femeie kare semъna kȣ dъnsa, kare avea întokmaĭ aerȣl, trъsъtȣrile, tot пortretȣl, okiĭ шi statȣra eĭ era fiika argintarȣlȣĭ din ȣliцa Sъnta Vinerĭ...

— Aпroпoȣ de Dercbabel чe s'a fъkȣt? kȣrioasъ komedie шi atȣnчĭ la Пoiene! adъogъ Andreĭ.

— Nȣ maĭ voiȣ sъ mĭ adȣk aminte; îцi zik, îmĭ пerdȣsem mintea... Ea s'a mъritat!

— Eĭ bine Teraпonte kaȣtъ sъ te însorĭ: nȣ veĭ faчe шi tȣ пrekȣm fъkȣse aчel kъпitan de la Bъrlad, kare пentrȣ toatъ viaцa îшĭ пlъngea пe xîrka amanteĭ sale чe o цinea înkisъ într'ȣn garderobȣ la el.

— Шi eȣ m'am gîndit ast-fel, adъogъ Teraпont, шi tokmaĭ d'aчeea am venit aiчĭ.

— Aĭ venit sъ te însorĭ? îl întrebъ Andreĭ kȣ mirare.

— Ȣite kȣm, zise Teraпont, dȣпъ чe aцi пlekat voĭ de la Slatina, шtiĭ kъ era lȣme mȣltъ strînsъ akolo; am vъzȣt doȣъ femeĭ, ȣna tînъrъ шi alta bъtrînъ чe ziчeaȣ kъ mergȣ la Bȣkovina...

Am întrebat daka чea maĭ tînъrъ era mъritatъ шi mi s'a zis kъ nȣ. Eĭ bine aerȣl eĭ dȣlчe шi melankolikȣ, oki eĭ seninĭ, vorba eĭ graцioasъ m'a interesat mȣlt шi am krezȣt kъ nȣmaĭ aчeastъ fiinцъ ar пȣtea sterge din sȣfletȣl meȣ amarȣlȣ tristelorȣ mele sȣvenire.

— Kȣnoшtĭ пe aчeastъ femeie? aĭ vorbit kȣ dînsa, krezĭ?..

— Am vorbit пrea bine, am vъzȣt-o пrekȣm te vъz; nȣ maĭ mъ пȣteam sъtȣra de пresinцa eĭ...

— Чine e? ȣnde e dînsa?

— Nічї eȣ nȣ шtiȣ, adъogъ, Teraпont. Ea a пlekat пentrȣ Bȣkovina fъrъ s'aпȣk sъ o 'ntreb.— M'am lȣat dȣпъ ȣrmъ-le, am venit la Kornȣ-Lȣnчi шi mi s'a zis kъ aȣ lȣat drȣmъ Sȣчiavei, ka sъ se dȣkъ la Dragomirna. Eȣ am fost пînъ la Dragomirna шi mъ înturnaiȣ la Sȣчiava fъrъ ka sъ le gъseskȣ, fъrъ sъ aflȣ ȣnde sînt.

— Чiȣdat lȣkrȣ! zise în sine Andrei. Ai bani de ajȣns Teraпont?

— Eȣ?.. Fratele meȣ. ȣn aшпloiatȣ kȣ konшtiinцъ niчї odatъ nȣ faчe banї, rъsпȣnse Teraпont.

— Nȣ e nimikȣ, am eȣ, am eȣ! adъogъ Andrei, sъ vii dar kȣ noi, sъ faчem eskȣrsiȣni îmпreȣnъ.

— Nȣmai aшa, zise Teraпont, mъ voiȣ lъsa de skoпȣl de a'mї trînti ȣn glonцȣ în kaпȣ.

— Lina venise lîngъ bъrbatȣl ei kȣ ȣn frȣmosȣ bȣketȣ în mъinї de florї de kъmпȣ чe le adȣnase.

Fiind-kъ se kam înserase шi lȣmea se rъsinise din пregiȣrȣl Zamпkei, пlekarъ шi чei trei amiчi sпre oraшȣ. Trekъnd пe o kъrare de lîngъ grъdinile чe înfrȣmȣseцeazъ koastele desпre rîȣl Sȣчiava, fȣrъ sȣrпrinшї aȣzind o arie чe o kъnta ȣn jȣne German amantei sale.

Într'o dȣmbravъ de пomї, kȣ o fîneaцъ verde ka mъtasea, jȣnele German stъnd la o masъ aшezatъ între пomї, kъnta faimoasa serenadъ, a kъriia mȣsikъ e komпȣsъ de ȣn maestrȣ чelebrȣ.

Kam într'ast-fel era senцȣl vorbelor:

Ai diamante în sȣtъtȣrъ,
Ai oki negri, okї îngereшti,

Aĭ frѣmѕseцe пeste mѣѕѕrѣ;
Iѕbite, sпѕne че maĭ doreшtĭ?

K'ѕп okiѕ пrea dѕlче vorbeшtĭ în mine;
În пeпtѕ-mĭ dorѕ il пotoleшtĭ:—
Sînt feriчitѣ пѕmaĭ kѕ tine,
Iѕbite, sпѕne че maĭ doreшtĭ?

Dar feriчirea atît doritѣ
Este ачeea kѣ mѣ iѕbeшtĭ;
O dѕlче sorѣ sѣ 'цĭ fiѕ пѕmitѣ;
Iѕbite, sпѕne че maĭ doreшtĭ?

Dѕrerĭ askѕпse de sѕferiпцѣ
Nѕmaĭ tѕ singѕrѕ mĭ le ghiчeшtĭ;
Îцĭ jѕrѕ iѕbire. îцĭ jѕrѕ krediпцѣ:
Iѕbite, sпѕne че maĭ doreшtĭ?

Jѕпele kѣпta kѕ o voче sѕavѣ de kare rѣѕѕпa valea, iar jѕпa sa amaпtѣ mѕlt simцimentalѣ, пlѣпgea stѣпd rezematѣ de ѕmerѕl lѕi...

XII.

Banchetul la Cernouţĭ, apoĭ S. monastire Putna.

Nѕ trekѕse doѕѣ-zeчĭ шi пatrѕ ore de kѣпd amiчĭ nostri sosiserѣ la Чernoviцĭ шi toцĭ Romѣпiĭ. пrofesoriĭ, stѕdeпцĭ, пreoцĭ, seminaristiĭ шi maĭ mѕlцĭ boerĭ пroпrietarĭ le deskiseserѣ braцele de aĭ пriimi kѕ afabilitate.... Din toate пѣrцile kѕrgeaѕ invita-

цiѕпi ши vizitele пѕmaĭ înчetaѕ. – În mizlokѕl ачелor familiĭ lъѕdabile, eĭ se aflaѕ ka în sînѕl familiĭ lor. Adoѕa zi fѕserъ învitaцi la ѕn osпъцѕ mare, че ѕп пропrietarѕ îl didese de botezѕl ѕпѕĭ fiѕ al sъѕ пъskѕtѕ.

Katъ sъ amintim lektorѕlѕĭ kъ soseaoa че leagъ Sѕчiava kѕ Чернъѕцi прin tîrgѕl Seretѕ, e чea maĭ frѕmoasъ [1]) Lokѕrile че o мъrgineште le пѕtem пѕmi ka o grъdinъ. Aчeasta e meritѕl ѕneĭ bѕne administrъrĭ.... Kъnd soseште чine-va апroaпe de Чернъѕцĭ, прin mizlokѕl ачelor dѕmbrъvĭ întinerite ши kѕ neпѕмъrate paesage, mintea este rъпitъ de înfъцiшarea kaselor чelor de varъ kѕ grъdinile de пe la margini, ши ачele aleѕrĭ de плопĭ într'o distanцъ de o milъ ши maĭ мѕltѕ; de ѕnde aпoĭ în sѕsѕ înчeпe omѕlѕ a arъta ѕna kъte ѕna domele biseriчелорѕ ши lokѕinцele; — vъzъndѕse maĭ ъntîĭ katedrala чea пѕoъ kѕ kѕпoliile marĭ roшiĭ, aпoi чelelalte edifiчiѕrĭ ши мѕлцimea kaselor пînъ în kъпъtîiѕl ѕпѕĭ мѕntiчelѕ пѕmit Цeцina, че e înkoronat de restѕrile ѕneĭ fortereцe romane.... Чернъѕцiĭ fiind sitѕat пe ѕn dealѕ foarte rъdikat, zъrindѕ-se прea de деparte ачea aglomerare пitoreskъ de kase ши de alee че formeazъ ъntîiѕl пlanѕ al tabloѕlѕĭ sъѕ, arta ши gѕstѕl пare kъ a konkѕrat îndestѕl împreѕnъ kѕ natѕra, пentrѕ a'l faчe de o frѕмѕseцe rarъ, fiind sitѕat апroaпe de цerмiĭ Прѕtѕlѕĭ.

---

[1]) Viind de la Sѕчiava în sѕsѕ спre Tîrgѕ Seretѕ, se aflъ ѕп пodѕ пeste aпa Sѕчiava foarte bine konstrѕitѕ, kare dateazъ din timпѕl Impleratorѕlѕĭ Iosef. Aчeastъ пѕnte se пѕmъrъ între lѕkrѕrile чele rarĭ a le цereĭ; konцinъnd пiшte пilastri foarte groшi ши d'asѕпra eĭ e format ѕn tѕnelѕ.

Kѕ nimte strade largĭ kare sînt ornate de шirѕrĭ de kase înalte kѕ maĭ mѕlte etage, kѕ magasine de tot felѕl de mъrfѕrĭ la fațъ, пe dinaintea kъrora se întinde ѕn trotѕarѕ̆ de lesnezĭ de granitѕ̆, bine konservat, mъtѕrat tot-d'aѕпa шi fъrъ sъ se шtie vre o datъ чe va sъ zikъ noroiѕl пe dînsele, kѕ maĭ mѕlte пieце, kѕ stabilimente marĭ пѕbliчe; kasele avъndѕ̆ o пѕoъ arxitektѕrъ шi konservъnd o simetrie ѕnele kѕ altele, kѕ пaratonere d'asѕпra edifiчiѕrilor шi пe domele biseriчilor, vede чine-va konstrѕkцiѕnea ѕnѕĭ oraшѕ̆ пѕoѕ̆ dѕпъ ѕn oare kare sistem шi regѕlъ. Пieцile шi edifiчiѕrile sale seamъnъ kѕ a le ѕnѕĭ oraшѕ̆ eѕroпeanѕ̆, чe nѕ e liпsit шi de imпortanцъ komerчialъ .... Între edifiчiѕrile пѕbliчe se deosebeшte katedrala, o biserikъ пѕoъ edifikatъ în kѕrgere de kъцĭ-va anĭ: katedrala eпiskoпatѕlѕĭ biseriчeĭ rъsъritene пeѕnitъ чe 'шi are reшedinцa aiчĭ. Kъte-va stabilimente чe înfъцiшazъ Чernъѕцĭ sînt: sпitalѕrĭ, kasarme, kasa mѕniчiпalitъцii, ѕn kolegiѕ̆ în kare se пredъ maĭ mѕlte limbĭ шi шtiinцe, o skoalъ naцionalъ пentrѕ limba romъnъ пregъtitoare пentrѕ jѕnĭ elevĭ., ѕn seminariѕ̆ în kare se пredъ înalta teologie шi altele ... Romъnii пe lîngъ aчestea aѕ̆ fѕndat kѕ konsimцimentѕl gѕvernѕlѕĭ ѕn klѕbѕ̆ naцionalѕ̆ nѕmit: *Reѕniѕnea de lektѕrъ Romъnъ* .... Aчeasta se aflъ stabilitъ în niшte kase marĭ în mizlokѕl пieцeĭ, în fațъ de biserika katolikъ. Laѕdъ aчelor bѕnĭ пatrioцĭ чe aѕ̆ lѕat iniцiativa, laѕdъ seksѕlѕĭ frѕmosѕ̆ al kъrѕia konkѕrsѕ̆ fѕ konsiderabilѕ̆ пrin tot felѕl de oferte пentrѕ Reѕniѕnea Romъnъ de lektѕrъ la altarѕl naцionalitъцiĭ romъne!... Doamnele Bѕkovineĭ din toate пъrцile înavѕцirъ aчestѕ̆ stabilimentѕ̆ kѕ volѕme пre-

ցioase пentrȣ biblioteka lȣĭ; mobilele ші totȣ fondȣlȣ пeчesariȣ пentrȣ întreցinerea sa s'a adȣnat de dînsele prin kolekte... Toցĭ Romъniĭ lokȣitorĭ aiчĭ, saȣ trekъtorĭ пe la Чernъȣցĭ, aȣ de o sakrъ datorie, de a vizita aчestȣ aшezъmîntȣ. Aчi se îmпart kȣnoшtinցe ші se komȣnikъ ideile: aчi se înkъlzeskȣ inimele de fokȣl пatriĭ ші de amorȣl naցionalitъցiĭ, aчi se stingȣ ȣrile ші чertele kȣ alցĭ пoпȣlĭ: — aчi se fak toցĭ fraցĭ ші se iȣbeskȣ, пentrȣ kъ ȣnde e lȣminъ пere diskordia, kade пrejȣdiցiȣl, moare minчiȣna, trъind nȣmaĭ adevъrȣl ші dreptatea!... Feliчitъm de aчeasta пe fraցiĭ noştri Romъnĭ din Bȣkovina, din Чernъȣցĭ, din toate tîrgȣrile ші din toate satele: пroпrietarĭ, пreoցĭ пaroxĭ de toate stъrile ші de toate kondiցiȣnile, fonkցionarĭ, teologiĭ, stȣdenցiĭ, doamnele romъne, seksȣl чe meritъ a fi iȣbit ші a dorat, kari aȣ lȣat iniցiativa, aȣ konlȣkrat, aȣ kontribȣit ші kontribȣeskȣ înkъ la întreցinerea ші desvoltarea ȣnȣĭ asemenea institȣtȣ!... Afle toցĭ Romъniĭ din Moldo-Romъnia ші de пretȣtindenĭ de o asemenea faптъ, ші ȣrmeze esemпlȣl Romъnilor din Bȣkovina, în toate пolitiile ші 'n toate tîrgȣleցele ȣnde eĭ lokȣeskȣ!.....

Aшa dar la Reȣniȣnea Romъnъ, пe lingъ o bibliotekъ formatъ de aȣtorĭ klasiчĭ ші toate oпerile romъne, se gъsesk ші toate foile пeriodiчe ші ziarele romъne.

Чernъȣցiĭ înfъցiшazъ sпre пartea Пrȣtȣlȣĭ, kъtre Estȣ, чea maĭ пitoreskъ пrivire. Rîȣl Пrȣtȣ kȣrgъnd liniшtitȣ пe ȣn шesȣ mъreցȣ refletъ în niшte ȣnde de kristalȣ toatъ aчea пarte ȣnde kasele, ka niшte stъnчĭ, se ridikъ ȣnele maĭ sȣs dekъt altele ші

sînt înkъrkate kъ grъdinĭ. Spre partea de la Nordъ, Цeцina se vede ka o diademъ aшezatъ pe frъntea sa. Restъrile rъinelor seamъnъ kъ ачelea de la Severin. Dominarea Romeĭ întinzъndъ-se pînъ peste Nistrъ, lъsase aiчĭ ъn pъnktъ fortifikatъ de a veghea asъpra popoarelor nъvъlitoare... Шi nъmele Цeцina este al vre ъnъĭ komandate Romanъ saъ al vre ъnъĭ чetъцian: Cecina, dъpъ kare fъ nъmit aчest pъnktъ fortifikat în antikitate...

Spre partea de la Sъdъ e mъrginitъ de grъdina pъblikъ: o plantaцie nъoъ, îndestъl de întinsъ pe ъn шesъ. шi okolitъ kъ alee de arbъri.

Maxalalele Kaliшanka шi Klokъчka nъ sînt lipsite de oare kare însemnъtate pentrъ grъdinile чe se gъseskъ la Чernъъцĭ, шi pъdъrea Xoreчea, kare se gъseшte în oare kare distanцъ la marginea sa, este lokъl de petreчere al lokъitorilor.

Tîrgъшorъl Satagъra kare e într'o distanцъ de o milъ peste Prъtъ шi Чernaъka пъцin maĭ departe, meritъ de a fi vizitate: în чel dîntîĭ se aflъ reшedinцa kapъlъĭ sinagoge israilite, în чealaltъ, fiind ъn lokъ foarte romantikъ шi prea bine kъltivat, lokъeшte familiea ilъstrilor Romъnĭ Ъrmъzakĭ.... fiind aчeasta proprietatea a.

Чeĭ treĭ amiчĭ trekъnd pe dinaintea grъdineĭ pъbliчe, de a merge la prъnsъl ъnde eraъ poftiцĭ, intrarъ pe poarta de la kapъtъl grъdineĭ ka sъ iasъ pe poarta de la чelъlaltъ kapъtъ, traversъnd'o.

Kъnd eraъ pe la mizlokъl eĭ, шezъrъ pe o bankъ ka sъ se repaъse. Iarba шi florile esalaъ ъn profъmъ dъlчe шi o linъ sъflare de vînt abia înfiora frъnzele arborilor.

Andreĭ nȣ învеца de a glȣmi kȣ Terапонт atingъndȣl kȣ vorba. Terапонт aчi glȣmeцȣ, aчi seriosȣ îшĭ da kъvintele sale. Însъ eĭ vorbeaȣ sъ nȣ aȣzъ Lina.

— Te a rîs чine-va kare te a aȣzit spȣind kaȣsa desпerъri tale, Terапонт, zise fratele Andreĭ.

— De întъmпlarea kȣ fiika argintarȣlȣĭ de la Iasĭ? întrebъ Terапонт.

— Nȣ, rъsпȣnse Andreĭ, dar kъ iȣbeшtĭ пe o femeie kare nȣ o kȣnoшtĭ înkъ.

— Am iȣbit-o шi o iȣbesk пentrȣ kъ fiinца eĭ ȣnia aчele kalitъцĭ чe iȣbesk ka sъ le aibъ femeia visȣrilor mele; пentrȣ kъ înfъцiшarea eĭ arъta oare kare analogie între mine шi dînsa; пentrȣ kъ чeĭ neноroчiцĭ se ȣnesk în sȣ etȣ шi în ideiъ.

— Eȣ am komпъtimit пrea mȣlt tinereцea sȣferindъ, am voit a sterge lakrimile eĭ, am voit a faчe sъ învețeze neferiчirile eĭ!.. Eĭ bine, Andreĭ, din kъt am înцeles, astъ fiinцъ era tot aшa de neferiчitъ ka mine!...

— Dar nȣ шtiĭ bine чine e? ȣnde se aflъ ea? m'aшĭ пrinde kъ niчĭ nȣ шtiĭ kȣm o kiamъ?....

— Kaȣtъ sъ aflȣ, kaȣtъ sъ o gъsesk!... adъogъ Terапонт.

Îndatъ dȣпъ aчeasta eĭ пlekarъ. La пoarta din kъпъtîiȣl grъdineĭ o trъsȣrъ îĭ aшteпta. Se ȣrkarъ întrînsa шi dȣпъ kъte-va minȣte sosirъ la sȣs zisȣlȣ пroпrietarȣ.

Akolo se afla пregъtit ȣn ȣmbrariȣ în mizlokȣl kȣrцiĭ, înkongiȣrat de frȣnzъ, de glaste kȣ florĭ înъȣntrȣ шi kȣ kъte-va kanaпele de шezȣt. Kasele пroпrietarȣlȣĭ aчesta koпrindea maĭ mȣlte aпartamente,

kȣ o salъ mare la mizlokȣ̆, пrea bine mobilate, kȣ oglinzĭ marĭ, kȣ maĭ mȣlte tabloȣrĭ чe reпresinta пortretele strъbȣnilor шi a le пъrinцilor lȣĭ, kȣ maĭ mȣlte lȣkrȣrĭ de artъ шi instrȣmente mȣsikale, se aflaȣ̆ пline de bъrbaцĭ шi de femeĭ veniцĭ sъ'l feliчite пentrȣ naшterea шi botezȣl ȣnȣĭ fiȣ̆ пъskȣtȣ. Elȣ̆ era ȣn omȣ̆ kȣm se kade шi konsoartea sa o femeie foarte amabilъ, a kъriia пresenцъ însпira viaцa, resпektȣ шi bȣkȣria nȣmeroшilor sъĭ oasпĭ.

Bȣkȣriea aчeasta fȣ шi maĭ mare kъnd sosi шi пriimi în mizlokȣl lorȣ̆ пe Moldoveniĭ fraцiĭ lor kare venirъ a lȣa пarte la aчest mare banketȣ̆.

Andreĭ шi Teraпont fȣ înbrъцiшaцĭ kȣ чea maĭ vie kъldȣrъ de пroпrietarȣ̆ шi de mȣlцimea bъrbaцilor oasпĭ; iar konsoartea aчestȣia шi jȣnele femeĭ, kȣ o strъlȣчitoare toaletъ, lȣarъ пe Lina de o kondȣse în чerkȣ lorȣ̆, шi o akoпeri de пoliteцe.

Adȣnarea aчeasta era de Romъnĭ kȣ soaцele, kȣ fii шi kȣ fiiчele lorȣ̆.

Eraȣ̆ шi vre-o doĭ streini între dinшiĭ, bъrbaцĭ inteliginцĭ.

Aчeĭ пreoцĭ venerabilĭ vestmîntaцĭ kȣ o reverendъ neagrъ înkisъ пe dinainte kȣ ȣn rъndȣ̆ de bȣmbĭ negri, înчinшĭ пeste mizlokȣ̆ kȣ ȣn kordonȣ̆ de mъtase negrȣ шi kȣ o kataramъ ka o пafta mare, lȣkratъ în florĭ ajȣrȣ̆; kȣ niшte frȣnцĭ mъreцe, kȣ barbe resпektabile, шi kȣ ȣn пъrȣ̆ netezit пe kaпȣ, kȣ niшte пъlъriĭ rotȣnde; bъrbaцĭ lȣminaцĭ, oamenĭ de litere, Romъnĭ de inimъ, kondȣkъtoriĭ пoporȣlȣĭ, пredomnia soчietatea. . . Soaцele lor asemenĭ dotate de inteliginцъ шi o frȣmȣseцe klasikъ, kȣ fii шi шi fiiчele lorȣ̆, într'o чea maĭ mare цinere de bȣnъ kȣviinцъ, orna

чerkȣrile adȣnъrii ka niste graцioase roze de lȣna lȣĭ Maie. Klerичii asemenea, jȣnĭ kari aȣ absolvitȣ kȣrsȣ de filosofie шi înalta teologie, пretendenцĭ a se sfinцi de пreoцĭ пentrȣ пaroxiile din tîrgȣrĭ шi din цeara întreagъ; jȣnĭ kȣraцĭ la kinȣ, kȣ niшte okĭ viĭ пъtrȣnzъtorĭ, konkȣraȣ пrin delikateцъ шi пrin maniere frȣmoase de a komпlaчe... Maĭ eraȣ шi mȣlцĭ amпloiaцĭ.

Între aчeste se înчeпȣ rekomandaцiile. Domnȣl kasei, fiind de datoria sa, rekomandъ пe noĭ oasпĭ întregeĭ soчietъцĭ, шi iarъшĭ rekomandъ ȣnȣ kîte ȣnȣl, пe toцĭ bъrbaцiĭ шi пe toate doamnele, lȣĭ Andreĭ шi Lini шi lȣĭ Teraпont, пentrȣ a le kъшtiga kȣnoшtinцa. Însъ oasпiĭ nȣ se aflarъ toцĭ faцъ în momentȣl kъnd se fъkȣrъ rekomandaцiile; maĭ era ȣniĭ kare se пreȣmblaȣ în grъdinile чele vaste a le aчestȣĭ пroпrietarȣ, fiind okolitъ toatъ kȣrtea sa kȣ пomĭ roditorĭ, kȣ lokȣrĭ de legȣmĭ шi kȣ пȣцinъ vie, шi alцiĭ se aflaȣ шezъnd sȣb frȣnzariȣl чel nȣmirъm, dinaintea kaselor; ȣniĭ dar liпsia dintre eĭ...

Fiind kъ dintr'ȣn obiчeiȣ îmпrȣmȣtat de la Slavĭ în Bȣkovina пronȣmirile terminъ пrin ȣn viчĭ, пrekȣm Ioanoviчĭ, Пoпoviчĭ, Dȣmitroviчĭ, Andrieviчĭ шi altele, noĭ vom înaпoia îmпrȣmȣtatȣl viчĭ domnilor Slavĭ, шi vom adoпta пe romъnȣl eskȣ шi anȣ, шi vom nȣmi пe romъneшte пe toцĭ aчeшti resпektabilĭ romъnĭ, adikъ: Ioneskȣ, Пoneskȣ, Пrokoneskȣ, Dȣmitreskȣ, Andreeskȣ, Ilieskȣ, Sbiereanȣ, Beldianȣ etc.

Aшa dar se terminъ rekomandarea oasпilor de D. пroпrietarȣ шi de doamna sa. Intrarъ aпoĭ kȣ toцĭ într'ȣn aпartamentȣ de пriimire, foarte bine mobilat. Aчi se înчeпȣ konversaцiȣnea, diskȣцiȣnĭ шi maĭ

пе ȣrmъ se fъkȣ mȣsikъ. Doamna пrопrietarȣlȣĭ se ашezъ la ȣn пianoforte, dȣпъ dînsa ȣrmъ ші alte damiчele, ші veni ші rъndȣl Liniĭ de a distra soчietatea пrin intonarea a maĭ mȣltor arii alese din опere ші terminъnd пrin Rȣgъчiȣnea ȣneĭ feчoare.

Andreĭ nȣ пerdȣ okasiea d'a atinge iarъ пe Teraпont la slъbiчiȣnea sa: — Nȣ kȣm-va, iȣbite Teraпonte, aĭ gъsit aiчĭ пe doamna visȣrilor tale?..

— Kȣgetȣl îmĭ ziчe kъ o voiȣ gъsi negreшit, rъsпȣnse Teraпont înfъцiшъnd de o datъ ȣn aerȣ ші rîzind ші seriosȣ.

Îndatъ se aȣzi anȣnцind: пoftiцi la masъ! Masa este servitъ!.. zise пrопrietarȣl nȣmeroшilor sъĭ oasпĭ.

Masa era ашezatъ în salъ, пe kare se afla serviчii пentrȣ treĭ-zeчĭ de пersoane, iar пentrȣ чeĭ чe nȣ aveaȣ lokȣ în salъ se ашternȣse înkъ o masъ afarъ sȣb ȣmbrarȣ; ші de akolo, fiind ȣшile intrъrii deskise, пȣteaȣ пrea bine sъ se vadъ ȣnii kȣ alцii ші a пartiчiпa la toastȣrĭ ші la ȣrъrĭ.

Toцĭ lȣarъ lokȣ. Nȣoii oasпĭ fȣrъ ашezaцĭ în frȣnte.— Шezъnd în rъnd femeĭ ші bъrbaцĭ, fisionomiile ші kostȣmele koпmesenilor armonisaȣ. — Nȣ liпsia aчi d'a se vedea kъmaшa чea romъneaskъ kȣsȣtъ kȣ altiцe ші înfrȣmȣseцatъ kȣ firȣ ші kȣ flȣtȣrĭ de argintȣ lîngъ rokiea чea de mъtъsъrie a femeeĭ de modъ; nȣ liпsiaȣ florĭ la kaпȣl feчoareĭ ші banĭ atîrnъnd la gîtȣ, ші eraȣ tot aшa de frȣmoase ші пlъkȣte ka ші чele чe пȣrtaȣ toalete franчese. Doamnele чele mъritate aveaȣ kaпȣl învъlit saȣ kȣ o ȣшoarъ rъцia saȣ kȣ o nъframъ пrinsъ kȣ florĭ de mъrgъritarȣ, ші kȣ koraliȣrĭ. Între bъrbaцi asemenĭ,

lîngъ преоцiĭ шi teologiĭ învestmîntaцĭ kѕ negrѕ, se maĭ vedea kъte ѕnѕ din aчeĭ romъnĭ kѕ порtѕ original ѕ: kѕ kъмaшa kѕ мъnivile largĭ, шi kѕsѕtъ kѕ arnivĭѕ пe la mînekъ шi пe lîngъ gѕlerѕ kѕ o dѕlgѕlițъ, ka o tѕnikъ romanъ; kѕ sѕmanѕ negrѕ, kѕ чioariчĭ albĭ шi kѕ чisme пe d'asѕпra.

Înfine masa era okolitъ de коnmesenĭ, шi felѕrile de мънkъrĭ de nostѕ шi de karne înчепѕгъ a se servi. Пe lîngъ bobѕ, fasole, varzъ шi altele пentrѕ чeĭ чe nosteaѕ, пѕ linsia шi пeшte пroasпъtѕ din Прѕtѕ, шi renѕmitѕl пemцeskѕ anghimoxtѕ de пasъre, шi пѕĭ frinцĭ kѕ kompotѕ de mere, пentrѕ чeĭ чe пѕ posteaѕ. Învîrtita шi плъчintele kѕ пoaмe se konfѕndaѕ kѕ minѕпatѕl strѕdlѕ, fъrъ kare Neмцiĭ пѕ пot daka пѕ vor avea чel пѕцin de doѕe orĭ пe sептъмънъ la mesele lor. Kънd fѕ la пoaмe, tot чe пrodѕчe lѕna lѕĭ Aѕgѕstѕ de eskisѕ шi maĭ gѕstѕsѕ se servi la aчeastъ masъ. Vinѕrile, fiind kъ Bѕkovina пѕ пrodѕчe, пe fiindѕ-ĭ temпeramentѕl klimatѕlѕĭ favorabilѕ пentrѕ aчeasta, avea vinѕ de Odobeшtĭ, de Kotnarĭ шi de Ardealѕ. — Tot vinѕrĭ romъпeшtĭ, kare de kare maĭ gѕstѕase шi maĭ bѕne.

Osпъцѕl înчепîndѕ-se kѕ чe va înainte de aпrinsѕl lѕminъrilor, a dѕrat пînъ dѕпъ miezѕl попцiĭ. Kъtre sfîrшit o bandъ din Чernъѕцĭ veni ka sъ ilѕstreze пrin akordѕl instrѕmentelor eĭ serata шi banketѕl.

Maĭ ales mѕsika venise sъ înferbînte kaпetele de toastѕrĭ чe înkinaѕ ѕnѕl dѕпъ altѕl; шi maĭ tъrziѕ fiind nevoe ka femeile sъ lase пe bъrbaцĭ singѕrĭ, ele se retrъsъserъ într'ѕn deosebit aпartamentѕ, ѕnde

ши формаръ îndатъ партите де кадрилꙋ ши де хорĭ на-
ціонале.

Бърбаціĭ ръмъind немишкаці ла масъ, ши тръ-
гънд în салъ ши пе чеĭ кари мънкасеръ ла маса де
сꙋб ꙋмбрарꙋ, се конститꙋисеръ într'о адꙋнаре націо-
налъ, дꙋпъ тоате регꙋлиле ши дꙋпъ тоате формеле.
Пе пропріетарꙋ îл алесесе де пресединте ал камереĭ;
се нꙋмисе пе лîngъ ачеста ꙋн віче пресединте ши
доĭ секретарĭ. Де ачі s'а вотат деспре кіпꙋл кꙋм съ
се прочеадъ десбатериле ши тоастꙋриле, în тот че при-
веште бинеле ши феріч ирea ромъnilor... Întîi s'а гъсит
де кꙋвіінцъ съ се кънте де тоцĭ în корꙋ, стънд în
пічоаре кꙋ фрꙋнціле ръдикате ши кꙋ пахаръле пline
în мънĭ:

„Дештеаптъ-те Ромъне din сомнꙋ чел де моарте,
„În каре тĕ adîнчиръ barbariĭ де tiranĭ..."

Кънтекꙋл ачеста s'а кънтат де доꙋъ орĭ, аком-
паніат фіінд де тоатъ banda инстрꙋменталъ ши де піа-
но фортеле d'алътꙋрĭ, каре а фъкꙋт атîта ръсꙋнетꙋ, пре-
кꙋм ар фаче ꙋн Te Deꙋm тріꙋмфалꙋ кънтат în кате-
драла Ромеĭ... Фемеиле însoциръ пе бърбацĭ ла а-
чеаста; ши între чінчĭ-зечĭ ши маĭ бине де воче че
се într'ꙋніаꙋ, есчелаꙋ къцĭ-ва basiштĭ абсолꙋцĭ, къцĭ-ва
tenorĭ ши сопранĭ. Пе ꙋрмъ s'а хотърît де тоатъ ка-
мера а ціне фіе-каре къте ꙋн дискꙋрсꙋ, ши тоцĭ а în-
кіна кꙋ пахаръле пline кънд се ва termina. — Дис-
кꙋрсꙋриле însъ съ привеаскъ маĭ мꙋлт înфлорирea Ро-
мъnilor ши interesеле патриеĭ лорꙋ...

Тоцĭ ераꙋ веселĭ. тоцĭ ераꙋ мꙋлцъміцĭ, афаръ де
ꙋн singꙋрꙋ омꙋ, каре се афла трас ла челълалт къпъ-
тîĭ ал месиĭ, чел че авънд ꙋн аерꙋ посоморîт, кꙋ о къꙋ-
тътꙋръ întꙋnекатъ, пърea къ ера немꙋлцъмітꙋ къ се

гъсеште la ачest banketȣ; ka kȣm пe el пȣ'l interesa ачeasta, шi пentrȣ kare kъȣta пȣmaĭ ȣп momentȣ favorabilȣ se поatъ sъ se retragъ...

Fratele Andrei rъmase ȣimit kъпd l'a vъzȣt, шi dînsȣl tot asemenĭ înmъrmȣri de пresinца lȣĭ Andreĭ. — Ачesta fȣ Grigore, aflъпdȣ-se în пȣmъrȣl koпmesenilorȣ.

Пe la ôrele ȣпsпre-zeче kъпd diskȣцiile eraȣ înfokate, kъпd fie-kare kъȣta sъ esчeleze пrin vorba шi erȣdiциȣпea sa, sosirea ȣпȣĭ пȣoȣ oasпe întrerȣпse пentrȣ ȣп momentȣ ordinea.

Пreшedintele пriimi, eшind în ȣшa sъliĭ, пe ȣп jȣпe kȣ o fisionomie mъreaцъ, шi kare пъrea a fi mȣlt bravȣ. — Leon! Leon! s'aȣzirъ maĭ mȣlte voче de o datъ. — Dar de че aшa tъrziȣ, domпȣle? întrebъ domпȣl kaseĭ.

— N'am пȣtȣt sъ viȣ kъ am alergat пentrȣ trebĭ de familie... sora mea пrekȣm штiцĭ, se va mъrita пe kȣrъпd шi am o sȣпъrare, zise Leon fъrъ a пȣtea sъ zъreaskъ de odatъ din mizlokȣl mȣlцimeĭ пe пeцitorȣl Glikeriĭ, kare în aчele momente era distraktȣ.

— Aĭ o sȣпъrare, Leon?.. întrebarъ maĭ mȣlцĭ konmesenĭ.

— Da, amiчi meĭ, am o sȣпъrare, шi пȣmaĭ пentrȣ komпlъчerea voastrъ veniiȣ...

— Aiчĭ sъ fim toцĭ veselĭ, adъogъ domпȣl kaseĭ.

Aшa dar Leon intrъ la rъпdȣ kȣ чeĭ-lalцi, шi diskȣциȣпile întrerȣпte пentrȣ ȣп minȣtȣ ȣrmarъ înainte kȣrsȣ lorȣ kȣ чel maĭ mare taktȣ шi kȣ чea maĭ aпrinsъ vervъ.

Întîĭ s'a vorbit de îmпroпrietъrirea цeranilorȣ în

Moldo-Romъnia, kъчĭ eĭ ka niшte Romъnĭ, шi kari toцĭ sînt пroпrietarĭ, se interesarъ de soartea întregeĭ naцiȣnĭ: însъ, adъogarъ eĭ, nȣ kȣ ķiпȣl kȣm s'a пroiektat de Komisiȣnea Чentrale de la Fokшanĭ, niчĭ dȣпъ legea чe a votat-o kamera, чi kȣ ȣn ķiпȣ̆ avantagiosȣ̆ пentrȣ naцiȣne... шi kare în adevъrȣ̆ sъ koresпȣndъ artikolȣlȣĭ skris în konvenцiȣne: Îmbȣnъtъцirea soarteĭ цeranilorȣ̆!..

— Da, da, sъ se înпroпrietъreaskъ sъtenii, sъ fie пrekȣm era în timпi lȣĭ Radȣ Negrȣ, aĭ lȣĭ Dragoшĭ шi 'n timпi чelor Romъnĭ marĭ kare aȣ̆ rъdikat цeara la demnitate; шi eĭ sъ пъstreze aчeste пъmîntȣrĭ, sъ le aпere kȣ sъngele lorȣ̆!.. ziserъ kȣ o singȣrъ voчe toцĭ Romъnii.

La aчeastъ kestiȣne mȣlцĭ чerȣrъ voea de la пreшedinte de a vorbi шi toцĭ sȣsцinȣrъ kȣ чea maĭ mare kъldȣrъ dreпtȣl de îmbȣnъtъцirea soarteĭ цeranilor, шi пaxarъle tȣtȣlor se rъdikarъ în sȣsȣ̆ kȣ sgomotȣ̆, ȣrъnd în feriчirea tȣtȣlor sъtenilor Romъnĭ..

Andreeskȣ чerȣ пarola шi пreшedintele i'o akordъ.— Пaxarъle din nȣoȣ̆ se ȣmпlȣrъ; toцĭ se afla în пiчoare шi Andreeskȣ vorbi:

— Daka o mare пarte din пъmîntȣl Bȣkovinii se aflъ astъzĭ în mъinile streinilor, greшala a fost a Romъnilor, пentrȣ kъ eĭ 'l a vindȣt aчelora... Sъ înkinъm dar ȣn toastȣ̆ пentrȣ lȣminarea шi deшteпtarea Romъnilor, se nȣ maĭ vîndъ la streinȣ̆ пъmîntȣl în kare aȣ̆ trъit пъrinцii шi strъbȣnii lorȣ̆, чi sъ шi'l цie пentrȣ sine шi пentrȣ koпii!..

— Adevъrat! adevъrat! înkinarъ toцĭ шi ziserъ kȣ o voчe: пentrȣ lȣminarea шi deшteпtarea Romъnilor d'a nȣ maĭ vinde пъmîntȣrile lorȣ̆ la streinĭ!..

Dѹпъ ачееа adѹserъ пе тапетѹ чestiѹnea lъrgireĭ чепsѹlѹĭ elektoral în Moldo-Romънia.

Sbiercanѹ rъdikъ ѹп toastѹ: sъ se bѹkѹre de aчest drentѹ toцĭ profesorii, toatъ inteligiпца, profesiѹnile libere, шi toцĭ literatorii kъцĭ aѹ lѹkrat шi aѹ kontribѹit kѹ operile lorѹ la înъlцarea edifiчiѹlѹĭ naцionalitъцiĭ romъne!..

Ilieskѹ închinъ de îmbѹпътъцirea soarteĭ klerѹlѹĭ Romъn în toatъ Romънia.

Leon, ka ѹпѹl че fѹsѹse ostaшѹ, închinъ în sъпътatea oasteĭ Romъneшtĭ шi în gloria stindardelor eĭ.

Alцiĭ închinarъ pentrѹ шkoala чea romъneaskъ din Sѹчiava; de шkolĭ romъneшtĭ prin toate satele, шi de episkopѹ romъпѹ asѹpra biseriчeĭ greko-rъsъritene în Bѹkovina.

Ѹп toastѹ s'a rъdikat în kontra abѹzѹlѹĭ de пъrtinire, adikъ în kontra nepotismѹlѹĭ, despre partea чelor че dъ ѹпor preoцĭ paroxiĭ prea avantagioase, iar altora пѹ le dъ пічĭ kъt le trebѹe ka sъ trъiaskъ.

Ѹп alt toastѹ fѹ în kontra propagandeĭ че kaѹtъ a sѹчi miпцile adevъraцilor patrioцĭ..

La acheasta o voчe s'a aѹzit de la чelъlalt kapъtѹ al kопmesenilor: — Sъ пѹ maĭ atingem ast-fel de koarde, domnilor! Sѹпt delikate aчeste trebĭ, пe va kompromite пe toцĭ! Eѹ mъ tem...

— Domnѹle preшedinte, strigъ adѹnarea toatъ, ziчeцĭ domnѹlѹĭ d'akolo sъ takъ, domnѹ d'akolo sъ fie pѹsѹ la regѹlъ!..

Aчea voчe era a lѹĭ Grigore kare da a înцelege kъ el пѹ poate sta într'ѹп lokѹ ѹnde se blama o aѹtoritate de la kare aшtepta avantage în viitorѹ.

Ѹп lѹkrѹ kѹriosѹ, s'a observat kъ Leon п'a voit

nічї okiї sъ 'ї rediчe kъnd Grigore vorbi. — Aчeasta însemna kъ el avea чe-va пe inimъ-ї...

Grigore se aпrinsese, voi sъ resпȣndъ, dar toatъ adȣnarea îl fъkȣ sъ'шї lege gȣra.

— Sъ takъ domnȣl d'akolo! sъ takъ!.. ziserъ toцї.

Ȣniї alцiї observarъ kъ пȣoiї oasпї nȣ înkinarъ nічї ȣn toastȣ. — Sъ înkinaцї шi dȣmneavoastrъ, domnilor!

Teraпont se rъdikъ kȣ ȣn пaxarȣ în mъnъ.

Andreї krezȣ kъ Teraпont va înkina пentrȣ seksȣ frȣmosȣ kare îl пreokȣпase пrea mȣlt în timпȣl aчela.

— Чerȣl sъ ajȣte, zise Teraпont, sъ skaпe Moldo-Romъnia de liuitorї kare korȣmпe шi îngenȣke naцiȣnea!..

— Bravo!.. bravo!.. se aȣzirъ maї mȣlte voчe kȣ aпlaȣde.

Andreї la rъndȣl sъȣ se rъdikъ kȣ ȣn пaxarȣ шi пaxarele чelor-lalцi se reȣmпlȣrъ.

Grigore, vъzъnd kъ okiї lȣї Andreї nȣ se rъdikaserъ de la dînsȣl de kъnd пroпȣnerea sa fȣ resпinsъ, se aпrinse la faцъ, шi ka kȣm îшї emise din sine, saȣ ka kȣm ȣitase kъ bȣna kȣviinцъ trebȣe neaпъrat пъzitъ în asemenea împregiȣrъri, krezȣ kъ el va пȣmi în mizlokȣl adȣnъrii fantele чe шtiea în sokoteala lȣї... În asemenea kazȣ ar fi voit maї bine moartea sъ'ї vie. El fъkȣ sъ skînteie, la raza lȣminilor, askȣцiшȣl ȣnȣї пȣmnalȣ чe'l цinȣ între пȣmni, шi okiї lȣї nічї nȣ kliпirъ ȣitъndȣ-se цintъ la Andreї.

— Beaȣ aчest пaxarȣ, zise Andreї, пentrȣ feriчirea tȣtȣlor Romъnilor! пentrȣ nȣmele шi gloriea

strъmoшilor! пentrв triвmfвl virtвџiĭ шi kъderea viџiвlвĭ, în џeriĭe romъne!..

Kъt џinв aчeastъ вrare, okiĭ lвĭ Grigore пъreaв kъ înnotarъ în sъnge; el rъsвflъ aвzind nвmaĭ atîta din gвra lвĭ Andreĭ. Aчele mъrшъvii kъte el sъvîrшise îĭ îngreвie konsчiinџa, пrekвm чel чe moare vede dinaintea okilor пъkatele sъvîrшite în viaџa sa..

Dвпъ aчeasta se tвrişъ п'între konmesenĭ; îndatъ шi disпъrв din salъ. —

Пrokoпeskв, lвъ vorba adresъndв-se kъtre soчietate: domnilor! sъ faчem lokв seksвlвĭ ka sъ închine!

Sъ închine шi doamnele! zise пreшedintele, saв domnвl kaseĭ.

Doamnele atвnчĭ liпsiaв din salъ. O depвtaџiвne fв nвmitъ din пartea adвnъrii sъ meargъ sъ keme пe doamnele din aпartamentele laterale. Doamnele venirъ.

Lina fв însъrчinatъ kв чel ъntîĭ toastв din пartea seksвlвĭ: — În sъnъtatea tвtвlor! zise ea, пentrв lвmina, virtвtea шi resпektвl femeiĭ!... пentrв sъnъtatea înџelepчiвnea шi darвl omвlвĭ! пentrв kъderea пrejвdiчiilor, пentrв traiвl în armonie шi чivilisarea пoпвlilor, пentrв binele neamвlвĭ omeneskв!!.

Шi toate пaxarlee se rъdikarъ în sвsв шi вrъrile se aвzirъ într'o singвrъ voчe în akordвl шi rъsвnetвl mвsiчeĭ kare esekвta din sala de dinainte a intrъriĭ.

Вn omв bъtrînв atвnчĭ kв frвntea radioasъ, kв вn пъrв albв, kв o fisionomie пrelвngъ, kв o statвrъ de militarв bъtrînв, semъnъnd a вn soldatв din timпвl lвĭ Naпoleon чel mare: — sъ'mĭ daџĭ voe, domnilor, пentrв kъ aвziiв пe doamna în вrarea dвmi-

sale kъ a amintit пentrȣ binele neamȣlȣĭ omenèsk, sъ închin шi eȣ пentrȣ binele шi ferічirea пatriĭ mele. Am voe, domnilor?..

— Пriimit! пriimit! пrea bine! este пriimit!.. se aȣzirъ maĭ mȣlte voчe a le konmesenilor.

— Пentrȣ rekonstitȣirea statȣlȣĭ пatriĭ mele... пentrȣ Пolonia închin, domnilor!..

— Пentrȣ Пolonia! strigarъ toцĭ, trъiaskъ Пolonia!!.

— Пolonia, reпetъ bъtrînȣl aĭ kъrȣia okĭ înчeпȣrъ a lъkrъma, a fost ȣn statȣ mare kare a lȣntat пentrȣ krestinъtate ka шi Romъniĭ!.. Sъ lъsъm oare kare deferenцe шi lȣnte пetrekȣte în timпiĭ trekȣцĭ kȣ veчini eĭ, defekte a aчelor timпĭ de înapoiere, Пolonia ka шi Romъnia sъ ia rangȣl lorȣ шi sъ trъiaskъ în bȣnъ înцelegere!.. Eȣ sînt Пolon, dar iȣbesk пe Romъnĭ, пentrȣ kъ am gъsit osпitalitate шi îmbrъцiшarea lorȣ!..

Toastȣrile se reпetarъ ȣnȣl dȣпъ altȣl пînъ dȣпъ mezіȣl пoпцiĭ шi пînъ la zioъ, kъnd din voinцa kameriĭ s'a kъntat iarъшĭ în korȣ kȣ toatъ banda: „Deшteaптъ-te Romъne шчl.

În aчest interval пreшedintele se adresъ kъtre Leon: — N'aĭ ȣrat, Leon, шi пentrȣ mъritiшȣl soreĭ dȣmitale; mirele eĭ era aiчĭ, ȣnde e el? sъ închinъm!..

Jȣniĭ пrekȣm шi oamenĭ matȣrĭ ȣmпlȣrъ пaxarele шi le redikarъ în sȣsȣ.

— Ȣnde este mirele? ȣnde este mirele? întrebarъ eĭ. Чel чe va liпsi de la osпъцȣ o sъ fie пȣs la шtreafȣ.

Grigore de mȣlt se fъkȣse nevъzȣt din salъ;

toцĭ fȣrъ siliцĭ a ȣra nȣmaĭ пentrȣ Leon шi пentrȣ sorъ-sa Glikeria.

Între aчestea nȣoiĭ oaspĭ se skȣzarъ kъtre adȣnare чerъnd sъ le akoarde voea sъ se retragъ, пentrȣ kъ a doȣa zi eraȣ̆ kъlъtorĭ la Пȣtna. Adȣnarea le a akordat aчeasta пentrȣ dînшiĭ; iar чeĭ чe rъmaserъ, înчeпȣrъ diskȣцiȣnĭ шi maĭ înfokate пînъ la zioa albъ . . .

Andreĭ, Teraпont шi Lina zъrirъ trekъnd în trъsȣrъ, пe шoseaoa чea mъrginitъ de пlopĭ a Чerпъȣцilor, arъtъndȣse la o margine a orisontelȣĭ sпrînчeana чea galbenъ шi roшietekъ a ziorilor. Dȣпъ kъte-va momente se oпrirъ dinaintea porцilor la *Пara de aȣrȣ̆* (osпъtъriea ȣnde eĭ trъseserъ.)

Lina rъmъsese în aпartamentȣl eĭ sъ se reпaȣse. Andreĭ шi Teraпontȣ̆ eшirъ пe ȣliцъ пe kъnd lȣmea nȣ înчeпȣse a ȣmbla, saȣ̆ ka sъ ziчem maĭ bine пînъ kъnd înkъ nȣ se lȣminase de tot.

Eĭ voiaȣ̆ sъ se dȣkъ пentrȣ ka sъ aпȣnџe ȣnȣĭ kъrȣцaшȣ̆ gъtirea lorȣ̆ de drȣmȣ̆.

Trekъnd пe ȣliцa mare în josȣ̆, adikъ пe dinaintea kaseloĭ mȣniчiпalitъцiĭ, ȣnde se aflъ karaȣla a kъцĭ-va soldaцĭ, mergъnd пe trotȣarȣl magasinelor din faцa пieцeĭ în kare se vindȣ frȣkteie шi tot felȣl de legȣme, шi lъsîndȣse la vale пe lîngъ biserika katolikъ, aȣzirъ sпre пarte oпȣsъ, ȣnde este ȣn пasagiȣ̆, skimbъndȣ-se oare kare vorbe între doĭ inшĭ . . . Eĭ se oпrirъ sъ askȣlte.

Akolo era ȣnȣ̆ omȣ̆ kare se lȣase de пъrȣ̆ kȣ ȣn altȣl. — Iatъ чe ziчea ȣnȣ dintre eĭ:

— Vreĭ sъ daĭ kȣ binele baniĭ чe'mĭ aĭ lȣat пe niшte пoliцe de niчĭ o valoare, saȣ̆ nȣ? Daka nȣ vreĭ

atѕнчї e ръѕ̆ de Dѕmneata!.. Eѕ̆ am martѕrѕ̆ пe ѕн baнkerѕ̆ om de karakterѕ̆, la kare aї mers kѕ поli-цile astea, el dovedeшte. Am aflat пrin fraцi поsri d'aiчї tot чe aї fъkѕt шi inkъ чe faчї, de kънd aї пlekat de la Moldova. Шtiѕ̆ kъ vreї sъ te însorї, шtiѕ̆ пe чiнe eї шi de чiнe eшtї rekomaнdat!... Daka пѕmerї baнi la miнe fiї sънъtosѕ̆, eѕ̆ te las îн пaчe; dar daka нѕ пѕmerї baнiї, eѕ̆ te trag la jѕdekatъ пѕн-ta dѕmitale se strikъ, toцї o sъ afle viaцa шi isto-riile dѕmitale. — Eѕ̆ kѕнosk пe laiteнaнtѕ Leoн, o sъ te sпѕiѕ̆ la el, o sъ te sпѕiѕ̆ la toatъ lѕmea; voiѕ̆ reklama la gѕverнator!..

— Jidove afѕrisitѕ̆, taчї! tѕ vreї sъ mъ пerzї пe miнe?... zise чelъlalt jidovѕlѕї kare îї vrъjea чele sѕs deskrise.

— De чe aї fѕrat пo miнe? de чe m'aї îншelat kѕ baнile mele? adъogъ jidovѕl aпriнs.

— Te ѕчig ka пe ѕн kъiнe daka veї ziчe ѕн-de-va o vorbъ!.. ръsпѕнse aчela kare îндatъ шi îнxъцъ пe aнtagoнistѕl sъѕ̆ de gîtѕ̆ ka sъ'l sѕgrѕme; ѕite, aшa te ѕчig eѕ̆!..

— Ghevalt! vaї!.. asѕvaxt!.. asѕvaxt!.. strigъ el de vre o dѕѕъ orї kъtre karaѕia kare se vedea пreѕmblънdѕse diнaiнtea kaseї mѕнчiпale.

Aчela îнsъ krezънd la lѕmiнa чea îнgънatъ a ziorilor kъ vedea апroпierea soldaцilor la апroпierea lѕї Aнdreї шi kѕ Teraпoнt, temънdѕ-se sъ нѕ ka-dъ îн mъiнile jѕstiцie, voї sъ se skѕtѕre de jidovѕ̆, kare îнsъ îшї îнkleшtase mъiнile biнe пe dîнsѕl; a-tѕнчї trase stiletѕl de la чiнgъtoare шi'l пlънtъ asѕ-пra jidovѕlѕї пe kare îl lъsъ lѕнgitѕ̆ la пъmîнt шi

пlin de sъnge... El de aчi se fъkȣse nevъzȣt ka o пъlȣkъ în ȣmbra шi în întȣneчimea noпцiĭ.

Andrei шi Teraпont kъnd înцeleserъ vorbele: sъriцĭ! ajȣtorȣ̆! ajȣtorȣ̆!.. alergarъ kȣ пasĭ reпezĭ la lokȣl krimeĭ. În aчel moment alergъ шi ȣn omȣ̆ alȣ̆ пoliцiĭ kare a aȣzit. — Rъdikarъ eĭ viktima de jos: era ȣn om vînъt la faцъ, kȣ okii dȣшĭ în fȣndȣl kaпȣlȣĭ stinшĭ ka kȣm nȣ maĭ avea viaцъ, kȣ пeпtȣl шi braцȣl inȣndat de sъnge kare kȣrsese la vale пînъ пe înkъlцъminte шi пe пъmînt. Aчesta fȣse lovit la braцȣl dreпt kъnd voise sъ se aпere. Пlaga însъ nȣ era niчĭ de kȣm пerikȣloasъ; kȣцitȣl se oпrise în vata чea groasъ a xalatȣlȣĭ sъȣ̆ negrȣ шi fȣsese nȣmaĭ sdrelitȣ̆ la karne. — Sпaima însъ de vederea kȣцitȣlȣĭ шi a sъngelȣĭ sъȣ̆ kȣrgъnd îl fъkȣse пe bietȣ omȣ̆ sъ leшiпe шi sъ rъmîie ka mort.... Dȣпъ чe îl rъdikarъ de josȣ̆, sosind în aчel timпȣ̆ шi alцĭ oamenĭ, dъndȣ-ĭ kȣ toцĭ ajȣtorȣ̆, el deskise okii, skoase kȣцitȣl din kъпtȣшala mъneчi kȣm arъtarъm, шi legъndȣ-se kȣ o basma la aчel braцȣ̆, sпȣse în gȣra mare чelor de faцъ întъmпlarea kȣ ȣчigaшȣl sъȣ̆.

Oamenĭ însъ îl чerчetarъ, îl пiпъirъ, îl întrebarъ шi vъzъnd kъ e sekъtȣrъ goalъ, kъ nȣ are aпroaпe nimikȣ̆, se deпъrtarъ împreȣnъ kȣ omȣl пoliцiĭ, kare mergea sъ'шĭ dea raпortȣ̆ dȣпъ datorie; iar чeilalцĭ oamenĭ i adresarъ injȣriĭ, zikъndȣ kъ jidovȣl пentrȣ vre o drъчie a lȣĭ s'a înцeпatȣ̆ singȣrȣ̆.

— Чe aĭ kъȣtat aiчĭ de la Drъчenĭ, Iȣdo?.. zise Teraпont lȣĭ Avrȣm kare îшĭ readȣпъ simцirile.

El însъ tremȣra ka varga шi'ĭ venia ȣna dȣпъ alta sfîrшelĭ..

— Am venit... sъ kaȣt... o klironomie de la

ꙋn ꙋnkiꙋ al meꙋ... kare a trъit aiчĭ... zise jidovꙋl.

— Te a blestemat rъꙋ цeranii пe kare i aĭ stins kꙋ înшelъtorii шi kꙋ kamъta!..

— Mъ rog sъ fiцĭ dꙋmneavoastrъ dovadъ чe a fъkꙋt kꙋ mine tъlxarꙋ aчela Grigore!..

— A! am înцeles: kartoforii, пlastografiĭ, sпionii, lingъii, înшelъtorii sfîrшesk пrin a ꙋчide!.. zise п'între dinцĭ fratele Andreĭ.

Fie kare merse de aчi sъ'шĭ vazъ de treabъ пentrꙋ kъ se fъkꙋse zioъ bine. — Avrꙋm se dꙋse sъ reklame.

Andreĭ dedese ordine din чealaltъ zi osпelierꙋlꙋĭ sъꙋ sъ ĭ gъseaskъ o kъrꙋцъ шi kꙋ kaĭ bꙋnĭ, пentrꙋ a merge la Пꙋtna.

Trъsꙋra venise.

El lъsъ o пarte din bagagiꙋl sъꙋ în kamera чe o avea înkiriatъ la *Пara de aꙋr*, kъчĭ era sъ se întoarkъ iar п'akolo.

Andreĭ шi Lina se ꙋrkarъ în trъsꙋrъ, iar Teraпont rъmase înkъ în Чernъꙋцĭ, kъ voia sъ se maĭ întъlneaskъ kꙋ kamarazii sъĭ de stꙋdii.

Dirigindꙋse trъsꙋra пe шoseaoa desпre Vestꙋ чe formeazъ o linie dreaпtъ mъrginitъ de шanцꙋrĭ lъrgꙋleцe шi adînчĭ, dꙋпъ чe eĭ lъsarъ înaпoĭ oraшꙋl, kъte-va grъdinĭ de ikonomie шi kъte-va sate, trekъnd шi vre o doꙋъ dealꙋrĭ, ajꙋnserъ la tîrgꙋleцꙋl Storojineцꙋ, ꙋnde rъmaserъ пeste пoaпte.

Ꙋn boerꙋ пroпrietarꙋ, kare i a fost пriimit în kasa sa, nꙋ voia sъ ĭ lase niчĭ a doꙋa zi sъ пleche.

Storojineцꙋ e imпortantꙋ пentrꙋ stabilimentꙋl de bъĭ чe'l are, sitꙋatꙋ fiind în marginea rîꙋlꙋĭ Siretꙋlꙋ.

Adoꙋa zi, 14 Aꙋgꙋstꙋ, пlekarъ din Storojineцꙋ

пе ȣн timпȣ d'o minȣnatъ frȣmȣseцe; dar dȣпъ че trekȣrъ прin romantiчile пъdȣrĭ de пе dealȣrile înveчinate шi trekȣrъ niшte шesȣrĭ akoпerite d'o aleasъ agrikȣltȣrъ, kъnd fȣrъ la Krasna ȣн пȣorȣ de пloaie îĭ цinȣ în lokȣ la ȣн birtȣ nemцeskȣ, maĭ bine de treĭ ore. Плekarъ sȣind kam kȣ aneвoinцъ dealȣrile ȣnȣ dȣпъ altȣl kare skoate la Vikovȣ. Vikovȣ înfъцiшazъ niшte alee de пloпĭ ka шi чele de lîngъ Черпъȣцĭ. Akolo sînt grajdȣrile îmпъrъteшĭ, ȣnde se kȣltivъ kaĭ de origine bȣnъ. De la Vikovȣ înainte пе шosea este Strajea; de la Strajea traversarъ ȣн rîȣ шi anȣkarъ пе sȣb шirȣl ȣnor mȣнцĭ. Lokȣl din че în че arъtъndȣ-se maĭ selbatikȣ kȣ drȣmȣrĭ în maĭ mȣlte direкцiȣnĭ, koчiшȣl rъtъчi kalea. Era de tot noaпte kȣ întȣnerekȣ ȣпъimъпtъtor шi niшte fȣlgere anȣнцa aпroпierea ȣneĭ vijъliĭ marĭ. Orele înaintaserъ kътrъ mezȣl noпцiĭ шi kъlъtorii nostri nȣ шtiaȣ ȣnde sînt. Tȣnetȣl ȣrla kȣ sъlbъtъчie шi la lȣmina fȣlgerȣlȣĭ eraȣ arъtate niшte stъnчĭ skarпoase шi niшte koпaчĭ groшĭ sfъrîmaцĭ de trъsnetȣ. Drȣmȣl din че în че se îngȣsta шi vъile rъsȣna de mȣrmȣra aпelor, fъrъ ka kъlъtori sъ пoatъ vedea înainte de kъt o пînzъ de negȣrĭ. Eĭ înчeпȣserъ a se îngrijea;— ar fi voitȣ sъ se oпriaskъ ȣnde-va, sъ întъlneaskъ vre ȣн omȣ, пе vre ȣн пъstorȣ пе kare sъ 'l întrebe, dar era foarte tъrziȣ шi пъrцile aчelea sînt nelokȣite. Trekȣrъ пе lîngъ o rîпъ în kare era sъ se пrofȣndeze, daka nȣ ar fi zъrit-o la lȣmina fȣlgerȣlȣĭ. În întȣnerikȣlȣ noпцii întъlnirъ ȣн omȣ kъlare trekъnd пе lîngъ dinшi kȣ o iȣцialъ ka a fȣlgerȣlȣĭ. — Eĭ voirъ sъ 'l întrebe. Strigarъ din toate пȣterile: — ȣnde merge

drѹmѹ aчesta?... Кълъгеџѹl sbѹръ пe lingъ eĭ fъръ a 'шĭ întoarчe kапѹl шi fъръ a le ръспѹnde ..

Intrаръ într'o vale пe kare kѹrge o aпъ п'între niшte bolovanĭ de пeatръ шi п'între niшte копачĭ trѹnkiaџĭ. Чe-va maĭ 'nainte aѹzirъ lъtratѹl ѹnor къinĭ. Inima le бъtѹ de бѹkѹrie. — Se dirigeаръ într'akolo ѹnde aѹ aѹzit къinii. — Зъriръ lѹчind ѹn fokшorѹ шi aѹziръ gѹrĭ de oamenĭ kari vorbeaѹ. Akolo era niшte fеrъstrae de skîndѹrĭ. — Întrebаръ п'aчeĭ oamenĭ шi eĭ spѹseръ kъ aѹ ръtъчit kalea, dar kъ monastirea Пѹtna nѹ era depаrte... Eĭ lѹaръ de kъlъѹzъ пe ѹnѹ din aчeĭ oamenĭ: se întѹrnаръ înapoĭ шi eшiръ în drѹmѹ de ѹnde apoĭ sosiръ la Пѹtna. Пѹtna se vъzѹ într'o fѹndъtѹrъ între mѹnџĭ, ilѹminatъ de пretѹtindenĭ de fokѹrĭ шi de fъkliĭ. — Monastirea se afla în privighere; biserika шi kiliile fiind пline kѹ o пѹmeroasъ soчietate de vizitatorĭ veniџĭ de zioa xramѹlѹĭ biseriчeĭ. — Aѹzirea klопotѹlѹĭ între mѹnџĭ dete de шtire kъlъtorilor noştri kъ aѹ sosit.

Бъtѹръ la porџile monastireĭ. — O voчe din lъѹntrѹ întrebъ чine e? Dѹпъ чe spѹseръ чine sint, le deskise.

Abia intrаръ пe porџile monastireĭ шi пloaia kъzѹ în torente de ѹrla mѹnџiĭ. Andreĭ шi Lina îndatъ чe sosiръ merseръ în biserikъ kare era пlinъ de oamenĭ. Кътъ mirare iĭ kопrinse kъnd vъzѹръ lingъ strana din stъnga пe o kъlѹgъriџъ de la Varatekѹ, o faimoasъ kъntъreaџъ чe venise sъ esчeleze prin deosebitѹl eĭ talentѹ шi voчea sa пlъkѹtъ, de aчeastъ sъrbъtoare, шi lingъ dînsa se afla Maria.

Maria la Пѹtna în Бѹkovina? ziseръ de odatъ în sinele Andreĭ шi Lina.

Monastirea Пȣtna sitȣatъ într'o oare kare dis-
tanцъ sпre Nordȣ de la Rъdъȣцї, între doї mȣnцї
ши kȣrgъnd п'alъtȣria o aпшoarъ. seamъnъ пrea mȣlt
пrin konstrȣkцiȣnea sa ши пrin lokalitate kȣ monas-
tirea Slatina. Ea este okolitъ de ȣn mȣrȣ inaltȣ ши
avъnd de giȣrї împregiȣrȣ-ї ferestrȣї de metereze. În
vekime era fortifikatъ ka o чetate. Toate monastiriile
konstrȣite sȣb пoalele mȣnцilor înfъцiшazъ o linie în-
tinsъ de чetъцї, пrekȣm de la Пȣtna în josȣ e Sȣ-
чeviцa, Rъdъȣцiї, Moldoviцa, Xȣmora, Slatina, Rїшka,
Neamцȣ, Biserikaniї, Пîngъraцiї, Bistriцa, Rъsboeniї
ши altele.....

Пȣtna avъnd ȣn nȣmъrȣ de kъlȣgъrї destinaцї
пentrȣ serviчiile biseriчeї ши de a da osпitalitate kъ
lъtorilorȣ, înfъцiшazъ tot чe пoate mȣlцъmi vederea
ши a însȣfla пietate. Ȣn rъnd de kase ka niшte пa-
late mъrgineшte пartea sa desпre Vestȣ; desпre Nord
ши Sȣdȣ are asemenї kъte ȣn rъndȣ de kiliї aшezate
ши kȣ grъdiniцe пe dinainte-le. Sпre пoartъ e klo-
пoniцa, o konstrȣkцiȣne de o înъlцime пotrivitъ, în
kare se aflъ maї mȣlte klonote de deosebite mъrї
ши ȣnȣ kare e de o mъrime monstrȣasъ se nȣmeш-
te Bȣga.....

Tradiцiȣnea пe aratъ desпre fȣndarea aчesteї
monastirї, kъ Domnȣ Stefan aflъndȣ-se în resbelȣ kȣ
inemiчi пatrii, a venit sъ konsȣlte desпre soartea ar-
melor пe ȣn irimitȣ nȣmit Daniil, чel чe lokȣia într'o
grotъ aпroaпe ȣnde este ea astъ-zї konstrȣitъ. Irimi-
tȣlȣ Daniil пriimi kȣ bȣkȣrie пe Domnitorȣ Stefan ши
її sпȣse kъ va fi învingъtorȣ asȣпra inemiчilor, dar
dȣпъ чe va sъvîrшi resbelȣl sъ zideaskъ o biserikъ
kȣ xramȣ nȣmelȣї Maiчeї Domnȣlȣї. Aчeastъ îm-

нregiвrare dete naштere fвndaцiвneĭ monastireĭ Пвtna. Lokвl saв grota вnde a lokвit irimitвl Daniil se kвnoaште шi se viziteazъ kiar astъ-zĭ de amatorĭ.

Biserika Пвtni, de o чirkonferinцъ нrekвm ar fi biserika monastiri Kozia шi întokmaĭ dвнъ modelвlв чe 'l are шi biserika mr. Slatina; mвri eĭ se aflъ sнrijiniцĭ de kъte treĭ koloane de нeatrъ, de amъndoвъ latвrile, чe o întъreште. Înъlцimea eĭ este нotrivitъ kв întinderea шi lъrgimea чe o are; katapiteasma eĭ e mъreaцъ шi strъlвчitoare... Zвgrъviea нъreцilor în freskв, skвlntвra de kare e înavвцitъ, florile d'aвrite чe înkonцiвrъ ikoanele нrъznikare шi krвчea чea mare de la Пantokratorв e tot чe нвtemв nвmi klasikв. — Ikoanele Îmнъrъteшtĭ kв argintвri нe la koroane шi нe la mъnile Sъnцilor, kandele de argintв шi tot felвl de odoare sънate ajвrв, vestmintъriĭ vekĭ kвsвte kв firв, kв mъtъsвrĭ шi kв mъrgъritare: aere, filoane шi altele, lвkrate kiar de mъinile Doamnelor шi domniцelor ktitore, manвskrinte нreчioase, între kare se gъseште o evanghelie koniatъ kiar de mъna lвĭ Stefan Vodъ, fel de fel de obiekte dъrвite sъntвlвĭ altarв, шi kiar mormintele ktitorale чele de нeatrъ skвlntate kв artъ, toate dovedesk чivilisaцiвnea шi istoria вnвĭ нoнвl kare s'a lвntat нentrв krestinъtate шi нentrв чivilisaцiвne....

Inlъвntrв biseriчeĭ se aflъ ont morminte kare atragв devoцiвnea vizitatorilor, deштeptъnd în inimile lorв resнektв нentrв feriчita memorie aчelor чe odixnesk akolo.... Aчeste morminte fiind нatrв la mizlokвl biseriчeĭ, kъte doвъ linite la вn lokв шi în faцъ вnele de altele, sнre нartea dreantъ шi sнre нartea stъngъ, se aflъ niште firide boltite de нeatrъ, in-

lъsntrs kъrora se vъd netrele sanolkrale, de o marmsrъ ksratъ albъ, ks inskrinuisne ne dînsele în limba slavonъ, ші avъnd îmnregisrs-le korniшsrĭ de florĭ ajsrš, ші altele asemenea maĭ snre tindъ [1].

---

[1]) Konrinderea inskrinuisnilor de ne mormîntsl lsĭ Stefan Vodъ ші de ne чele l-alte morminte:

Ue mormintsl desnre altarš, la dreanta.

„Aiчĭ odixneште Stefan чel Mare Domnsl ші erosl Moldavieĭ, ktitorsl aчesteĭ monastirĭ Ustna; rъnosat la aniĭ 1504."

Linit de aчest mormînts.

„Aiчĭ odixneште Maria, fiika Radslsĭ Voevod, rъnosatъ la aniĭ 1509."

Ue mormintsl desnre altarsl la stъnga.

„Aiчia odixneште Maria ïtiia Doamnъ aчelsĭ Stefan Чel Mare, sorъ lsĭ Simeon îmnъratslsĭ Mosklsĭ, rъnosatъ la aniĭ 1477."

Linit de aчest mormînts.

„Aiчĭ odixnesk Bogdan ші Uetrs, fii aĭ lsĭ Stefan чelsĭ Mare de la ъntîia doamnъ, kare în konilъriea lorš, чel întîĭ la aniĭ 1479, iar al doilea în aniĭ 1480 aš msrit."

Ue mormintul din dreanta, snre tindъ.

„Aiчĭ odixneште Bogdan Voevodš, feчorsl a ktitorslsĭ Stefan чelsĭ Mare de la a doilea doamnъ, rъnosat la aniĭ 1517."

Linit de aчest mormînt.

„Aiчia odixneште Domniџa Maria, fiika voevodslsĭ Stefan чelsĭ Mare, de la a doilea doamnъ, rъnosatъ la aniĭ 1518."

Челебрареа челор Сънте съвîршindъ-se de zioa храмълъї bisericeї în sпlendoare ші mare помпъ, mintea închinъторилор era încântатъ d'ачеле imнъrї че atingeaъ inimile ші înълца съfletele пінъ la черъ. S'a възът бърбаці ші femeї de deosebite rітъrї asistъndъ ші adorъnd къ ачеа къldъrъ пе Пrea Sънtа Fечоаръ, în ачест temплъ, Пatroana тътълор крешtinilorъ.... Doamne ші бърбаці Пolonї ші Germanї se închінаъ ші adъчеаъ tribътъl devoціъneї lorъ împreъnъ къ Romъnii, dinaintea altarълъї sъntълъї lokашъ. — Попоръl, tot dъпъ кът s'a възът la челалте monastirї, konкъra viind în нъmeroaѕъ мълціme: пе 'нчеtatъ ешiaъ ші intraъ grъпе de familiї romъne ші de toate naціъnele че lokъeskъ în Bъkovina, ші kare нъ sîntъ streinї de kъltъl biserichеї ръsъritene...

Пе mormintъl din stъnga, sпre tindъ.

„Аічіа odixneште Maria Doamna a Voevodълъї Пetrъ Rareшї, fечоръ a ktitorълъї Stefan челъї Mare, ръпосатъ în anii 1529.

Lінit de ачест mormînt.

„Аічї odixneште Voevodъl Stefen, непотъ ачелъї Stefan челъї Mare a ktitorълъї ачестеї monastirї, ръпосат în anii 1527"

Inskriпціънеа de пе klonotele пrinчinalъ.

„Ачест klonotъ a пъme Bъga a мънъstiri Пътni la aniї de la Хрс. 1484, s'аъ фъкът de ktitorъl eї ferichitъl Stefan Voevod чел vestit: iаръ la aniї 1760 s'аъ strikat, ші мънъstirea къ ajъtorъl Mitroпolitълъї Iakov Пътneanъl îl aъ пrefъкът ші la aniї 1763 iаръшї saъ strikat ші la anъl 1818, прin silinца igъmenълъї Filâret Bendevski, къ ajъtorъl boerilor Ilie Ilskii, Dimitraki Kostian ші Vasilie Vasil k'o iаръшї de isnovъ s'аъ пrefъкът. — „Lokъitori ші пъrinці kred къ sъпетъl klonotълъї зiче: „Asзї Doamne glasъ lorъ!...."

Doѫъ portrete a le lѫĭ Stefan Vodъ, ѫnѫl konservat din timпi kъnd el a domnit, zѫgrъvit пe пînzъ kѫ oliѫ, aflъndѫ-se пѫѫĭ în lъѫntrѫ biserічеĭ пe пъrete d'asѫпra mormîntѫlѫĭ din dreanta, sпre altarѫ, iar altѫl, koпiet maĭ пѫoѫ, fiind deпѫs în sala de mъnkare, înfъцішazъ, ѫпind mъrirea kѫ пietatea ші eroismѫl kѫ înцelenчiѫnea, пe marele bъrbat, a kъrѫia virtѫte пѫ i o пѫtѫ пega ші însѫшĭ inemічĭ lѫĭ.

A doѫa zi — 16 Aѫgѫst, пrekѫm e obічеiѫlѫ-se fъkѫ пarastasѫl la morminte kѫ kolivĭ, kѫ пѫmeroшĭ пreoцi, kѫ fъklii aпrinse, kѫ kъntъri, kѫ klopotele resѫnъnd ші kѫ tot чeremonialѫl. Okii tѫtѫlor eraѫ mѫiaцĭ de lakrime aѫzind aчele kъntъrĭ de laѫdъ, de glorie ші de eternъ memorie пrea feriцilor rъпosaцĭ...

Nѫ se пoate deskrie entѫsiasmѫl Moldovenilor ші al tѫtѫlor Romъnilor kari se aflaѫ de faцъ. — Чeĭ maĭ mѫlцĭ eraѫ înцenѫkiaцĭ la morminte ші пlъnцeaѫ...

Aчeste morminte, sѫnt akѫm kъцĭ-va anĭ, s'aѫ desgroпat ші s'a gъsit în ele kъte-va restѫrĭ kare se пъstreazъ kѫ mѫltъ veneraцie... Aчele obiekte gъsite în mormîntѫl lѫĭ Stefan Vodъ ші 'n al Doamnelor kare sînt alъtѫria, пrekѫm o diademъ a Doamneĭ, niшte bѫmbĭ de argintѫ ші altele, faчe пe Romъnĭ ші пe streinĭ sъ alerge în toцĭ anii, de zioa aчeasta, sпre a le vedea. — Amorѫl de пatrie, resпektѫl пentrѫ tot чe e sakrѫ, skînteia eroismѫlѫĭ, înflъkъrarea пentrѫ tot чe e пatriotikѫ ші regeneratorѫ dekѫrg toate de la aчeste Sъnte lokaшe, din skînteia sakrъ чe lasъ mormintele lorѫ.

Aшa dar monastirea Пѫtna, în kare se gъseшte

renaвsънd чenьша aчestвĭ mare eroв, aчestвĭ mare bine-fъkъtorв al natriei, e чea dъntiĭ kare, ka шi biserika Voloveцв [1]), вnde se aflъ mormîntat Dragoшĭ, întiiвl Domnв шi fвndatorвl Ilrinчinatвlвĭ Moldovii, va fi tot-d'aвna kв nlъчere vizitatъ de toцĭ Romъnii...

Onrindв ne de la aчeasta вn momentв, katъ, snre komnletarea materieĭ чe am tratat, sъ dъm aчi lektorвlвĭ oare-kare deslвшirĭ desnre чele чe s'a fost netrekвt kв o zi îndъrъtв, asвnra вnвĭ nersonagiв ne kare îl vъzвrъm disnarъnd din strada nrinчinalъ, la Чernъвцĭ.

Grigore, nrekвm se шtie, nromisese fidanцatei sale la Sвчiava, kъ maĭ nainte de 15 a le lвneĭ se va întвrna ka sъ meargъ kв dînsa шi kв moшвl eĭ la aчeastъ monastire. Reцinъndвl oare-kare trebĭ, daka nв niskaĭva intrige, el întъrziase la Чernъвцĭ, aшteнtъnd ne вn oare-kare nersonagiв misteriosв шi imnortantв, kare linsia de akolo... Nв шtim de вnde nъnъ вnde, de чine шi nrin чine, fв el introdвs în kasa bietвlвĭ bъtrînв, moшв Glikerii; шi negreшit kъ tot de vre вnвl d'aĭ kliчeĭ aчelia, fв introdвs шi în kasa nronrietarвlвĭ kare didese osnъцвl... Iloate kъ шi nresinцa lвĭ akolo fвsese kв intenцiвne d'a aдвче вn serviчiв aчelвĭ nersonagiв, kъrвia iĭ чeгшъtorise favoarea. Dar lвkrвrile akolo merseserъ kaш denarte kв diskвцiвnile чe el nв le nвtea sвferi, nrekвm nв noate sвferi soboli lвmina.

1) Asemenea aflъm la biserika Domniaskъ din Kвrtea d'Argeшв, neatra de la mormъntвl lвĭ Radв Negrв, шi la Mn. Kozia mormîntвl lвĭ Mirчea, шi alъtвrĭ mormîntвl mameĭ kв toatъ familia lвĭ Miхaĭ viteazв.

Пersonagiȣ ачela era kапȣl пропagandeĭ че о maĭ nȣmirъm în kaпitȣl пречedentȣ; kare lȣkra пe-'нчetat прin toate mizloaчele, ши прin fel de fel de oamenĭ, съ fakъ пe Romъnĭ a krede къ пȣterea Цaрȣлȣĭ... планъ tot-d'aȣna asȣпra lorȣ ш'asȣпra kreштinilor ortodoksĭ din Orientȣ, ka ȣna ши nȣmaĭ ȣna singȣrъ de la kare s'aштeaпtъ mîntȣirea tȣtȣlor...

Grigore fȣsese kreskȣt пentrȣ o aшa treabъ, în monastirea Neamцȣl, dar el пînъ akȣm era nȣmaĭ ȣn asпirant ka съ se îmпъртъшiaskъ de ачea onoare.— El къȣta de o kam-datъ kȣ orĭ че пreцȣ съ se bȣkȣre de kreditȣ пe lîngъ ачeĭ пersonagiȣ...

Пosiцiȣnea lȣĭ dar, пrekȣm vedeцĭ, nȣ'l ierta съ stea indiferentȣ, ши съ aпrobe чele че se ziчea desпre regenerarea ши de viitorȣl Romъnilor; fiind къ interesȣl пropagandei ши a korifeilor eĭ este съ nȣ se пrea vorbeaskъ de ачeasta; съ nȣ se пrea deшteпte Romъniĭ, съ nȣ пrinzъ eĭ пȣtere ши altele... De interesȣl ачesteĭ пartide, este съ se striче orĭ че monȣmentȣ, съ se striче ши съ пearъ orĭ че aktȣ kare dovedeшte къ Romъniĭ a fost odatъ o naцiȣne пȣternikъ...[1]) Aшa dar Grigore, înцelegeцĭ dȣmneavoastrъ, era angageatȣ съ meargъ съ dea raпortȣ desпre къte aȣzise vorbindȣ-se; de ачeea ши плekase maĭ 'nainte d'a se termina banketȣl. Vederea ачelor Moldovenĭ akolo nȣ maĭ пȣцin kontribȣise la retragerea lȣĭ!

El venise пe joсȣ пънъ în stradele Черnъȣцilor, distanцa пe fiind aшa mare, de la moшioara ачelȣĭ пroпrietarȣ ȣnde se didese banketȣlȣ.

---

[1]) Dovadъ desпre ачeasta este kȣlegerea ши ръdikarea atîtor akte din arxivele пrinчiпatelor la 1829 ши 'n alte eпoче.

Din fatalitate, kѫnd se ingîna zioa kѹ noaптea, прекѹм i e кѹноскѹт лекторѹлѹї, ïї еши înainte jidovѹl, кѫрѹia ïї лѹасе treï сѹте galbenï пе ниште поліце de нічї o valoare.

Grigore, fѫрѫ мѫкар сѫ viseze de ѹna ka aчеаста, se вѫзѹ de o datѫ прins în канканѫ, întѫлнindѹ-se кѹ Avrѹм kare venise la Чернѫѹцї într'adins пентрѹ el, ши'л кѫѹта. Se vede din ачеаста кѫ нѹ e минчiѹнѫ zікѫtoarea: нѹ face, кѫ цi se face!..

Jidovѹl era fѹriosѹ; ar fi fost în stare сѫ'л tîraskѫ dinaintea iѹстiцieї ши din ачеаста s'ar fi divolgat ш'alte мѹлте infamiї че le fѫкѹse. Toate асnirаціїѹнile лѹї атѹнчї s'ar fi stins întokmaï ka ѹн visѹ; — el kare se лѹпта ши 'ш' ar fi dat мѫна însѹшї кѹ Satan пентрѹ banï ши пентрѹ a sta la пѹтere!.. Voi dar сѫ se skane пентрѹ tot-d'аѹна d'ачест jidovѹ.

Daka Muciu Scevola, ачел jѹne Roman, ïшї пѹсесе мѫна пе jѫратекѹ пентрѹ кѫ n'a nemerit сѫ loveaskѫ пе ѹн tiran inемікѹл патрieï sale, el asemenï 'ш'ar fi педепсit ачеастѫ мѫнѫ кѫ a lovit foarte несigѹрѹ пе antagonistѹл сѫѹ чел perikѹлосѹ. Ачеаста se întѫмплѫ кѫте одатѫ ши ѹнор tiranï kari vor сѫ sfѫшie, кѹ sforца че o are în мѫінile лорѹ, пе ниште сѫрачї сѹпѹшї чеї че le чере sokoteaлѫ de fanteле ши de кондѹita лорѹ...

Grigore, дѹпѫ че плѫтѫ кѹціtѹл кѹм штим, în шеалеле bietѹлѹї jidovѹ ши se fѫкѹse невѫзѹтѹ, пѹтѹ lesne сѫ afle кѫ loviтѹра нѹ era мортаłѫ, ши кѫ îl кѫѹта пе toate дрѹмѹрile ши пе toate потечile gendarmiї сѫ'л принdѫ.

Акѹм kaѹсa sa era пердѹтѫ, ши toate асnіраціїѹнile лѹї nimічite!..

Stъtъ de se gîndi че sъ fakъ ши че drъmъ s'apъче, dъпъ o аша întъmпlare. Чel пъџin sъ poatъ pentrъ ъn kъrsъ de timпъ sъ nъ fie în Bъkovina. Îi veni în minte kъ ar пъtea sъ se dъkъ în Rъsia, sъ treakъ de ъn monaxъ refъgitъ; maĭ ales kъ kъlъgъrii din Neamџъ protestarъ tot-d'aъna orĭ че faптъ al gъvernъlъĭ Romъn, пъindъ-se sъbt egida rъseaskъ..

Maĭ kъgetъ la însъrъtoarea sa, îшi adъse aminte de promisiъnile че didese Glikerii ши moшъlъĭ eĭ, se kibzъi, sъ învîrti kъ mintea mereъ, dar nimikъ nъ gъsi maĭ nemerit de kъt sъ treakъ în Basarabia пe la Boian.

Tot nъ voi însъ, sъ nъ se espъe, trekъnd în Rъsia fъrъ a lъa mъkar o skrisoare de rekomandaџie de la ъn kъlъgъrъ kare este mъna ши ъrekea dreaптъ lîngъ Episkoпъ...

Afiъ kъ ачela se dъsese la monastirea Sъчeviџa ши poate kъ de zioa xramъlъĭ va merge la Пъtna. El lъъ dar drъmъ spre a se dъче la Sъчeviџa ka sъ gъsiaskъ пe protektorъl sъъ akolo, sъ i se konfeseze de toate чele че a fъkъt ши sъ imпlore protekџiъnea sa.

El trekъ într'o kъrъчoarъ iъte пe la Rъdъъџĭ kare e sitъat пe ъn шesъ întins, ши d'akolo se dirige kъtre Sъчeviџa. În Rъdъъџĭ se aflъ biserika vecheĭ episkopiĭ a Moldaviĭ, fъndatъ de Alesandrъ чel Bъnъ... Sъчeviџa are ъn frъmosъ edifiчiъ, fiind o monastire kъ kъџĭ-va пъrinџĭ, sitъatъ sъb niшte пoale de mъnџĭ. — Akolo se aflъ mormîntate чenъшele lъĭ Ieremia ши Simeon Movilъ, Domniĭ Moldoviĭ. Grigore nъ gъsi akolo пe ачel kare îl kъъta. — Ne fiind sigъrъ a sta la Sъчeviџa, plekъ kъtre Пъtna. Kъnd

sosi la Пвtna întrebъ пe вn пъrinte de la metokвl monastirei, daka Arximandritвl a venit de zioa xramвlвi. Aчel пъrinцelв ii rъspвnse kъ n'a venit înkъ. Grigore nв щtiea чe sъ'щi mai înkinвiaskъ despre protektorвlв sъв. Dar fiindв kъ venise пъпъ în marginea monastirei Пвtna, kъвtъ sъ intre înlъвntrв. De mвltele kвgetъri чe ii frъmîntase kapвl par'kъ era lipsit de minte. El se afla atвnчi într'o poziцiвne kвm nв mai fвsese niчi o datъ!

De la Sвчeviцa el venise kъlare щi kalвl il lъsъ la grajdiв afarъ din kвrtea monastirei. Intrъnd пe poarta monastirei, tokmai sosise o kъrвцъ de afarъ; щi i s'a пъrвt kъ vede într'însa пe чineva kare semъna kв Glikeria. Fв щi mai mвlt tвrbвrat adвkъndвщi aminte kъ 'щ'a kъlkat parola, щi kъ ea l'a aщteptat kв impeчienцъ.

Era tokmai la timpвl prъnzвlвi kъnd sosi el, щi пъrinцii împreвnъ kв vizitatorii se aflaв în trapezъrie. Пînъ dar sъ se înkredinцeze daka în adevъrв a venit Glikeria akolo kв moщвl ei, prekвm ea ii zisese, saв nв, el intrъ пe щirвl apartamentelor kare se gъsesk sitвate spre dreapta biseriчei.

Bъtв din întъmplare la o вщъ. O voчe ii rъspвnse din lъвntrв... El era palidв la faцъ, inima ii bъtea щi вn presimцimentв neînцeles ii tвrmenta toatъ fiinцa.

Dвпъ чe ii rъspвnse aчea voчe, el intrъ în lъвntrв...

Rъmase împъrmвrit fъrъ a пвtea ziчe o vorbъ vъzъnd în aчea kamerъ, dвпъ чe deskise вщa, пe Maria: aчea Maria пe kare el o trъdase, saв a ziчe mai bine пe kare o maltratase...

— Че въз? Дѕmnezeѕle! че întîmпlare? zise el дѕпъ че stъtѕ кът-va fъrъ a пѕtea vorbi, Mario! Mario!.....

Maria stъtѕ nemiшkatъ în mizlokѕl stanџeĭ, kare de шi la înчепѕt skimbъ feџe vъzъndѕl, lѕъ апоĭ ѕn aerѕ seriosѕ шi 'шĭ посоmorî frѕntea.— Ea пѕ пѕtѕ ziче nimikѕ.

Tot че пѕtem aminti deспre Maria este kъ sѕvenirѕl че ĭĭ rъmъsese пentrѕ Grigore, kѕ toate kъ ѕa odatъ îl isbise atît de mѕlt, era întokmaĭ ka sѕvenirѕl ѕneĭ katastrofe че se întъmпlъ fie kъrѕia om odatъ în viaџa sa, la kare пѕ se gîndeшte fъrъ a se înfiora.— Maria însъ de atѕnчĭ avѕsese o kondѕitъ esemпlarie. Ea a fost instalatъ în monastirea Varatekѕl, пѕ kѕ skoпѕ de a se kъlѕgъri, dar kѕ skoпѕ de a gъsi liniшtire пentrѕ sѕfletѕl eĭ bolnavѕ шi a se întъri пrin lѕmina edѕkaџiѕneĭ. Ea чerѕse voea sѕпerioareĭ ачeleĭ monastirĭ пrekѕm шi de la пъrintele eĭ пartikѕlarѕl, ka sъ meargъ îmпreѕnъ kѕ o kъlѕgъriџъ bъtrînъ la maĭ mѕlte monastirĭ din Bѕkovina. Пartikѕlarѕl шtiind kъ fiiĭ sъĭ Andreĭ шi Lina asemenea se gъsiaѕ дѕшĭ în Bѕkovina, le skrise kѕ пoѕtiea în kestiѕnea Marii, dar skrisoarea a fost întъrziat пe дrѕmѕ шi пѕ o пrimiserъ înkъ пînъ la пlekarea lor din Чernъѕџĭ.

— Че voeшtĭ, domnѕle? zise în чele din ѕrmъ Maria lѕĭ Grigore чel че пar'kъ kъѕta a întreгѕпe tъчerea ѕitъndѕse ѕimit la dînsa dar пѕ kѕteza a vorbi.

— Ох! Дѕmnezeѕle! adogъ el arѕnkъndѕ se la пiчoarele eĭ, bine kъ te am gъsit sъ 'џĭ чer ertare Mario, sъ чer iertare de kъte џi am greшit!.. Шtiѕ kъ sînt vinovat dinaintea ta, dar iarъ шtiѕ kъ aĭ ѕn

ssfletš bsnš, ші o inimъ nobilъ.—aштеnt iertarea ta!...

— Mĭ aĭ greшit mie, dsmneata? Eš ns te ksnoskš. ns te am vъzst niчĭ odatъ!.. Шi ea voi sъ se retragъ în anartamentsl lateralš, nrin o sшъ, de la stъnga.

— Ns nleka ast-fel, Mario! Ts aĭ drentate sъ fiĭ ssnъratъ ne mine; aĭ drentate, dar eš am simцit remsшkare de чeea чe am fъkst... Ssfletsl meš este kъit, inima mea nlъnge, remsшkarea o simцš violintъ astъ-zĭ de fanta mea de erĭ!.... Mario, daka aĭ voĭ sъ nlekъm amъndoĭ înanoĭ la Moldova, ax! Mario, m'aшĭ înkina цie ka snsĭ Dsmnezeš!.... Šite kъt nentrs Bskovina шi nentrs oameni eĭ n'aшĭ voi niчĭ sъ'mĭ maĭ adsk aminte!..

Ns шtim daka Maria a simцit vre o miшkare în inima eĭ asziнd înkъ odatъ vorbele lsĭ Grigore, dar în nosiцisnea în kare ea se gъsia era datoare a ns da niчĭ o askslтare snsĭ omš kare a fost amъgъit-o..... Ea se temea nrea mslt de bъtrîna kъlsgъriцъ ks kare fssese venitъ.

— Adъцĭ aminte! adъцĭ aminte!... fs tot rъsnsnssl eĭ, skoalъ-te шi eшi d'aiчĭ!

Grigore întъlnind-o dsnъ snš anš шi maĭ bine de kъnd o abandonase, vъzъnd-o atît de jsnъ шi atît de dslчe, n'ale kъriia bsse, ks toatъ seriositatea kinslsĭ eĭ, nъrea kъ vedea sn ssrisš angelikš, rъsnъndind nrin dslчeaцa vorbelor o ssavъ armonie, nrin kъstъtsra eĭ nietatea шi amorš, ar fi voit daka i ar fi maĭ stat nrin nstinцъ sъ sakrifiчe totš nentrs dînsa. sъ renare aчel miserabilš trekstš...

— Nsmaĭ ne tine te am isbit Mario! nsmaĭ la

tinc m'am gîndit tot-d'asna: nimikŏ nѕ e în lѕme kare sъ npeцѕiaskъ ka fiinцa ta!...

Maria, kѕ toatъ reaoa nѕrtarea lѕĭ nentrѕ kare o alta 'l ar fi blasfemat, se simцi nentrѕ ѕn momentŏ atinsъ de simцimentѕl komnъtimireĭ. Ea îĭ sѕrise voind a'l rъdika de josŏ. Kъnd ea anponie mъinile eĭ delikate de braцiѕl lѕĭ nъrea kъ esala nrofѕmѕl florilor de kare el se îmbъta...

— Ox! Mario kъt te iѕbesk!

— Adъцĭ aminte! adъцĭ aminte!... renetъ ea înkъ odatъ.

Dar în acel momentŏ ѕшa de la sъliцъ se deskise, Maria skoase ѕn цinъtŏ шi sbѕrъ, nrin ѕшa de la mizlokŏ, în kamera lateralъ.

Glikeria шi fratele eĭ se nresintarъ.

— Intrъ, Glikerio, zise Leon sѕri-si, aicĭ sîntem la monastire, aicĭ e kasa tѕtѕlor.

Grigore aflъndѕ-se în faцa fidanцateĭ sale шi a kѕmnatѕlѕĭ sъѕ într'o ast-fel de sitѕaцiѕne, ar fi nreferat de zece orĭ maĭ bine sъ moarъ.

— A! xa! domnѕle, dѕmneata eшtĭ aicĭ шi sora mea te aшtenta la Sѕciava?.. Ce nѕ шtiĭ kъ în nѕцine zile se va termina kѕnѕniile шi însoцirea dѕmneavoastrъ?..

— Aшa! aшa!.. rъsnѕnse Grigore fъkъndѕ-se roшѕ la faцъ шi okiĭ în kanѕ-ĭ se tѕrbѕrase, ce mereŏ îĭ avea aцintiцĭ kъtre ѕшa ne ѕnde se retrъsese Maria.

Leon se renezi шi'l anѕkъ de ѕn braцiŏ:

— Miserabile! eшtĭ nrins akѕm!.. Toate fantele tale sînt divolgate... Infame! te aĭ întrodѕs în kasa bѕnѕlѕĭ meŏ, aĭ cerѕt mъna sori-mi, aĭ eшit kѕ

dînsa in lume, la biserikъ ши la preumblare fъrъ sъ spuï, fъrъ sъ'цï aduчï aminte kъ eштï însurat, domnule! — kъ nevasta dumitale trъeште abandonatъ la Iaшï, kъ aï пъrъsit-o, fъrъ niчï un motivŭ ши fъrъ ka sъ fiï biseriчeште despъrцit de dînsa!.. Aï înшelat lumea, aï minцit biseriчeï, ai spionat, aï furat, aï fъkut plastografiï, aï lovit ku pumnalul ka uчigaшŭ ши altele multe... Iustiцia dar îшï va faчe datoriea ku un ast-fel de miшelŭ; dar pînъ atunчï voesk o reparaцie la onoarea familiï mele, auzï!..

Grigore la aчeste vorve îшï askunse faцa între mъinï, ши voind a eшi din aчea kamerъ, deskise din întъmplare uшa despre kamera lateralъ.

Maria tokmaï aflъndu-se în pragul uшeï unde askulta, rъmъind uшa deskisъ, putu sъ sъ se vazъ faцъ în faцъ ku Glikeria... Amъndouъ rъmaserъ uimite uitъndu-se una la alta, ши ka kum înцelegeaŭ kъ omul aчesta e un kriminalŭ чe merita dispreцu lorŭ, era чe-va kare le spunea kъ amъndouъ aŭ fost înшelate de kъte orï el luase de marturŭ numele lu Dumnezeŭ dinaintea lorŭ.

Nu штim daka ele s'a urît în inima lor una pe alta, dar în aчel momentŭ amъndouъ invokarъ în kugetu-le numele Sъnteï Feчoare...

Glikeria zise fratelui eï: — Destul atita, Leone! Dumnezeŭ a voit ka lukrurile sъ fie date pe faцъ.

Leon dъnd braцul surori sale ши eшind, zise luï Grigore kare înlemnise ka o statue: — Nu te înчerka sъ fuцï kъ iustiцiea e pe urmъ-цï. — Toate graniцile sînt înkise ka kriminalul sъ nu poatъ skъpa. — Dar maï nainte de toate îmï trebue o reparaцie pentru onoarea familiï, aï auzit!.. o reparaцie de sъn-

ge îmĭ trebѕe, kaѕtъ sъ mĭ o daĭ, kiar akѕ îndatъ te voiѕ kъѕta!..

— Че о sъ mъ fak! че о sъ mъ fak, Dѕmnezeѕle!.. zichea Grigore ѕmilitѕ.

Maria ka kѕш era satisfъkѕtъ de ajѕns despre kondѕita lѕĭ trekѕtъ, шi maĭ mѕlt tѕrbѕratъ de kъte le aѕzi de el în aчest momentѕ, singѕra simцire de amorѕ de ѕrъ, saѕ de kompъtimire че rъmase în sѕfletѕl eĭ, fѕ de a'ĭ arъta o ѕшъ пe ѕnde sъ iasъ.

— П'ачі поцĭ sъ eшĭ, п'aiчĭ поцĭ sъ eшĭ!.. ĭĭ zise ea, aпrinsъ la faцъ шi k'o kъѕtъtѕrъ de tot serioasъ...

— Ax! eшtĭ ѕn Angelѕ!... ĭĭ zise el întorkîndѕ-se kъtre dînsa шi lѕпtъndѕse a'ĭ îmbrъцiшa mъinile, kъnd ea se retrъgea kъtѕ пѕtea.

— Kiar akѕm îndatъ te voiѕ kъѕta!.. se aѕzi o voчe de afarъ.

Grigore eшi repede шi alergъ îndatъ la grajdiѕ ѕnde îшĭ înшelъ kalѕl kѕ kare venise.

Omѕl însъ dominat de пasiѕnĭ în desпeraцiea sa fiind o fearъ, прin viчiĭ шi fatalitate sъlbъtъчindѕ-se шi stingъndѕ-se în el orĭ чe simцimentѕ nobile, deviindѕ maĭ vindikativѕ шi maĭ krѕdѕ de kъt xiena, rъsbѕnarea пѕ gъseшte la el marginĭ; aшa dar шi Grigore пredestinat de la пaшtere, arѕпkъndѕ-se kѕ totѕl la desfrînare шi пъшind gradatѕ de la korѕmпiѕne la astѕцie, de la înшelъtorie la trъdare, de la dorinцa de a пredomni la setea de a vъrsa sъnge; de la infamie la ѕчidere, шi de la aчestea la alte krime maĭ marĭ, el пѕ kъѕta akѕm de kъt a ѕчide шi d'a vedea пe toцĭ inemiчi lѕĭ пerind, ka sъ fie kѕ desъvîrшire învingъtorѕ... Пe kъnd dar el, aчest Gri-

gore, че nȣ maĭ kredea niчĭ în Dȣmnezeȣ̆ niчĭ în Satan, kare îшĭ bъtȣse jokȣ̆ de biserikъ, de omenire, de amorȣ̆ шi de orĭ че пrinчiпȣ̆ sakrȣ, într'ȣnȣ̆ momentȣ̆ de o nebȣnie estremъ, o пȣtere fatalъ, o inflȣinцъ satanikъ însoцitъ de o шoпtъ infernalъ, îĭ zise sъ rъmîe пînъ în amȣrgȣ̆ шi, ajȣtat de întȣnerikȣlȣ̆ noпцiĭ, sъ dea fokȣ̆ la kiliile monastireĭ sъ пearъ akolo пînъ la чel din ȣrmъ din antagonisti lȣĭ... [1]) Пe de o пarte îшĭ dresъ kalȣl, înkingъnd bine шeaoa пe el, шi 'l trase maĭ la o пarte, de ȣnde sъ'l gъseaskъ lesne kъnd va fi sъ пleче, пe de alta armъndȣ-se kȣ niшte tъчiȣnĭ aпrinшĭ, kъnd lȣmea se пregъtea sъ meargъ la пriveghere, isbȣti sъ intre în monastire, iarъшĭ пrin lokȣl пe ȣnde eшise din kiliĭ, шi d'akolo пъtrȣnzъnd în kloпoniцъ sъ arȣnче fokȣ... Leon îl întъmпinъ în ȣшa kloпoniцeĭ, dar el arȣnkъ fokȣlȣ̆ sпre kiliĭ fъrъ a пrodȣче niчĭ ȣn efektȣ̆. — Че aĭ voit sъ faчĭ kȣ fokȣ? de че цineaĭ în mъnъ tъчiȣni aпrinшĭ?

Grigore în чea maĭ de пe ȣrmъ desпerare îĭ rъsпȣnse:

— Пentrȣ kъ am voit sъ daȣ̆ fokȣ̆ sъ ardeцĭ voĭ îmпreȣnъ kȣ mine în aчeste kiliĭ...

Leon strigъ: ajȣtorȣ̆!.. ajȣtorȣ̆! шi se arȣnkъ asȣпrъ-ĭ ka sъ 'l пrindъ. Пînъ sъ alerge пъrinцiĭ saȣ̆ vizitatorii, sпre a пȣne mъna пe el шi a 'l da în mъinile iȣstiцieĭ, Grigore adȣnъndȣ-шĭ toate пȣterile se lȣntъ ka ȣn Diavolȣ̆ sъ skaпe din Mъinile lȣĭ Le-

[1]) Nȣ шtim daka dintre inemiчi naцionalitъцiĭ romъne se gъsesk ȣniĭ kare aȣ̆ însъrчinare d'a inчendia monȣmentele цereĭ... destȣl kъ niшte asemenea kazȣrĭ s'a întъmпlat kam des la noi...

on, ши kънd fȣ treĭ пашĭ înапоĭ, skoase ȣste ȣn пistol din пozȣnarȣ-ĭ, îl deskърkъ ши zise: — „Iatъ reparaцiea de sъnge че aĭ черȣt-o de la mine!“ Grigore sъri пe fereastra чea din josȣ a klопопiцeĭ afarъ din kȣrtea monastireĭ. . .

Mȣlцimea vizitatorilor ши пърinцiĭ monastireĭ aȣzind deskърkътȣra armeĭ veniserъ kȣ fakle aпrinse, ши ȣniĭ kiar se armaserъ. Leon era îmпȣшkat la ȣn пiчorȣ. El se цinȣ kȣ mъna пe пartea ȣnde se simцi kъ este lovit. . .

Leon kȣgetъnd sпontanis, într'ȣn moment, пentrȣ ka sъ nȣ пȣe niчĭ de kȣm în jokȣ nȣmele sori-si, tъkȣ de Grigore. . . El zise челor че 'l întrebaȣ kъ niшte tъlxarĭ se înчerkaserъ a da fokȣ monastireĭ ши kъ пrinzъnd пe ȣnȣl dintre eĭ, în lȣпtъ aчela a tras kȣ пistolȣ ши l'a пemerit în пiчorȣ.

Astъ îmпregiȣrare пȣse toatъ monastirea în пiчoare, пorцile se închise, ши fȣ bine strъjȣitъ пînъ a doȣa zi.

Че s'a întъmпlat kȣ Grigore nȣ maĭ шtim; destȣl kъ în mezȣl пopцiĭ, пe ȣn întȣnerikȣ de moarte, într'o vijelie de пeire ши la lȣmina fȣlgerilor, el s'a întъlnit kȣ trъsȣra lȣĭ Andreĭ kъnd rъtъчise kalea.

Tȣnetele ши vijeliea n'a kontenit пînъ a doȣa zi la ziчa jȣmъtate. Torentele mъrise atît de mȣltȣ rîȣrile înkъt koпaчĭ bъtrъnĭ îĭ desrъdъчinase ши îĭ пȣrtase пe sпinarea ȣndelor tȣrbȣre ши înfȣriate. Trъsnetȣl a fost lovit de kъte-va orĭ în aчea noaпte în stъnчĭ ши în arbȣrĭ, de kare a detȣnat mȣnцiĭ ши monastirea Пȣtna.

Oamenii, чeĭ vizitatorĭ ши înkinъtorĭ пrekȣm mergȣ пelegrini la lokȣrile Sъnte, adъogaȣ rȣgъчiȣnea lorȣ

ardinte kъtre чel A-tot-Пǒtinte, ka sъ înveteze aчea sgǒdǒire a elementelor kare se lǒпtaǒ atît de tare între dînsele, înспirînd groazъ шi kǒtremǒrǒ în inimile tǒtǒlor.

A doǒa zi, dǒпъ litǒrghie, a venit шtire kъ vijeliea пrodǒsese mǒlte nenoroчirĭ, kъ s'a rъпǒs oamenĭ шi vite. Între altele se vorbea kъ ǒп omǒ kъlare sпъriindǒ-i-se kalǒl de sklipirea fǒlgerǒlǒĭ чe i a trekǒt пe dinaintea okilor, a fost dat într'o rîпъ, шi kъ a doǒa zi 'l a gъsit lokǒitorii maĭ mǒlt fъrъ sǒfletǒ.

Dǒпъ чe a stъtǒt vijeliea sosirъ la monastire iarъшĭ o mǒlцime de vizitatorĭ, пrekǒm шi kъцĭ-va dintre aчeĭ чe se aflaserъ la banketǒl de la Чernъǒцĭ, îmпreǒпъ kǒ Teraпont. Orĭ чine sosia akolo kъǒta sъ intre ъпtîĭ în biserikъ. Toate kasele, kiliile, traпeza шi пînъ п' afarъ din monastire era пlin de lǒme; maĭ mǒltъ de kъt orĭ kъnd, kare venise sъ asiste la xramǒl biseriчeĭ шi la пomenirea Пrea feriчiцilor ktitorĭ Stefan Vodъ kǒ toцĭ aĭ sъĭ...

Teraпont îndatъ чe eшi din biserikъ шi пǒtǒ vorbi lǒĭ Andreĭ îĭ zise:

— Vezĭ kъ gъsiiǒ пe aчeea kare o iǒbesk?..

Andreĭ шi Lina rъmaserъ înmiraцĭ.

Aчeea пe kare Teraпont o rekǒnoskǒ шi o arъtъ, belъ, sǒavъ ka o floare, era Maria!..

CONCLUSIUNE.

Aшer venia de la Satagǒra, ǒnde avǒsese maĭ mǒlte întrevorbirĭ kǒ marele rabin; el devenise ǒп fel de filosofǒ, dǒпъ kъte le vъzǒse шi le înчerkase.—

El se întъlnise kଃ Andreĭ шi kଃ Lina în kъte-va rъndଃri la Чернъଃці, пе la începଃtଃl lଃĭ Sentembre.

Andreĭ okଃпа tot апартаментଃl la *Цara de asrଃ.* El trimisese пе Теrапont ka sъ черчетeze la оsпitalଃl de чivilĭ al orашଃlଃĭ че s'a maĭ fъkଃt kଃ ачel Grigore, daka maĭ dъ semne de viaцъ saଃ a mଃrit.

Grigore fଃsese gъsit de lokଃitorii satelor kଃ капଃl sfъrîmat шi kଃ ଃn пічоrଃ frîntଃ, în ଃna din rîпele dintre stъnчĭ a le Bଃkovinii; пе kare bieцii оамені îl adଃserъ îndatъ шi'l aшezarъ la оsпitalଃl din Чернъଃці. De шi în Bଃkovina drଃmଃrile, прекଃm арътаrъm, se aflъ în bଃпъ stare, шi toate lokଃrile ଃnde se formeazъ vre o rîпъ, se gъsesk lъtଃrate de niшte пъlimarĭ de lemne groase, ka kъlъtorii în orĭ че timпଃ sъ fie sigଃrĭ, Grigore însъ, în fଃga sa de noапte, lъsase drଃmଃ чel mare, шi kъଃtase sъ traverseze mଃпції pentrଃ a eшi în Transilvania. — Apଃkase dar prin niшte lokଃrĭ kଃ totଃl пепraktikabile. Sперiindଃ-i-se kalଃl, kare пଃ пrеа era învъцat bine kଃ kъlъriea, într'ଃn timпଃ vijъliosଃ ka ачela, de пепଃmerate tଃпete шi fଃigere, el fଃ asvîrlit în ଃna din stъnчĭ, ଃnde rъmase ka mortଃ, пînъ kъnd adoଃa-zi îl gъsi lokଃitorii.

Andreĭ dar пе la începଃtଃl lଃĭ Sentembre priimise o skrisoare de la Moldova. Era skrisoarea че партikଃlarଃl Паris i o trimisese skriindଃ-ĭ despre Maria. Іatъ че копrindea ачeastъ епistolъ:

„Iଃbite Andreĭ, veĭ vedea пе Maria în Bଃkovina la Чернъଃці шi la monastirea Пଃtna. Kaଃtъ sъ fii pentrଃ dînsa ଃn frate шi пъrintele eĭ. De шi astъzĭ, kଃm venirъ lଃkrଃrile, eଃ sଃnt rଃinat, datoriile че am se ଃrkъ la o чifrъ че пଃ o поаte акоperi toatъ starea mea; — la ачeastъ kଃlme de kъdere se aflъ la

noĭ astъ-zĭ чea maĭ mare пarte dintre пroпrietarĭ... am aпѕkat de am asigѕrat doѕъ miĭ чinчĭ sѕte galbenĭ zestrea Marii, ka gъѕindѕ-se vre ѕn jѕne bѕnѕ, vre ѕn jѕne kѕ simџimente frѕmoase, sъ se mъrite. Dintre toџĭ koпii meĭ, пentrѕ Maria am avѕt komпъtimire; шi пentrѕ kъ ѕn пъrinte e resпonsabilѕ dinaintea lѕĭ kiar de soartea fiiчeĭ sale, n'am voit ka dînsa sъ rъmîe пe drѕmѕrĭ... Veĭ ziчe Lineĭ sъ fie пentrѕ Maria o mamъ, пrekѕm fѕ nevasta mea пentrѕ dînsa... Пriimiџĭ amъndoĭ salѕtъrile mele."

Teraпont veni ш'adѕse шtire kъ omѕl desпre kare Andreĭ voeшte a чerчeta mѕrise din zioa trekѕtъ, шi пeste o orъ îl va dѕчe la mormîntare.

Andreĭ strînse eпistola între mъinĭ шi rъmase ѕn minѕtѕ fъrъ a ziчe o vorbъ. Maria se afla kѕ Lina în kamera lateralъ fъkъndѕшĭ înkinъчiѕnea, stъnd îngenѕkiatъ dinaintea ikoaneĭ Maiчiĭ Domnѕlѕĭ.

Teraпont, kѕ aerѕl sъѕ originalѕ, aminti lѕĭ Andreĭ sъ skrie пъrinџilor Marii kъ el voeшte negreшit a o lѕa în kъsъtorie. El nѕ шtiea însъ nimikѕ desпre eпistola чe Andreĭ o џinea în mъinile sale.

— Eĭ bine, adъogъ Andreĭ kѕ ѕn tonѕ seriosѕ, kѕnoшtĭ bine пe aчeea чe џi- o alegĭ de konsoarte?

— Maĭ întrebĭ? zise Teraпont, ea este ѕn Angel de kandoare, e femeia чea maĭ пѕrъ; ea negreшit se roagъ în momentѕl aчesta; aѕz kiar voчea eĭ ka o armonie чereaskъ!..

Andreĭ voia kѕ sinчeritate a împlini o datorie de amikѕ.

Eĭ se traserъ пѕџin la o пarte шi Andreĭ zise înчet:

— Ea este mamъ de ѕn koпilѕ!..

Teraпont întѕnekъ frѕntea: aчeasta îl tѕrbѕrъ; însъ

дѕпъ кътe-va momente de кѕgetърї ръспѕнсѕ lѕї fѕ xotърîtѕ.

— Trъeште, te întreb, пъrintele копilѕlѕї?

— Nѕ, de sigѕrѕ, nѕ.

— Daka e аша, ea va fi femeia mea.

— De чe dar aї întrebat daka trъeште пъrintele копilѕlѕї eї?

— Ka el sъ'шї ia ръсплata de чe a amъgit-o;— m'aшї fi bъtѕt kѕ el шi l'aшї fi omorît!..

În stradъ trечea пe dinaintea оспътърii ѕn Româнѕ нѕmit Arbѕre. — Aчesta se trъgea dintr'o origiнъ veke a Moldovii. El întъlni din întъмплare пe Ашер чe venia de la Satagѕra, пe Moiше чel чe премidase konsiliѕrile la кatemѕ de la Trotѕшї, шi пe Avrѕm kare era legat la мънъ. — El нѕ se vindekase înkъ bine. Arbѕre fiind kъ îї кѕноштea пe kъteшї treї de la Iasї, se опri kънd eї vorbeaѕ. — El le înџelegea limbagiѕ.

— Tot-d'aѕна џi-am zis kъ aї fъkѕt ръѕ, Ашер, adъogъ Moiше, aї kъlkat maksimile religiї noastre! Iatъ kare sînt ordinile прin kare нe administrъm kasta шi familiile noastre: sъ faчem bine апroaпelѕї nostrѕ шi пiчї de kѕm чelѕї de o altъ gintъ, sъ împrѕmѕtъm пe fratele nostrѕ fъrъ a lѕa de la dînsѕl kaмъtъ, dar strъinѕlѕї sъ lѕъm orї kъt de mѕltъ, întreabъ пe rabin, Ашер, шi el tot аша îџї va спѕne; sъ мърginim într'o linie kѕ totѕl a ginteї шi kasteї noastre, kъsъniчiile, înkѕskririle шi îпrѕdirile noastre, ka kaпitalѕrile noastre sъ нѕ treakъ пiчї de kѕm la alџiї... iar tѕ, Ашер, aї fъkѕt ръѕ îџї zik, aї fъkѕt prea ръѕ!.. Tѕ eштi bъnѕit de bъtrîniї чeї respektabili aї kredinџeї noastre kъ aї renegat basele religi-

ȣneĭ, kъ te ȣnешtĭ kȣ чeĭ kare vor sъ ne adȣkъ reforme, sъ ne striче порtȣl шi vekile *datini*. . .

— De чe aшa, Moiшe? întreabъ Amer bankerȣl.

— Ȣite de чe, kontinȣъ Moiшe kȣ entȣsiasmȣ, nȣ-ці skrisesem eȣ akȣma este ȣn anȣ, kъte-va lȣnĭ, kъte-va sъптъmъnĭ шi kъte-va zile? шi'n skrisoarea mea, kiar skrisoarea iskъlitъ de mine Moiшe, kȣm mъ vezĭ, іці skrieam sъ'ці mъriці fata kȣ Avrȣm, kare a dat dovezĭ kъ e konservatorȣ obiчeiȣrilorȣ ovreeшtĭ, mare ѕпekȣlantȣ, zarafȣ de frȣnte шi vestitȣ kъmъtarȣ?. .

— Nȣ s'a пȣtȣt aчeasta, rъѕпȣnse Amer flegmatikȣ: fiika mea n'a voit.

— Чe? repetъ Moiшe шi maĭ aпrinȣ, trebȣea sъ o strîngĭ de gîtȣ daka nȣ te askȣlta!. . . Lасъ kъ din molъtatea dȣmitale ea a trekȣt la o altъ kredinцъ, dar aпoĭ maĭ gъseшtĭ шi плъчere sъ te dȣчĭ пe la dînsa? sъ o maĭ пȣmeшtĭ fiika ta?. .

Avrȣm kare sta tristȣ delъtȣri afirmъ dȣnd din kaпȣ.

— Чe eram sъ fak? adъogъ Amer.

— Eȣ ці am skris: skrisoarea mea o пriimiseшĭ пrin kare te înшtiinцam kъ o grozavъ vijelie, ȣn rъsтimпȣ vine în kasa ta. . . Eraĭ datorȣ ka ȣn tatъ sъ пedeпseшtĭ пe koпilȣl tъȣ, sъ'l kiпȣeшtĭ, sъ'l terorezĭ, sъ'l пȣĭ la regȣlъ!. .

— Aĭ fъkȣt aчeasta kȣ Шlaim fiȣl tъȣ, чe aĭ ales?. . zise Amer lȣĭ Moiшe.

Moiшe lъsъ ȣn momentȣ kaпȣl în josȣ.

— Miшelȣ de Шlaim! zise Avrȣm, s'a fъkȣt kreшtin, nȣ este maĭ mȣlt dintre aĭ noştri, el e ka шi Lina de o altъ religiȣne.

— Askȣltaцĭ, zise Amer kȣ ȣn ton mъreц, toate religiȣnile, aцĭ aȣzit, toate religiȣnile aȣ ȣna шi'aчe-

.ami gințъ: d'a învъца пе oamenĭ kвm въ fie ferіčiцĭ!..

Arbвre kare askвlta aчeste, înцelese kъ шi între Israiliцĭ, пrekвm sînt între toate klasele, se gъseskв kaпete retrograde fanatiчe шi kaпete пrogresiste, le zise:

— Daka voĭ, Evreiĭ, voiцĭ a trъi bine kв Romъniĭ, fie kare kв konвчiinца шi kв krediнца sa neatinsъ, faчeцĭ-vъ oamenĭ de treabъ; înчetaцĭ de la blestemъцiĭ, înчetaцĭ de a maĭ пrъda цeara!.. kъчĭ daka пв, vъ vor faчe въ fiцĭ siliцĭ въ disпъreцĭ într'o zi din Moldova...

În aчest momentв вп kortegiв fвnebrв trekв пe вliцъ шi dвпъ obiчeiв se oпrise. — Вп пreвtв шi вп sikriв învъlit kв пostavв negrв, вrmat de kъцĭ-va oamenĭ, forma aчest kortegiв. Ere o zi пвorвasъ шi ɪпчeпвse пвцin a пikвra de пloaie.

Kamпana kв пlъngъtorвl eĭ ввnetв anвнца tвtвlor treчerea вnвĭ omв din viaцъ.

Lokвitoriĭ шi streiniĭ alergarъ въ se вite. Чele maĭ mвlte dintre ferestrele din faцa stradeĭ se deskisese... — Andreĭ шi Teraпont eшiserъ în пoartъ kв ka..tele desvъlite, шi чeilalцĭ пriveaв de la ferestre în ..adъ. Eĭ întrebarъ чine a mвrit? Aflarъ kъ a..вsta era mormîntarea lвĭ Grigore.

Atвnчĭ orĭ чine va fi vъzвt пe Maria lъkrъmъnd ..fi zis kъ lakrimile eĭ isvoresk din вvenirвl вneĭ ..itъцĭ, dar пв, ea пlъngea greшala шi imпrвdinца ..ekвtъ; ea întoarse kaпвl ka kвm vederea aчestвĭ korte..o fъчea въ se kвtremвre... пerderea kвnвneĭ ver..le пentrв orĭ kare fiikъ este пerderea чea maĭ ..itoare!..

Avrвm mъxnitв kъ s'a впъlatв пe mъinĭ пentrв ..'aвna de чeĭ treĭ ввte galbenĭ aĭ lвĭ de la Gri.. . înfъцiшъ вп kiпв шi maĭ чiвdat; dar adevъrвl kъ el lвase de o ввtъ de orĭ пe пedreptв maĭ de la lokвitori...

Fiind-kъ însъ dвпъ moarte se jвdekъ шi въ цвesk faптele omвlвĭ, въ чerчetъm akвm пe чine a ko-

stat пerderea ȣпȣĭ om ka Grigore? Maria ĭl despreцȣise, Glikeria se rȣgase dinaintea relikȣelor lȣĭ Sъпt Ioan ka daka el пȣ va fi om virtos, Maika Domnȣlȣĭ sъ o skaпe de mъritimȣl kȣ dînsȣ, Leon era maĭ mȣlцъmit d'a пȣrta ȣп glonцȣ în пȣlmele sale de kъt daka s'ar fi întъmпlat ka sora sa sъ fi fost infortȣnatъ... fosta lȣĭ soцie îl blasfema la Iasĭ, toцĭ kreditori sъĭ, toцĭ пe kъцĭ el înшelase, пe kъцĭ trъdase шi kiarȣ Arȣm, пrekȣm шtim, пȣ îl bine kȣvînta, afarъ пȣmai de klika ачelor kъrora el fȣsese instrȣmentȣ d'a пersekȣta пe Romъпĭ. — Tirania adese orĭ se serveшte de пiшte asemenea individe!...

Andreĭ kȣпoskъпd toatъ viaцa чelȣĭ rъпosat шi afaчerea lȣĭ kȣ Avrȣm:

— Akȣm sînteцĭ kȣitȣ, zise Andreĭ Evreȣlȣĭ чelȣĭ tristȣ.

— De kъte orĭ vъz kъ dȣче пe ȣп omȣ la groaпъ, zise avrȣm, îmĭ adȣче aminte de tatъ-meȣ, inima шea sъпgerъ!....

— Чine a fost tatъ-tъȣ. Avrȣm, шi че s'a întъmпlat kȣ el?

Avrȣm rъsпȣпse lъkrъmъпd: Tatъ-meȣ a disпъrȣt; sînt akȣm trei-zeчĭ шi ȣпȣ de anĭ la Iasĭ, fъrъ sъ шtim чel пȣцin, daka el a mȣrit, ȣпde i e mormîntȣl...

Andreĭ se înfiorъ шi rъmase ka mortȣ kъпdȣ aflъ kъ Avrȣm este fiȣl ачelȣĭ jidovȣ пe kare îl omorîserъ avъпd asȣпra sa 6000 galbenĭ...

Sпektaklȣl era aчi sпъimъпtъtorȣ; rъsпlata a fost fъшeшtъ шi пъrea kъ e de ajȣпs... Faцъ în faцъ пȣtȣrъ a se maĭ vedea fiĭ a doĭ oamenĭ kare în kȣmпъпa lȣĭ Dȣmпezeȣ, dȣпъ toate religiȣпile шi dȣпъ toate moralele lȣmeĭ, avea d'a чere ȣпȣl altȣia dreпtate пentrȣ o krimъ... .

Avrȣm era fiȣl viktimeĭ kare a moшtenit ȣrъ шi rъsbȣпare!.. Чel че mergea la groaпъ era fiȣl ȣчigaшȣlȣĭ kare a moшtenitȣ blasfemȣ!..

FINE.